Antonín Boš

ZA ČASŮ TRČKŮ A COLLOREDŮ AŽ DO DOBY NOVĚJŠÍ KRONIKA NAŠÍ FARNOSTI NOVOHRÁDECKÉ

I. díl

Za časů

Trčkii a Collorédii
až do doby novější.

Kronika
z naší farnosti Novohrádecké.

Výpisy z různých pramenů opatřil
Antonín Boš ve Rzech

Obsah a přehled záznamu v zadu na str. 569-589.

O Rotule str. 510 - 514
547 - 558.
394 - 395

Prameny:

Aug. Sedláček: Hrady a zámky.
Historicky archiv v zamku Opočenskem.
A. Flesar: Statistický popis Opočenska rv. 1895.
Rychetní kniha městečka Olešnice zal. 1704
Pamětní kniha Kladského kostela
Paměti z obce Dlouhé - Rzy sepsané A. Bočem
Vlastní paměti a záznamy
Časopis „Kladská Stráž"
Vlastivědný sborník „Od Kladského pomezí" roč. 1924-38
Pamětní kniha při Novohrádeckém kostele.
a j. též v Slavoňově.

Hrad

Frimburk u N. Hrádku.

Dle popisu Aug. Sedláčka a V. Tomka.

Napsal Antonín Boš,

žák V. třídy.

Psáno 1960.

Po celém svahu Orlických hor až k samé patě nacházíme velký počet hradů a tvrzí po většině v zříceninách, buď úplných, neb posud dosti zachovalých. Mezi těmito vyniká zřícenina hradu Frymburku.

Na kopci dosti vysokém, jehož paty na třech stranách obtéká proud vody Olšenky, severně od městečka Hradku, spatřiti bezmálo ještě zříceniny tohoto starého hradu Frymburku, jehož zevrubný popis podává konservátor Stud. Sedláček.

Boky hory s hradem Frymburkem jsou na straně k Olšence dosti příkré a skalnaté, na straně protější jest svah volnější, pokryt stromovím, z části v pole obrácen. Pozad vede na horu starodavná cesta, kudy se jindy z městečka Hradku jezdívalo.

Na této cestě potkáváme se přímo před hradem se starodávným příkopem ve skále vytesaným, který protíná skalnatý ostroh na této straně. Byval tu v prvních dobách most zdvihací, přes nějž se šlo k přední bráně a tudy na předhradí.

V předhradí tom byla v tehdejších časích všechna stavení, jako komůrky a komory dřevěné, prostředek v horní ohradě nebylo prostě místa; tu bylo jen pouhé obydlí a zásobárny.

Nyní je v předhradí tom obydlí pro myslivce, jediná obydlená část starého hradu, úplně vše změněno a přestavěno. Starožitnou bránou přichází se od myslivny do horního hradu zcela pohodlně, kdežto jinudy byl tu druhý most zdvihací. Hned za východu do hradu byly v pravo i v levo sklepy, nad nimi ještě jiné dva sklepy, takže se skrze jeden do druhého chodilo.

Nad mostem při bráně bývala světnice sklepová, též klenutá a při ní komora, pak nahoře ještě jiná světnice a některé pokoje.

Hrad ten byl prodělný, uzavřen hradbou as 30 stop vysokou z kamene lámaného postavenou; zdě dosud část její.

Spatřujeme zde sem i tam na hradě zbytky omítky, z čehož patrno, že tu byly pokoje přistavěny. Hradba dělí se s obou stran hmotné věže, zdi hrubých, nyní již z větší části sesuté. Byla to vlastně plenost a hlavní části hradu, ostatní místnosti byly celkem malé, což vše svědčí o starobylosti hradu samého. Hrubý tento kolos neměl jako jiné věže vchodu při zemi, nýbrž v některém z horních poschodí a chodilo se do ní z blízkého stavení. Tato horní část byla nejdůležitější, odkud dala se stavba věže dobře brániti. Vedle této věže byla jakási světnička s vyhlídkou na příkop. V nádvoří pozoru-

jeme, že plná tato obranná věž byla v novější době při samé zemi násilně prolamovaná; hledali prý zde uschované poklady – ovšem marně.

Nádvoří je větší části rumem zasypáno. Však tu uprostřed jest zachovaná památná stará čtverhranná studně ve skále tesaná a asi 60 metrů hluboká; dává velmi dobrou pitnou vodu. V roce 1923 v měsíci říjnu však dřevěná brvna na studni shořela. Hrad ten byl bezpečným sídlem, ač nebyl příliš prostranný a nevalně opevněný. Náležely ku panství Frymburskému: městečko Hrádek, Olešnice, Kovářov, osady Beštviny s dvorem poplužním, Smržné, Fěs, Bystré, Javor, Medvěžé, Dobrany se starým hradem Kozuměřickým jménem, Obříšov, Vimperka, Brydlo, Slavonín, Bohdalšín, Rozkoš, Rovné, Provoz, Dobratín, Myškov, Nová ves, Horní Lhota.

Posloupnost držitelů hradu.

Jako většinou dostávaly hrady naše německá jména, tak i tento kdysi od počátku 14 stol. založený nazván Friedenburg, avšak nikdy nemůže zakladatele, neboť nezachovaly se nikde listinné doklady, kteří byli prvotní držitelé.

První vyskytuje se r. 1354 – 11 září Matouš ze Frymburka, rod však se neudává, jenž toho

dne kříže ke kostelu Oleňoveskému prodával.

Na to urádu se držitelem hradu a panství Čeněk z Lipé, jenž byl od roku 1349 – 1360 nejvyšším maršálkem za Karla IV. Ten byl patronem kostela v Žákravě čili Kostelistě pod Bystrým a toho roku 1362 také patronem kostela v Olešnici.

Nepodržel však Frymburku prodav jej Janovi řečenému Jíra, který 6 června 1363 prodával kříže ke kostelu v Žákravě a který se vyskytuje r. 1360 dne 7. února jako svědek v listě Kačka se týkajícím. Když toho roku tento zemřel, uvádí se vdova Eliška z Lipého, co patronka kostela v Hradku Jindřich z Lipého, nejvyšší maršálek, což vidětí ještě z toho, že roku toho dne 31. srpna z jeho podání nový farář v Hradku potvrzen jest.

Majitelé se rychle střídali, neboť již za několik neděl koupil panství to Jan z Lichtenburka. Bezpochyby se mu krajina prolesní podnebí nelíbila; posledně nacházíme jej ještě r. 1366 dne 17. prosince, co patron kostela v Žákravě se připomíná a prodal vše r. 1367 Hynkovi z Dubé Jindřichu z Náchoda, jenž 31. srpna nového kněze ke kostelu v Hradku podává.

Hrad Frymburk potom držel Hynek s bratrem svým Ješkem, jenž byl také pánem na hradě Ledči; obá bratří se spolčili se strý-

ci svými na Visenburce a Třebechovicích r. 1368, aby všechna jejich panství ve spolku zůstávala a rod po rodě děditi mohl, avšak přese vše prodali páni Dubští Frymburk pánům z Opočna. Zda-li držel potom Frymburk již Sezema z Opočna jenž r. 1373 zemřel není známo, jisté pak jest o Štěpánovi a Janovi z Opočna synech jeho, že roku 1376 dne 16 června společně faráře do Hrádku prodávali. Štěpán pak vyskytuje se jako pan z Žákavé již roku 1374 a Jan r. 1377. Asi v ten čas se oba bratří od sebe oddělili, Štěpán byl potom pánem Opočna a Chlumce, Jan pak na Frymburce, k němuž také Dobrušska patřila. Jana nacházíme často jako patrona kostelů na panství Frymburském r. 1379 na Dobrušce, r. 1391–1401 na Dobřanech, 1413 na Olešnici a r. 1417 na Slavoňově. Obydlí na Frymburce, takési zamiloval, ačkoliv bylo dosti těsné, že tu panujíce přebýval. Jan zemřel před r. 1430 a zbožní jeho zděděl bratrovec (syn Štěpána) Jan Městecký z Opočna.

Málo lidí bylo tehdá tak vrtkavých jako Jan. Ačkoliv se byl od r. 1415 ku straně Husově hlásil, předce stál při vypuknutí válek r. 1420 jenže při straně krále Sigmunda, odpírajíc vší silou a lsti Pražanům a Žižkovi, ačkoliv slíbil s nimi býti a byl proti nim tak ukrutný, pročež kozohlav jeho visela v Starém Městě

Pražským na pranéři vedle pána z Plavna zpro-
nevěřilého. Za hejtmanem královským, středem se za-
choval na jaře r. 1421, an dobyv Chotěboře přise
všechny sliby a ujištění Táborů tam prozádkou jsoucí
vzkřesil. Sukurel je dolů z města a slíbil jim svo-
ru aeště, že jich životům nic nebude, když pal-
ší dolů zbili jich Horníci výše jednoho lokte, zá-
ka Petra Hlinaáka z Jistebnice samého třetího
dal potom v Chrudimi uprostřed náměstí upáliti.
Zastihla však jej pokora nemalá; neb když
Pražané r. 1421 Chrudim obklíčili, vešel s nimi v
mír a „pokořil se Bohu před nejsvětější svátostí
těla Páně“, prose pokorně, aby jemu odpustili, že
byl odpůrcem pravdy. Od těch dob držel nej-
lepší čás s Pražany, ač spojiv se s některými pá-
ny kraje Hradeckého, chtěl podstoupiti Žižku
blíže Hořic, ale utrpěl znamenitou porážku. V ty
časy rozhodně podporoval stranu krále Sigmunda.
Brzdí odplata stihla jej u Skalice, kde lidu jeho
mnoho zbito a zajmáno. Roku 1425 dobývali
Sirotci hradu jeho Landšperka a brzy potom i
Opočen vybojovali. Těmi pohromami byv Jan sklíčen,
přidal se opět k Sirotkům. Roku pak 1431 zemř-
el v Hostinném. Po Janovi nacházíme v držení
Frymburka a Dobrušky Jiříka z Dubé sedením
na Visenburce, ač kolik z bože ts právem nedržel.
Na Frymburce tvrdém za těch bouřlivých dob,
často přebýval, zde také zpečetil r. 1432 dne

12 prosince list daný obci města Dobrušky, jímž jim
potvrdil práva Magdeburská a Hradecká a přitom
tu výsadu aby mohli o svých statcích svobodně
vdáti.

Jiří neměl sám práva na Frymburk nebo j.
Aleš ze Šternberka se ke tomuto zboží táhl a za-
loval proto u zemského soudu. Není známo jak
pře ta vypadla; nedostává se o tom zpráv. Když
pak Jiřík 17 února r. 1450 zemřel, zdědil veškeré
statky pan Ješek ze Dubé.

Na počátku 16 století nacházíme Frymburk v dr-
ží Anděliův z Ronova. Z rodu jich byl Sigmund
již r. 1440 osedlý v kraji Hradeckém a přidán na
sjezdu Čáslavském k radě krytmana kraje Hradec-
kého, tudíž jest i možná věc, že již tehdá Frymburk
držel, než první z tohoto rodu na Frymburce, o němž
se tak zřejmě ukládá, byl Hynek Anděl z Ronova,
jenž koupil r. 1519 dům s gruntu sousedů při měs-
tě Chrudimi od Kateřiny ze Kunčího a potom ta-
ké Morašice, Třeběchy, Mezilesice, Rozhovec a j.
držel. Pozdější držeb Hradu náš Achyles Anděl z
Ronova, syn předešlého. Tyž prodal kdysi před
r. 1534 Frymburk zámek s dvorem popl. měšťana
Hrádek, Oleníci a Komor, ves Beštiny s dvorem
popl., v Dlouhé Smržném, Tisu, Bystřeně, Janově,
Medvěži, Dobřanech, Ohnišově, Vanůvce, Bydle,
Slavoňově, Bohdašíně, Roskoši, Ronově, Přívoze,

Domašíně Myškově Nové vsi, Hořách, Lhotě c. t. m.
Janu Trčkovi z Lípy a na Lipnici za 2750 kop
gr. č. (Desky zem. 5, č. 44, vklad obnoven r. 1544.)

S Janem Trčkou jměnie na koupení hradu na-
ložil strýc jeho Zdeněk mladší pán Vlašimský
neb nacházíme, že se oba páni roku 1537 dne
8 července o panství Frymburské rozdělili. Věž velká
kuchyně, hradby, brány, mosty, schody, cesty, dvory
v hradě a předhradě, strana, komíny na předhra-
dí zůstaly oběma k držení společnému, toliko ko-
mory sklepy a světnice rozděleny na dva díly. Spo-
lečnými zůstaly také pivovar před zámkem, sklep
pek při něm, dvůr před zámkem (kromě přísto-
lku ležícího blíž od cesty v stodole, kteryž jest po-
přistodolek horejší řeže s polovic stodoly k jednomu dílu, hoř druhý
dílu, více byť společnýmu hanu dvanácty železné,
co by se jich mohlo. K každému dílu připadly
mimo to půl městeček Hradku a Olešnice a de-
ly vsí těchto: Dlouhý, Smržný, Tis, Bystrý, Javor,
Medvěží, Dobrámy, Ohnišťov, Vanůvka, Bydlo, Slavoňov,
Bohdašín, městečko Hluboký, Rovný, Přívoz, Domašín,
Myškov, ves nová v Hořách, Lhota. K jednomu dílu
hladmy orsky: jeden stůl, rožeň, roští, 3 hákovnice
kiň při zámku s potřebou svou a půl vozu, hří-
hlav čtvero, (slepic, hus, hasic což v Bestvině před

nu kamna jest, toho se mělo společně užívati), kliny 2 s pilnozem, tenata zaječek. Skla na kamínku a což hřebem přibito byl, se nedělilo.

Na horách Frymburských v níž se také hora Vrchomezí připomíná, bydleli popelaři, popel pálíce, z čehož platili pánům po 12 gr. Což se lidí na pustiň nově se usazujících dotýče, bylo obyčejem, že jednomu každému k stavení a dělání jest lhůta dána do času určitého. Lidé v městečkách a ve vsích, zůstavení byli společně při užívání obcí a pastev a všeho, co byli dříve užívali. Při dvoře Pěstrunském, byla krásná jiná hospodářská zahrada, ve které se sázely, drobné věci, totiž cibule, mrkev, šafářka tu pěstovala s žádnou kopanec. Co se týče rolí, hospodařeno zde tehda také, že část jich na líbor nechávána, ale přidělávali také rolí z porostlin a pustých míst. Když se bratří Frotkové dělili, bylo na dvoře tenkráte 15 sýrů a hrnec másla, o kterém se nedělili, nýbrž každý z toho brał co se mu líbilo. U hlavního Frymburka byla drahná zahrada a paseky, letos již pod plat najímány lidem, aby si tu mohli obilí séti a trávu sekati.

Hned roku příštího roku 1538 dne 24. května prodal Jan starší polovici svou Frymburka Janovi mladšímu Frotkovi z Lípy, synu Zdeňkově r. 1543 zemřelého a tak spojený jsou zase oba díly

Takovým způsobem se dostal Frymburk ku panství Opočenskému, jež tehdá také Janovi mladšímu patřilo. Tyž Jan usadiv se na Lichtenburce zapsal r. 1544 Vilémovi synu Mikuláše Trčky z Lípy na Veliši (+1570) hrad Opočeň s dvorem popl. a městem, tvrz pustou Třebechovice, městečko Říčany s hradem pustým, Frymburk hrad s dvorem popl. pod plat vysazeným, dvůr popl. Běstviny a městečko Hrádek vše r. dluhu 1000 kop. Podlé toho zápisu se také stalo, a Vilém se od smrti Janovy (†r. 1550) pánem Opočenským vykazuje.

Název „panství Frymburské" udržel se až do konce 16. století; neb ještě r. 1592 Johanka Trčková ze Žerotína, Mikuláš Trčka z Lípy a Jiří hrabě z Dyetštejna, poručníci dětí n. Jaroslava Trčky dluh 12.000 kop gr. čes. Vilémovi Opočtorovi z Dubu na panství Frymburskému, zámku, městečkách a vesnicích zapisovali. (Ještě r. 1568 byl Vít Letecký úředníkem panství Frymburského, ale r. 1588 byl úředníkem na obojích panstvích Opočenském i Frymburském Václav Faraisinut ze Želesné.) Ale třebas zámek ještě stál přece doba jeho působnosti již byla zaniklá a on sám zůstavem milosti času vše ničícího. Proto o něm určil panství Opočenského roku 1598 sepsaný takto dle: „Zámek Frymburk prostředně vystavený, na kterémž žádný na ten čas nebydlí; však kdyby se spravil a jej pokoji opatřili, mohli by proctvě páni na něm času mornlho — neb jest na něm zdravé povětří — bydleti"

Jak se hradu užívalo na počátku 17. století není známo, bezpochyby však tu nějaký úředník aneb jiný zřízenec panský bydlel.

Když vznikло veliké povstání selské na panství Oprcenském (r. 1626) vzteklí prý sedláci hrad Frymburský a vyplenili jej dokonce. Také prý nepřátelé zejména Švédové, když do země vnikli, starému hradu mnoho neškodili a co tu ještě z bylo spálili.

Nicméně části některé musely přikrývány a v tom stavu udržel se až do druhé polovice 18 stol. to je přes rok 1750. Tehdejší osvícená doba nevážila si nic starých památek a proto vrchnost nechtěla na další udržování střech nákladati. Za několik let vzaly střechy za své, stropy se propadly a déšť a mrazy zdi potrhaly a rozežraly. Tolik ten kus před hradí, kde bydlel polesný opravovaný a také (arci v podobě novější) udržen až na naše časy.

O Dobřanském hradě.

Blíže Dobřan pod samou vsí v lese nacházejí se zříceniny neznámého nějakého hradu, který lid prostý „Hrad" nazývá; hradiště jest mnohem rozsáhlejší než zříceniny hradu Frymburka, a pouka zuje

k tomu, že tu nestávala jen obyčejná tvrz, nýbrž dosti rozsáhlý tvrdý hrad. Blahé paměti kněz J. Rojek (* 1804 † 1877) domníval se (Pam. arch II. 213-215), že tu kdysi stával hrad Richwald, po němž se jmenoval Jindřich z Lipého jinak z Richwaldu, v privilegii města Dobrušky roku 1320 uvedený, připomínajíce, že páni z Lipého od r. 1362 Frymburk s okolím a také Dobrany drželi, a že tudíž tento Richwald na panství Frymburském hledati sluší. Ponevadž mu však na onen čas, všecky prameny známy nebyly, ušlo mu, že Dobrany původně k panství Frymburskému nepatřily, nýbrž se při něm teprve r. 1391 připomínají. Kromě toho i to připomenouti jest, že se nacházel hrad Rychvald (Reichenwald) na Moravě severozápadně od Lišic a že páni z Lipého od r. 1319 na Moravě hojně statků měli, vyměnivše si je za obnos Žitavský. Jmenoval se tedy Jindřich řečený (syn zakladatele Jindřicha † r. 1329) pro touto Rychvaldě Moravském. Ves Dobrany patřila ode dávna pánům z Dobrušky a od r. 1358, kdež tu dne 14 června „nobilis Dobrustinus" právo prodací vykonával až do r. 1401 vyskytují se kolikráte jako páni zdejšího hostela. Třebas se ubrániti domněnce, že tu stál onen naň neznámý hrad Dobruška, pro němž se mocná jedna větev Drslavicův nazývala. Neboť jest jisto, že se název Dobruška snázvem Dobrany srovnává a že nynější místo Dobruška tak se nazývalo, nýbrž ještě vsi jisté, Šestinou sluло. Možná tudíž dosti, že tu páni z Dobrušky, nevěda ještě měli správce, dosti rozsáhlým újezdem, třebas o se vzí Šestinou vládali, což se proto pravdě podobá, že ještě uprostřed 14. století zboží

Vzrod pánů z Dobrušky a Opočna.

Sezema z Kostomlat 1223 - 1265.

Mutina ze Skuhrova ? 1279 / 1284 - 1290.

Ctnějch z Dobrušky 1312.

Sezima z Dobrušky 1317

Jan z Dobrušky 1312 ǂ 1332 76 otcg.

Mutina z Dobrušky 1317 ǂ 1361

Eliška ǂ 1310 oo Jindřich z Rožmberka

Sezema z Dobrušky 1359 ǂ 1373 oo Alžběta ze Smiřic

oo Eliška ze Smiřic 1380

Štěpán z Opočna 1372 ǂ 1397 na Žlebích, Lichtenburce a Uhlumci oo: Klacna z Bergova

Jan z Frymburka 1376 - 1417 ǂ j. 1430

? Jarosl. z Opočna na Žlebích a Městci 1398 - 1407

Jan Městecký z Opočna 1400 ǂ 1431. na Hradišti, Landšperce a Uhlumci.

16.

Dobrušští z Opočna přijmuli příjmení svá, majíce za to, že jsou z rodu Frymburka, kteréž rodu odvozují se od Vojslava ze Střelic, kterýž byl bratr Hroznatův, zakladatele kláštera Teplského. Erb jejich jest: v červeném poli stříbrná hlava jelení s korunou mezi parohy zlatou. Dobrušští z Opočna vymřeli r. 1574.

Rod Trčkův z Lípy.

Mikuláš Trčka z Lípy a na Lípnici † r. 1453.

Burjan na Lípnici † 1460 — Zdeněk — Mikuláš starší oo Johana Kromešínová z Bružovic † 1509 a z Přibechovic † 1516/14.7

Burjan na Lípnici † 1460

1. **Mikuláš** mladší † 1516 oo Kateřina ze Šelenberka a Kosti † 1507. 1494 koupil Opočín.

Melchisedech na Želivě 1545

Jiří 1480

Burjan na Lípnici † 1522

Jan starší † 1540 oo Markéta ze Šelenberka a Kosti. Koupil Tymburk 1534

Zdeněk na Ústěkově † 1532 bez dětí.

Zdeněk

2. Zdeněk † 1543 a Vlašimi

Jan

Vilém

Mikuláš † 1549 na Vrlíně a Smiřicích oo Johana ze Šelenberka

3. Jan mladší † 1550 oo Magdalena Želuského z Mostajova

Veronika oo Karel ze Žerotína

4. Vilém † 1569 oo Bažora z Bibrštejna II manžel Jetřicha ze Žerotína

Jindřich † 1546 na Vlašimi † svobodný.

Burjan † 1591 I. oo Kateřina hr. z Guttenštejna II. oo Mariana Vančurova z Řehnic na Lípnici a Světlé

Ferdinand na Želivě † 1587/71 † bez dětí

Zdeněk mstl Zikmunda Hlumského † 1597 bez dětí.

5. Jaroslav † 1588 I. oo Markéta Mezeřická z Lomnice II. oo Johana ze Žerotína

Mikuláš na Želivě a Jemnově † 1595 bez dětí.

Veronika oo Jan starší z Valdštejna

Jindřich † 1605

6. Vilém † 1596 Kristof Jaroslav † 1601 Vladiš Medilův.

Jan Karel † 1588 † co páchole

7. Jan Rudolf † 1634 29 srpna v něm. Brodě pohřben ve 1588 oo Magdalena Světlé Hoffkovic † 1633 majetek zkonfiskován

Markéta I. oo Václ. Berka II. oo Ferd. z Dohna III. oo Jiří z Talmberka

Maxmilián na novém Želivě

Burjan 1591.

Vilém † 1632

Eliška oo 1. Vilém ze Vchynic † 1634 25 srpna v Chebu oo III. Jan Jg. Krupáčeka z Krymlova

Johanka † 1651, října oo Jan Vilém ze Šramberka † 1651. 2. 7.

Adam Erdman na Machově a t. d. † 1634, 25 února zavražděn v Chebu oo Maxmiliána z Haracha dostala z konfiskace 30.000 kop. gr.

dc. Marie Isabela oo Sigmund Friedrich hr. Götzen † 1662

Doba Trčkii z Lípy na Opočně
1494 – 1634.

Roku 1494 postoupil Jan Jenec z Jamné Opočen Trčkům z Lípy za 20.000 zl uherských. K panství opočenskému tehdy náležely: Dobruška, Křovice, Kamenice, Mělčany, Říčno, Radliště (nepočítaje to jsou chábory) Trnov vsi celé; Domašín co tu náš Jan z Jamné. Tato starožitná rodina rytířská, původě pravská, náležela svým časem mezi nejbohatší rody šlechtické v Čechách. Původní sídlo jejich hledati lze nejspíše na tvrzi mezi vsí Lípě ve farnosti Všestarské pod Chlumem.

Praotec Mikuláš Trčka z Lípy koupil 1436 pro Čeněka z Veselé a z Vartemberka hrad Lipnici s Městečkem Brodem za 4.000 grošů; téhož roku městečko Štěpánov, tvrz Lúdov a mnoho vsí za 9.012 zl uherských r. 1442 Naceradec, Pelhřimov, Heralec, Veselí, Jeníkov a mnohá jiná zboží. Pozůstalé nabyvali synové Burjan a Mikuláš starší. (Viz rodokmen.

1. Mikuláš mladší Trčka. 1494–1516

Prvním pánem na Opočně z rodu Trčkův byl Mikuláš mladší Trčka z Lípy a na Lichtenburku, hejtman království Českého, syn Burjana a vnuk Mikuláše Trčky.

Hned po svém nastoupení skupovával statky malé-velké položil základ k rozsáhlému panství Opočenskému. Byl pak počítán k nejbohatším

zemanům. Tak koupil r Polnou dvůr poplužní s poplužním, dědinami, lukami, rybníky Lesem Halúnem i s dvorem popl. na kterém Havránek seděl za 275 kop. Od Zbyňka Buchova z Buchova koupil ves Rychnovek tovc v Jestřebicích, dvůr poplužní, v Mezičíčí dvory lesy: Hatiny, Hluboká, Kozinec, Zdáš, v Uhlířích, Vysokém nad Zvolí, v Klopcích. Dvory v Domkově, Slavětíně, ve Veselici půl hradu, dvůr Lanšperský. 1496 koupil Třebechovice, dvory poplužní, dvory s krčmami, Nepasice Bleňov, Libantice, Jenišovice, Kunčice, Stěnkov Ličov Petrovičky, Holišovice, dvůr v Přepyších, Skalku. R. 1497 Jesenici Hlohov, městec, Slavětín, Rohenici Rychnově, v Roztokách mlýny. R. 1498 Smiřice, dvůr, Holohlavy dvůr, Semonice, Čibuz, Skalice, Hlubokés Újezdec, Bukovinu, Vlkov, Lužany dvůr, Světice, Mezilesí Maršov, Semonice, Táslavky i se smolky v celku za 5.500 kop grošů č. Nedá se vše vypsati, koupil též Rtyni Kadlínu Lhotu, panství Polnou, Dobříkovec, Bolehošť Sv. Pole, Bolehoštskou Lhotu, Kunice a Újezdec a j.d. Ač byl Mikuláš Trčka velice bohat, šťastným nebyl. Při nevěru manželskou dal 1507 před zámkem Valdicí svou manželku Kateřinu ze Šellenberka zardousiti a hladem umořiti; svůdce jejího Šamovce z rodu rytířského, který byl v jeho službě stihl a bábu, která o tom proměně věděla za živa dal zahrabati. Od té doby praví se Trčka prý se nikdy nesmál. Stal se zádumčivým, konal též skutky milosrdné, založil špitál

20. r Dobrušce, Chotěboři, r Heřm. Městci. - Jsa medikus a bez dětí učinil poslední vůli, dědictví panství Opočna učinil Johanku Kunešovou z Bružovic, kteráž byla od r. 1509 vdovou po jeho strýci Mikulaši Trčkovi starším, odkázav jí panství Opočno, Smiřice, Kunčice, Chotěboř, Přibyslav, Roux Richtemburk a Cheb. Zemřel 3. 4. 1516 v čtvrtek v Bolesławi

---

Staří letopisové vypravují, že r. 1514 v červnu a v červenci byly časté průtrže s krupami a deští. Obilí klasu velikého a úrodného, žaté i mlácené rozhl. po celý srpen přešlo; na sv. Bartoloměje přišla velká voda, toho roku po třetí; umnožil rybnice na Trokovsku a jinde se strhaly, voda brala obilé, dobytek i lidi a nedostatek ve chlebě byl veliký.

Za doby byl již lid obecný upadl do úplné poroby. Král Vladislav zdržoval se v Uhřích a v nepřítomnosti tohoto slabého krále (král Dobrý) nastoupili si čeští páni na sněmu 1500 dokonaném pravý primáty dle své vůle a žádosti, tak že veškerou zákonodárnou moc vzemi si naprosto vyhradili; hlasu stavu městského měl jen tam býti slyšán, když se dotýkalo městských věcí zřízení; do věcí zemských a do záležitostí šlechtického národa nikdo, nemaje šlechtictví, nemohl se vkládati.

Hlavní příčinou těchto neutěšených poměrů stanu městského a poroby lidu selského byly mnoholeté nepokoje a války husitské. Přeložený počet rol-

míkeš na místo pluhu chápavše se meče a cepy za-
měňovše za mlaty, bratřili se i se ženami a dětmi
samotářů dr táborův, kdež žili bez starosti; a kteří
neměli k tomu chuti nebo odvahy, utýrani násilím
od přátel i nepřátel holdy a žádavami všelikého
druhu způsobu, bizy očišťovali se v chudobě bídě a zoufalství.
Krajiny celé pophleněné zůstávaly ladem, meč a vojáci
jediní dávali zákony. Tím zplašeny úpisky obecného
lidu, oblomeny jejich samovlé a hrdost a pro-
shnicených krvavých bojích husitských nadělaného
protestů zahálčivých, ale bezbrdí schopných a
zvyklých, veliké všude množství, jichžto divoké
vášně požadovaly vždy zákonů krutých. Konečně
války husitské prospěly jen těm nejvíce, kdo z nich
původ, pánům korunovaným archytěům hejtma-
nům a vůdcům těchto dostávala se za nedlouho i na
sněmech na vrch, na kterých zvláště r. 1472, 1474
a 1479 obmezováno bylo stěhování se poddaných od jed-
noho pána k druhému až konečně r. 1487 uzákoněna úplná
poroba lidu selského a města vydána na milost a nemilost.
(Bylo to za Vladislava II 1471-1516)

---

2. Zdeněk Trčka z Lípy 1516-(1527)-1538.

Místo matky Johanky T. vdovy vládl syn Zdeněk Trč-
ka; měl však stálé různice a spory o dědictví se svými
bratry, zvláště s Vilémem. Po smrti matky Johany ze r. 1527
do 1538, byl sám pánem a držitelem panství Opočenského
a hnedle téhož roku 1527 koupil Frymburk a jal se zámek

Opočenský totiž zadní díl nad údolím z gruntu
znova stavěti. Avšak nedostavěl, až tu stavbu jeho
bratrovec Vilém Trčka r. 1567 dokončil.

Tou stavbou zámku Opočenského a koupí Frim-
burku zabředl Zdeněk do dluhů, z čehož mu
mnohé nesnáze povstávaly, tím více, čím více
jeho mysl byla nesvorná ač ho 84 letý stařec Vilém
z Pernštýna napomenutí dával. Konečně 1533 postou-
pil bratrům Mikulášovi Velíšovi a Smiřickému Janu staršímu
polovici Frimburka a r. 1537 bratrovci Janu mlad-
šímu Trčkům jak Opočno tak i druhou polovici Frim-
burka. Žil na to ve Vlašimi a tam 2 října 1543 zemřel.

3. Jan mladší Trčka na Lichtenburce 1538-1550

Rozmnožil r. 1542 nadání špitálu Dobrušského
Za něho r. 1540 vystavěn dřevěný kostel v Sedlovově.
Je nedostatek knížat proto obojí ukazuje rozhar kon-
sistoře pro obojí dne 20. 1. 1549 zaslaný Janu Ochsenu
v Hradci Král, žehná se na to, že jsou místa a jejich
holik pohromadě, jinde zas daleko nic. Kněz Blažej
který dříve v Mýtě byl se hrdí do N. města
Roku 1544 přikoupil Jan mladší Trčka druhou
polovici Frimburka od synů p. Jana st. Trčky
za 2.400 kop gr. A tu hned téhož roku 1544 Jan ml.
Trčka v dluhu 1000 kop gr Vilímu Trčkovi z Lípy
svému bratranci pro smrti své zapisuje Opočno, Třebe-
chovice, Říčany, Frimburk, Bestřiny a Hrádek

Pan Jan mladší Trčka z Lípy a na Lichtenburce zemřel na den sv. Josefa 19. března 1550 a byl pohřben v dětřanském kostele v Dobrušce.

4. Vilém Trčka z Lípy a na Veliši. 1550-1569

Manželka Barbora z Bibrštejna na Smiřicích a Čermíkovicích. Jak výše provedeno zapsal již 1544 Jan Trčka bratranci Vilému Trčkovi své dědictví po smrti své, ale hned před smrtí odevzdal mu Lichtenburk a potom všechny ostatní své statky tak že Vilém Trčka z Lípy a na Veliši dědičně vládl na Opočně Frumburku, Ledcích, Smiřicích, Kumburku, Veliši, Kněžicích, Bolehošti, Sv. Poli, Králové Městci, Jičíně, Limburku a na Praci; k nimž pak později přikoupil dvůr Vrann a dvůr Lhotku. Lichtenburk však prodal.

Roku 1560 přidek zámku Opočenského bořiti a stavěti větší o příkopy. Na jedněch dveřích ve I. poschodí čteme letopočet 1565. Celá však stavba byla teprv r. 1567 dokončena v téže způsobě a míře jak jí dnes vidíme.

Vilém Trčka byl první svého rodu r. 1562 do stavu panského přijat, jednak pro své bohatství, jednak pro své manželství s paní Barborou z Bibrštejna dcerou nob. pána Jeronýma z Bibrštejna pana na Friedlandu znamenitého boháče, který měl za manželku Voršilu dceru Karla z Minsterberku vnuka Jiřího z Poděbrad, krále čes.

Pan Vilém byl často churav a neduživ, neměl dítek
měl jen sestru Veroniku provd. za Karla Zerotina. A po-
kudž choroby nemohl vzhotovil 30 října 1566 posled-
ní vůli. Odkazuje manželce Barboře z B. tovar Smiřic
svesnicemi a vsroky, klenoty ze zápon řetězův, pros-
nův, pásův, „vohaňků" s drahým kamením, řetězy, kos-
ky, misy, talíře, lžíce stříbrné, měděnce, umývadla stří-
brná a cínová, též všechy lože šaty.

Veronice sestře provdané za nebožtíky Karla Zerotina
a dětem mužského pohlaví odkazuje Opočno, Trut-
nov, Dobrušku a Třebechovice s městečky za vesnicemi;
též pustou tvrz Bolehošť; tak aby až děti k letům přijdou
jim jeden díl postoupila a druhý sobě ponechala. Sjuvš
ti mohou sami volit si buď Opočno nebo Trutnov. Má
však paní Veronika a synové sestrou těchto po půl dru-
hém tisíci kop dáti, aby každá 3.000 kop obdržela.

Bohatě z poslední své vůle odměnil Matyáše z
Olbramovic za věrné jeho služby odkazuje mu město
městec Královy ves Kněžice, chvaletice Dubeček, úřadní
ku Kumburskému Johanesovi dává 500 kop. gr. Strýcům
strýcem pánům Burjanovi, Ferdinandovi, Jaroslavovi
Zdeňkovi odkazuje zámek Veliš, Kumburk s městem
Jičínem, Pakoru a se všemi vesnicemi a příslušenstvím.

Vilém Trčka dostavěl velkolepě zámek na Opočně
a vyzdobil mnohými chrámu Páně na Opočně v mno-
hém věku jsa stár jen 37 let zemřel 22 října 1569

Vdova Barbora, provdala se rok na to za Jetřicha
Jana ze Žerotína, jemuž dle koštu Vilema Trčky

Opravu přijmadouce tu mě.

Manželé tito přátelským vzorománím postoupili panství Opočenské se vším příslušenstvím panu Jaroslavovi Trčkovi ze Lípy a na Ledči, synu Burjána Trčky a synu Jana st. z Valdštejna prvodala a 4 syny: Hendrycha, Viléma Kryštofa Jaroslava a Jana Karla

Při roce 1540 Dobrušský kronikář poznamenal: Od sv. Trojice až do Proměnění Krista Pána (od 17 června do 5 srpna) nepršelo. Z toho velké sucho, že potoková, studny studnice přeschly a ve sklepích vody zsmradly; na ulici bylo, která hlubrilla byla z křižovatela, že nyby mrely. Každý k potřebě své, též dobytku vodu nositi a vozit musil a to nejvíc za studánky Křížecké která všemu městu sloužila. Od přívozu pro vody dávali 1 gros. Ozimin byl hojnost, jař chatrná, louky a trávníky vyhořely.

Papež Řehoř XIII. bullou ze dne 24 února 1581 vydanou nařídil na opravu kalendáře, aby se r. 1582 z kalendáře 10 dní vypustilo, tak sice aby se po 4 říjnu místo 5 psalo hned 15. října. Protestantské země opravu tu teprv po roce 1700 přijali; pravoslavné posud ne.

Opravení kalendáře

5. Jaroslav Trčka ze Lípy 1570 –

První manželka Zofie Markéta Mexičická z Lomnice služ přiženil Ledeč. Podruhé se oženil s Johankou ze Žerotína a měl s ní dceru Veroniku jež se za Jana st. z Valdštejna provdala a 4 syny: Hendrycha, Viléma Kryštofa Jaroslava a Jana Karla

Za Jaroslava Trčky vznikl mezi vrchností a
čtyřmi bratry Regerovými v Dolní Olešnici vel-
ký spor. Bratří Regerové Jindřich, Kryštof, Zikmund
a Fridrich seděli a užívali dvorec v Olešnici Hamer-
hof a Trčka na ně poslal 1585 stížnost, že nechtějí v
užívání jeho grunty po mnoho roků platit a nedr-
že pořádek, že jich na svých gruntech a hamrech
nechce dál trpěti a hledí je vypuditi. K tomu spo-
ru byla vyslána ~~8.7.1585~~ do Olešnice komise:
Jan Jetřich ze Žerotína, Vilém z Valdštejna, Václav
ze Šmiřic a na Náchodě, Mikuláš ze Bubna, Jan
Absolon z Ledské. Trvalo roky než se komise v Olešnici
sešla, byl to 9/5. 1886, celý den se dělo šetření, výsledek
Regerům vždycky na druhý den. Avšak bratří tuto komi-
si mimovali, odvolávali se na soud zemský, komisi
nic se nevyřídilo. 1587 byla nová komise, 5 členů, 3
z nich jeli z Lovi z nové Fridrich Rozenský a Kašpar
Zvolský. Přišel i Jarosl. Trčka ale Regerové nepřišli, na-
mítajíce, že při může rozsoudit jeho komorní soud. Na
rozkaz císaře Rudolfa byla svolána 3. komise, tu se
Regerové dostavili, ale žádné vyšetření nepřipustili a
komisaři rozhodli by Trčka pro Regery složil u města
Dobrušky půl čtvrta sta kop. mš. kterým oznáme-
no by jeho přijeté složení sumy do 2 neděl grunt v
Olešnici opustili a vystěhovali se. To však tak uči-
niti odmítli, že tyto grunty užívají dědičně. Na to
ujednil Jan. Trčka k Císaři 3. 10. 1587 obšírný výklad
a když císař nerozhodoval, v červnu 13 r. 1588 zte-

žuje si císař Fr. k císaři opět, že Regerové dosud v Olešnici sedí a mnohá nepříjemnosti činí, a mnohých járu na zvěř nechal vykopati. Fr. by prosil za takové opatření by mohl Regery zatý kacem stíhati. Odpovědi se Fr. však nedočkal zemřel 13.6.1588.

Z pozůstalých synů Jaroslava Fr. drží Hendrych Ledeč, Viktorin pak a Kryštof Jaroslav vládli medilně na panství Opočenském, Smiřickém a t.d. Po čas jich nezletilosti byl jim poručníkem a správcem pan Jan Jetřich ze Žerotína.

Tu dobu již náležely k panství Opočenskému tyto obce: Dobrušku, Třebechovice, Opočen, Pohoř, Bačetín, Studín Dobrá, Osečnice, Hlinney, Miřechov, Lomy, Ves „nová“ Desný Podbřezy, Lhota, Chábor, Matky, Křovice, Val, Provoz, Domašín, Myšlen, Brtva, Spáleniště, Milčany, Bestviny, Březiny, Vrsovka, Semechnice, Zádolí, Přepychy, Trnov, Hradíkovice, Bohuslavice, Lhota, Nyjezdec, Vyhnanice, Ostašovice, Kvasice, Hrušovice, Stěnkov, Ledce, Blánky, Nepasice, Blešno, Jeníkovice, Městec ves, Vranov, Ocelice, Nyzrad, Klášter, Jílovice, Dobrikovec, Čáslavka, Mokrey, Měsíčice, Králová Lhota, Rohenice, Rychnovek, Zvole, Jeřenice, Sonov, Slavětín, Hlohov, Sestajovice Roztoky, Pulice.

K panství Frimburskému: (1588)
Městečko Hradek, Dlouhej, Rzy, Smržný, Bystrej, Janov, Fys, Bohdašín, Ves nová, Vamůvka, Slavonín, Ves Bidlo, Volmišov, Sedlišov, městečko Volešnice, Klenov, Rozkoš, Nedvězí, Dobrany, Plasnice, Skřivany, Romej, Kamenice, Metřelín.

28. Obce: Záhornice, Lipiny, Paseky a zajisté i Hluky Trčkov, Polomy a Bolové tehdáž ještě nebyly (1588)

6. Vilém a Kristof Jaroslav z Lipy Trčka 1588-1601

Oba bratři vládli společně a nedílně. Oba bratři bojovali v uhrách proti Turkům. Vilém měl 1596 pod velen 1000 českých jezdců jimiž mnohr nesnází Turkům ač 3x silnějším způsobil. Při dobývání Hatvane byl první ve městě. Ve městě Jagru od Turku obklíčen Sultán Mohamed III. slíbil zachování životů všem kdyby se vzdali. Po vzdání se slibu nedrželi. Bil pata tisíce mužů zaplatil smrti svou víru v pocitovost a proměnu Tur. Poroboka byla prazdnina a rozsekána až na 4 muže mezi nimi Vilém Trčka, Jan Vchynský a Pavel Vyary Trčka poslán byl do Turek do vězení kde snad bídně dokonal.

Po smrti svého bratra Viléma stal se Kristof Jarslav jediným pánem panství Opočenského.

Nebyl posud vyřešen spor Trčkových s bratry Regerovými v Olešnici. Supplikoval tu věc s Regery Kristof Trčka 1598 opakoval stará stížnost na Regery a zemi 12.3. 1599. Žádost dostal apelaci smo žádost s vyřízení došlo 30/3.1599. Konstatováno, že Regerové dosud nevyhověli poručení císařskému aby předložili na české kancelář potřebné listiny. Císař Rudolf II. nařídil krajským hejtmanům hradeckým aby přibrali k sobě komisaře z bývalých komisí, ti nejdříve napomenuli Regery by se vyjádřili

v Dobrušce peníze 3a ½ kopy gr a vystěhovali se z Frč-
kových gruntů. Kdyby neposlechli mají je hejtmani k
tomu přidržeti a z Olešnice dřív nevdechážeti až se tak sta
ne. Stanovisko Frčkovo zvítězilo. Asi důvodů je zrazu
menáur prvé se měli Regerové vystěhovati: Regerové měli pla
titi každoročně urok po 4. kopách. Měli odvádětí 2 centnýře
železa. Z rudy vydobyté odvádětí 10 díl, neb oni železo zde
zářili v hamrech měřili, lesy mýtili a lidem kacíře pro-
dávali. Měli právo na 5 chalupníchu a oni jich chovali na 3
šenkovali což prý ze Slezska a Kladska, provádělo za-
kázanou nynlivost. S poddanými vedli různice a soudy
komise krajských hejtmanů r. 1599 se neuskutečnila kvůli
moru. Kryštof Frčka si v roce supplice k císaři ze dne
16.6.1600 znovu stýskal. 14.7.1600 císař znovu nařídil hra-
deckým hejtmanům aby splnili nařízení z r. 1599. Komise
se zase neměla pro ten účinek jednotlivé hejtmany. Císař 14.11
vyhlédl jmenovitě Albrechta Kunešického z Kunvaldu, Fridricha z Opro-
chtic z Častolovic, Kryštofa Kapouna a Jiříka st. z Mitrovic, aby do
Olešnice jeli a vše vyřídili. Frčka se opravdu dočkal, že Regerové
museli grunt opustiti. Znamě bohužel tu scénu z prodání Kris-
tofa Regera, když koncem list. 1601 vznášel odvolání supliku
k císaři Rudolfovi. Kryštof z Regerů vypravuje jak Frčka
s tímto pány komisary 16 ledna (ledna) 1601 s rejtary
trubači a jiným lidem několik set osob přijel, některá
poručení pánům komisarům přečetše, mezi tím pánu komi-
sařů oznámili abych obydlí mé vyprázdnil, panu Frčko-
vu grunt postoupil, žádal jsem by mně byla dána žalo-
ba a suplika Frčkova na kterou se toto děje, bych se

mohl bránit a k tomu dána patičná lhůta. na to nikdo nepřistoupil, Trčka zámky a dveře v mém Regerově příbytku rozrazit dal, mne nešanujíc, boží dary mé vzíti to vše dopustiv a sedě vyhažeti dal ze žpeis skoro týden na poli pod nebem stůl vším ležeti musel, vobilí mi zrostlo, mé věci mi vzaty byly tak jest mne na vobilích, dobytcích a jiných věcech do 400 kop mís. ve škodu uvedl."

Tehdy když Kristof Reger psal svou supliku, nebyl Kristofa Trčky mezi živými. Zahynul jako jeho bratr ve vojnách Tureckých. Raněn při Bělehradem 12 října 1601 zemřel a za mnoho tělo spočinulo v Oprčenském chrámu, poslední v Opočně z rodu Trčkova, v cínové rakvi dne 14. listopadu 1601.

Kristof Jaroslav nezanechal dítek a z celého rodu jindy tak mocně rozvětveného zbyl jediný potomek, bratranec syn Burjana Trčky: Jan Rudolf Trčka dědic všech statků.

7. Jan Rudolf hrabě Trčka z Lípy 1601–1634

pán na Veliši, Lipnici Světlé, Opočně, Smiřicích, Kunburku, Konicích, Kopidlně, Žirči, Žlebích. Manželka Magdalena z Lobkovic, dcera Ladislava Popela z Lobkovic na Ledci presidenta královské komory a jeho manželky Marie Magdaleny rozené hr. Salmové.

Svým sídlištěm a sňatkem stal se pan Jan Rudolf Trčka bohačem na slovo vzatým po celých Čechách – a

bohatství to měla jeho paní manželka Magdalena
svou skoupostí, snad i lakomstvím a pozdější
skupováváním konfiskovaných statků a panství
velmi dovedně rozmnožovati a šířiti, takže Jan Rudolf
Trčka všem právem mezi největší boháče toho času
počítán byl. Za to však paní jeho Magdalena pro
její hodbičnatost a nemilostivost z mnohé lásky u
svých poddaných se netěšila, kteří ji zhola a dobře
„Plustou Mandou" jmenovali.

R. 1602 vystavěl Rudolf Trčka letohrádek v panské
zahradě, spojiv ho dlouhou chodbou s kostelem sv.
Trojice, do kterého letohrádku jistá chodba ze zámku
vedená na základech hradební zdi. Též rozšířil
1617 obory pod Opočnem.

Pavel Skála ze Zhoře počítá Jana Rudolfa Trčku
mezi osoby jalové a vlažné ve stavu poddobrý. Byl
sic náboženství protobojí roku starozákonního, velkou
nesnášenlivost k vlasti prokazoval, když 1618 ve svých
hutích koule železné nepřátelům lité nechal a vším
možným proviantem nepřátele císařského opatřoval.

R. 1613 dne 24. června učinil pan Trčka lidu pod-
danému panství Opočenského obdarování, když jim dal
vůli a svobodu k sňatcích a od úmrtí jim propustil
proto jinými ročními dávkami.

Za tím vypuklo již před tím od nepřátel domu
Habsburského vždy agitacemi z Německa provo-
zené, následovala katastrofa bělohorská a po 30 let
trpěla naše vlast pro hříchy naše hrůzami války, jichž také náš
hříchy hrutě zakusila.

32. Císař Ferdinand II. duchovenstvo protestanské z Čech vypověděl a konečně mandátem z 31.7. 1627 vyslovenou bez výjimky ze zádruhy obyvatel z králov. Českého trpěn býti nemá, kterýž by s ním nebyl stejného náboženství. Než tento rozkaz nebyl přísně prováděn; v r. 1650 byla v Dobrušce nekatolíků většina.

R. 1628 vypuklo v krajině naší povstání, které zapříčinil chytrý a obojetný regent Trčkův Kustoš Jiřík z Vrdů a Lípy, balamutil lid, že mu bude dána svoboda. Když tak se nestalo zbouřil se. Povstalci se zmocnili Nového Města, zámek vyplenili (mul. Adama Trčky) Avšak v týdnu přikvapilo vojsko zmocnilo se Jaroměře, Smiřic, Náchoda, N. města a Dobrušky, kde nemálo škod způsobilo. Soldáte pobrali dobytek, koně, šatstvo nábytek a j. Odbojní náčelníci povlýtáni a krutě potrestáni. Pánům uložena pokuta 50 tisíc kop. míš. z čehož na Dobrušku připadlo 10.000 kop.

Zatím Magdalena Trčková zkupovávala konfiskovaná statky: 1622 Kocbeby za 13.430 kop, 1623 od král. komory Náchod za 205.000 rynských, Broumov a Třebešov, 1623 Dol. Studenec 1624 Miskolesy, 1624 Nové Město za 85.537 kop. Též Adršbach, Dubenec, Žiželoves Hořineves, Vamberk a j:

Syn Adam Erdman Trčka pak koupil od Petra Doběnského díl statku Veselice, tvrz se dvorem, mlýnem a 7 osedlými v Jeseníci za 7.000 kop. míš.

Pan Jan Rudolf Trčka z Lípy po r. 1630 ctě stanu hraběcího povýšený, měl s manželkou Magdale-

mou, dne 6 ledna 1643 ve Světlé zemřelou dva syny:
Adama Erdmana, který 1628 do stanu hraběcího byl pro-
vyšený a druhého syna Viléma který však r. 1632 zemřel.
Dcery dvě dcery Alžbětu prod. za hr. Chýnského a pro II.
za Kropáčka z Krymlova a Johanku vdanou za Jana z Lamberka
Mladý Trčka Adam Erdman byl generálem cís. jízdy.
Za manželku měl Maxmiliánu hraběnku Harrachovu
sestru arcibiskupa Karla Harracha. Druhou sestru Alž-
bětu Kateřinu Harrachovou měl Albrecht Valdstein
generalissimus všeho vojska.

Když ze velezrady sněžný Valdstein byl v noci 25 úno-
ra 1634 v Chebu zavražděn, bral se Adam Erdman
Trčka ihned proto svým útočištěm, z nichž tři zabil
načež též mrtev klesl. Mrtvola jeho dopravena do
města Stříbra, kdež v Minoritském chrámu pochována
byla. Zanechal dceru Marii Isabelu, která se provdala za
generála Sigmunda Fridricha hraběte z Goetz.

Starý otec Jan Rudolf Trčka přečkal tragického
syna Zvěhořena. Byl sic pro účastenství ve vzpouře
v domácí r. 1621 v ztrátu do ztráty, byl však propuštěn
a statky zase navrácený. Dne 2 června 1634 učinil
poslední pořízení jímž statky v Hradecku
Opočno Smiřice Nedvědice, Žacléř, obě dcerám a mužce
Marii Izabele na rovné díly. Čímž konci vdově po Erd-
manu Maxmiliáně. Ostatní rozdělil Střahovi, Vald-
štýnům dvěma a Berkovi z Dubé k rozdělení
Avšak po jeho smrti 29 září 1634 obvinění Trčka
a jeho manželka se všemožně prokazovali odbojnou

stranu v Čechách ve spiknutí a povstání, že byl společně s Fridrichem Falckým, že věděli o nevěrnosti Valdštýnově jak vyjednával s králem Švédským radil a napomáhal Valdštýnovi by se stal v Čechách panovníkem, konečně že si přivlastnil statky rebelů.

Z příčin těch po smrti Jana Rudolfa Trčky byly všecky jeho statky zabaveny ano i zdědění jmění dcery Vchynské. Veškeré nemovité jmění po Trčkovi vynášelo 3,107.865 zl. k tomu peníze, klenoty a zboží za mnoho set tisíc. Po ukončeném procesu byl Trčkův kšaft 19.5.1636 zkasírován a z desk zemských vymazán.

Všickni, kteří se úklady proti Valdštýnovi vyznamenali byli znamenitě odměněni: z nichž Piccolomini obdržel Náchod a Leslie Nové Město.

Panství Opočenské dal císař ze dne 28 prosince 1635 do zástavy v 300.000 zlatých rýnských Rudolfovi hr. Colloredovi, polnímu maršálku tehdy ve Slezsku a jeho bratru plukovníku Jeronymi. Zatím spravovali Opočno císařští komendátoři: 1. Sigmund Jindřich Hrodule ze Slenpna na Vřešově; 2. Mikuláš Talacko z Ještětic na Litomyšli 3. Linhart Hurka Chotovský z Horkyně.

Dne 2 srpna 1635 bylo panství odhadnuto při čemž Mikuláš starší Talacko z Ještětic a Jan David Ditrich z Šliselehu, c.k. rady při buchhalterii komory české, co komisaři k postupování panství Opočenského rozhodl dne 28. 12. 1635 aby před postoupením téhož panství tyto vesnice k panství Čeníčkovickému od Opočna oddělený by ly:

totiž Dobré, Rovné, Hlinné, Desťná, Michoré, Lomy a Voseničice.
Tak bratřím hr. Collorédům druhým listem císařským
v Řezně dne 30. 8. 1836 vydaným panství dědičně
odevzdáno; listem pak třetím po odhadnutí panství za
351.456 zl. z té sumy vdově po Adamovi Erdmanovi Fr-
šovi Maxmiliáně, jíž opět převdané Scharfenbergové vy-
kázáno věna 30.000 zlatých; zbytek pak 21.456 zl
výnosných případ korunu královskou.

Doba hrabat a knížat Collorédů z Mannsfeldů.
1636 – 1945.

Původní sídlo tohoto rodu jest hrad Collorédo, jejž prý
předek jeho r. 1302 ve vlaském Furlansku vystavil. Indi-
genát v Čechách obdrželi ku konci 16 století asi 1624.
povýšeni do stavu říšských hrabat. Hráčeli nejvíce na
dráze rojenské, na níž nejeden slavných vavřínu si do-
byl. Mnohý statku přibyl této mysli v provozených knížecí
rodině 1771 sňatkem knížete Františka Gundakra
s Marií Alžbětou, poslední potomkem hraběte z Mannsfeldů
a knížete Fondi, načež znak a jméno z Mannsfeldů přijal.

Panství Opočenské stále rozšiřováno. Tak hned první
majitel Rudolf přikoupil 1638 Doubravici, tvrz, ves
a dvůr popluží za 28.763 zl. rýnských, od Jindřicha
z Valdštejna Kluktov za Zubří, Rohle 1644 vyal postupem
statek Poříčnice za 6.000 zl. rýnských a 1651 koupil dvůr
Nejmanovský od Adama Nejmana z Rychlic za 850 zl. rýn.
Roku 1749 František Gundakar přikoupil Skalku.

1. Rudolf hrabě Colloredo z Wallsee. 1638-1657.

Pověřadž hr. Jermýnu Colloredo již 1638 zemřel stal se bratr Rudolf jediným pánem panství Opočenského. Byl velkopřevorem řádu Maltánského, polním maršálem a 1647 velícím generálem v Čechách. Když byli Švédové vedeni zrádcem Otovalským v červenci 1648. Pražan přepadli podařilo se Colloredovi bydlícímu na Malé straně v domě převorském na lodce přeplaviti se na Staré město a císařským zámkem obdrželi spolu s hrabětem Puchheimem rozkaz město hájiti. Podporován statečným studentstvem i obětavými měšťany Pražskými vykonal úkol tento skvěle.

V době této průběhy našeho kraje, líčí jen zvěle a útrapy války 30 leté, stálé ukládání všeljakých daní, dávek a výpalného, plenění měst a vesnic, týrání lidu požáry a všecky ty pusty, jež tehdáš války přinášely. Bylo-li již ubytování a vydržování vojska císařského, pro zubožený lid krutým břemenem — což teprve nepřátelství Švédové, ač mezi nimi byl mnoho českých vystěhovalců a zrádců..

Od 18 února do 7 máje 1639 ležel v Třebechovicích velký kmíže Florentinský s regimenty vojska rozloženého tu prokolé. Ku př. Dobrušska počítala na 1 osobu a den 8 kr na koně ovsa 46 korcův po 1 zl. 10 kr, sena vydáno 30.675 liber po 2 den. slámy 1956 otepí po 1 kr Suma tolik nákladu jen v Dobrušce od 18.2.-7.5. 1639 činí 709 zl 13 kr.

Hůře zase bylo když Švédský vojenůdce Banner dne 17. června 1639 zmocnil se Králové Hradce a tímaž do února 1640 celý kraj jeho lidem vojenským, v plen byl vydán. Lid pro okolí byl sužován a mordován, mnoho vdov a dítek osiřelo a do chudoby přivedeni.

Dne 2 máje 1640 primátoři ze chrámů a kostelé všech obcí celého panství z nařízení Opravného hejtmana Jana Rašína z Riesenburka v Dobrušce složili přísahu na to co od r. 1639 od sv. Ducha až do sv. Matěje 1640 kterých peněz, obilí, chleba, obroku, hosp. dobytka i mocně pobraného, též z šatu a nábytku rozličných od. Švédů i od soldátu J. M. císařské vynaloženo a pobrán byl, by se to nechalo sepsati, k rukoum p. hejtmana předešlé.

To vojsko švédské byl pluk generála hrabete Hodice Moravana, k Švédům zrádně přeběhl. Náhled ten byl z Dobrušky 4744 zl 20½ kr. z Opočna 2895 zl, z Valu 1692 zl 36½ kr, z Kostelce 1997 zl 10 kr, z Bačetína 1746 zl Ze všech obcí celého panství 86.755 zl. Z toho vydáno kter. peněz 21.948 zl 47 kr. na nikterdlé 4841 zl za obilé chléb a obrok 8.614 zl 24 kr. za dobytek hosp. 13.162 zl za koně 23.759 zl 50 kr, za šatstvo a nábytek pobraný 11.974 zl 53 kr. za dobytek a nábytek od vojáků cís. 1453 zl 20 kr vše měřeného - Škody v tomto času způsobené 1639/40:

Ve Vlčnici za 1.084 zl. Škody zapsal Jiřík Hofman, rychtář Václav Jirásek a Václ. Štěpánek.

Ve Svinčíně za 2.987 zl 49 kr. Sepsal Vavřinec Matuška rychtář Václav Jirásek a Václ. Štěpánek.

V Olmiňově 1441 zl 27 kr. Jan Marvan rychtář, Jiřík Fyl a Jiřík Hajzlar.

v Sedlnově 2 108 zl 30 kr. Zacharias Hartman, Michal Hart,
v Plasnicích 1407 zl. Matěj Lichy rychtář, Jan Venter.
Jsa nový Hradek přitrhli Švédové s velitelem hr. z Hodic
a z rycity Novohrádecké, dáno na vypalné témuž veli-
teli a na regiment hotových peněz 833 zl 3 kr, za rozlič-
ná viktuália, prov, máslo sůl, drůbež 82 zl 30 kr. za
obilí sena a slámy 289 zl 36 kr. za dobytek hovězí a drobný
610 zl. 30 kr. za dobytek koňský pobraný 645 zl, za škodu
za soldáty Švédských a pobrané nábytky 1191 zl. 40 kr.
a to za dobu od sv. Ducha 1639 do sv. Matěje 1640.
Učtovali dne 2. 5. 1640 z Hradku: Mikuláš Hauth rychtář
Martin Široký a Matouš Ptáček - konšelé.
Podobnou úpravu z vyšších nařízení podali Adam Mejnar
z Bydlic a z Pulčích a Karel Velitrovský z Velitkova
o náhladech a útratách a škodách skrze pochod lidu vo-
jenského Jeho Exc. nejvyššího pana General-Feldmaršal-
leutnanta z Holzkirchu z Hrabství Kladského přes
panství Opočenské a v některých vesnicích přes noc loži-
vujících v pondělí po Všech svatých 2. list. 1643 vzešlých,
což bez přísahy rychtářů a konšelů.
V městečku Oběnici, na štáb a 2 kompanie nejvyššího
Hanau regimentu vynaložili: za jídlo a pití peněz 144 zl,
za oves od sta 100 koní 100 zl, za škody lidu 34 zl. Všeho 278 zl
V rychtě Smečenské na Polnících na dvě kompanie rejtharův
vynaložili: za jídlo a pití hotových 38 zl 88 kr za 33 koní
ovsa po 1 zl 33 zl, za nábytky a škody 88 zl 9 kr za 7 koní
lidem vzatých 155 zl 40 kr. Všeho 312 zl 27 kr.
V rychtě Sedlnově na 545 koní vynaložili za jídlo

pitě, též i peněz hotových 362 zl 3 kr. za oves 163 korce 1 věrtl po 1 zl: 163 zl 15 kr za nábytky všelike lidem pobrané 211 zl 35 kr.
Všeho 736 zl 53 kr.

Na Plasnicích na rejthary za jídlo a pití peněz 28 zl nábytku pobraného za 15 zl všeho 43 zl

Item 2 listopadu přijela partaj od Sedlčan od lidem Jeho Exc. poručeným ze vsi Bačtína, 6ti vozů vzali koně 10 sčacovaných za 233 zl 20 kr. za šatstvo a nábytek pobraný 57 zl, všeho 290 zl 20 kr.

Také ve vsi Rychnorku, Zvoli, v Knínově vzali 4 koně za 88 zl, nábytku pobráno za 18 zl 40 kr. Summa 106 zl 40 kr.
Též v Kalově Lhotě, ve mlýně Trběchovickém 48 zl 14 kr. za pec. Summa všeho nákladem a škod činí 2574 zl 5 kr.

Když pak celá armáda Švédská od Pardubic a Hradce se hnula obrátila se ode 17 října 1645 po celé čtvrtě na panství Opočenském a tu zůstala se mnozí lidé o všecko přijdouce, zbrotile se živiti a nebudeli pomoci hladem zemříti musí.

Škody tímto vojskem na panství způsobené vyšetřili a sepsali páni Friedrich Oetlibe na Ouřenicích a Jiří Jan Vostrovský z Rokytníka a na jistých skutečně zjistili že mnozí lidé o všechno přijdouce zbrotile se živiti a nebudeli jim pomocen hladem zemříti musejí. Byli před nemi jmenovaní ve městech, městečkách a vesnicích nyní bydlící a k soudu předvoláváni, na příkaz udali co se sepsa-lo. Zjištěno 110. 214 zl 32 kr. škod a nynějších bylo.

R. 1646 bylo ještě hůře. Švédské vojsko padlo opět na panství Opočenské a zejmena od 9-24. října, leželo hlavním

stanem v Dobruše, která byla vypleundrována nadobro.
Vypálili tu mnoho domů. Taktéž v Hořicích. 19. 10. za-
pálili Šour, Vrchovný a Jestřebí.

Neštěstí to dovršeno krupobitím v noci ze 26 na 27
června 1646 doprovázeným bouřkou a velikou strašli-
vostí a 3/4 hod. trvajícím. Kroupy napadlo na 1/4 lokte
vysoko, stromoví s ovocem potlučeno tu i tam vyrácen
a všecko obilí na poli pomlácen a zničeno.
Skrovnou opět vysětřovali sousedí vladykové. Pobrali
197 koní, 1042 hovězího, 1897 ovec. Obilí vymlácené
pšenice 2460 korcí, žita 4449 korcí, ječmene 3029 kor.
ovsa 5858 k. hrachu 778, prosa 7, vsuchy 19 korcí
a celkem 16.633 korcí. Klášteří pobráno 1211 korcí
pšenice, 1369 žita, 763 korcu ječmene, hrachu 414 korcí
ovsa 979 korcí, vsuchy 17 korcí v celku 4794 korcí. Na
penize činí summy ve za na statky 91.971 kl. rýn. 56 hr.
Na Opyčině 12 dne decembra 1646

Jak obyčejně bývá: vojna na sebe vleče hlad a mor.
Tak i na Pocelensku zvláště v Dobruše r. 1646 a 1647.
Po mnozi bídě a hladu vypukl mor, jak záhubný
zvaní hřbitov ani nepostačoval na pochování mnoze
záhuze zemřelých.

Roku 1647 a 1648 před tím od Švédů nami-
zinu přivedená krajina zdejší, byla rada se od
čeledi z hrobových kobylek ušetřena. Na podzim 1647
pracováno z zámcích čili hvězdě přízámku Fini-
burku. Dne 20 listopadu prosí úřad Dobrušský
aby se ta práce pro zimu, nechala na jaro.

V měsíci máji 1648 v práci opravě Trimburku pokračováno.

Konečně mírem Westfálským 2 dne listopadu 1648 skončena jest byla třicetiletá, strastiplná válka, kteráž zvláště Čechy nejvíce utrpěly, byvše téměř na zahynutí přivedeny.

Plundrování vojska švédského dosahovalo takového stupně, že i hroby v kostelích otvírali, mrtvoly vyhazovali a po šelestech a pentlích jen vždy slídili. Po nich to sto let později provozovali Brandeburáci, ač-li hůře snad v té míře.

Výpisy

z inventáře dle kterého r. 1636 koupal hrabě Colloredo z Wallsee panství Opočenské s Trimburkem:

Dvůr Dlouzský

v horách, k němuž jest rolí pro žito a oves 5 lánů a 3 strychy. Osívá se na zimu žita 34 strychů 1 věrtel, nyní (to je r. 1636) ječmene 6 strychů 3 věrtele, na jaře ovsa 168 strychů nyní (ve válce 1636) 136 strychů. Lučných semen 50 strychů, kosy 14. Luk je na nichž sena bývá 35 vozů, otavy 15 vozů.

Polahů se nachová, poddaní zadělávají

Skot dojných se chová 50, nyní (ve válce r. 1636) s hospodářem včetně vola 27. Jalového dobytka 30, nyní ke 2 letům 9 a letošních 2. Sviňského dobytka 10. Pastviště veliké rozšíření na 4 veliké ohrady. Zahrady pro vaření 2. (zelinář)

V roce 1651. tu ve dvoře obsluhovalo 11 osob

1. Martin šafář věk 59 let (nar. 1592)
2. Jeho žena Eva " 47 " (nar. 1604)

42.

3. Jan Markú - nádvorník 25 let (nar. 1626)
4. Jiří Drašnar - skotják 18 let (nar. 1633)
Děvky: 5. Dorota Jouzová 24 let (nar. 1627)
6. Magdalena Javorková 26 let (nar 1625)
7. Dorota z Trnka 21 " (nar. 1630)
8. Dorota Vrabcová 18 " (" 1633)
9. Kateřina Kárníková 16 " (" 1635)
10. Barbora ze Žoln 15 " (" 1636)
11. Dorota Weitelazová 18 " (" 1633)

Dvůr Hamerský v Dolní Olešnici. (Mýtí čp. 42)
K témuž roli vorných 2 lány 15 strychů
Vyséváse na zimu 20 strychů 2 věrt. mýtu (1636)
žita zaseto 6 strychu 1 věrtel, na jaře 69 strychů 3 věrt.
mýtu (r. 1636) ovsa 75 str., hnědého semene 6 str. 3 věrt.
krav dojných 30, mýtí (1636) 27, jalového 15 mýtí 14,
vnitřního 6 kusů a ovec 1½ kopy.
Zahrada pro zaření 1.
V roce 1651 tu ve dvoře Hamerhof obsluhovalo 7 osob.

1	Matouš šafář	stáří 35 let	Všichni jsou
2.	Jakub z Rohenic	20 let	nekatolíčtí
3.	Dorota šafářka	21 "	Krejčíkáni
4.	Děvky: Anna Starácková	20 let	nadějce její 6.
5.	Dorota nádeníková	15 "	není nadějce
6.	Kristina z Bohdašína	17 "	u šafáře.
7.	Káča Kolovrátníková.	18 "	

Dvůr Bydlo

K témuž roli ornych 2 lány 6 strychu
Vysevků sena na zimu 15 strychu na jaře 70 str.
mysy ovsa 26 str. (1636)
Luk na niclž se klidí sena 10 vozů, otavy 2 vozy.
Krav dojnych se chová 62 (ty jsou všecky r. 1636)
jalovic 15 kusů, mysí (1636) jalovic 2 letych 2 kusy
letošní 4 kusy
Poznámka: Dle výpisu dvorů je viděti jak ten který
dvůr byl r. 1636, kdy válka již 16 let trvala - sešly
ot mého byly zasety a ot mého byly dobytka.
Lán měl označovat ploš. výměru asi 64 kopce = 18·15 ha.

Soupis

poddanych na panství opočenském z roku 1651.

Rozkaz císařův místodržitelství aby všechna panství
v Čechách sestavila a do Prahy zaslala soupisy všech
poddaných s udáním jejich náboženského vyznání spl-
nil i hejtman Kolloredovského panství (Rudolfa hr.
Colloredo z Wallsee Opočna) - Enoch Klement Vratislavský
sepsav s pomocí a pod zodpovědností obecních rychtářů
obšírný seznam podle předepsaného vzoru. (Je uložen ny-
ní v archivu ministerstva vnitra v Praze sign. R. 109.
Seznam tento datovaný dne 2. 5. 1651 je cenným historickým
pramenem, jsa vlastně nejstarším dochovaným sčítá-
ním lidu, uvádějíc nejen usedlé, ale i všechnu čeled a
děti od narození. K seznamu je přiložen seznam
far na panství.

Vs

V seznamu je vedena rubrika náboženství, ze které je patrno, že celé panství mělo být dle těchto zaznamenaných údajů nekatolické. Katolíků bylo pouze 256 na celém velkém panství (1651) a to jen vrchnostenští úředníci a zaměstnanci a nichž aspoň úředně prohlášení katolictví bylo podmínkou přijetí do panské služby, jsouc jim tak existenční otázkou. (Jako byl jest a bude v každé době a směru pozn. pis.) Při uvedeném rubrice, je-li u koho nádeje na obrácení k víře katolické, vyplnil hejtman zcela šablonovitě, rozpomínaje jí kladně pouze u dětí.

Spolehlivost údajů o stáří, nelze bohužel kontrolovati ale pravděpodobně spokojili se rychtáři jen přibližnými ústními výpověďmi stran. Podle těchto údajů byli nejstaršími lidmi na panství: Jan Doležálek žebrák v Ledcích 110 let Jan Dědek chalupník v Křivicích 105 let Martin Kozatka poddaný v Mezivrší 100 let Dorota Šťastková v Rohenicích 100 let a Václav Městecký v Přepyších 100 let v rychtě Hradecké poddaný Velesejit 80 let a Jan Sova 76 let v rychtě Smržné Michal Ops 80 let a Jan Jozt 80 let.

Majetkové rozvrstvení nelze určiti. Obtíží při statistickém zpracování je i to, že soupisy uvádí celé rychty, nerozlišuje jednotlivých vesnic, k nimž patřících. Tím se také vysvětlíme, že celá řada vesnic v našem soupisu nenalezena, jež podle berní ruly z r. 1654 náležely ku panství Opočnskému. Tak ku příkladu pod rychtu Hradeckou náležely Rtyně, pod rychtu Smržeckou Bystré, Janov, Pís a Chadrí Poloný a bod. jsou to nenalezeny

tyto obce nebo tehdy ještě samoty. Roztoky, Bříziny Beštriny, Vřísko, Jesenice, Bohdašín, Slavošov, Vanovka, Spálenište, Mnišek, Metlička, Šonov, Hluboky, Rozkoš, Hediviny Dobřany, Medveze, Vyhnanice, Nová Ves, Vostašovci, Bečka Sudín, Bystrý, Trš, Javor, Bitva Rzy.

Far na panství uvádí seznam 8 a to: Přepychy (sv. Prokop.) Opočno (sv. Trojice) Třebechovice, Miřetice (sv. Kateřina) Jeseníce (sv. Matka Boží) Zvole (sv. Jost) Sedlešov (Všech sv.) Dobruška (sv. Václava). Kromě toho byly na panství 12 filiálních kostelů, (kde nebyli kněží): v Jeníkovicích ve Vysokém Týnci, v Klášteře, v Ledcích v Kunčicích, v Skal. Lhotě, v Rohenicích v Slavošově v Hb. na Hrádku, ve Volešnici v Dobrušce, v Kostelíšti (Bystré

. v Opočně zámku úřednictvo - zaměstnanci 1651:

Vratislavský, Rašínová, Humburský, Žlutický, Filip, Chudý Jeremiáš, Jeníkovský, Vlčková, Hanuchna, Zejda, Sládek, Flašha Říčička, Duspiva, Nejedlý, Mahas, Bartoš, Zajíc, Hlavas, Nedvěch, Venzgara, Kocian. Je tu 126 obyvatel, 19 rodin.

V rychtě Hradecké napočteno, dospělých mužů 106, žen 115 dětí do 14 let 114 čeledě z toho 12, Podruhů 26. Počet rodin 90. Summa obyvatel 365 (z Rzema) (Vc Rzech as 35)

V rychtě Smečenské mužů 81, žen 85, dětí 119, z toho čeledě 28, podruhů 6. rodin 64, obyvatel 285.

Volešnice: mužů 72, žen 81, dětí 128, čeledě 25, podruhů 13. rodin 61, obyvatel 281. Skalšov mužů 56, žen 57, dětí 72 čeledě 20, rodin 51, obyvatel 185.

Krumlovská rychta, mužů 59, žen 63, dětí do 14 let 92, čeledě 24, nestálých rep. sedlák 18, chalup. 23, podruhů 10, rodin 49, obyvatel 214.

Dobruška město 757 lidu, Opočno 321 lidu, Třebechovice 929.

Úhrnem na panství: 2687 mužů, 2989 žen 3874 dětí do 14 let
1358 čeledí, 1969 synů, 9550 obyvatel v roce 1651.

Berní rula,

je soupis a popis čeledi z roku 1654 po skončení války 6 let
kdy počet obyvatel klesl na polovinu na necelý milion. Berní
rula obsahuje popis a výčet obyvatelstva 9000 obcí a měst, jejich
domovního, hospodářského a půdního majetku. Zabývá se
hlavně berními výměry. Svazku ruly bylo vydáno 25
panství. Opočno je obsaženo ve svazku 12 edice berní
ruly. V Hrádku je 10 sedláku, 6 chalupníku, 6 zahrad-
níku - bezzemku, obhospodařují celkem 376 strychů
polí, největší s 50 strychy, chovají 19 koní, 59 krav a
je tu 1 mysliveč, 1 švec, 2 tkalci, 1 mlynář, 2 havíři, 1 kovář
1 pekař a 1 řezník.

Ve Smržném je 17 sedláku 15 zahradníku - bezzemku
obdělávají 464 strychů polí, chovají 29 koní, 98 krav
49 jalovic a 9 vín. Sedlák s největší výměrou - 36 korců
Machačí se 1 tesař a 1 řezník.

Ve Rzuch 8 chalupníku 1 zahradník, obdělávají 88 korců
polí chovají 2 koně, 22 krav a 18 jal. Největší je Těšbyl s 20 korci
Jsou tu 2 ševci, 1 mlynář.

V Trní jsou 4 sedláci, 1 chalupník 2 zahradníci obdělávají
184 strychů polí největší s 80 strychy. Je tu 12 koní 21 krav
12 jalovic 1 víno

Na panství Opočenském 1654 polí 27.867 strychu. Sedláku 636
chalupníku 443, zahradníku 471, nově usedlých 7, pohořalých
9, stavení rozbořených 28, pustých 46, dvůr hafest. 1, hostelu
farních 7, filiálních 12, mlejnu 10, hol nemučných 30. Židů 17.
Měst. = 5, vesnic 76.

Návrat ke katolické církvi.

R. 1651 dne 19. října napomíná hr. Rudolf Colloredo hejtmana aby nikdo násilím k navrácení se do církve kat. nucen nebyl. Načež 25. října hejtman odpovídá, že se žádného násilí nepoužívalo; ale že mnozí z hor utíkají pro dluhy a pro zisk.

Roku 1651 a 1652 přihlásilo se k církvi katolické z panství Opočenského z vesnic kromě měst 1814 mužských a 1996 ženských, v celku 3810. Příčina, že ve zdejší krajině také zvolna se ku katolictví přistupovalo, byli sem ze Slezska docházející kazatelé, kteří lid fanatisovali vyčítajíce ho brzkým vítězstvím Švédů. „Pořevadě takovi kněží v divných krojích na oděvu se nosou, proto jich neznáme, psali Dobrušští Trčkovi dne 31. ledna 1628.

A. Flesar str. 64.

2. Ludvík hrabě Colloredo z Wals, 1657-1693.

pán na Opočně, Smidarách, Kovanicích, Počernicích, Dobré, Klajnech; manželka Marie Eleonora Žuzana hraběnka ze Sinzendorfu. Jediná dcera jejich Marie Antonia provdala se za knížete Leopolda Montecuculi, pani na Smidarách a Dymokurech a zemřela 1738.

Roku 1681. zuřil veliký mor v zemích rakouských tak že Leopold I. do Prahy ujel. Ale i v Čechách počal též brzo zuřiti, tak že v Praze 32.000 a v celé zemi přes 100.000 lidí zemřelo. O v zdejším okresu onom se přesných zpráv nemáme však ve které obci nejvíce řádil.

Tehdejší válka s Turkem našeho okresu a panství

se přímo nedotýkala proto se o ní nezmiňujeme.
Ludvík hrabě Colloredo z Walse zemřel 27. prosince 1693 a pochován ve hrobce klášterní. Syny nezanechal proto dědil po něm příbuzný vzdálenější Jeroným hrabě Colloredo.

3. Jeroným hrabě Colloredo z Walse. 1693-1726.

Pán na Opočně, Frimburku, Ploskově, Drachkově, Skalu, Sedmi Pasekách a Felingen. J. M. římského císaře, španělského, uherského a českého krále skutečný tajný rada, komorník, královský místodržící, královského slavného soudu večního zemského přísedící a nejvyšší mistr lenní dvorský v království Českém. Manželka Maria Karolina zemřela v stáří 80 let 13 února 1755.

Hrabě Jeroným byl J. M. C. rada a komoří odc. 1708 do 1714 sudím dvorským, na to nejvyšším hejtmanem moravským, konečně gubernátorem v Miláně, kdež také 1726 zemřel. R. 1707 koupil od Jana Labelického ze Soutic ves se zámkem Ploskov blíže Zeměcova a 3. 9. 1906 od Václ. Karla hr. z Burgstallu statek Drachkov tovaryš ves; pak Nezvratily, Zahořany a Dlouhou Lhotu; též r. 1710 od hr. Pellegrinského z Krasejovic na Knopíšti půl statku Loštenského, tři pětiny městečka Bystřice, vesnic Radošovice, Babčice, Jezviny, Pozor, Novou ves, Budkov, a dvůr Pecinov, připojiv to všecko ke panství Ploskovskému.

Hrabě Jeroným Colloredo pro naše okolí zasluhuje

aby jméno jeho zůstalo jakési v paměti. Neb on hor-
ským obyvatelům usnadnil navštěvování služeb
Božích opětovným zřízením far v Sedlonově a
na Hrádku: za něho a zajisté s jeho přispěním
a podporou postaveny byly nové kostely: 1702 v Oles-
nici, 1709.–1724 v Bolruce, 1711 v Sedlonově, 1716 v
Bystrém a 1722 na novém Hrádku; jakož i dříve
přistavěl nynější chrám Páně v Opočně a přičinil se, že
filiální hostel Opočenský farním se stal.

Za Jeronýma hr. Colloredo, pána na Opočně, staly se v
Olešnici a pro Olešnici mimo postavení nového kostela
důležité události, které byly podrobně zaznamená-
ny ve staré rychetní knize, zanechané a odložené
na Olešnickém bývalém obecním úřadě, založené
hol roku 1700 písařem Josefem Rudolfem Stonerem
a vrchním rychtářem Danielem Jeronýmem Sto-
nerem (1704–1725.)

Kniha ta začíná záznamem ze 4 října 1704. Je to
psáno německy a v překladu to zní:

„Zde jsem já Daniel Jeroným Stoner, tohoto času králov-
ského pohraničního úřadu celního kontrolor (gegen-
handler) budoucím sousedům pro paměť zaznamenal
z čí vysoké milosti a jakým způsobem v našem městečku
Německé Olešnici (Teutsch-Gieshübel) dva výroční trhy, jme-
novitě první na svátek Filipa a Jakuba, druhý na svátek
sv. Marii Magdaleny, mimo jednoho trhu týdenního o
každém čtvrtku, ustanovený a držený jsou, jak následovně
jsou dosvědčeny a do soudního protokolu zavřeleny.

V roce 1704 v měsíci červenci, když jeho hraběcí milost
náš nejmilostivější dědičný Pán p. Jeronym hrabě z a
na Colloredu (titul) zde v Dolní Plesnici v tak zvaném
Hamerském rybníce (Hammerteich) nechal ryby loviti, jeho
hraběcí milost a také paní hraběnka a několik jiných
hodnostářů, několik pánů duchovních a důstojníků
u mne (Stonera) pohoštění byli a potom nocovali. Potom
druhého dne po obdržení snídaně, když jsme pohromadě
stáli, přede dveřmi mého domu, řekl mi (hr. Colloredo)
tato slova: „Stonere, zde je krásné místo. Postavili jste
si nový kostel a budete míti také kněze, kterého jsem
Vám sem vymohl. Já Vám pomohu také k něčemu jí-
nému." Na tato milostivá slova, jsem se tiše pěkně pode-kor-
al, dále jsem však na nic nemyslel.

Za několik týdnů potom, byl jsem sám povolán do Opavy
kde jeho vysoká hraběcí Milost, řekla mi tato slova: „Stonere
já jedu teď do Vídně a tam vymohu Vám konání výro-
čních trhů (jarmarku) u jeho císařského majestátu. – Až se
určíte dva dny, tak, aby to nebylo na překážku jí-
ným městům, dva jarmarky a též týdenní trhy mohou
býti dvěmy a napište si pamětní list (memoriál) a přines-
te ho pilně k mým rukám na Opavu. Což jsem také s
dobrou radou pana hejtmana Jana Karla Philipi náše-
mně sestavil a schválený jeho hraběcí Milostí doručil.

Memoriál

pamětní spis zní od slova k slovu následovně. (Překlad)

Vysoce a blahorozený (pane) říšský hrabě.
Milostivě vládnoucího dědičného Pána pana jeho

hraběcí Milost v nejponíženější pokoře obtěžujeme, jakým způsobem my velmi schuzeni obyvatelé v dronění nenáhodném polohě ležícího s hrabstvím Kladským hraničícího městečka Olešnice (Geeshübel) skrze dřívější i nynější, těžké válečné časy, mnohými prosilnicích tahnoucími průchody vojenskými, také z kvartýrech ležící soldatesku a těžkými nesplnitelnými kontribučními dávkami byli jsme téměř všichni notorický přivedeni na žebráckou hůl a mnohé naše dluhy spláceti musíme, takže naše obživa s ženami a dětmi naší bude skoro nemožná a nikde jinde než u Boha a Vaší hraběcí Milosti své útočiště hledati musíme.

Předkládáme Vaší hraběcí Milosti naší nejponíženější volání a prosby, abyste ráčili k našemu zachování a záchraně před hlodající úplnou zkázou, námi bídnými poddanými k spáse u Jeho císařského a královského majestátu nám vydobýti a naše chudé městečko, dvěma farmasley jmenovitě jednímu ve svátek sv. Filipa a Jakuba, druhými na den sv. Máří Magdaleny a rovněž tak týdní na každý čtvrtek jedním trhem obdařiti ráčil, abychom my největší bídou utlačování poddaní mohli pozvednouti a s našimi ženami a dětmi nadále se obživiti, také Jeho císařskému majestátu kontribuce a jiná těžká výdání splácetí mohli.

Nejdobrotivější Bůh, buď Vaší vysoké hraběcí Milosti za udělenou nám Milost, námi bídnými poddanými, bohatým odměnitelem, my však budeme v každém čase obětovati naši nedůstojnou modlitbu k Němu za dlouhý věk Vaší vysoké hraběcí Milosti a povznesení nejvyšší Vaší rodiny.

/.

Zůstáváme Vaší nejvyšší hraběcí Milosti
nejposlušnější věrní dvořanští poddaní.
Rychtář a přísežní rádní a celá obec z městečka
Olešnice. Jeho vysoké hraběcí milosti Pánu, panu
Jeronýmu z Colloredu
hraběti z Walsee (Titul)

Dne 4. října Anno 1704.

Tento opis pamětního spisu (memoriál abschricht) jest v originálním znění z překladu z němčiny, kterým jeho hraběcí Milost, jeho císařskému a královskému majestátu Leopoldovi I. (1657 - 1705) předložila naříž tento dál, chudé obci Olešnické vyhotoviti Privilegii, opatřiti je velikou císařskou pečetí a poručil je doručiti této chudé obci.

Překlad
císařského intimátu Královské české komoře o vyřízení žádosti.

Joseph
Milí věrní, jakož My slyšíce žádost a prosby našeho vysoce urozeného Komorího rady a milého věrného našeho Jeronýma hraběte z a na Colloredo svobodného pána z Waldsee, z našem dědičném Království českém v kraji Královéhradeckém, ležícímu městečku německé Olešnici, které po všech dřívějších jakož v nynějších, těžkých válečných dobách, tažením a ubytováním naší císařské soldatesky, jakož i jinými

vytknutými pohromami, dospělo k úplné zkáze a
k zotavení potřebuje dva výroční trhy, první na svátek
sv. Filipa a Jakuba druhý na den sv. Máří Magdale-
ny, vedle jednoho trhu týdenního ve čtvrtek držeti a
podle zvyklosti vyhlásiti, co nejmilostivější povolujeme
a udělujeme, o čemž Vaši zprávu odvrajíce, milostivě
poroučíme na příslušných místech v tom další opa-
třené učiniti a dbáti toho, aby zmíněné městečko
Olešnice, dle svrchu uvedeného výměru, milostivě pro-
půjčené jemu dva výroční a týdenní trhy drželo
a žádným způsobem aby v tom omezováno nebylo, aniž
jemu jakékoliv překážky činěny. Na tom trvá naše
nejmilostivější vůle a mínění.

Dáno ve Vídni dne 6. listopadu 1706.

Joseph m. p. (1705 – 1711)
Venceslaus Norbert Kinský m. p.
Královský český nynější kancléř
V. Z. Vratislav m. p.

Poznámka překladatele: Na další straně je překlad
úředního pořádku, z něhož vysvítá, že Jeroným Colloredo
Olešnici osvobodil od roboty, ne však zadarmo, ale proti
ročnímu poplatku a to dosti značnému v obnosu
400 zl. Aby mu ale nebylo nadále, musí robotovat
obec Plasnice, která dosud byla roboty osvobozena.
Jedině tento zápis nám o této zpráše zachoval.

Výtah z pauského úředního pořádku z r. 1707.
(Překlad)

Městečko Oleśnice má býti proti ročnímu robotnímu poplatku od roboty osvobozeno (lit C), naproti tomu má mýti roboty prosté vsi Plasnici robota ci natura býti uložena, jelikož tomuto městečku Oleśnici povolené výroční a týdenní trhy jemu pomoci a jej pozdvihnouti mají, jelikož jsem se řádně uvážil a proto přísežného Daniele Stnera jako rychtáře ustanovil a v povinnost jej vzal, mimo dosavadního rychtáře a pěti přísežných konšelů, jakožto radních obci představiti jsem nechal, nad tím moji úředníci dohlížeti mají aby k zahájeným týdenním a výročních trhů přesně a přísně byli:

Předně sice, aby pekaři v Oleśnici v neděli, pondělí, úterý a ve středu pod trestem 3 kop grošů poprvé a 6 kop mišen. podruhé žádný chléb (nedodávali) tento jedině ve čtvrtek o týdenním trhu na náměstí a ne v domech prodávali tak, aby pro chléb přicházející cizí lidi do trhu přitáhli. Co pekařům ve čtvrtek z chleba zbude, smějí prodati v pátek a v sobotu.

Za druhé mají pekaři své obilí na Oleśnickém týdenním trhu nakupovati, z té příčiny jest v kanceláři, všem ostatním rychtářstvím, rychtám nařízeno, na ohlášený týdenní trh obilí do Oleśnice, ze se přivážeti má. Aby však pekaři, jejich potřebu obilí měli zajištěnou, mají k příštímu trhu až 6 neb 8 týdnu dělalo, v každý čas 30 až 40 korcí žita,

také několik korcí pšenice z panských sýpek k prodeji zajištěno míti.

Za třetí jest poddaným uložiti, aby ovce, mouku, jáhly, hrách, čočku a cokoliv jiného k prodeji mají, ne doma ale na trhu v Olešnici jedině prodávali.

Za čtvrté mají poddaní s jejich přízí a plátnem tamtíž docházeti.

Za páté jest nařídit lidem řemeslným, jakožto kameníkům, zámečníkům, kovářům, punčochářům, kožešníkům ve městě Dobrušce také z Plasnic, Sněžného a jiných vesnic se svým zbožím na týdenní trh docházeti.

Ostatně k věcem potřebě býti může, mají úředníci sami pobízeti a vrchnímu vyložiti, jemu tuto věc přísně nařídil aby důrazně napomínal.

(Bez data a podpisu)

Olešnice prosí (knížete) hraběte o vydání Privilejí originálu - povolení konání trhu.

Opis Memoriálu předloženého její vysoké hraběcí Excelenci (o některé milostive punkty.

(Překlad z německého)

Vaše Excelence!

Vysoce urozený blahorodý Svaté říšské říše hrabě, nejmilostivější pánu, dědičný pane, pane Vaše vysoké hraběcí Excelenci, v nejlubší pokoře poddaní usmělují se na uvážení uvésti, že my všichni, nyní nejchudější obyvatelé, městečka Olešnice již před sedmi léty, hned potom, když Vaše vysoká hraběcí Excelence, milostivě u

Jeho císařského a královského majestátu, pro toto chudé městečko, dva trhy výroční a zároveň tři týdenní vymohla, od Vaší hraběcí Excelence k lepšímu povznesení městečka, jsme tehdy milostivě některými body potěšeni byli, jednímu nebo druhým, dle Vašeho zalíbení a mile. — Za nejlepší jsme uznali, poddanou nejposlušnější supliku podati, jelikož od té doby, tužení, milostivě rozhodnuto nedošlo do dnešního dne, po kterém my chudí obyvatelé jmenovaného městečka vzdycháme a k Vaší našemu častému útočišti přicházíme obrátiť k Vaší vysoké hraběcí Excelenci jako nejposlušnější poddaní a k nohám padající prosebníci: abyste ráčil milostivě naši prosbu v dů ve allegorovaných (sestavených) omilostňujících článcích k Vaší nesmrtelné, vysoce slavné památce městu vynajíti nechati a nás poskytnutou milostivou resolucí potěšiti ráčil. Jako stejné od Jeho císařského a královského majestátu nejmilostivější získané a pro toto městečko vyhotovené privilégií, které v panské úřední kanceláři drženy a uschovány jsou, tyto (privilegie) všem obyvatelům tohoto městečka, doufajícím v (tuto) útěchu a radost, v úřední kanceláři ponechány byly opise, ale originál, těmto chudým obyvatelům obce k velikému potěšení milostivě (vydati) dovoliti ráčíte. Za Vaši vysokou milost Všemohoucí Bůh, Vaši vysokou hraběcí Excelenci, jakož i vysokou rodinu, zde každého času, při stálém zdraví uchovati a v nebeském království, věčnou korunu složiti

bohatým odměnitelem bodiž.

My zůstáváme však Vaší vysoké hraběcí Excelenci
s naší nehodnou modlitbou.

Vaší nejposlušnější poddaní
N. N. vrchní rychtář a nádvní
a všichni obyvatelé městečka
Oleśnice (Teutsch Gieshübel)

Tento pamětní list (memoriál)
vyhotoven a podepsán prvním vrchním rychtářem
Danielem Jeronýmem Stoureem
dne 17. října roku 1715.

Poznámka překladatele: Olešnickým šlo především o to, aby dostali do ruky originální listinu - Privilegie -, kterou Jeroným Colloredo zadržel jak dopadli zvíme dále.

Překlad z německého.

Opis pravdivých milostivých punktů.

Těm supplikantům se sděluje rozhodnutí, že jak rádi jsem jim rád milostiv a k jejich výživě, každou možnou milost jim činiti chci. Nicméně musíte se dle toho držeti a vaši věrnost poslušnost a poddanosti mně prokazovati a aby v budoucnosti toto městečko obchodem a dílem (mit Handel und Wandel nepřeložitelná slovní hříčka) povznesti se mohlo, všemožnou píli vynaložiti hledětí musíte. Co se ale týká vašich vám od Jeho cís. a král. Majestátu nejmilostivěji uděleného diplomu, ohledně dovozních a každého čtvrtku týdenních privilegovaných trhů, tedy

Originál nedostanou jeji opis

originál jest v mé zámecké kanceláři dobře uložen od nějž já vám opis mým vlastnoručním podpisem a vtisknutou hraběcí pečetí opatřený nejsem nechtěn vydati.

Co se týká přílohy ohledně 11 punktů obce mne v poddanosti obdržených přepojuji v odpovědi že já gus ad

Porušení obchodu solí

1. primum za právé nejsem proti tomu vám tuto milost prokázati, přerušiti solní obchod tamní obci, ale s tou výminkou, že vy jej jen v městečku praktikovati budete a provrasi obec podržíte, ale v mých ostatních panstvích, pod ztrátou této milosti, jakmile to nejmenší proti tomu učiněno bude, nesmí se žádná sůl ani v hufách (prostých) ani v zrnu se prodávati. Budu také pak

a dobytčí mýto

2 secundo toto placidovati (svoliti) a vám tuto milost udělují, obyčejné hrníčké a dobytčí mýto, jak ho já od starodávna (ab antiquo) privilégováno mám, vám

Na mostech

milosti přenechávám a postrádati chci, naproti tomu ale obec všechny mezi těmi kopci a vodami nepohodlné cesty, mosty opatřovati a dále udržovati cesty na jejich útraty a ve velkých zimách, kdy jsou sněhové závěje častěji a jak často toho zapotřebí bude, pod ztrátou této milosti tuhy vyhazovati povinni budou. Že dále

3 tercio že v městečku Frýmburku (Nové Hrádku) vystavena jest panská pekárna a odtamtud na Olešnici

Na mostech

přirozeně 6 zl 10 kr, tak mýtné Olešnické mlynáři, jsou-li povinni platiti, tyto nemohu obci z důležitých příčin nechati. Nechci dále

4 quarto pálení cihel obci na žádný způsob dovoliti

5to ani mlýn v tom místě, kde dříve železné hamry
byly, nedovoluje stavěti, poněvadž v městečku nemáte
nedostatek mlýnu a na vodě nestálé se jich 5 nalézá
a bídu činí (bere) naproti tomu radějí vám povoluje upsá-
ní gruntu k zaplacení vašeho městského písaře, ale s tou
podmínkou, aby každého času, kdyby, když ne právě
můj oprcenský hejtman, tedy aspoň některý oficír (úředník)
od hejtmana určený, ten daný grunt spolu obýval a tím
všecko pro láci a moje praejudici, abyste tímto obyvatelům
žádné protivenství se nedělo nad tím bohdá se má. K chcete
Z příležitosti hledání privilegií: jak jste u mně prvé žádali
a pane se nabídli, za vaše roboty každoročně mému
duchovenskému úřadu 400 zlatých složiti, tedy nemohu
z vaší nabídky nic slevit ani víc dále

8o proto usnesení zemské by mému vrchu kontribuci
neč pozitivního nehledíc, nýbrž vypuštěné u vítací
komisi, které se vrzení aus i s krajů (rodějem) mými shu-
tečně nalézá, vaše velké stížnosti musíte sami předvésti
aby vám nižší taxy byly přiznány. Potom musí

9o Repartice (rozvržení) jak ubytovacích tak zkrze prů- vojenské
chod soldatesky způsobených škod, nikoliv ode mne, škody
ale od Královského místodržitelství zjištěno (či zaplaceno?)
bylo (má?), nemohu tudíž vždy činiti, jak bych rád
chtěl, nýbrž se méně hejtmana, kdyžby se věrně pilně a
poslušně chovati budete, chci vás, pokudmi možné bude
chrániti před nadměrným ubytováním a průchody vojska
což milostivě zařídím. A ponieš mu nepřísluší

10o bez vyjádření nejmilostivějších privilegií jeho cís.

Žádný nový mlýn

Výměnek pro panského úředníka

vítací komise.

vojenské škody

a král. veličenstvi počet oceňovati a ze každého na trh dovezeného jistou část vybrati, nýbrž vaším z těch měr, jako věrtelův a jiných malých měr dluž- ný poplatek se přenechává. Jako také

II. nemohu vám z jistých příčin vrchnostenský hvozdský a zvěřinčky úroků k nově zřízenému městečku Olešnici povoliti, nýbrž doufám, že stěmito to vám nadělenými vysokými (22) milostmi pro tentokráte se spokojíte.

Dekretováno v mé kanceláři Opočenské dne 3 října Anno 1715.

Hieronymus hrabě Colloredo.

Poznámka překladatele. Hrozný často nesrozumitelný sloh. Divná směsice: trochu milosti ale hodně pelyňku do toho.

Opis pravých privilegií (Překlad z německého)

My Josef z Boží milosti volený římský císař, po všechny časy rozmnožitel říše v Germánii, Uhrách Čechách, Dalmácii, Chavatsku a Slavonsku, král, arcivévoda v Rakousích, markrabí Moravský, vévoda Lucemburský a Slezský, markrabí Lužický, oznamuje me veřejně tímto listem a známo činíme každému, že nás vysoce urozený naší rady komoří a milý věr ný Jeroným hrabě z a na Colloréd, svobodný pán z Walsee, na Opočně, Potštejně poslušně k slyšení předložil, jakým způsobem jeho městečku Německé Olešnici v našem dědičném Království Českém v kraji

Králové hradeckém ležícím a k jeho panství Opočenskému
náležejícím, kteréžto jak v dřívějších tak i v nynější
době běžících těžkých válečných časech z skrze průchody
(durchzugy) a kvartýrování naší císařské soldatesky
a také pro jiné přestálé kalamity, zvláště ale odvá-
dením velikých kontribučních dávek do veliké chudo-
by upadlo, ow sevšť oddanosti prosil, aby témuž městeč-
ku něčím ponuženo bylo. Proto my jemu dva výroční
trhy a jeden trh týdenní nejmilostivěji jsme povoliti ra-
čili, když jsme potom na příslušných místech zprávu
o tom přijali, milostivě uvažujíce a popatřujíce, že proti
takovýmto výročním trhům poblíže ležící města, měs-
tečka i trhové obce nic nenamítají, v důsledku čehož
žádné praejudice nemají. Naproti tomu zmíněné
městečko Olešnice německé, prospěch a rozkvět, jakož také
i obchod a obyvatelstvo k zemi podporovány budou,
tedy jsme jmenovanému suplikantům jejich nejpodda-
nější prosby v naší císařské a královské milosti pově-
lili a tímto častěji jmenovanému městečku německé Oleš-
nici vyprošené 2 výroční trhy a sice první na svátek sv.
Filipa a Jakuba, druhý na den sv. Marii Magdaleny, mimo
jednoho týdenního trhu, vždy ve čtvrtek držeto a dle obyčeje
vyhlašovati, uchávati, nejmilostivěji povolili a udělili.
Činíme tak také tímto, mocí tohoto listu, co panující král
v Čechách, vědomě a s plným uvážením, propůjčujeme a u-
dělujeme často vzpomenutému městečku Německé Oleš-
nici žádané 2 jarmarky a týdenní trhy, míru a způsobem jak
obyklé jest, mysíc budoucně na všecky časy držeti je mají

a jak práv a zvyklost jarmarku jest těchto užívati mají bez překážky. Ale nám na našich Královských regálích výsostných právech, náležitostech a jiných rozličných právech beze škody. A poroučíme tímto všem a každému našim přeslavným, vrchnostem, obyvatelům a poddaným, jakéhokoliv hodnosti, stavu, úřadu nebo způsobu, kteří v našem dědičném Království českém, především obvzláště ale našim mýtným v budoucím Královským místodržícím zde, tak jako těm Královským hejtmanům Králové hradeckého kraje, aby často jmenované městečko Nemechow Olešnici před zhora zmíněných od nás jemu propůjčených dvou trzích ochraňovali a mítku nad tím drželi, tak aby nebyli rušeni nebo mýtem, nebo aby někdo něco jiného činiti nechtěl a se nedovolil k vyvarování se našeho nejpřísnějšího trestu a nemilosti.

Na doklad toho jest tato listina opatřena naší císařskou a královskou přivěšenou velkou pečetí.

Dáno v našem městě Vídni v pátém dni měsíce listopadu v roce po narození našeho milého Pána a milostiplného Spasitele sedmnáctistémšestém, našeho Království římského roku sedmnáctého, uherského osmnáctého a českého druhého

Z příkazu cís. a král. majestátu podepsali

Joseph m. p.

L. S.

Ad mandatum Sac. Cas.

Reiacg Mathis Propienow

Jiří Wentzel z Schwalbenfeldu

Hrabečí ověření.

Tato kopie s pravým originálem ve všech bodech a klausulích od slova k slovu souhlasí, k jejímuž lepšímu

ověření, jsem tuto kopii nejen vlastnoručně podepsal ale také moji urozenou hraběcí pečetí s mylepším vědomím přitisknouti nechal.

Dáno na Opavě dne 5 října Anno 1715.

L S

Jeronýmus hrabě Colloredo

Poznámka překladatele: Trvalo to tedy 9 roku než Olešničtí obdrželi ne originál, ale kopii „Privilegie"

Nová radnice v Olešnici.

Stará Olešnická rychetní kniha má zaznamenáno: V letech 1707, 1708 a 1709 v Olešnici v náměstí hospoda, neb tak zvaný rathaus milostivá vrchnost, milostivý Pán p. Jeronýmu hr. Colloredo prostavila. Aby se pak plac nebo rynk městečka rozšířil a pro jarmarky se učinilo lepší místo jelikž milost hrabě Colloredo z vlastní vůle a nařízení, masný krám a kovárnu, kteréž obojí v prostřed rynku v Olešnici od starodávna stály, nechal rozbořiti a odkliditi.

Masný krám p. Daniel Jeronýmu Stoner a kovárnu Eliáš Hofman v roce 1697 v listopadu, jak knihy purkrechtní udávají koupili od milostivé vrchnosti dědičně se vším na tom vázoucími břemeny.

Nyní je majitelem kovárny ten samý Eliáš Hofman a masného krámu společníci Matouš Obst a p. Vondřej.

Hrabě Jerným Colloredo nařídil by se kovárna v

náměstí rozbourané a odklizená postavila na jiné místo a sice pod rathous za rathous, kde dříve předtím stálo stavení a stodola Adama Dernera, kteremuž A. Dernerové, však bylo vše nahrazeno, poněvadž na místě shnilé stavení ta stodola, což si ivze Derner uklidil a prodal, také za malý kus od zahrady, který se ke hospodě připojil se Dernerovi jiné vhodlé od gruntu nové stavení i stodola postavila. Na uprázdněném místě Dernerově stavení se pak z náměstí odklizená kovárna Eliáš Hofmanovi nová od základu postavila. Poslední její držitel byl krám Štit. Gruza čp. 26m nar. 1869 zemřel 1948, po konfiskaci převzali čsl. státní statky. Masný krám, z náměstí odklizený pak byl nově postaveny vedle rathouzu, nad nímž k rynku obrácený k tomu pak přidělano kus pozemku po zahradu za krámem za náhradu, že z rynku uklidil masný krám schlevém hnojištěm a jeh. za plácek při tom. Nově postaveny masný krám který obdržel při číslování čp. 2m byl v roce 1928 - 29 rozbořen a na tom místě postavilo stavební Družstvo v roce 1931 dům se 14 místnostmi a 2 krámy.

Olešnice obdržela od vrchnosti hodiny.

Rok 1718. Z dějů olešnický vrchní rychtář Daniel Jeronym Stoner, toho času králoský kontrolor, ve jeho hraběcí Milosti Excelence, několikrát a sice ústně žádal aby jeho Excelence z vysoké svoji milosti svolila aby bící hodiny, dříve na zámku Opočenském umístěné

a k nim kdysi na zámku Trnibrku stávající 2 pěkné hodinové bicí zvony zdejší obci Olešnici věnovány býti mohly, při čemž on druhé rychtáři, byl tak šťasten že tyto věci dle svého přání obdržel a od Vrchnostského purkrabě Rudolfa Ferdinanda Hamuchmy mu byly vydány a sem dopraveny.

Hodiny byly ale nedostatečné, porouchané dány zdejšímu Olešnickému hodinaři Stut. Obstoji by je spravil a co k nim chybí by doplnil za což dostal 20 zl. Mimo toho zhotovil k nim Levinský provazník 3 šňůry, Dušnicky truhlář 2 bílé tabule z borového dřeva, Dušnicky malíř namaloval (asi ciferník) a zlatil ručičky. Ceny uvedeny za dodané a malované věci nejsou.

Z tohoto se dovídáme, že na zámku Trnibrku byly kdysi i bicí hodiny. Musel tedy Trnibrk dlouhý z poručení býti udržován, třebas dle Trčkovského urbáře z roku 1598 byl neobydlen.

Hodiny z Olešnice byly asi umístěny na věžičce na radnici, která však po požáru 1861 obnovena na radnici nebyla a hodiny vzaly požáru za své.

Povolení postavení pranýře v Olešnici.

Psal se rok 1718. Stará rychetní kniha má zapsáno: Aby ale městečko Olešnice, všeho podezřívání ode všech zdejšího městečka cestujících lidí, jako též vylhaných pomluv od sousedních obcí bylo zbaveno, aby bylo vidětelno, že od Jeho vysoké hraběcí Milosti Excelence, byl za městečko povýšeno, a od jeho císařského majestátu milostivě

privilegováno, proto jmenovaný vrchní rychtář Daniel Jeronýmu Stonei za potřebné uzdil a nabekl, že i na vzdyšiu náměstí, praménů, nebolitak zvaný prachový sloup (Staubsäule) zřízen býti, má, k milišiuvs opětné ve jeho vysoké hraběcí Excelence (titul) vícekráte účiněné hledal, aby na patřičných místech povolení k zřízení tohoto pramíce vymohla, kteréžto milostivé povolení vrchní rychtář šťastně dostal a s vynaložením obecního nákladu uzavřel kontrakt s kamenickým mistrem ze Vambeřic na postavení sloupu. Dle tohoto večních obecních počtů stál vrtání 9 liber olova a 50 liber železa a měkolika zejdelíčku lněného oleje summu 30 zlatých.

Poznámka překladače: Dle toho mohli by sousedé a cestující věřit, že by Oleśnice, byla městečkem a má takova práva, pramínek měl být rozdělovým znamením mezi.

Obnovení kostela po válce třicetileté v Novém Hrádku:
Roku 1721 dne 24. dubna dostal se na Nový Hrádek jmenovaný farář Samuel Hein-Smidberský rodák ze Frebechovic místa filosofie a bakalář bohosloví - založil nadací pro studující. V roce 1742 se dostal do Dobrušky zemřel 14.6. 1752 narozen 30. listopadu 1688. -

Hrabě Jeronýmu Colloredo zemřel v Páně roku 1726 a nástupcem jeho se stal syn Rudolf Josef.

4. Rudolf Josef hr. Colloredo od 1763 kníže
1726 – 1788.

Narodil se 6 června 1706 zemřel 1 listopadu 1788. Manželka Maria Izabela hraběnka Starhembergová.

R. 1735 tahlo tudy plukové moskovitští, to jest místě s hlavním štabem od Kladska k Plzni. Od Duřníka prošli ve dvojím oddělení, komandující generál byl hrabě Lacy. Dne 6. července přišel do Dobrušky pluk Kyzivotský s hlavním stanem a přípřeží o 270 koních a dne 7. 7 dopraven do Třebechovic; na to 8 července pluk Archanděl Gorodský přitáhnuv, rozložil se v Dobrušce, Meličanech a Semechnicích a na druhý den dopravil se do Třebechovic se 170 koňmi přípřeže – Jiné dva pluky Skopojský a Korporský ty dny táhly přes Nové Město ke Čermilovu, 128 koní přípřeží.

Po smrti císaře Karla VI. (1711–1740) počalo se ihned proti dědičce Marii Terezii sousedé její zdvihati a brojiti, žádostiví kořisti z državy Habsburské. Nejpředcházejší z nich byl Friedrich král pruský, kterýž ihned Slezsko svým vojskem zaplavil a za vůdcovství dědičného prince Leopolda z Anhaltu s 18 tisíci mužů koncem října 1741 do Čech vyslal z nichžto mnozí do vzdálejší krajiny vtrhli. Neb již 1. list. byl opočenský kontribuční vyjákům pruským do Smiřického vsi vyslán, kteří vtrhnuvše do Dobrušky ihned po městě se ubytovali, jimž 5. listopadu z Opočna byla svačina poslána. Na to 10. listopadu hejtman Opočenský Franz Walprecht rozepsal a poslal listy na sousední panství aby 12 list. do Dobrušky pruským husarům [illegible] dodali

sena slaný a rezanky. Pluk generálleutnanta von Kalkstein přezimoval v kraji Hradeckém. Od 1. listopadu 1741 až do konce máje 1742 sčítáno na panství Opočenském 12.995 přípřeží pro magacíny vojska pruské.

Dle jiného udání byly prý v císařském magacínu vojenském Zdětíně měřice rýže, kolik set korcú žita a 600 sudú mouky, což vzemi Prusáci ihned pobrali, kdyžto nejprve 400 husarú do Dobrušky vtrhlo a po nich hned jiných 500 se přihrnulo.

Pruský pomocník Kladsko trval v Dobrušce od 11. února do 9. března 1742 dobývaje píci pro vojsko, jemuž denně placeno bylo 2 zl 15 kr.

Od 1. června do 28 července 1742 dováženo bylo vojsku pruskému proviant do tábora; v červenci ještě do Kladska, když se armáda z Čech vracela.

Dne 6. června 1742 poslal hejtman Opočenský do Vídně 3 vozy s 12 koňmi z hřebčince pro víno, 6 kobyl a hotových 3335 zl; avšak na cestě k Častolovicům byli jsou případem od husarú pruských kteří vše zebravše do Hradce je odvedli. Ztráta vyrovnána v penězích 3335 zl za 6 nejlepších kobyl po 400 zl, 3 hřebata po 50 zl a 3½ centu másla za 70 zl činnem 10.755 zl.

Aby Fridrich svých nehostinných zemí zalidnil, měl dobře placené náborčí, kteří ve velké bídě postavený lid všemožně přemlouvali k vystěhování se do Pus, slibujíce mu tam hory doly. Těm kteří se k vystěhování odhodlali vydával generálleutnant von Kalkstein nad pluk. pěším Brandeburským zimním bytem v Hradci Králové pasy toho znění: „že odlučujíce se od Království Českého jeden každý svobodně jako rekruta

nadjmenovaného pluku do Slezska odjeti musíš." Každý
najatý verbíř obdržel červený obojek, jakoby náleželi k pruské
rekrutě. Ale přesto při stěhování zahnuli stráddání a obtě
žo velikých.

Lákání tomu podlehlo 250 osob; sedláci, zahradníci,
chalupníci a podruzi; a sice: z Nepasic 16, ze Stěnkova 7
z Jeníkovic 36, z Jilovice 26, z Králové Lhoty 41, z Rohenic 6,
ze Slavětína 14, z Mezilíčí 52, z Boleloste 16, z Lánky 5,
z Bačetína 19, z Roztok 4 odcházejíce v únoru až do března 1742.

První nešťastná válka s Pruskem nahnala tolik stra
chu a bázně, že na ochranu a obranu země české zvláštní
vojsko občanské čí zemská obrana nařízena byla pod
jménem „Bürgerliche Landmiliz" Hrabě Nostický, gene-
rální zemský komisař vojenský poslal cís. Hradeckého kraje
Tedeáše von Bukovský, vrchního strážmistra, aby takovou
milici sebral, spojil spořádal a pak proti nepřátelí
vedl.

K této milici dostaviti se musili všickni mysliví a
hajní, měšťanště dobrovolníci, kteří se zbraní zacházeti
uměli. „Kdož pro jízdu sloužili" zněl rozkaz „mohl se
všichni sepsáti; jakož v všecky muškety, karabiny, palaše
a šavle, všechen prach střelný, olovo a pazoucky ať se do
Hradce dodají, kdož se všecko zaplatí. Konečně invalidé a
vojáci, kteří buď teprv byli z vojny propuštěni anebo od Hrad-
ce utekli mají tam dopraveni býti.

V registratuře Opočenské nalézá se seznam těch, kteří do
tohoto sboru z panství vstoupili. Byli to: co setník Jiří
Baltazar z Reithu aktuár města Dobrušky a hrabětí rychtář;

poručík David Paikr, rádní z Dobrušky; praporečníke Jan Frank
Kubrú syndikus města Třebechovic; šikovatel Jiří Řehák, ab-
solvovaný prašníke a praktikant z Třebechovic; furie František
Meyer, studující, městský chirurg bývalý polní felčar z Dobrušky;
felčar Václav Klanc, studiosus, městský chirurg, bývalý vo-
jenský chirurg z Třebechovic. Bubeníci: Jos. Černý, syn primá-
še z Třebechovic a Jiřík Linhart z Dobrušky. Desátníci: Jan
Jiří Rotman radní z Dobrušky, Jan Skagler městský rychtář
Matěj Hlavza obecní starší a Aut. Lachman měšťan z Třebechova
Jan Šnaňa a Jan Vacek z Opočna.

Sprostí mužové: 20 z Dobrušky, 13 ze Třebechovic, 9 z
Opočna, 7 z Olešnice, 2 tesaři z Třebechovic. K tomu z
panství: 1 desátník a 15 mužů a později ještě přibylo
9 uherských dobrovolnických pandurů; z počátku 31 mužů
se 77 ručnicemi dne 17. list. 92 sprostých mužů, kteří měli
440 nábojů.

Seskupení táhli k Poděbradům a pak do Mladé Bole-
slavi odkud p. setník Reith ve špatné němčině
podává hejtmanu na Opočně zprávu a na nedosta-
tek naříká. Rovněž syndikus Třebechovický píše hejtma-
novi a stýská si, že v místě kde jsou dobytek vyhynul
z čehož nouze a drahota pochází. Peníze které měl
z domu došly a není jak bude dál. Žehrá se tu a po-
dezřívá jeden druhého, p. setník, že má kasu, že mu
zle není. 17 novembris 1742. Sprostí mužové této setnice
berou po 15 kr. a 2 libry chleba denně.

Po nešťastné bitvě u Chotusic (u Čáslavi) uzavřen s
Prusy mír dne 11 června 1742 jímž horní a dolní

Slezsko Prusku postoupeno a také Kladské území a od
těch časů naše sousedské styky s Tasovskými, Levinskými
a Dušnickými sousedy přerušeny.

Avšak Fridrich nemaje dobrého svědomí a vida se
Marií Terezií nad okolními nepřáteli vítězí, pro bu-
doucí svou bezpečnost pocítal druhou válku s Leskou.
Proto 1744 v srpnu vtrhl opět do Čech a hnul se ku
Praze; koncem však listopadu přes Náchod se vrátil.
Jakmile však do Náchoda přitrhl; musel se z Opočna
pauskému polnímu maršálkovi hraběti Schwerinu
co „diskrece" 224 dukátů poslati – a opět při zpá-
tečním tahu, muselo se jak do tábora, tak i na
zámek požitky dodávati. V táboře dělí kníže Leopold
Anhalt-Desau, princ pruský a generál Kalkstein
v zámku pak generál du Moulin, plukovník Bibrstein
plukovník von Stang a 2 setníci ze granátníky.
Při nich ihned ubytováno se vojsko císařské: na Opoci pod-
maršálek hrabě Nadasdy, plukovník Sescany a Esterházy;
v Semechnicích 14 dní generál St. André.

Za rok 1744 bylo zúčtováno, co vzešlo škod z vojska
císařského i pruského; a sice:

Zvířata	Dostojníkům	Služebníkům	mužům	Ztratily	Za píci
v Dobrušce	386	961	6580	6382·39	6693·57
v Pulicích	25	42	353	943·54	431·31
v Měcanech	12	22	700	834·30	639·–
v Křivicích	26	28	1496	—	921·29
v Valu	2	12	478	609·50	486·40
v Provodě	5	3	221	122·33	389·43
z Domaška za píci	—	—	—	—	631·43

Pruského vojska ubytováno:
v Skřivanech 35 důstojníků, 61 služebníků a 676 mužů;
v Král. Lhotě 50 " 32 " a 3126 "
v Slavětíně 28 " 20 " a 462 "
v Slavíňově 44 " a 1327 mužů. V těch jmenovaných
obcích jsou ještě statky v sousedních vesnicích byli ubytováni.
Páchán byl vůbec ve 12 vesnicích, též v Novém Hrádku
a ovšem zároveň i plundrováno.
Z měst a vesnic napočítalo se škod za vojska císařského
125.912 zl 31 kr. a od pruského 81.496 zl, v celku
207.403 zl 32 kr.
Kníže utrpělo páchánímu císařských a plundrováním
Brandeburka a sice: Bisk. statek v Kepyších vojskem
císařským 232 zl 31 kr. Farář Meziříčský císařským
86 zl 48 kr, pruským 15 zl 11 kr; Jesenický císařským
33 zl 15 kr, pruským 64 zl; Nov-Hrádecký císařským
22 zl 14 kr, prušáky 236 zl 56 kr. (farář Jan Borecký)
kaplan Jesenický prušáky 30 zl 54 kr.

Na zdi filiálního kostela v Černučicích čteme nápis:
„Chrám Páně zdejší od nepřátelského vojska obroupen
a ohraden r. 1744 a s pomocí věrných obyvatelů obce
černučické a Vršovské jest potřeté zbílen a obnoven r
měsíci říjnu 1752. KDIž oD Wojska nepřáteLskIho
skoDV, ztrátV a WeLIkaV nasILV stupňL, věrnou pomo-
cí pobožných obyvatelů pravé obce Černučické a Vršovské
jest znova obnoven a obílen" Co památka pro těch nezva-
mých hrotech nalezeny tam 3 pruské stříbrné groše z r. 1741
1750 a 1752 s nápisem. Fridericus D.G.M.B.D.P. Pamětní kniha v Bohuslavicích.

Toho roku 1744 byla nová milice čili zemská obrana zřízena
ku ochraně Dobrušska 20 mužů postavila.

Z císařského vojska v dubnu 1745 káže podmaršál hr. Nadas-
dy, aby z Dobrušky, kdež se svým štábem spatřuje opatřen má
přeložen bylina Opočen — ovšem na zámek.

Roku 1745 vtrhli Prusové opět do Čech a 17. června obsa-
dili Nové Město, kde si na náměstí zřídili pekárnu pro
armádu. Řádili opět po Braniborsku, loupili a pálili
jeli což, zvláště kostely a krutě s lidmi zacházeli jme-
novitě s kněžími. Hlavní stan měl Fridrich v Mezilíčí.
V září stáli císařští od Hradce přes Újezd až k Dobrušce
proti Prusům, kteří koncem září zadní krajinu opustili.

Ztráty škody na obojí vojsko z celého panství od 1. ledna
1745 až do konce března 1746 byly vypočítány:

na vojsko pruské	373.725 zl 17 kr
na císařské	535.060 „ 38 „
valku	848.785 „ 55 „

Od 23 června do 20 července rozloženi byli Prusové v mezích
Rohenic, Králova Lhoty, Opočna. V zámku na Opočně byl plu-
kovník von Stangen, v táboře generál von Solc, na Újezdě generál
du Moulin; v zámku 2 setniny granátníků, v městě Opočně celý
prapor.

Dne 7. září 1745 sbor generálmajora St. André v Dobrušce ležící
potřeboval denně 2.500 porcí chleba a tentýž sbor navrátiv se 22
prosince z Adrsbachu opět do Dobrušky.

Tábořem císařským i pruským byla veškerá jarní osení
r. 1744 vyšlapána, jarní pak 1745 vypasena a udupána od
lepanic procházejíc až k opočnu 5052 korců z vrtele zimní a

4707 korcu 2 věrtele jařin v celku 9760 korcu.

Krvavé boje skončily mírem dne 25. prosince 1750 v němž Prusům Slezsko na věky projištěno.

Průchody a ubytování vojska trvalo dále zvláště roku 1748 a dne 4 října t.r. přišlo 300 ruských vojáků na zimní ležení do Dobrušky, kteří zůstali až do 29. ledna 1749.

Neustálým pohybováním vojska i dobytka touto krajinou vypukl konečně v Dobrušce mor dobytčí, jemuž 300 kusů hovězího dobytka za oběť padlo.

Roku 1750 dne 8 září zavítal císař František v průvodu mnohých knížat hrabat a komunistra na Opočně kdež se zdržel do 13 září. Farář Opočenský musil každého dne v zámecké kapli a v neděli dne 13 září v kostele farním mši sv. slavit a to v 4. hod. ráno. Po 4 dny uspořádány slavné hony u Pulic v oboře u Král. Lhoty a u Kláštera při nichž se postřílelo 6.187 zajíců, 1459 bažantů, 2279 koroptví, 4 skřivani, 33 křepelek, a 17 jiných ptáků. Po honu prodávali se zajíci po 1 neb 2 kr., koroptev po 1–1½ kr. bažant za 2, 3 až 4 krejcary.

Zatím byla co nevidět činiti s Fridrichem vypukla válka sedmiletá.

Dne 17 září 1756 prošla armáda pruská průsmykem Nachodským a tábořila na Václavicích. Dne 21 září byl hlavní kvartýr v Nahořanech, dne 14-18 října na Vysokém Újezdě, kdežto pak u Černilova, kde všecko obilí, seno a slámu sebráno bylo. Na to se Prus přátelsky do zahraničí.

Za tím bylo u nás verbováno násilím. Dobrušští nemohouce potřebný počet schopných lidí sehnati, jinde

na vlastní náklad verbovali. Avšak nemohlo to vše zmiknouti a mnohý otec byl by musel všeho zanechati a na vojnu jíti, kdyby vachmistr znamenitou část jich ze krve tu prostaviti na se byla nevzala.

Na zverbované takto náhradníky složili r. 1758: Jiří Lajpl za svého syna 60 zl.; 1759 Jiří Hendrych kolář za svého ženatého syna Josefa 80 zl.; 1750 Jiří Vinš 158 zl 58 kr.; 1760 Jiří Zuzel na 2 nikrutky za 2 syny 120 zl.; vdova Páťová jirchářka za syny Václava a Antonína 100 zl.; Jan Hlajšr, Daniel Kuch, Jakub Hlaváček, Václ. Javůrek, Jan Váňa a vdova Špalková pro 60 zl.

Při vpádu Fridricha do Čech r. 1757, kde dne 6. května u Prahy zvítězil avšak 18 června od Daunа na dobro byl poražen zůstala zajíc krajina ušetřena.

Za to tím krutěji zdevastáde Prusové 1758. Již před samými svátky vánočními 1757 po porážce ve Slezsku, přijímali se sem ve velikém zmatku vojáci císařští. „To byly svátky!“ napsal o tom tehdejší farář Opočenský Jan Řeřicha. „Bože chraň nás více od takových, neboť není možná dost vypsati, jaká konfuse a jakého strachu tu bylo.“ Týž dokládá, že z toho prostaly husté nemoce a přímorek, mezi vojskem i obyvatelstvem, takže denně 20 až 30 svatostmi zaopatřoval. Bylo jich na Opočně zaopatřeno 626 a zemřelo 126, mezi nimi vojenský kaplan Josef Libre.

Dne 16 července 1758 přitáhl pruský král se 16. tisíci na Opočno a ubytoval se na zámku, jakžto Promemoria nepochybně od tehdejšího vrchního Herriga (z Polska) s českém překladu vypravuje:

„Pro paměť co se přihodilo, když J. V. král pruský s armádou asi 16 tisíc mužů bohužel 16 července r. 1758. a po druhé dne 28. ve velkém množství panství Opočenské nepřátelsky přepadl a generála Laudona, který s 4 až 5 tisíci muži císařského vojska v nové oboře stál, zajmouti hleděl.

Již dne 13 července přitáhli husaři pluku své Karoly a Nadasdy a v nové oboře se položili, k nimž dne 15 generál Laudon s Chorváty a Hallerským pěším plukem přirazil, aby pozorovali pohyb nepřítele. Generál Laudon nocoval na Zámku, aniž by měl o nepříteli zdání. Dne 16 v neděli pozbrorovalo se, že nepřítel na výšinách k Jilovci a Bohuslavicům nevelkém počtu se objevuje. Nemyslilo se jinak, než že nepřítel táhne od Hradce a k hrabství Kladsku neb do Slezska se béře. Avšak k osmé hodině ráno vidělo se, že Prus ze dvou stran, totiž přes Mokré a Čelice, pak na Mezříč, Bohuslavice a Pohoř sem se stahuje. O tom hned general Laudon obdržel zprávu a sám na koni, aby nepřítele pozoroval, ze zámku vyjel. Ledva však vyjel, chtěje se hnout k Dobrušce, byl v slyšetě na pravém boku nepřítele nedaleko Přepych potýčku s husary. Generál Laudon velel silnou pěchotě s děly proti nepřáteli, tak že z obou stran trvala palba do půl druhé hodiny. Když však nepřítel z obou stran ve veliké síle se blížil a sbor Laudonův byl v nebezpečí"

obklíčení, chystal se hned, aby v nejlepším pořádku
a při stálé střelbě obrovou na Zálužnice k Solnici u-
stupoval; při čemž trefila se nehoda, že jeden setník
se 100 muži Chorvatů se opozdil a od nepřítele byl za-
jat. Jinak prý při tě šarvátce, zůstali toliko 2 muži;
koliž z nepřátelé, nezvědělo se.

Ledva generál Laudon ustoupil, vjeli hned pruští
husaři jako vzteklice do Opočna, lupili a vyplen-
dravali všecko, nač jen mohli přijíti, takže stra-
chem a hrůzou většina lidí utekli. V půl hodině
nichž byl sám král, a hned byl obsazen zámek
s byty úředníkův a městské domy. Zmocnili se pi-
vovaru, sklepů a všech komor, vůbec co jen potřebné
jiná sběž loupili na všech stranách, tak že ne-
bylo koutku, který by nebyli prolámali a prohlídli.
Hned bylo vypsáno dodávání chleba a jiné potra-
viny. Že však ani toho ani ouroku tu nebylo, vypá-
sali hned vojáci s lidmi, kteříž kdekoliv koho po-
padli, mutili, aby obilí sekali, mlátili, mlely a hned
upekli. Což dělo se vojskem ve dne v noci, tak že
za těch osm dní, co nepřítel na Opočně dlel, 29 tisíc
porcí chleba pekuali. Ostatní polní osení bylo od vojska,
které mezi Opočnem a Pohoří tábořilo, úplně skrmeno.
Dobytek, s kterým se lidé na míle daleko do lesů
utekli, většinou husaři vyhledili a přihnali. Co ne-
mohlo strávit vojsko kolem Opočna, odehnáno dílem

do Slezska, dílem k velké armádě.

Dne 17. července zůstal král po celý den v zámku.

Dne 18. jel král se svým průvodem a 20 vojáky ke Dobruške prohlédnout les Chlum a zůstal tu po 3 hodiny.

Dne 19 přijel do Opočna jakýsi anglický generál neb vyslanec s tajnou vojenskou radou; a král projel stromořadím k Podzámčí.

Dne 20 července zůstal král v zámku, kromě v nějakou hodinu se po náměstí a v zahradě procházel.

Dne 21 a 22 král vždy z rána již o 3. hodině vyjel a vždy teprv k poledni se vrátil. Na to poslední den se pozorovalo, že nastane brzo odchod; neboť všecko se skládalo a k pochodu připravovalo.

A tak se také stalo, že dne 23 o 1/4 4 hodině ráno vše se hnulo a král taktéž tu dobu ustálil. To poslední zbylo dobytka kořistného a loupežného vše sebrali a odehnali. Generál Vogue prý toho dne se 700 vozů od Velehrad se vrátil a k Libuči ku králi se připojil. Mně (vrchnímu Herzigovi) bylo den před odchodem uloženo 16.000 zl vyžalného, jinak měl jsem být odveden do ruského. Vymlouval jsem se všelijak a vykládal, jak všecky nalezené zásoby: jídlo, víno, chléb a vše ostatní na vydržování královských pruských vojáků se vydalo a jiných přijmu, že tu není, aniž příště bude, poněvadž vše je

do Slezska, účelem k velké armádě.
Dne 17. července zůstal král po celý den v zámku.
Dne 18. jel král se svým průvodem a 20 vojáky ke Dobruške prohlédnout les Chlum a zůstal tu po 3 hodiny.
Dne 19 přijel do Opočna jakýsi anglický generál neb vyslanec s tajnou vojenskou radou; a král projel stromořadím k Podzámčí.
Dne 20 července zůstal král v zámku, kromě co nějakou hodinu se po náměstí a v zahradě procházel.
Dne 21 a 22 král vždy z rána již o 3. hodině vyjel a vždy teprv k poledni se vrátil. Na to poslední den se pozorovalo, že nastane brzo odchod; neboť všecko se skládalo a k pochodu připravovalo.
A tak se také stalo, neb dne 23 o 1/4 4 hodině ráno vše se hnulo a král taktéž tu dobu ustálil. Co po loupení zbylo dobytka koňského a hovězího vše sebrali a odehnali. Generál Vorque přijel toho dne se 700 vozů od Vlašimi se vrátil a ke Libáni ku králi se připojil. Mně (vrchnímu Herzigovi) bylo den před odchodem uloženo 16.000 zl vyjmalného, jinak měl jsem být odveden do ruského. Vymlouval jsem se všelijak, že vykládal, jak všecky nalezené zásoby: jídlo, víno, chléb a vše ostatní na vydržování královských pruských vojáků se vydalo a jiných přijmu, že tu není, aniž přiště bude, proměnil vše je

pobrání. Po 24 hodin v bázni a naději čekal jsem na rozhodnutí, až konečně při odchodu byl jsem generálem Weberem novým prozatím tohoto sprožen avšak s tímto rozkazem, abych zatím vypsaných 4 tisíc centů mouky do Hradce dodal. U kterýchž, kteří zajatí Charvatů k vzdání se mluvili složiti měchal král předodchopřikázeti, hlavně pak a zámky velikaun

To a jak mnoho tenkráte opovědské panství nepřátelským přepadnutím utrpělo nedá se posud vypsati, jakž jsem to však pozorně přehlédl, nebude asi chybět do 150.000 zlatých.

Dne 26 července pruská armáda, která byla u Hradce odrazila, táhla ku Králové Lhotě, kde se pět návrších k Jásenici Roheničům a v těch místech až k Mezříčí rozložila.

Král měl hlavní byt v Roheničích. Všecka potřeba od Mezříčí přes Roheničce, Skaličky a Šestřice se z krmila a zmařila.

Dne 27 bylo vidět, že celá nepřátelská armáda na těch návrších v pokoji se nalézá.

Dne 28 července však časně z rána pozorováno, že nepřítel silnou řadou na Bohuslavice a Dohoř k Opočnu se pohybuje. Pustě husaři v 3½ hod. ráno přihnali se trupkem do Opočna s tasenými šavlemi a samými bitkami v rukách, sebrali mne (Herciga z Polomi) i s vrchním purkrabím, vednice nás do strmošachy mezi Opočnem a Dobruškou, kde nepřátelská pechota

stála. Velitel generál von Retzow, odevzdal ráz stráží. Mezi tím husaři v Opočně loupili a plenili. Naložili na své vozy 14 sudů piva, vzali každé sto chleba, kteréž po předešlém loupení se ještě našlo vylámali dveře, skříně, sklepy, což bylo možno se na sto dvorů.

Nepřátelská pěchota stavěla se v šik, očekávajíc nápadníka Laudonem. Když však tento se svým sborem ustoupil za obor a nepřítel neměl žádného odporu, zůstal tak až do poledne; pak obrátil a táhl se přes Polom k Bohuslavicím; odtud pak na Černčice k novému Městu. Musil jsem s ním jíti až do Černčic. Na to propustili mne nijšťujíce ze zítřka v sobotu. Opočno zase navštívil, o čemž jsem také, navrátiv se ještě té noci pana generala Laudony zpravil. Nouze u Prusů byla již náramná, jelikož neměli ani chleba ani masa. Jak vypadá Opočno pan tehdy ukončil, ztrávilo a zkrmilo vlastní vojsko generála Laudona. Mne (Zlerzig z Polomu) okradli o vše. což jsem schoval a do Prus vyslídili. Škody a náčiní rozsekali, takže počítané škody přes 1.000 zlatých.

Dne 11 srpna 1758 přišel král pruský z Moravy do Hradce.

Dne 28 srpna generál Retzau s 1.200 muži opět přitáhl k Opočnu a postavil se u stromořadí Pulického Lhotu a Jeseníč. Král ubytoval v Rohenči a v Jeseníči.

Dne 8 září opustil nepřítel české hranice, válka
pakvedena mimo Čechy.

Hned na to v prosinci vypsána kontribuce válečná,
taktéž 1759, 1760. Dobrušský děkan platit musí 27 zl
30 kr a kaplan 6 zl., Hořohlavský farář 32 zl 30 kr a
kaplan 6 zl., Opočenský farář 18 zl 45 kr, Třebechovický
23 zl 45 kr. a kaplan 8 zl. Roku 1760 na novou daňová-
ření Dobrušska 41 zl 15 kr, Opočno 28 zl 10 kr. Třebecho-
vsi 35 zl 40 kr, tak i Přepychy

Nad nařízením Prusa ulehčil si jakýsi měšťan Sol-
nický takto: „Zle mameško zle, Brandebuk je zde".
— Mohli bychom vzpurat napořád, kdyby naše dorzpíva-
ní byl. A je zle opravdu je zle! Pohaní jsou ti nedožrat
Němci a za nák milosrdenstvo nezmají! Jedí se za Hra-
ce jednou tratí až k Opočnu rozložili; mame je za
humny a jíž také až k nám dorážeji. Buh je zatrat.
Obtí hna poli vrnic uvádějí; vdháněji dobytek, lize naši-
mi obhájí a jako od Sodomy odtrženi, smrdí. Pohani jsou
a mi jiného Dr Božich nemuh pro Opočnem, jako do ně-
jakého terče střílali a na statui sv. Jana, našeho mi-
lého patrona, roztrhanou vojenskou hazuku hodili, puš-
ku mu nastrčili, hrozně se posmívajíce. Buh je zatrat."
Zase berou nam vojnu, že je tr ja kříž am tak nepamatuje:
Berou muže od žen až do 6 dítek a třeba ze žinosti. "Což sem Herzig

---

Roku 1760 v únoru nařízeno duchovním správcům, aby žádosti
o dispense, všecky matiční listiny jakož i obligace a kvitance
na kolkovaném papíře se zhotovovaly. Roku pak 1761

povolena sbůra na pohořelé města Mittelwalde a na vypálený Hradec Králové.

Konečně touženě očekávaný mír uzavřen dne 15 února 1763 a dne 17. dubna, konala se z té příčiny v kostelích vděčné slamost díkuučinění. Téhož roku 1763 hrabě Rudolf Colloredo za kůžete majorátního dědičné povýšen.

V paměti knize při Kladském kostele, ve kterém ctihodný náš první arcibiskup Arnošt z Pardubic († 1297 † 1364) jest zapsána ze 7leté války rozrušující událost která naznačuje poměry v té době v bývalém našem Kladsku. Když vojsko krále Bedřicha obsadilo za císařovny Marie Terezie sousední Kladské území a začalo sem více zde operovat, tu obyvatelstvo tu agresi pruského krále těžce nesło a s lidem této zhouby těžce snášeli i duchovní správcové římskokatolických farností, útisk obecného lidu a ztrátu Kladska neschvalovali, kde a jak mohli to na jevo dávali. To mnozí také těžce odnesli, tak zejména farář z Dušníka, vězněn v Kladské pevnosti, musel zametati Kladské náměstí a ulice. Hůře to odpykal Kladský kaplan Ondřej Faulchaber

V roce 1757 nechal Pruský král Bedřich v Kladsku zavříti kostely, v jehož jménu nařídil tak generál Jindřich August de la Motte Fouqué, spravující tehdy hrabství Kladské. Ke kostelu nechal staršetí strážce, by nikoho do kostela nepouštěli, snažil se dobré Kladské obyvatele přesvědčiti, že on tu je pánem. Toť doba 1757 v měsíci září tu v Kladsku při kostele působil kněz kaplan Ondřej Faulhaber, na toho padlo podezření, že při zpovědi ve zpovědnici nabádá vojáky slovíčka v pruské armádě a původem rozeném v Čechách

a také vyrostlé a v hrabství, ale do pruské armády naverbování, k nevěmosti, že zběhnutí není těžký hřích a vynucená přísaha není závazná. Byli totiž 2 vojáci v tom čase, které služba v Pruské armádě omrzela, střelci Josef Mentvik a Jíra Vít, kteří prchli 6 míle za bitvy u Štěrbohol od svého pluku, tajně do společné své vsi Reichenavy u Winschelburgu se dostali a pak chtěli prchnout zase přes hranice do Čech. Páchali dvojí dezerci. Oba Mentvik a Vít byli před časem k pruské armádě verbíři násilně od rodin odloučeny a k vojsku zavazeny. Oba byli při útěku v lesích u Braunova zadrženi pruským seržantem od husarů jménem Danielem Faulhaberem, rodákem z Hradska, tehdy věrným sluhou pruského krále. Chycené vojáky spoutání a za smyčky ku koňským ohonům jezdcům přivázání a takto museli za jezdci na koních za nimi klusati. Byli odvedeni do Kladské pevnosti, kde při výslechu prozradili, kdo je ku zběhnutí přiměl, že to byl kněz kaplan Ondřej Faulhaber při hostále v Kladsku. Byl souzen Kladským plukovníkem Josefem Křištofem, který kaplana za jeho vinu nepovažoval. Ale král Bedřich rozsudek zrušil a na jeho žádost kněze Ondřeje pro výstrahu potrestiti dal. Bylo to na Moravě roku 1758. kdy byl vězením ředen na potrestání a potrestán.

Potrestaného nahodile spatřil seržán od pruských husarů Daniel Faulhaber, dozvěděl se, že potrestaný kněz je jeho synovcem a že se jeho zavinil odsouzení a potrestání kaplana Ondřeje Faulhabera, když soudu odevzdal 2 chycené vojáky, kteří při výslechu prozradili, kdo je k tomu zběhnutí svedl. Nadával Pruským, že umučili kněze a za to byl uvězněn na pevnosti v Kladsku. Když generál Laudon pevnost na krát-

ku době ovčen osvobodil a věrnové propuštění, odešel seržant Daniel Faulhaber již na svobodě, na místo kde byl synovec Ondřej pohřben, který tu ještě visel již 2 roky z pušťců, tělo kaplanovo ze šibenice sundal - hlava se již odkulila a sám se tu jako strýc proviněného kněze na tom samém místě oběsil. Tělo kněžovo bylo potom s náležitými poctami na hřbitově v Kladsku pohřbeno a jemuž nezapomněl nyní bratr Augustin Faulhaber, farář v Altvilmisdorfu, vesnici před Kladskem, který bratrovi asi pohřeb vypravil.

V sedmileté válce si snad získal nemalých zásluh o okres a císařovnu opočenský ředitel Antonín Herzig. Narodil se v Polomi a co toulavý chlapec přišel do zámku Opočenského, kdež se vtipného hocha čeledí ujala, tak že svými schopnostmi vyšinul se až za ředitele panství (1757 – 1787) a byl od císařovny Marie Terezie (1740-1780) dvorním dekretem ze dne 14. prosince 1775 obdržel znak a klenot s predikátem „šlechtic z Herzfeldu." Socha sv. Antonína u Opočenského hřbitova, byla od něho pořízena. Jediný jeho syn vstoupil do řádu kapucínů. — Před hřbitovem v Opočně 1881 založeném stojí socha sv. Antonína Pad. z r. 1750 s nápisem: Hanc, dive Antoni, statuam tibi struxit humanus servus ... Quaestor A. J. Fe Hertzig." („Tuto sochu tobě sv. Antoníne ze slibu postavil tvůj ctitel a sluha ... tehdejší důchodní Antonín J. Fe. Hertzig.) R. 1847 byla socha obnovena a její nápis v zadu naznačuje a r. 1886 nákladem občanské záložny, blíže hřbitova posunuta.

Léta 1769, 1770 a 1771 byla neobyčejně deštivá a mokrá 1770 od božího jara až do podzimku téměř denně pršelo; zde se až do sv. Václava oprozdilo, oves a luštěniny teprv o sv. Martině se klidily. Z mokra toho nalilo se množství chlbů / plžů, kteří ozimé požrali, takže na polotu jarnímu obilíní všechno se oziminu muselo. Postal hlad, tak že lidé požádali trávu, plevy, moučný prach a cokoliv, a jindy zámožní lidé zanechavše živnosti živili se žebrotou. Postalými z toho nemocemi prý pomřelo 250.000 lidí.

A tu dobu dne 15. května 1770 za příčinou zavedení systému rekrutního vláda nařídila a sestavila komisi konskripční, ku kteréž se farářii se svými matrikami dostaviti museli. Po tomto sepsání sestavila se smíšená občanská a vojenská komise, kteráž v každém městě a místě zvlášť tento spis doplnila a všecka stavení číslem popisným opatřila. V Dobrušce trvala ta komise plných 6 dní a sice r. 1771.

Roku 1739 přikoupen k Opočnu v Říčanech menší dvůr zvaný Ronsovský a 1752 větší nazvaný Vlkanovský.

Kníže Rudolf Colloredo skonči dosti dlouhý a věcmi mnohými proměnami protkaný běh svého života dne 1. listopadu 1788. Byltě to zbožný pán, jakž tomu naše dcery kostely od něho vystavené a sochy vyzdvižené, kteréž sochy v oddělní města Opočna uvedeny jsou. Kostely na Opočensku vystavěl: 1737 krásný prostranný kostel sv. Mikuláše na Dobřanech, 1741 filiální kostel sv. apoštolů Petra a Pavla v Jeníkovicích.

1748 untšený kostel sv. Kateřiny v Mezičí.
1767 veliký a krásný kostel založení sv. Onufře v Třebechovicích.
Roku jeho úmrtí 1788 bylo 40 jiter = 80 korců (asi 23 ha)
zadušních pozemků sv. Václava na Dobenínu emfiteuticky
prodáno a ves Václavice založena.

Kříže Rudolf zavedl konání procesí slavnostního
z celého panství do Vamberic, které se dělo se vší
okázalostí a nádherou. Průvod vycházel z farního
kostela Opočenského až ku kříži při Opočně u vyni-
šího hřbitova od Opočenského faráře vedený, napotom kaza-
telem kapucínem a úředníky hospodářskými doprovázе-
ný cestou k Dobrušce. (Tehdáš nemůla silnice k Dobrušce nynější
smuj; cesta šla za nynějším hřbitovem, kudy vede přímo na Dobrušku)
Kázání bylo v poli za Dobruškou, pak v kazatelny ve
Vartě a Vamberících a na zpáteční cestě u Dobrušky.
Slavné mše sv. slouženy v Kladsku, ve Vartě a Vamberi-
cích. Vycházelo se dne 30 června a vracelo pátého dne.
První procesí s tou slavností se konalo 1738, kteréž vedl
kněz kapucín Rufin a v něm 4.500 lidu z celého pan-
ství se napočítalo. Tak dělo se pak každého roku, ovšem
poněkud s menšímu účastenstvím.
Pořádek byl tento: 1. dvě červené korouhve; nosiči měli
červené tuniky pintami přepásané. 2. Za nimi šla pulk
dvě mužská dva a dva s palmami v rukou. 3. Po nich
šli mládenci a mužové též v páru. 4. Za nimi zpěváci dis-
kantista a altista v červeném šatě španělském s červenými
klobouky v pliše. Dále cantores plenochoro, kteří v Kladsku

ve Vaste a Vamberčích choraliter zpívali. 5. Napotom dvě kohoutkve modré, jichž nosiči měli modré tuniky či suknětinu s modrým pásem. 6. Pak následovali dva pacholíci v triumfu v modrých kamžích se žlutým pásem a modrými kloboučky. 7. Dále nesly se 2 veliké plechové lucerny se světlem v nich. 8. Po nich 4 nebo 6 ministrantů oděných v červené kamže a rochetky, majíce na hlavách bílé paruky a červené čtvercové. Za nimi šlo duchovenstvo. 9. Za duchovenstvem nebo knížetem, kráčely malá děvčátka a panenky vzácnější a ošacenější párem, nesouce bílé lilie v rukou. Odrostlejší nesla každá svíci. 10. Za nimi se nesly 2 radostné kohoutkve s náležitým malováním a vyobrazením a s nápisi podle antifon Velikonočních. 11. Napotom dvě nádherně upravené sošky sv. Josefa a Panny Marie, které osm druženek a šest hulákovců neslo. Kolem šlo 8 ječet ta kulantie v oděvu španělském červeném, bílé prumovaném na hlavách kloboučky s červené pliše. 12. Za nimi šli páni officiři (úředníci) a jiní charakteráty vzácnější a jejich paničky a manželky. 13. Celý průvod uzavřely ostatek zemské, které šly po páru ve služném pořádku.

Výlohy na funkcionáře a veliké poplatky na cestě hradil kníže.

Dvorním dekretem ze dne 23 srpna 1784 nařízeno, aby příště mrtvoly nevrakvi ale v plátěném pytli byly pochovávány. Avšak rozkaz ten narazil na tuhý odpor, takže brzo byl odvolán. Mimo jiné podobné zákony, které s nevolí se potkaly, bylo

též zrušení literátských kůru r. 1786, kteříž vzdor zákazu dále se udržely. Na Novém Hrádku byl založen v roce 1739 za p. faráře Schmidbuského. Tak v Dobrušce kde dne 29 září 1808 zuřa přísně zakázán a děkan byl vinen, že kůr tam podporuje a byl dne 23 ledna r. 1812 vyzván, aby se z toho zodpovídal.

5. František Gundakr kníže Colloredo-Mannsfeld 1788-1807.

Poslední říšský místokancléř od r. 1789-1806 nar. 28. května 1731, zemřel 27 října 1807.

První manželka byla: Maria Alžběta, dcera knížete Jindřicha z Fondi a posledního hraběte z Mannsfeldu — po níž se jmenují Colloredové z Mannsfeldu a prohlášeni co nástupce hrabě Mannsfeld. Druhá manželka Maria Josefa hraběnka ze Schrattenbachu.

Kníže František r. 1799 koupil statek Skalku.

Měl 3. syny a dceru:

1. Rudolfa potomního knížete;
2. Jeronýma hraběte nar. 30 března 1775. zemřel 23. července 1822 - Tento byl polní zbrojmistr a měl za manželku Vilemínu hraběnku z Waldštejna s níž měl syna Františka potomního knížete a dceru Vilemínu provdanou za knížete Rudolfa Kinského.
3. Ferdinanda hraběte, otce nynějšího vládnoucího knížete Josefa.
4. Marii Gabrielu r. mladě zemřelou.

Za knížete Františka Gundakra Colloredo-Mannsfelda
sběhla se mezi touto vrchností a obcí Dlouhé zajímavá
událost, kterou, tuto dle dokumentárních pramenů a
výpisů z archivu zámku Opočenského za pomocí archivá-
ře Jaroslava Lásky z Lupenic v roce 1954. zevrubně jsem
popsal a sem zapsal.

Je to spor obce Dlouhé s opočenskou vrchností v letech
1799–1805.

Na půl hodiny cesty od Nového Hrádku na Kladsku
směrem leží vesnička Dlouhé, která měla na
počátku tohoto století (1901) 42 pop. čísel s 226 obyvateli.
Kdysi před r. 1777 tu stával panský dvůr o jehož
vzniku, mnoho známostí nemáme, avšak při odha-
du panství Opočna v roce 1636 se uvádí „Dvůr Dlouhý
v horách, k němuž jest roli pro žito a oves 5 lánů
a 3 strychy. (Pozn. as 91 ha 60 a) Obírá se ročními žita 34 strychů
1 věrtel, mýrů ječmen 6 strychů 3 věrtely, na jaře ovsa 168
strychů mýrů 136. Lněných semen 50 strychů mýrů 14.
Luk na něhož sena bývá 35 rozů, otavy 15 rozů. Potahu se
nechová, poddaní zadělávají. Krav dojných se chová
50 mýrů (r. 1736 při odhadu veprálce 30ti letého) s hospo-
dářem (včetně vola) 27, jalového 30, mýrů ke 2 letům 9 a
letošních 2. Prasiského 16. Pastviště velikého rozšíření za 4 veli-
kými ohrady. Zahrady pro vaření zelinářské 2."

Tak vypadal dvůr sám ve kterém r. 1651 nacházíme
šafáře se šafářkou, nádvorníka a skotáka, mimo sedmi
děvečky.

Vesnička prodě dvorem podle urbáře panství z roku

1598 měla 9 sedlských a 5 chalupnických na obci, (Poznámka: 1 osedlý = 1 sedlák & 4 chalupníci = 8 zahradníků = 16 až 24 menších řemeslníků) postavených a praví se zde „z těž vsi jsou povinni svoziti vaření (zelinářskou zahradu) hnůj bývežtě, plitě mrkev, cibuli, řepy rejte, dříví k palivu na zámek Trnibusk dělati, za tu robotu jsou povinni šest jich po 1 groši při sv. Havle dávati 6 grošů."

Tato vesnička Dlouhé, koncem 18 století se stala dějištěm zajímavého sporu, mezi vrchností a zdejšími poddanými. Opočenská vrchnost totiž podle protokolu z 30 června 1777 za knížete Rudolfa Jos. Colloredo (1726-1788) zrušila a rozprodala na hově vzpomenuté dvůr Dlouhý poddanými. Jak se zdá, nebyl to nějaký v duchu Raabových snah, nýbrž spíše výhodná příležitost využít této myšlenky a snah pro vlastní prospěch, prověřadž se jednalo o odlehlý dvorec, ležící v kopcích v lesích na samých hranicích a o půdu špatné jakosti. Při tom již do budoucna byly počítáno s tím až vrchnost uzná za vhodné, že si zase pozemky vezme zpět.

Byly tak zdejším usedlíkům v Dlouhém rozprodány do emfyteutického držení (pozn.: označení různých práva pro dědičný nájem.) obytné i hospodářské budovy dvora za celkovou sumu fl. 320 zlatých. Mimo budovy byly poddaným předáno do pachtu i 676 korců polí a luk (194 ha) rozdělených podle hodnoty půdy do 4 tříd na stanovenou činži 50, 42, 35 a 24 krejcarů z 1. korce. Celkový nájem pozemků včetně platů a reluice

za robotu činil něco přes 620 zlatých. A tak poddaní
počtem 30 se ujali hospodaření na pozemcích na kterých
dříve robotovali sami. Deset jich mělo rozdělený dvůr,
ostatní pak si během časů rozšířili a postavili nové
usedlosti, takže v roce 1791 bylo tu již na 35 míst,
obhospodařujících 10 až 75 korců pozemků. Za tu dobu
jejich vlastního hospodaření pozemky byly značně zlep-
šeny a je samozřejmé, že po tak dlouhé době po které
je uživatelé drželi a obdělávali, je prakticky za své.
Aby tomu byla dána i právní pečeť, žádali knížete
Františka Clloréda-Mannsfelda, poprvé v roce 1791, aby jim
tyto pozemky byly předány do dědičného držení, avšak mar-
ně, žádost zůstala bez odpovědi. Uplynul opět dlouhý
čas klidného hospodaření, leč touha poddaných po
skutečném vlastnictví pozemku neuhasla naopak vzrů-
stala.

Dne 19. června roku 1798 podal rychtář Josef Bráda
z čísla pop. 8 (poznámka Brč: měl za manželku Annu Šmo-
rovu mlynáře z Oleška č. 114 a mělsníd Oldřich) jménem celé obce
Dlouhé opětovnou žádost na knížete Františka Colloréda M.
o přenechání těchto pozemků z dočasného nájmu do
dědičného držení. A tu začíná vlastní drama naší
vesnice.

Její dobrá myšlenka a žádost, však měla zlou odezvu
na zahnutí v úřadě a právě opácný účinek, než jaký
obec očekávala. Úřednost po delším rozmýšlení zamí-
tla, že uvedené pozemky dosavadním uživatelům
odejmne a aby z nich získala větší peněžitý výnos, že

je v dražbě znovu pronajme.

Toto rozhodnutí vyvolalo samozřejmě pobouření mezi dosavadními držiteli pozemků a ti počátkem roku 1799 se obrátili se stížností na krajský úřad do Hradce Králové, že vrchnost zamýšlí grunty jimi odedávna držené jim odejmouti a licitando znovu propachtovati. Krajský úřad ve výnosu ze 14. srpna téhož roku, dal celkem za pravdu vrchnosti, že sice podle původní smlouvy pozemky byly dány poddaným do dočasného pachtu a že tedy vrchnost má právo s nimi po libovůli nakládati, ale doporučoval, s ohledem na to, že usedlíci sami jednak do dědičného držení vykoupili budovy dvora, jednak tu postavili nové hospodářství, smírné vyrovnání celé záležitosti, aby bylo vyvarováno nových sporů a dalších rekursů.

Ke smírnému narovnání však nedošlo, naopak vrchnost kníže František Kolloredo Mansfeld, ohlásil licitaci a pronájem pozemků na dalších 6 let. V odpověď na to podali obyvatelé Dlouhého nové odvolání ke guberniu a současně žádost na krajský úřad s prosbou o ochranu na podporu jejich věci a o zdržení dražby až do úředního vyřízení. Gubernium jejich rekurs vyřídilo výnosem ze dne 7. listopadu 1799, kterým ale zamítlo stížnost poddaných a potvrdilo, poněvadž poddaní se nemohou vykázati kontraktem, který by jim dával právo k dědičnému držení oněch pozemků, že se skutečně jedná o netrvalý dočasný pacht a že tudíž kníže má plné a nepopiratelné právo volně dispo-

sice s pozemky a právo užitku podle jeho vlastního libovolného uvážení. Současně odkázalo stížovatele na cestu dobrovolné dohody s vrchností, ke slušnému smíření a s tím, že mohou pouze prosit knížete Kaut. Collored Mannsfelda o milostivé vyhovění jejich prosbě. Po tomto rozhodnutí zavládá pro nás pro nedostatek pramenů klid a ticho pro celý rok 1800; snad byla záležitost ponechána v klidu a v původním stavu.

Až opět v roce 1801 ve dnech 22 a 23. června záležitost pozemků přichází na světlo. Tehdy totiž zástupcové knížete pána, krajský rada a obojího práva doktor Kraus von Krausenthal, vrchní Jan Oppelt (1794-1809) a hospodářský účetní Kautský „chtějíce ukázati dobrou vůli a poddanými prokázati dobrodiní a milost vrchnosti" a snad i vyhovětí sprostředkující snaze krajského úřadu, nabídli poddaným, s ohledem na zlepšení propachtovaných pozemků, že jim knížecí pán ponechá, jednomu každému, polovinu až posud užívaných pozemků do dědičného držení, za výkupní peníz 6 zlatých za 1 měřici a 26 krejcaru ročního úroku. Mělo tak být zaprodáno celkem 409 ½ měřice pozemků (as 78 ½ ha) a výkupní částka za ně měla být splacena v lhůtě deseti let. Naproti tomu však, druhá polovina pozemků, měla být ponechána vrchnosti k vlastnímu držení, při čemž poddaným, měla být prokázána další milost, že totiž i tyto pozemky jim budou ponechány po dalších šest let v dočasném pachtu a za dosavadní plat na činži, avšak s výslovnou podmín-

kou, že po uplynutí lhůty, tyto grunty bez dalšího budou moci býti libovolně vydraženy a propachtovány. Tato nabídka zdála se býti dosti lákavou a zástupcové obce na ni také skutečně přistoupili. O dohodě sepsán protokol, který obě strany podepsaly. Zdálo se, že konečně došlo k dohodě a věc je k obustranné spokojenosti vyřízena. Na kanceláři v Opočně byl sepsán nový kontrakt na odprodej poloviny pozemkii do emfiteutického (označení římského práva pro dědičný nájem) držení, který byl předložen koncem roku knížeti p. Františku Colloredo-Mannsfeldu ke schválení a podpisu.

Avšak přes zimu Dlouhé se věc rozmyslili, zdálo se jim asi, že vrchnost snadno o svém právu jim nestoupila a tak počátkem roku 1802, podávají novou žádost, tentokrát o odprodej i druhé poloviny pozemků. Dne 2. dubna byli zástupci obce Dlouhé obeslání na kancelář ke podpisu kontraktu — to už byli rozhodnuti, že jej nepodepíší, dokud nedostanou i druhou polovinu pozemků. O nějakých nýmlurách požádali, aby jim byl původní kontrakt zapůjčen, aby jej mohli přečíst všem obyvatelům obce a slíbili, že jej do 8 dnů vrátí. Tehdy začalo druhé jednání v tomto sporu.

Ubělo několik měsíců, ale Dlouhé, přes několikeré upomínání p. vrchního Oplta se ke smíření kontraktu nemohli. Byli tudíž 13 června deputovaní zástupcové obce, Josef Dusil (pozn. Boše byl z čp. 15 v Dlouhém měl za ženu Dorotu Linhartovu z Mezilesí) Jan Hlej z čp. 23

a Franz Hartman z čp. 36 (Pozn. měl ženu Marii Smolovu z
nedvězího a měl syna 12letého. Narozen 1769) ti tři znovu volání
do kanceláře na Opočeň k zodpovídání při čemž, nyc-
nou, že takový kontrakt zpátky jsou nenavrátili, ný-
brž mnozí také předstírají, že nevědí, kdo ten kontrakt
v ruce má — což je pátrný a hanebný podvod, který
kárán býti zasluhuje. Pro tentokrát se jenom, jakož-
to hlavní původcové téhož podvodního jednání s ares-
tem v želzech trestají pokudž by ale kontrakt v
onen duch zpátky se navrátiti neměl, tak soud
pro vyprsení té lhůty, k vyvedení proslušenství k vydat-
nějším prostředkům přikročí."

A tak deputanti uvážli na zámku v želzech a
rychtáři sousedního městečka Hrádku Petrovi Janovi
bylo uloženo aby obyvatelé vesnice Dlouhé o věci uvědomil.
Následujícího dne delikventé stojí opět před vrchním
Opltem a vypovídají, že kontrakt nenavrátili a to
z té příčiny, že ten jenom na jedné polovici zně
a, oni v úmyslu byli ten celý dvůr na dědič-
nost obdržeti a o to knížete pána žádati." Na
další dotaz, kdo listinu v ruce má prohlašují
že ho sousedstvo mezi sebou má, ale že nemohou
říci jestli jej navrátí. Až jak se poradí s ostatními
čehož z obce zprávu co nejdříve dáti přislibují. Byli
tudíž znovu odvedeni do vězení. Nazítří je už asi
vězení omrzelo, dali se předvésti k vrchnímu Opltovi
a žádali ho, aby byli propuštěni domu, že se zavazují
přišlo sobotu odpoledne, buď ten kontrakt přinesše

a úřadu vrátiti aneb se k dalšímu úřednímu potrestání odevzdati.

Nevíme byli-li na čas propuštěni z vězení, avšak k naromání nedošlo a poddaní prodávají zmíru stížnost, která se stala předmětem nového šetření a projednávání až na nejvyšších místech.

16. listopadu 1802, byl vydán dvorský dekret, mocí jehož bylo rozhodnuto, že rekurs poddaných proodejmutí jim části obhospodařovaných pozemků se zamítá. Přes to však se v něm podkazuje na nepostrádatelnost těchto pozemků pro stěžovatele, kteří na pozemcích hospodaří, je mají zplna oziděleny a dle nich jsou zařízeni a vyživovala se nádeje, že po uplynutí 6 let, v druhá polovina pozemků, bude mocí připadnouti usedlíkům. Mezi tím poddaní již opět si stěžovali v Hradci, dr uvěznění svých milenčích, na což 3. ledna 1803 vrchní Opelt podává krajskému úřadu obšírnou zprávu o celém případu. Vodpověď na to dne 7. ledna byl vydán krajský výnos, ve kterém se poukazuje na vysoké nařízení a dobrou vůli vrchnosti, na které nutno přestat. Dále aby arestanti byli propuštěni, avšak v jeho jmeně pod pohrůžkou domucovacích prostředků, aby poddaní byli v porozumění o tom, že dotyčný protokol musí býti ihned vydán. Ještě téhož dne sepsán na kancelář protokol se zástupci obce Dlouhé, kterým byl oznámen obsah přípisu z Hradce a byli dotázáni, chtějí-li kontrakt během 24 hodin vrátit či ne. Slíbili, že ve lhůtě

listinu vrátí do rukou vrchního, avšak zdá se, zčasu nynů se tak nestalo.

29. března při novém jednání o věci přímo v obci a za přítomnosti krajského komisaře prohlašují, že onen protokol na žádný způsob nepodepíší, dokud jim vrchnost nepředá do držení i druhou polovinu pozemků. V případě nutnosti, že se obrátí na panovníka a umějí, že budou hledati své právo. Zprostředkování úřadu bylo marné. Z čehož vince s vědomím krajského úřadu, vrchní Oppelt dává na vědomí obyvatelům, že poněvadž to dobrodiní, které jim vrchnost chtěla udělit nepřijali, sami sobě budou muset přičísti všechny ty následky a neštěstí, které jim z toho vzejde.

Hned na to 23 července, byla jim nájemní užívání dvorských pozemků vypovězeno a ustanoveno, že po obilních žních a sklizni otavy příštího roku 1804 musí pozemky postoupiti vrchnosti, panu hrůzeti Franz Colloredo. Při byli upozorněni, aby mimo jarní oseni, vůbec žádné obdělávání či zvelebování půdy nekonali, poněvadž by za ně nedostali žádnou náhradu. Tím končí druhé jednání a nastává opět na rok tichý — tichý před vyvrcholením a závěrem celé komedie.

Následujícího roku 1804 dne 6 srpna, prodávají obyvatelé Dlouhého novou stížnost na knížecí vrchnost a prosbu na krajského komisaře. Vrchnost předsevzala licitaci jejich gruntů, čímž oni by museli upadnouti do úplné bídy. Pro smilování Boží prosí, aby ta veliké bezpráví a licitace nebyly připuštěny. Vedle

Boha, jejich jediného útěchou nádějí je jeho milost a doufají
že nedopustí jejich největší hoře a bídě ve větší zkroucení
trýznat – ale když by předce se licitace měla konat
hrdou mocí se obrátiti na nejvyšší místa a na pa-
novníka.

Odpověď krajského komisaře, který celého sporu měl
už také asi dost, byla krátká: ať se poddaní spoko-
jí, stou polovinou pozemků, které jim vrchnost je ochot-
na dát za předchozích podmínek, jinak ať se dohod-
nou přímo s ní.

Nemáme pro nice doklady o dalším vývoji událos-
tí, ale jak se zdá k licitaci skutečně došlo, během
které pravděpodobně vzniklo v obci pozdvižení. Nasvěd-
čuje tomu list v Opočenském zámeckém archivu na-
depsaný „Nepokoj v Dlouhém“ kterým měli být
mnozí obyvatelé Dlouhého i se ženami či dcerami
pak rychtář a dva sousedé z Hrádku, rychtář ze
Rzů a pět sousedů z Tísu obesláni na Opočno ke
krajské komisi určené na den 23. října ve vrchnostenské
kanceláři.

Zdá se, že situace byla svrchovaně vážná, čehož se
i poddaní byli vědomi a průvodcové všelik naň tři znaíce
deputanti a dalšt čtyři hospodáři z Dlouhého včetně
rychtáře z obavy před vyšetřováním uprchli přes hranice
do sousední Hladoké vesničky Tasova. Tady očekávali
další vývoj události a výsledek dvorského rozhod-
nutí, k němuž se byli před tím odvolali.

V důsledku tohoto jejich útěku, však vrchní oznámil,

Boha, jejich jediným velikou nádějí je jeho milost a doufají že nedopustí jejich největší hoře a bídě ve věci zkrátkonat - ale když by předce se licitace měla konat budou nuceni se obrátiti na nejvyšší místa a na panovníka.

Odpověď krajského komisaře, který celého sporu měl už také asi dost, byla krátká: ať se poddaní spokojí, stou polovinou pozemků, které jim vrchnost je ochotna dát za předchozích podmínek, jinak ať se dohodnou přímo s ní.

Nemáme pro nuce doklady o dalším vývoji událostí, ale jak se zdá k licitaci skutečně došlo, během které pravděpodobně vzniklo v obci pozdvižení. Nasvědčuje tomu list v Opočenském zámeckém archivu nadepsaný „Nepokoj v Dlouhém" kterým měli být mnozí obyvatelé Dlouhého i se ženami či dcerami pak rychtář a dva sousedé z Hrádku, rychtář ze Pně a pět sousedů z Třesu obeslání na Opočno ke krajské komisi určené na den 23. října ve vrchnostenské kanceláři.

Zdá se, že situace byla svrchovaně vážná, čehož se i poddaní byli vědomi a původcové vzbur naši tří známí deputanti a dalších čtyři hospodáři z Dlouhého včetně rychtáře z obavy před vyšetřováním uprchli přes hranice do sousedství Hladké vesničky Tasova. Tady chtěli vyčkat další vývoj události a výsledek dvorského rozhodnutí, k němuž se byli před tím odvolali.

V důsledku tohoto jejich útěku, však vrchní oznámil,

že jestliže se uprchlíci do 2 listopadu nevrátí, že od zamýšlené krajské komise upustí a na pomoc, že se vyžádá vojsko. Současně pak majetek uprchlíků bude zabrán ku prospěchu vysokého erária.

Skutečně také do městečka vesnice Dlouhé vojsko bylo posláno. Důstojník s desátníkem a jedenatřiceti muži, tedy na každou chalupu jeden.

Dne 2 prosince píší uprchlíci z Kladska rychtáři z Nového Hrádku, že ještě v důvěře a v očekávání šťastného rozhodnutí jejich pře, že nemohou porozumět tak velikému pronásledování a v tak těžkých časech jsou, ztěžují si, že vyřízení jejich rekursů tak dlouho nepřichází a slibují, očekávajíce příznivé rozhodnutí, jestli toto jim dojde, že se jako věrní poddaní navrátí do svých příbytků.

Očekávané příznivé vyřízení však nedošlo, naopak hrajský úřad 19. března 1805 oznamuje, že nejvyšším dvorským dekretem z 28 února byla žádost obyvatel Dlouhého odmítnuta a tito vykázáni na původní rozhodnutí ze 16. listopadu 1802, tedy na zákup polovin poddaných. Ve věci pak sedmi do Kladska zběhlých poddaných, jimž se má prostřednictvím jejich přátel nález oznámiti, jestliže se nevrátí, že jejich záležitosti se nijak královský fiskus. Tento rozsudek byl předán do rukou manželek emigrantů, které zůstaly doma ve vsi.

Tím naše prameny končí – můžeme ale mít bezpečně za to, že uprchlíci skutečně za hranicemi zůstali (aspoň nějakou dobu) poněvadž v dubnu r. 1805 rychtář Jan Šibyl

ze sousední vesnice Rací provádějí soupisy toho, „co se v jejich příbytku vynašlo a na peníze proměnilo". Tak skončila před vrchností tehdy p. knížetem Franc. Colloredo-Mannsfeldem a jeho poddanými v Dlouhém, která se vlekla po 6 let a která naše poddané mimo jiné útrapy stála ještě i hodně těžce vydělaných penězů – marně vyhozených.

*

Je zajímavé, že se nedochovala u nás v Dlouhém a Rusi žádná tradice o vypsaných událostech v Dlouhém a že můj otec nar. 1850 v Dlouhém a zemřel 1937 ve Rzechi nikdy o tom nic nevyprávěl. Vidíme z toho, jak slabá a nespolehlivá je lidská paměť a jak i všelijaké to ústní podání musíme brát s rezervou a kritičky. Bohužel nemáme vždy ani s dostatek písemných pramenů a svědectví, takže si nemůžeme někdy udělat ani správný obraz všeho co bylo.

Po podrobnějším prozkoumání (1952) Opočenského archivu zjištěno, že z Dlouhého r. 1805 do sousedního Tasova odešli - nebo uprchli: Josef Bárda z čp. 8, Josef Dusil čp. 15, Matěj Hencl čp. 26, Jan Hartman čp. 10, Ignác Pohl č. 11, Franc Hartman čp. 36 a Jan Hlej čp. 23.

Manželky zběhlých, které obdržely rozsudek dne 31. 3. 1805 (přijem nely podepsat, však nemuseły / byly: Marei Pohlová č. 11, Dorothea Dusilová č. 15, Maria Hartmanová č. 10, Maria Hartmanová čp. 36, Dorothea Hlejová č. 23, Anna Henclová čp. 26. Od Bárdů tu nikdo není. Je možné, že se uprchlíci později, hnedle roku 1805 nebo 1806 mohli vrátit domů,

mohly zde hrát roli v mítinů politické poměry Rakouska. Napoleon a Slavkov, které jim umožnily návrat, o tom však naše prameny mlčí, neboť končí onímu prošacováním práva.

Z odhadu jich majetků z byly v archivu jen trosky a ke tomu ještě je nelze téměř přečíst, jaké jsou nečitelně nadrápány, to musel mít p. rychtář brk z nějakého kovcana, nebo to snad psal nehtem. 23 prosince 1804 sepisoval dluhy na jednotlivé grunty upraclíkem; uvadí tu N.o 15 Josef Daniel, který přes hranice odešel, Dorota manželka zde zůstala. N.o 8 Josef Brázda odešel do Kladska, manželka zde zůstala a děti: Marie dcera Ignác a Josef synové. — N.o 11 sirotci po nebožtíkovi Danielovy Heuclovy Josef (voják), Jan, Franx, Antonie Marie; nevlastní otec Ignác Pohl odešel přes hranice, Marie manželka (vdova po Danielu Heuclovy po druhé provdaná) zde zůstala a syn Karel, Alžběta, Anna, Johana, Ignac syn. Jsou tu dvoje děti Heuclovy a Pohlovy které s matkou zde zůstaly. N.o 17. Jan Hartman odešel, Marie manželka zde zůstala a děti: Františka Anna Marie dcery a Jan syn. — N.o 36 Franx Hartman odešel, Marie manželka zůstala a děti: Anna, Antonie, Franx, Josef, Marie Jan a Václav (pozn. nar. 1803 19/11 posmrtné dědic. po němž se narodilo jiné dítě, pozd. 1817 4/3) N.o 26 Matěj Hencl odešel Anna manželka zůstala a děti: Josef, Johana, Anna, Franx Terezie, Dorotka. — N.o 23 Jana Hujer odešel, Dorota manželka zůstala, děti: Dorota, Anna, Františka a Franx.

Následuje sepsaný inventář aneb poznamenání pozbělých do Prajska Dlouzkých sousedů, co se v jejich příbytcích vynašlo a na penízce prošacovalo dne 10.4.1805 Jan Šibyl rychtář zu Rzi. Josef Petr Městecký rychtář z Hrádku.

	V Nº 10 u Jana Hartmana	
	ve světnici 1 stůl chatrný	1 zl
	1 šplíř starý	20 kr.
	1 police chatrná	30 kr
	1 prostýlka slaměná	30 kr
	hodiny stary	20 kr
	pila	10 kr
	1 kovaný svěrtel	24 kr
	rozličného dříví pro potřebu hospodářstv	2 zl
	24 kusů loveničních pekeu po 10 kr.	4 zl
	4 kusy nečitelno	
		Sa 9. 14
	rožny slabny 1 mandel	1 zl
	sena zaručného 12 centnýřů v za	12. zl 30
		Sa 13. 30
	V Nº 36 u Franze Hortmana	
	1 obručnice	36 kr
	1 starý pluh bez železa	40 "
	1 selský hák	30 "
	1 travní kos	15 "
	1 mrní kolečko dřevé	12 "
		Sa 2. 12
	práce: slámy 2 mandele	2.
	sena 19 porcí	1. 54
		Sa 3. 54.
	V Nº 23 u Jana Hluje	
	18 kusů prakovů, dvojí sorty po 15 kr. ----	4 zl 30
	19 bramných hřebíků	44 kr
	1 plátěný shrnout.	9 kr
	sena 18 porcí po 7. lib.	2 zl 44 kr
	slámy 1 mandel	1 zl
		Sa 9 zl 7 kr

Přenesení celé summy zlatých 37 a 58 kr
(není se prostu nemá inventář ze všech 7. usedlostí.)

Naproti tomu co by se z kraje fůry pronaložilo a tam. to vůstat nemohlo, takže se prodalo – této platiti mají:

Antonín Drašnar (28)	4 zl
Jiřík Světlík ze Rzi 7	3 „
Josef Petrů z Nov. Hrádku	6 „ 30 kr.
Jan Průbyl ze Rzi 3	2 „
Karel Czejnar z Dlouhého	2 „ 1 „
Ignác Hoyzekl ze Šediviu	4 „
Antonín Smajda z Borového	4 „ 30 „
Suma	26 zl 1 kr.

Poznámka. Je velmi těžké zápisy z archivu rozluštit, to by nad tím byl musel sedět celý den a domyšlet tak dlouho až by se to podařilo mě přečíst – ale uhodnout.

V archivu je ještě jeden zajímavý list, který stojí za uvážení – nebo z toho dělat hluboké závěry –. Jmenovitě to je nevčítě a ojediněle. Je tu psáno:

„Já níže psaný tyto dosvědčuji, že sem odmé Milostivé Vrchnosti můj zachovalý vůz s celým příslušenstvím náležitě obdržel.

Dne 29. srpna 1805.

Franz Hartman,
Jan Průbyl, rychtář, svědek

Smrad se jedná o Hartmana, který by se byl vrátil z Tatrova domu a nechtěl by mu vracela zařízení, které byl dělal u něho za valaveur. Jiné podobné listy z archivu nejsou a z dříve uváděného inventáře se zdá, že mnoho věcí uprodělání byl rozprodáno – Je škoda, že pamětníci tomu nic nám z nich dohady doplňovat.

Písař knihy mlynářské popisuje draholtu roku 1805. Hory pšenice 40 zl., žita 36 zl., ječmene 26 zl., jahel 41 zl. A hned 1806 o polovic lacinejší: pšenice za 20 zl. žita za 16 zl. ječmene za 12 zl, jahel za 30 zl. — Z draholty té povstala bída a hnedle hlad po celém okolí, zvláště na nás v horách, — tak že z hladu ubožáci požívali otruby, tráv veliké, kůru a pilin z jedlí – slovem co jen požíti mohli; z čehož všem mnohé nemoci se dostavily a konečně i úmrtí. Vláda všem vyhovovala pomocí obilím, moukou, rýží i chlebem; to však nepostačovalo i zumfortskou polévkou, kterou hr. Dejm pan na Hostinném vaditi kazíte hledě, uhlíčovalo se podle množství až sám Pán Bůh pomohl hojnější žní.

6. Kníže Rudolf Colloredo Mannsfeld, nejvyšší hofmistr. 1807 – 1843.

Narozen 16 dubna 1772, zemřel 28 prosince 1843. Manželka Filipina hraběnka Oettingen.

Vystavěl pod kostelíkem hřbitovním pro knížecí svou rodinu slušnou hrobku, kterouž 1810 dne 11 května biskup Maria Tadyáš hrabě Trautmansdorf posvětil a 31 července byly pozůstatky knížecí rodiny v ní uloženy svelikou slavností, při níž Dobrušský děkan Josef Obst kázal. (Obst pocházel z Olešnice byl v Dobrušce od 1799-1843 kdy zemřel.) Hrobka má nápis: „Dilectis patribus (milým otcům) Rudolphus MDCCCX."

Ve době po bitvách u Aspru a Ozrumi mnoho raněných nejen na zámku Rychnovském a Náchodském, ale i na Opočně a na Skalce leželo, což do r. 1810 potrvalo.

Dne 12. února 1811 byl v Opočenském zámku lítečný ples, ku kterému se mnoho vzácných hostů a cizích vrchností sjelo. A právě když bylo vše v nejlepším, vypukl oheň v panských komínách hned za farním kostelem, kterýž také panskou jízdárnu zachvátil. Stalo se to 11 hodině v noci, bez pochyby neopatrností se světlem. Při hašení, jak zaznamenáno, vyznamenali se hasiči Dobrušští.

Téhož roku 16 července o 3. hod. odpoledne zastihlo zdejší krajinu strašlivé krupobití, tak že na polích vše ztlučeno a zmlácено bylo a mnohý hospodář, jak zaznamenáno kolem Dobrušky „ani stébla nesklidil." Při tom prudká vichřice mnohé střechy strhala i věž Dobrušskou.

Co ve válce s Napoleonem okusnáš trpěl, pamětí nám mnoho nevyprávějí. Ku konci února 1813 přitáhl prapor hraničářů do Dobrušky, kdež až do 20 května zůstal a pak k Saskému hraničnímu odtáhl. Pomínu hned 15. června pluk Hiller a druhý střelný pluk Jeronýma Colloréda, kyjovický pluk Šumariva a dragounský pluk Klenauský sem přitáhli, bývše sem ke službězné době císařů povolání.

Měsíc srpen Nejsv. Trojice Boží – dne 13. června 1813 – přijeli na Opočno císař František I., císař ruský Alexander I. a pruský král Vilém III., radící se na zámku Opočenském, jakby sjednocenou silou svou zpupného císaře francouzského Napoleona I. pokořili a porazili.

Kromě těchto tří mocnářů byli zde přítomni: velkokněžna z Oldenburku, velkokněžna Sasko-Výmarská, velkokníže Konstantin, generálmajor kníže Louis Lichtenstein, rakouský vyslanec hrabě Stadion, nejvyšší stolba hrabě Trautmannsdorf, ruský dvorský maršál kníže Tolstoj, nejvyšší hofmistr kníže Gagarin, ruský ministr hrabě Nesselrode se svou chotí, rakouský konferenční ministr hrabě Metternich, zůstával na faře Opočenské, ruský generál princ Saso-Koburský, ruský plukovník z Oksenit, generální adjutant císaře ruského hrabě Osolovskij, královský adjutant ruský plukovník Sepechin, pruský adjutant podplukovník hrabě Henkl, gen. adjutant velkoknížete Konstantina Mitrofanovič Mitrich Knut, ruský adjutant plukovník Rosin, ruský generál hrabě Araceječt, rakouský generál major von Koller, guberniální rada hrabě Ugarte, ruský generál kníže Volkovskij s kněžnou, plukovník kníže Volkovskij, ruský policejní ministr hrabě Palasov, ruský generál kvartýrmistr baron Told, pruský vyslanec baron von Humboldt, rakouský státní kancléř baron Gens. Na prostranství zde s hromadnými mocnářům konaly se každého dne na pruských polích u dvora Pulického okázalé manévry.

Asi pro mrazivý deštivý den vyjel ruský císař Alexander přes

Dobrušku a Náchod do Slezska – a hned potom počalo se vojsko v Čechách okolo Teplic shromažďovati, k němuž přes Olešnici a Náchod dne 16. srpna 30.000 Rusů a Prusů pod generálem Kleistem do Čech vtrhlo a hned k hraničnímu saskému se obrátivši se připojilo. Bitva u Lipska v říjnu od 16 do 19 zlomila moc Napoleona.

Přes to byl prodrunek tohoto roku nad míru mokrý a veliký nedostatek v koních, většinou dílem ku vojsku vzatých, nastala předce dražota robilé; měřice pšenice platila 7 zl 40 kr, žita 4 zl 58 kr, ječmene 3 zl 33 kr a ovsa 2 zl 58 kr. sázecí.

Téhož roku počala se stavěti silnice císařská z Náchoda na Jaroměř k Hradci, na kterouž všecky obce zdejšího okresu přispívati musely. Na Dobrušku m. p. připadlo 60 q sálů za 1815 zl vál. čs. prozatých.

Po skončených válkách ztažené vojsko zůstalo po městech českých posádkou – v Dobrušce 6. prapor c. k. polních myslivců.

Cholera která roku 1831 na Broumovsku, Náchodsku v Jaroměři, Novém Městě, Rychnově, Vysokém Mýtě a jinde mnoho obětí si vyžádala, nebyla na Opočensku příliš zlá a v Dobrušce dotkla se pouze dvou osob. Avšak roku 1832 propukla v Dobrušce znova a byla tu na děkanství od 13 dubna do 12 července pracovánu denně 54 chudých rumfortskou polívkou z příspěvku dobrodinců.

Kníže Rudolf, nechal před svou smrtí 1843 farní kostely na Opočně v Meziříčí a v Přepyších uvnitř opraviti a od vídeňských dvorních stavitelů nákladem 5.000 zl. stříbra oltáře hlavní ostafírovati a pozlatiti. Jsa patron obětavý, byl by to zajisté v v jiných kostelích patronátních také učinil, kdyby ho smrt dne 23. prosince 1843 byla nezastihla ve Vídni, odkudž dne 3. ledna 1844 převezen do Opočna a tu dne 4. ledna v kněžecí hrobce od něho vystavené slavně jest pochován.

Když v roce 1834 panský lékař dr. Fraut. Alois Skuherský, (nar 12/3. 1794 † 12/8. 1864) jal se v Opočně zakládati nemocnici a zahájil na zřízení této nemocnice sbírky dobrovolných příspěvků na stavbu nemocniční budovy, také k tomu dalu kníže Rudolf Colloredo Mannsfeld věnoval 2.500 zl konvenční mincí a dr. Skuherský z vděčnosti k dárci nazval nemocnici „Rudolfovou". Byl za to také dobře pohládán za obětavého patrona.

7. František kníže Colloredo Mannsfeld. 1843 – 1852.

bratrovec zemřelého knížete Rudolfa, c. k. podmaršálek nar. 2. listopadu 1802, zemřel 28 maje 1852.

R. 1845 povstalo na Opočensku hnutí proti robotě které už bylo krutě trestáno. Konstituce roku 1848 prohlášená učinila této nenáviděné povinnosti konec.

R. 1850 byly v Čechách v městech magistráty a na panstvích patrimonialní úřady a soudy zrušeny a místo nich politické úřady tak zvané c. k. podkrajské úřady, později c. k. okresní hejtmanství pro politické záležitosti — a c. k. okresní úřady později soudy zavedeny.

Správa politická i soudní nebyla v první stolici v rukách státních úřadů, nýbrž obstarávaly je jednak obce jednak města. V Čechách bylo 1893 obcí. Orgány obecní byly obecní sluhy úřady hospodářské. Podmíněno byly obce starostou a obecními výbory. Ve svobodných městech obstarávaly správu politickou a hospodářskou a částečně i soudní regulované magistráty pod dohledem krajských úřadů.

Nová reorganisace úřadů byla provedena v srpnu 1849

V Čechách bylo zřízeno 7 krajů a 79 podkrajských úřadů (okresních hejtmanství) a 210 okresů. K doplnění reorganisace správy politické byla nová organisace samosprávy místní provedená ve smyslu § 33 březnové ústavy čís. patentem č. 170/1849 ze dne 17/3. 1849, který nabyl platnost 20/3. 1849. — 27 srpna 1859 byl čís. patentem č. 58/1859 ř. z. vydán nové obecní zřízení, které však nenabylo mimo domovský zákon platnosti. Nynější platné obecní zřízení spočívá na zákoně ze dne 5/3. 1862 č. z. obsahujícím základní pravidla pro uspořádání obecních záležitostí, potom na zem. zákoně ze 16. 4. 1864 který byl zákonem čl. zákona vydán.

Zákony o obecním zřízení neobsahují žádného určení o obci místní, nýbrž prohlašují pouze, že dosavadní místní obce zůstanou nadále obcemi místními pokud se nebude změny zákonem samým. Převzaly tedy zákony o obecním zřízení dřívější místní obce zřízené podle dřívějších zákonů, zejména podle provisorního obec. zákona z r. 1849, který ustanovil, že místní obcí je zpravidla obec katastrální, vyměřená dle map jako samostatný celek. Tyto katastrální obce, byly však při dřívějším zakládání kat. map, pro různou soustavu pozemkové daně dle patentu z 23. 12. 1817 tvořeny tak, že pro každou vsadu byla založena katastrální mapa, ale osady nedosahující 500 jiter byly slučeny s jednou katastrální obcí aby se nedělčil vyměřování a vytvořily větší celky pozemkové. Tento se stalo, že základem obcí, jsou obvody vyměření pro účely pozemkové daně a nikoliv obvody, které vznikly vývojem jako místní jednotky osídlovací (dědiny, vesnice, osady). Tento místostupný nařízením se stalo, že byly slučeny dříve samostatné obce

Dlouhé a Rzy v obec jednu Dlouhé-Rzy. Pro tyto dvě obce
byla postavena jedna katastrální mapa, poměrně velká a
měří nyní výměry 500 jiter. Dlouhé 491 jiter, Rzy 156 - 647 jiter
Po vydání zmíněného zákona měla každá obec jak Dlouhé tak
Rzy svého rychtáře, pro rok 1849 byl volen představený s výborem
pro obě obce společný. V Dlouhém měly svého rychtáře od roku 1777
ve Rzech od r. 1750. Do tohoto roku byly Rzy pod rychtu Hradecký.
Pro naši obce: Dlouhé-Rzy, Nový Hrádek, Smečné, Tis, Olešnice
Polom, Bystré Javor a t. d. byly zřízeny úřady v Novém Městě
Hradiště nad Metují a už dříkdy zde naše nadřízené úřady
měly v Opočně na zámku. Vrchnostenský úřad v Opočně
na zámku byl zrušen.

V Novém Městě Hradiště jsme byly zřízeny pro naši obec
tyto úřady. Císařský a královský z hraceně č. k. (c. k.)
Podkrajský úřad (později c. k. bezirksamt) skládal se ze
tří okresů. Nové Město, Náchod, Dobruška a umístěn byl na
zámku (v N. Městě) v zrcadlové síni (do roku 1855)

c. k. Zborný soud pokrajský. c. k. okresní soud.
c. k. Okresní úřad politický. c. k. Berní úřad

Tyto poslední čtyři úřady umístěny v tak zvaném císařském domě
na krajském předměstí č. 77. Dům tento koupil jako nedostavěný c. k.
bankální inspektorát v r. 1822 od šlechtice Johana Eiselta Edlera
v Klinspeky za 5.000 zl konvenč. mince za druhých 5.000 zl byla bu-
dova dostavěna. Bankální úřad měl působnost jako nynější
okres. finanční úřad, které když se stavěla v Hradci Král. penzist
byla dočasně přeložen do N. Města (1784-1835) Pro císařském domě
byla od prosince 1850 do prosince 1851 vystavena trestnice za
12.000 zl konv. mince. Při opravě 1882 změnil dům nynější podobu.
Okresní úřad byl v Jičíně.

První c. k. podhrazský hejtman v M. Městě Hradiště se jmenoval J. N. Lhota. Na obecním úřadě se začíná úřadovati. Prvním zvoleným představeným byl Hynek Nötig, mlynář ve Rzech. Založeno razítko: Katastrální obec Dlouhý okres Novoměstský. Založena kniha domovských listů. Založena kniha trestů. První zanesený: Ant. Štěpan, trestán pro krádež, odsouzen na 3 roky těžkého žalaře v Hradci Král.

Zákonem ze dne 18. ledna 1850, který jeho c. k. Veličenstvo ráčil nejvyšším potvrzením stvrditi, byl zaveden četnictvo místo žandarmerie, který vstoupil v platnost 1. června 1850. Četnictvo bylo ustanoveno, aby udržovalo na všechny strany bezpečnost, pokoj a pořádek, aby dle možnosti předešlo a zabraňovalo nastávající přestupení všeho toho, jakož i veliké přestoupení zákonů, nebo kdyby se přestoupení předce událo, aby stav zákonný opět zřídilo a rušitele pokojů aneb přestupce zákonů na právo přivedlo. Konečně aby napomáhalo k vykonávání úředních nařízení a mimo to aby ve skutek uvádělo všeliká opatření týkající se bezpečnosti, která jsou v zákoně pro četnictvo vytknuta.

Dne 20 srpna 1849 měla panství Opočenské, Novoměstské Smiřické, Náchodské a Rychnovské výstavu dobytka na Opočně, při níž nejlepší jalovice obdržely odměny po jedné až pěti dukátech.

Kníže František Colloredo Mannsfeld zemřel dne 28 května 1852 v Gracfenbergu a pochován byl dne 2 června 1852 v knížecí hrobce opočenské. Na Opočně přijížděl zřídka a na krátko.

---

8. Josef kníže Colloredo Mannsfeld.
1852 — 1894.

Po smrti knížete Františka připadla majorátní panství Dobříš a Opočno jeho bratranci hraběti Josefovi Colloredovi, jenž byl synem hraběte Ferdinanda Colloredo. Narodil se 26. února 1813. Manželka Terezie rozená z Lebzeltern, palácová dáma její Veličenstva císařovny a královny.

Nyné jest kníže Josef Colloredo Mannsfeld: hrabě z Waldsee, místohrabě z Melsu, markrabě sv. Žofie, dědičný říšský rada c. k. skutečný tajný rada komoří a major v zemské obraně rytíř zlatého rouna, řádu sv. Leopolda a železné koruny první třídy, majitel zásluženého kříže vojenského a t. d.

Jakmile panství Opočenské nastoupil, zavádět na něm i hned hospodářství dle nejnovějších výzkumů a zkušeností, ač se to starším hospodářům nezdálo a nelíbilo. Tak 1735 jiter pozemků trativody opatřil a 166 jiter luk k zavodňování upravil, což vyžádalo nákladu asi 217.000 zlatých.

Pro syny rolnické z panství založil svým nákladem r. 1882 rolnickou školu, která se ale pro slabé účastenství bohužel zanikla.

Roku 1879 dne 27 února zakoupil velkostatek Žbirov, k němuž náleží Focířky, Miřešov a Osek s výměrou 57.489 jiter z čehož jest 43.864 jiter lesa.

Počátkem jeho takéže stalo, že c. k. okresní úřad z Dobrušky na Opočno byl přeložen. Dne 12 února 1866 v masopustní pondělí zahájilo okresní zastupitelstvo (okresní) svou první schůzi, kterýž pan farář

/.

Josef Roštlapil o 10 hod. průměřenou řečí oslovil a po vzývání Ducha svatého zpívanou mši sv. ve farním chrámu Páně sloužil. Panním okresním starostou v okrsku Opočenském byl Fr. Batěk c. k. notář do r. 1872. Který byl první okresní starosta v okrsku Nové Město není známo.

V květnu 1866 počaly přípravy k válce s Pruskem. Dne 24. května táhli touto dragouni a pak každého dne přes Dobrušku k Náchodu a od Třebechovic k Opočnu, což trvalo do 29. května.

Dne 23 května přišli na Opočno tři pluky kyrysníků a tři pluky hulánů a dne 24 odtáhli k Josefovu. Téhož dne zřízena v nové škole c. k. polní pošta. Dne 25 června přitáhl sem čtvrtý sbor, 26 června sbor šestý a odešli též k Josefovu. Na druhý den byla již bitva na Dobenínu u Václavic. Dne 28 června táhlo nesčetné vojsko přes Dobrušku na Opočno k Josefovu. Hrubá střelba stále se ozývala. Od 28 června počínají přívázky se raněmi na Opočno a do jiných míst.

Nastala rozhodná bitva u Hradce dne 3 července. Před osmou hodinou slyšeli jsme v Třebechovicích první výstřel z děla a odpoledne již přijížděly ambulanční vozy s raněnými do Třebechovic. V tamní staré škole zřízen lazaret, kdež raněných většinou skládaných nemálo jich bylo na faře, kde dva důstojníci zemřeli. Lehce raněných dopravení do vesnic. V lazaretu Třebechovickém vystřídalo se na 1.700 raněných na útraty města, kteréž žádné náhrady nežádalo. Tam byl také dne 9. července zajat pruský Žid, důstojnický sluha v polní zbroji který na

re kvirovaném voze. Bez starostí tudy jel od Vysokého Mýta. Byl dodán stráži z Hradce vycházející.

Třebechovice měly od 14. července s Prušáky co dem protiž. Z počátku přicházeli od Pardubic a z Pruska a dobře se nasytivše a co chtěli sebravše zdušli dále. Pozdeji tam zůstalo kyrysníků i přiší ležet až do uzavření míru.

Po bitvě u Hradce byli jsme od světa zcela odtrženi. Že nebylo poštovního ani obchodního spojení a nikdo se s provozem na cesty nedvážil, nastala drahota ve mnohých věcech. Obchodníci odbyli ze svých krámu z věcí, na které by jinak nikdy nebylo došlo. Sůl pak, káva, tabák a podobné zboží nebylo k dostání. Za to zase to sem přivázeli z Pruska a v Třebechovicích bylo toho na př. tabáku vyloženo celé hromady. Poslali jsme ze Třebechovic dvakráte zvláštního posla pro zboží do Prahy. Ty však se tiskly pod censurou Prušáky, proto byly zprávy přes měsíc nesplehlivé.

Do zdejšího okresu (opočenského) přišli Prusové pro blízkost panství Hradecké a Josefovské teprve dne 13. července. Brali se přes Dobrušku k Opočnu. Byl to prapor 3. gardového granátnického pluku královny Alžběty, 16 důstojníků a 800 mužů o 6 rotách. Táhli hned k zámku, kdež se důstojníci pohodlně usebrali. Brzo poručili si od ředitele Antonína Bohutínského a zámeckého správce Františka Dotzla dobrou tabuli, výborného a šampanského vína, jehož prý když ve sklepě míti nemůže. Mamě se namítalo, že kdysi zřídka na Opočně bývalé a tedy takových vín ve sklepě není. Víno se muselo hned koupit. Jeden generál anektoval jeden z důstojníků z kočáru celý lesonnat jelení pokrývky, kterou si pod sedlo ukryl.

K večeru rozšířila se pověst, že císařské vojsko od Josefova se blíží. Nenýslomné byly zuřivé důstojníky. Ředitel Bohutínský a purkmistr Josef Krehan, viníci ze zrady, byli zatknuti a měli, jakmile se císařské vojsko přiblíží, postaveni býti před první řadu. Stráže byli rozestaveny ale císařští nepřišli. (Geschichte der preus Invasion)

Bouře se ještě neutišila, když v polních bundách Josefa Šmídy z Opočna a Matěje Dvořáka ze Žadole, nalezeny byly šavle, jež nakonec vojáci byly pohrdili a jimiž ke dnu Šmídovy králíky. Oba hlídače byli sebrání, do města vlečeni a zavřeni, při čemž se jim zastřelením hrozilo. Teprv druhého rána, když prapor k Třebechovicům odtáhl, byli propuštěni; taktéž ředitel a purkmistr. Na faře Opočenské ubytováno 16 mužů.

Dne 17. července přišel zase 4. prapor 63. pluku pěšího s 25 důstojníky a 700 muži o 26 kouních. Velmi nevýtěžky se vyznamenával velitel hrabě Lützchau. Hned po příchodu poručil si 2.000 dortů. K námitce purkmistrově, že dodání jich není na Opočně možné provedl výrok Salamounský: „Nyní jsem tu pánem, a co poroučím musíte opatřiti, třeba vám to bylo nemožno. Nebudete-li tu dortíky ve čtvrt hodině, dám celé to prokleté hnízdo zapálit.“ Dle této moudrosti hrozil i zámecké-mu správci pětadvacítkou nepřinesli hned šampaňské, kteréhož ve sklepě nebylo. Na štěstí zůstalo to při pouhé výhružce. Příkladu velitele následovali i ostatní vojáci. Paním úředním vypáčeny psací stolky, soudnímu adjunktu ukradena sbírka měděných mincí, a z úřední schránky

c. vítězná znamení odnesli tři rakouské ručnice a buben.

Dne 22 července v neděli měli služby Boží na přišla na obě setnina 22 pěšího pluku a čtá husarů v celku 11 distojnků 512 mužů a 70 koní. Cestou na veřejné silnici sebrali krupaři Novákovi, jedoucímu na auletě do Týniště 10 korcí žita i s povozem. Na Opočně vzali 10 kamnných volů, 3 jezdecké koně, 42 míry ovsa, 9 prytlů, 840 liber sena a 10 centů cukru. Mezi tím co se tyto z Kvasic shánělo, tavili se rozličnými kupčemi, k čemuž však měly to zvláště, že výplata byla vždy odkázána na pruského krále. Smutnou památku tu zanechali (na Opočně) přívozše sebou dva cholerou stižené, kteří odvezdali musten k ošetřování a kteří dne 24. července zemřeli. Od té doby zuřila cholera nejen v Opočně, jíže si pruk místo Kvasin stal obětí, ale i v Dobrušce a na vesnicích. V Dobrušce jich zemřelo přes 20, v Třebechovicích asi 110.

Později brali se study Prusové jen v menších oddělcích nejčastěji, aby v lazaretech se nalézající rakouské raněné sbírali a do zajetí odváděli.

Na začátku září hnuli vstáhli do Náchoda a přes Broumov domu. V Dobrušce zůstávali jedno stavení u silnice k Novému Městu. Řád odehrdem ze Čech, nehezky se vyznamenal premier-leutnant 3 setniny 1. dolnoslezského pluku č. 46. Přitáhl dne 4. září do Králova Lhoty a vyzval starostu k opatření bytu. Starosta Václav Uhlíř toho vzepřel, odvolávaje se na Lhotu jež v obvodu pevnosti Josefovské. Poručík zuřil a hrozby jeho byly takové, že starosta za dobré uznal utéci se do Jozefova. Jakmile však se vzdálil, obrátili se vojáci na jeho manželku a bili ji kruté, všechny skříně vypáčili, slídíce po obecní pokladně

několik stříbrných peněz na které přišli sebrali a sousedy, kteří se k tomu sběhli sbili. Když to bylo nadarmo, měl pruský auditor von Loos to vyšetřiti, ale vše zůstalo bez výsledku.
(Prameny: Geschichte der preus Invasion 248)

To vše zažili o šestašedesáté války v kraji kolem Opočna.
A jakou odezvu měla zde u nás při hranicích.

Prusové v měsíci červnu dne 26 vtáhli do Náchoda. První padly
voják František Souček u Rakouské celnice v Bělovsi má jeho
Rakouská posádka ztáhla z Náchoda. 27 června v 8 hod. ran-
ní obsadili Prusové Nachod. 5 pruský armádní sbor, protáhl
opuštěným Náchodem na Dobenín. Kolem 9. hodiny padly již
rány rakouského dělostřelectva. Bitva na Brance. Za 2 hodiny
Prusové couvají, ale povzbuzení starým generálem Steinmetzem
znova se vrhli na rakouské vojsko a to prodělalo. Bitva pro-
hrana. Měnci se rozlili cestu ku Skalici. Památný Dobenín
skropen krví. Na jeho hlánich, v roklích, v lesích, v příbytcích
opuštěných vsích, na hřbitůvku i v kostele sv. Václava, rozlé-
haly se nářek, bědování raněných dlouho do noci. Dávné hro-
by, památného to místa se otvírely aby přijaly nové oběti. Ze
všech okolních vesnic, přicházeli lidé na bojiště, kde leželo
množství, jako řemenů, kvérů, pušek, přasek, kabelek a t. d.
a odnášeli si je domů. Lidé naši vzi, ustrašení, hledali si
místo útočiště v lesích, majíc strach před Prajzy. Z naší obce
Dlouhé byl ve válce Antonín Smajda narozený 1840 z čísla
23, který se vrátil z války a nosil kulku v boku po celý věk do
smrti, zemřel 1926 4/7 v č. 19. Roty. Josef Přibyl z Dlouhého č. 32 „Pilský"
byl ve válce 1866 v Itálii.
Letopisec z Olešnice zaznamenal o šestašedesáté toto:

Málo kdy bylo tak horké počasí jako tohoto roku. Na
polích všechno bujně rostlo. Zemědělci se těšili, že budou
dobré vydatné žně. Ale mezi obyvatelstvem panovala jaká
si tíseň. Vyprávělo se, že hrozí válka s Prusem. Někte-
ří občané mínili, že to pravda nebude, poněvadž v roce 1864
Rakousko a Prusko byli spojenci. Tenkrát spolu válčili proti
Dánsku. Začátkem června t. r. 1866 sem najednou přijel
oddíl husárů. Obsadili hranice u Černého Kříže a na
Pánskou Horku. Hranice byly úplně uzavřeny. Mysli se roz-
nášelo, že válka opravdu hrozí. Ze sousedního městečka
přišly zprávy, že Prusko Rakousku císaři vypovědělo válku.
Neděsné hrozné zprávy se vyprávěly dnem co dnem. Za krát-
ký čas se ukázaly první nepřátelské hlídky. Začátkem června
z Hradce Králové táhla pruská armáda po silnici, která vede přes
Náchod do Čech. Postranní oddíly přišly od Černého Kříže
do Olešnice. Naši hraniční hlídky ustoupily, hlásily, že ne-
přítel se blíží. Na štěstí nepřátelské oddíly zde dlouho ne-
zůstaly. Na obyvatelstvu vymáhaly potraviny, nápoje, krmení
pro koně, a přípřeže a potom odtáhly dále do vnitrozemí.
Ale zase přitáhly oddíly jiné. Ráno 29 června byla slyšet ra-
dost dělo od západu a boj začal. Na návsi u Náchoda tak
zvaném Hrnčíka se oddíly střetly. Obyvatelé slyšeli na kopci a
mínili, že něco uvidí. Dělo nepřestávalo rachotit a byla slyšet
střelba z pušek. Vystupující dým ukazoval místo boje váleč-
ících přátel i nepřátel, životy zde nechali. Byly dohady kdo asi
zvítězí. K večeru dělo přestalo dunět a Rakušani byli poraženi.
Druhého dne lehce zranění procházeli a projížděli z kraje
městečka Občmi, byse dostali k domovu.

118.

Za nějaký den potom 3. července se utkaly obě armády u Hr. Hradce. Takéž v tomto boji Rakušani byli poraženi. Tento boj se nazývá největším bojem (Riesenschlacht) 19 století. V Praze se podepsal mír a tím byla válka skončena, která tak dlouho trvala. Potom Pruské vojsko odtáhlo zpět, ale do naší městečka Olešnice zavlékli choleru. Tato nemoc se tak rozmohla že za krátký čas na ní zemřelo 30 osob. Po té válce se složila píseň: „Im Jahre sechs und sechzig".

Kníže Josef Kolloredo Mannsfeld dal v letech 1870 a násl. opraviti velkými náklady zámek, zejména poškozené arkády, t. j. v nádvoří sloupoví a klenby v přízemí, v I. i II. patře.

Lid v Dlouhém užíval pozemky od r. 1777 pod dědičným nájmem. Tento dědičný nájem byl v roce 1867 pány z Opočna (ředitel Antonín Bohatějský) zrušen a zaveden pacht dražební.

V létě 1867 přišel na Dlouhé z M. Hradce správce vobořil s pány a zřízenci z Opočna a prostonárodním lidem nařídil, aby pozemky se najímaly pod vyvolávací cenou v licitaci, každý aby se přetrhl přidal a pozemky tomu, kdo dá nejvíc případem do nájmu v užívání. Lid náš netuše nic zlého, skutečně na to přistoupil a tu se zmýlil, dědičný pacht polí, v pacht dražební. Když odcházeli páni a zřízenci z Opočna z Dlouhého, na Hradku se tomu smáli, jak ty lidi v Dlouhém dostali, že za 5 kr. koupili celý Dlouhý. Od toho roku, byl každých 6 roků v

Dlouhém pacht pozemkův dražební. Uplynulo 6 roků, psal se rok 1873 a v Dlouhém byl bouřlivý pacht. Jak uvedeno líhevníval pozemky pod nájemní dědičným asi v 1777 i lesy v neznámé výměře, stálého za stejnou cenu. Páni rozhodly, aby lid nemohl těchto pozemků vydržením, dle práva Zemského, zmocnil v roce 1867 nájem dědičný v nájem dražební. Po uplynutí 6roků byla dražba nová. Páni z Opočna ztratou roku při novém pachtu, nechali mezi rozkopaté, mnohé vyhážeti a přisázeti, aby uvedli mezi lid zmatek a svár, jeden na druhého přidávali a pánům přibývalo. Lesy které by byly dány pod dědičný nájem si páni z Opočna, které lid užíval nechali a mnohé pozemků na kterých lid téměř 100 roků pracoval a je hnojil a zveleboval, pánů lidem najatým vyrvali a osázeli lesem. Když Jan Bož v Dlouhém č. 29 (2 jitra 852 sáhů) mezi lesem v Grunu a za lesem 29 Dlouhé, když se tomu velice vzpíral a bránil se bylo mu na žádost Jeho Jasnosti vysokorozeného pána p. kníže Josefa z Kolloredo Mannsfeldu proměněno smlouvou od těch pozemků ustoupiti musí (Opsáno ze spisu od c. k. soudu) Též Franta Svorcovi v Dlouhém č. 4. tímto způsobem pole odejmuto. Proč pro tomto soudním nařízení musel pole od 30 září 1873 nechati a nemohl hrůz obdělávati. Pole se pronajímalo za následujících podmínek:

1.) Knížecí ředitelství pronajímá jen výhradně stržení Jeho Jasnosti vyhrazené pozemky v cestě veřejné dražby nejvíce podávajícímu na čas od 1. října 1873 do konce září 1879 a nájemce jest nález prodaný ročně peněžitý obnos nájem vždy v

příležitostech lhůtách napřed do krávece hr důležitou opravu zapravito. V případě nezaplacení nájmu, má právo ředitelství na plodech se hojiti a ostatním jměním, pozemek zpět vzíti a na útraty zůhavého hr pachtýře pole znovu na ostatek sáu relicitovati, nebo jiném pořadném z ruky pronajmouti.

2.) K licitátorním nájmu se připouští jen osoby, které mají knihovní majetnost, nebo ředitelství jsou známo jako pořádní a k platu důstojní.

3.) Veškeré daně s příležitostmi přebírá z najmutý ch pozemků sám kníže k zapravení, případnou daň ze zisku musí platit nájemník.

4.) Pachtýř nese každou škodu, jež by se akrze přehody živelné, neúrodu, povodně, nebo nepřátelské zkroucení na úrodě vznikla bez nároku na slevu nájmu, nebo jiné náhrady. Rovněž nájemce nesmí vyrovnávat protiúčtem.

5.) Nájemník nemá práva po licitaci prodávatě námitky, ohledně výměry doplnění požadovati nebo jiné odškodnění, nebo nájmu zrušení.

6. Nájemník má právo na najatém pozemku dle svého uznání hospodařiti, on však nesmí bez povolení ředitelství ty samé pozemky přidělati, povinen jest při vzjetí nájmu v tom samém kulturním způsobu v letošním je převzal, ředitelství odevzdati.

7. Nájemník ručí za každou škodu, která jeho lidmi nebo jeho nedbalostí se stala. Je jeho povinnosti bez přispění škodnou vodu stáhnout, odplavení země nebo zaplavení pískem odpomoci a pozemky k dalšímu provžití nájemnému udržeti. Stávající mosty, příkopy

kanály a mezze, hraniče najatých dílů, jakož i hraničníky v původním dobrém stavu zachovati. Ohledně průjezdu na pole musí se nájemníci sami dorozuměti bez přispění ředitelství.

8.) Myslivost si vyhrazuje knížecí právo a pachtýř nesmí náhradu škody zvěří způsobenou na knížeti požadovati.

9.) Nájemník nemá oprávnění, bez svolení ředitelství podnajímatele přijmouti a svůj nájem jinému na jakýkoliv způsob postoupiti.

10.) Ovocné a divoké stromoví, jež se na pronajatém pozemku nachází, jest a zůstane v neobmezeném vlastnictví knížete Pána a jen On a ředitelství upotřebení ustanoviti. Nájemce nesmí tyto stromy sobě ani odvětvením ani vykopáním ani jiným způsobem přivlastniti a za každé poškození nájemníkb pozemků. Ovocné stromoví, jež se k užívání odevzdává, má nájemca opatrovati a po vyjití nájmu v počtu a druhu v jakém ho přijal odevzdati.

11.) Nájemce nemá práva k námitkám, kdyby knížecí dílec pozemku povržen byl ku stavbě nebo k polotoutovšak zaplacený nájem předem z pozemků zpět se navrátí nebo odepíše.

12.) Po vyjití nájmu, bude nájemce povinen najatý pozemek bez vší předcházející výpovědi knížeti navrátiti a nebude míti dalšího práva na další požívání tohoto pozemku jejího nájmu držeb.

13./ Tato licitátorní smlouva, jež kontrakt zakládá a obsahuje zjištění převzatých povinností ku kvitovanému složení na jmenu nájemníka schopná jest vázy nájemníka buď po potvrzení knížete a přicházeje v úvahu úmrtí nájemníka na právní dědice.

14./ Soudem příslušným je c. k. soud v Novém Městě mor.

15. Výlohy za kolek a vyhotovení nájemního protokolu a pak na zvláštní žádost vydaných jednotlivých kontraktů nese nájemníci sami. (Konec)

Ten den kdy se pole pronajímalo, byl vždy v Dlouhém dnem svátečním. Lidé kteří pole zrovna na 6 letna jímali, svátečně se oblékli a zrána do večera se zvanci pánů z Oprchna pole kolem obcházeli od délce ku délce a dražilo se. Když se chtěl soused pro souseda pomstit, přidal mu na licitované pole a tak mu nájem vyhnal učinil dražším. To vypravovala matka, že jim vyhnal pod stavením louku Martinek z č. 1, louka se zdražila za 6 let o 3 zlaty. Vždy před zahájením licitace na pole přečteny byly výše uvedené podmínky pachtu.

Všechny pozemky v Dlouhém v celé obci (mimo osady Bzy) byly kollorédovy - panské, rolničné byly pouze parcelky s několika ary 2, 3, 4 složné výměry na kterých stály chalupy. Všechna stavení v Dlouhém na 40 a 3 zvlášť stodoly měly v každém rohu pískovcový zakopaný mezník (u kovářů stavení 4.) s písmeny vyrytými „C M" = Collorédo-Mannsfeld

Dne 29 července 1869 byl telegrafní drát z Třebechovic na Opočen a odtud hned do Dobrušky tažen a téhož ještě roku byla otevřena telegrafní stanice v Dobrušce a na Opočně. V srpnu 1894 pak natažen drát telegrafní ze Solnice do Dobrušky a odtud do Oleśnice. Roku 1875 vystavěna dráha od Chocně k Halbstatu, a dne 25 července počalo se po ní jezditi.

Josef kníže Colloredo Mannsfeld zemřel 22 dubna 1894 ve Vídni jako majoratní pán na Opočně a Dobrušce, ve věku 81 let a byl ve čtvrtek 25. dubna na Opočno přivezen a 26. dubna do knížecí hrobky pochován. Po smrti tohoto knížete Josefa Colloredo-Mannsfelda stal se nástupcem jeho

9. Josef kníže Colloredo-Mannsfeld
1894-1925.

Narodil se 1866, byl to nejstarší syn knížete Jeronýma nar. 1842, syna předcházejícího Josefa knížete Colloredo v Mannsfeldu.

Za tohoto majitele panství staly se tu na panství dalekosáhlé a rozsáhlé změny. Byla to předně pozemková reforma po první světové válce výkup pozemků na základě zákona o dlouhodobých pachtech za druhé zrušení svěřenství v roce 1924 a za třetí prodej revíru Frimburku v roce 1926.

Pozemky velkostatku rozkládají se v severovýchodních Čechách v romantické krajině předhoří i

hor Orlických a sice ve východní části roviny hálo-
věhradecké dále v předhoří i vlastních holách
Orlických. — Rozložený jsou v teritoriálním pásu o
40-50 km délky mezi obcemi Třebechovicemi - Tře-
kovem a 12-15 km šířky, protkány jsou osevní
pozemky cizími. Velkostatek hraničí na severovýchodě
s Kladskem na jižní chodě s velkostatkem Rych-
nov a Solnicí na jihu a jihozápadě západě velko-
statkem Častolovice a Hradec Králové na severu s
velkostatkem Nové Město v/m. Bezprostředně hra-
ničí jednotlivé komplexy velkostatku většinou s hospo-
dářskými pozemky různých majitelů.

Souvislé a uzavírané komplexy lesů jsou na východě lesy
polesí Oleška a Sedlonín, na západě Bolehošť.
Centrum velkostatku zaujímají lesy polesí Skalka
a Opočno a po pozemkové reformě zbylé dva dvory
Vranov a Pulice s cihelnou.

V celém katastrování jest pozemkový majetek ve 40
katastrálních obcích spadajících do berních okresů
Opočno, Nové Město v/m, Hradec Králové a Kostelec n/Orl.

Pozemková reforma.

Dne 27. 10. 1919. byl vydán zákon dle kterého pach-
týři, kteří měli pozemky v pachtu od 1. října
1901 nepřetržitě, dostali je za předválečnou cenu vy-kou-
pití. Pozemek musel být v pachtu nebo podpachtu tě-
chož pachtýřů který pozemek vykupoval, nebo jeho man-
želky, nebo jeho vdaných příslušníků, nebo jeho pří-
mých předchůdců v držbě nemovitosti. Každý vykupovatel

musel převzíti závazností pozemkové služebnosti jež váz-
ly na pozemku požadovaném Pachtýř který chtěl po-
zemky vykoupiti musel si do 18 září 1919. podati
přihlášku krajinsk. Zákon doporučoval byse pachtýři
dohodli s majiteli pozemku o cenách a způsobe výku-
pu soukromě a teprve když by k dohodě nedošlo, provede
odhad pozemku a výkup soud. Ti kteří nemeli po-
zemky najaté patřičný čas, to je 18 let mohou pozem-
ky na žádost dodržovatele v pachtu, to jsou přídělové
pozemky z krátkodobých pachtu.

Zákon měl veliký význam pro Dlouhé, neboť všichni
chalupníci v Dlouhém měli pozemky najaté od velko-
statku Opočenského. Na základě tohoto zákona, byl
v Dlouhém vykoupen 160 ha 91 a 84 m² pozemku z
dlouhodobých pachtu a 13 ha 71 a z pachtu krátkodobých.
Velkostatek Opočenský měřil 1786 ha pozemku a
cestou pozemkové reformy odpadlo asi 4.500 ha půdy.

V březnu 1920 byli důvěrníci pachtýřu z Dlouhého
Petr Čtvrtečka, Ved. Krahulec a Jos Pohl na Opočně v
kanceláři velkostatku, kde s ing. Vojtěchem zkoumali poda
né přihlášky. Prohlíželi každou přihlášku a v nich při
slušné parcely jednu po druhé a porovnávali dle pachtov-
ních smluv jejich oprávnění žádosti o vykoupení. Práce
ta trvala 2 dní. Důvěrníci byli oprávněni jednat s velko-
statkem o koupi pozemku cestou soukromou až do 200.000 Kč
za všechny pachtované pozemky v Dlouhém. Ředitel Maix
nechtěl o tom slyšet, že se to musí projednat soudně.
To se stalo velkostatku osudným. Smlouvy by ly přetrženy

práci s jinými výkupy, také od panství Bartoňovského v Mírově Městě, takže v záležitost pachtýřů v Dlouhém protáhla až do prosince 1922. Toho využilo obecní zastupitelstvo v Dlouhém a usneslo se, že se postaví školu, dokud je velkostatek největším poplatníkem.

Dne 19. října 1920 začal velkostatek Opočenský porážet stromy (olše) v Dlouhém na pozemcích v dlouhodobém pachtu nejdříve na Marvánově (č. 22) louce a kácelí pak všechny divoké stromy u řeky. Pachtýři v Dlouhém doufali, že je dostanou za přijatelnou cenu koupit, ale páni z Opočna je nechali poraziti, aby za ně více utržili.

Vřijnu přišel na Trimburk správce Ant. Holý na místo dosavadního správce Panka.

1. listopadu 1920 na schůzi obecního zastupitelstva v Dlouhém jednáno ohledně kácení stromů na lukách a u vody velkostatkem. Usneseno vyzvati velkostatek, aby kácení stromů a odvoz dříví již nakáceného, ihned byl zastaven, dříve než nařízení ze zákona ze dne 27./5. 1919 č. 318 Sb. z. a n. že stromy jsou integrující částí pozemků na nichž stojí a tudíž vztahují se nároky pachtýřů půdy také na stromy stojící na této půdě. Nevyhoví-li velkostatek tomuto usnesení bude obecní zastupitelstvo nuceno soudně zakročiti. Páni z Opočna však nevzali usnesení obecního zastupitelstva na vědomí a nechali kácetí stromy dál. Vykáceli olše u Olešenky a tak zvanou „Pilskou stráň". Ferdinand Přibyl, zvaný Kačenc, rodák z Dlouhého čp. 7, uspořádal již po několik let, vždy kolem Vánoc

večírek v hospodě u Čtvrtečku, pro svoje příbuzné a stej-
ně s ním staré občany. Zaplatil jim večeři a něco k
pití. Na večírek většinou pozval Josefa Říbyla č. 32, Vá-
clava Říbyla „Drahan dítě" Jana Martínka č. 7. Antonína
Umlaufa č. 16. Ant. Umlaufa č. 13. Jana Kubína č. 5 a
snad ještě jiné.

Roku 1920 po Vánocích Říbyl zase pořádal večírek.
Při různém hovoru přišla řeč na kácení stromů velkostat-
kem při kterém se továrník Říbyl vyjádřil: „Pani Vám
nemůže kácet stromy. Vy máte nárok dostat zdar-
ma dřevo ty stromy ale ty pozemky protože je máte už
tak dlouhou dobu v nájmu. Braňte se a nenechte kácet.
Budou-li Vás páni žalovat, já budu při vás a útra-
ty spolu, v případě že prohrajete zaplatím já."
Druhý den se rozneslo po vsi, co řekl Říbyl u Čtvrtečku
mluvil a byla z toho revoluce. Sešlo se asi 30 sousedů
a šli společně na Frimburk ku správci Holému, které-
ho žádali, aby zastavil kácení stromů a odvoz dříví
již hotového. Správce jim slíbil, že s tím vyrozumí vel-
kostatek a do té doby, než mu přijde odpověď, kácení
zastaví, odvoz dříví, že však zastaviti nemůže, prodej
je již prodané. Pachtýři se však tím nespokojili a když
přišli domů, začali dříví odvážeti se svými chalupami.
Pro dříví na konci Františka Umlaufa, přijel sedlák
z kraje a začal ho nakládati, k tomu přišel Umlauf a
poručil mu dříví složiti zpět. Byla z toho hádka až
konečně sedlák musel jeti domů bez dříví. Na hořejším
konci, stála řada olší nenahičká, kteří pokáceli fa-

chtěji sami a dopravili je ke svým obydlím.

Velkostatek tím však nebyl spokojen a podal žalobu pro rušení držby na Annu Bekovou (č. 12) a spol. Obžalovaných bylo 13, všichni kteří odvázali dříví, nebo sami káceli. Byli to: Anna Beková č. 12. Jan Martinek č. 7. Láp Josef č. 2. Láp Emilie č. 34. Přibyl Alois č. 10. Umlauf František č. 13. Marvan Fraut. č. 22. Vogel Hugo č. 25. Bek Josef č. 21. Přibyl Fraut. č. 40. Přibyl Josef č. 32. Smajdr Fraut. č. 23. Hartman Josef č. 36. Ti všichni dostali žalobu. Ač tu vyšetřovali též četníci, ale trestní oznámení prodá no nebylo, neboť pachtýři dříví pozili věrně a nechali je na svých obydlí venku snesené, krádež to tedy nebyla. Důvěrníci pachtýřů Čtvrtečka Králuke a Pohl podali okres. soudu v Nové Městě žádost, by soud vydal zákaz by velkostatek přestal kácet stromy a odváželi dříví pokud spor o rušení držby nebude vyřízen.

Dne 7. ledna 1921 se konalo ústní jednání u okresního soudu v Nové Městě stran žádosti podané důvěrníky pachtýřů z Dlouhého o prozatímní opatření ohledně kácení stromů. Soud žádost důvěrníků zamítl. Odůvodnění: „Dle nesporný patent ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř.z. and. zákon ze dne 27. 5. 1919 č. 318 Sb. neznají prozatímního opatření, tato upravena jsou pouze a jedině v exekučním řádu."

Důvěrníci pachtýřů podali proti tomuto usnesení rekurs ku krajskému soudu v Hradci Králové, který ho výnosem ze dne 22. ledna 1921 zamítl. Byl podán rekurs k nejvyššímu soudu v Brně, který ho rozsudkem ze dne 22. února

1921 i roměž zamítá.

Účastníka Petra Ferdinanda Přibyla z Krčína, bylo v lednu 1921 v Praze, snažili se tam nalézti nějakého vlivného poslance, který by jim mohl prachtýřům v Dlouhém v jejich sporu s velkostatkem. Chodili od jednoho k druhému, ale žádný s tím nechtěl nic míti, až se jich ujal nějaký poslanec strany sociálně demokratické a slíbil jim, že bude v té věci mluvčím. Poslanec dal do novin stávající článek o Colloredovi a to bylo vše co pro prachtýře učinil.

Dne 11 února 1921 od 8 hodiny ranní až do večera se konal soud v Novém Městě v jmetují mezi Josefem Colloredo Mannsfeldem z Opočna a zastoupeném advokátem JUDrem Janem Vostřebalem jako stranou žalující a Annou Bekovou a spol. z Dlouhého zastoupenou advokátem JUDrem Antonínem Winterovitzem jako stranou žalovanou pro rušení držby. Byl to soud veliký. Prachtýři měli předvolati přes 30 svědků, kteří měli dokázati jejich nároky na stromy. Žádný svědek však nemohl dokázati, že prachtýři se svobodně, veřejně a s vědomím lesních zřízenců kácali stromy. Ku příkladu jistý svědek Ludvík Přibyl (r.o. 32, nar. 1891) svědčil, že s otcem kácali stromy. Soudce se ho ptal co tomu říkal hajný. Svědek odpověděl: „My jsme kácali, jen když nás hajný neviděl."

Na základě podobných výpovědí a na základě paragrafů smlouvy, které každý prachtýř při najímání pozemků podepsal a jejíž článek 10 zní: „Dříví a dříví stromoví jež se na pronajatém pozemku nachází jest a

zůstane v neobmezeném vlastnictví kmůžete Pána a jeho Ou a ředitelství může upotřebení ustanoviti. Nájemce nesmí bylo strany sobě ani odvetnou ani vykopávání ani jiným způsobem původní, a za každé poškození nájemních pozemků ručí. Ovocné stromy jež se k užívání odevzdává, má nájemce opatrovati a po vyjití nájmu v pořádku a druhu v jakém ho přijal odevzdáti", pachtýři spor prohráli. Byli odsouzeni k náhradě útrat a dříve odvezené byly jim milostivě prodány za cenu v tu dobu platnou.

Příbyl Škáňský, který ten spor vyvolal a sbíral, že v případě prohry, útraty zaplatí, zaplatil je za 3. jeho průběžně a ostatní se museli útraty zaplatiti sami.

Soudní odhad pozemků v Dlouhém.

Dne 23. května, 6, 7 a 8 června 1921 byl v Dlouhém soudní odhad pozemků, o které žádali pachtýři. Jako soudní znalci byli jmenováni: Jan Rybín rolník v Oujezdci u Ledče, pošta Bohdalov a Vilém Tomáš, bývalý nájemce dvora, nyní soukromník v Dobrušce. Svěřenské panství v Opočně zastupoval ing. Vojtěch. Pachtýři byli zastoupeni důvěrníky: Čtverečkou, Krahulcem a Pohlem. Znalci chodili po 4 dni od parcely k parcele, z kterých složení půdy, odhadovali její výnosnost a ptali se při tom velice důležitě a učeně. Odhad proveden podle bonitních tříd dle parcelního protokolu. Pozemky odhadli dostavené od 3 do 16 haléřů za 1 m². Odhadovali též ovocné stromy, které počítali také zvlášť.

Dívčí stromy přišel odhadovati v srpnu soudní znalec p. Rezek lesní správce obecních lesů Nového Města n/M. Za panství byl přítomen p. Ant. Hloh správce z Frýmburku. Odhadl dívčí stromy vysoko, za cenu, která v tu dobu se platila, ne jak měli odhadovati za cenu předválečnou.

Proto odhadu dívčích stromů, podali důvěrníci protest který se vyřizoval u okres. soudu v Novém Městě n/M 16/10 1921. Několika pachtýřům byli menší částky z dříve odhadnuté ceny sleveny.

V srpnu t.r. byla v obci též komise na služebnosti vzniklé mezi velkostatkem a pachtýři. Pachtýři měli prozenky v nájmu až prosaný okraj lesů, ale právo si mysli nechali podle lesů a z lesů vyměřiti pohodlné cesty a roztáčky, takže skoro každý pachtýř, dostal vykoupito v holých arm půdy méně, než měl najmuto.

Tyto komise a pochůzky, museli pachtýři platiti sami, dále museli na svůj náklad prozenky nechati odměřiti a zamaporati. Měření bylo zadáno inž. Martinu Chabičovi v Opočně za 150= Kč od 1 ha výměry. Vyměřování to trvalo po celé léto 1921. Tedy až byly prozenky oceněny dosti lenivě, útrapami, které vzniklý různými kochnisemi a odměřováním se hrozně zdražily.

28 května 1921 na všeobecné schůzi občanů v Dlouhém a celého obecního zastupitelstva, bylo usneseno, aby se v Dlouhém stavěla nová škola, dále aby se měchaly vyhotoviti plány na školu a aby se podala žádost o povolení stavby a žádost o subvenci.

26 července 1921. Plány na stavbu školy v Dlouhém byly

zaslány stavební komisi v Hradci Králové. Plány zhotovila firma Václ. a František Caporuščk stavitelství v Hradci Králové.

10. listopadu 1921. Pro stavbu školy vybráno místo na poli za čp. 36 Jos. Hartmana „U kaštanku" a Frant. Marvan č. 22 se svolil upustiti kousek pole pro školní hřiště.

28. listopadu 1921. Na schůzi obecního zastupitelstva v Dlouhém, které bylo přítomni v hostinci p. Štorkovy starosta obce Petr Štorkeček, náměstek Josef Bauer, členové zástupitelstva Antonín Kozdas, a František Marvan, členové Pěla, Josef Smola č. 8, Josef Smrček Rky 11 a finanční komise, byl usnesen, by se podniklá stavba školy a schválován rozpočet a sice jen 60% celkového nákladu který činil 450.000:- Kč tudíž jen 270.000:- Kč. Rozpočet upraven aby k úhradě 270.000:- Kč stavebního nákladu vybírána byla 31.740% mi školní přirážka ku všem daním přímým obce Dlouhé v obnosu 850 Kč 68 hal ve. 1920 předepsaných (mimo osvobozených z přímu) která vynese 270.008:- Kč, činíž by byl výše stanovený 60% tní náklad na stavbu školy uhrazen. Toto usnesení mělo na zřeteli, aby byl k placení přídavku kůry Collored. Mannsfeld, pokud dívčí pobočky v Dlouhém.

21. ledna 1922 byl starosta Štorkeček u berní správy, kde mu bylo poradeno, aby obec zakoupila nějaký stavební materiál, třeba cihly, aby mohla býti vyplacena subvence na stavbu školy povolená zemským správním výborem ze dne 21. prosince 1921 č. 133962/21 v obnosu 40.000- Kč.

Berní správce prokázal, že pokud se práce se stavbou školy nezačne nemůže subvence býti vyplacena.

2 Ledna v neděli ve schůzi obec. zastupitelstva usneseno by se v pondělí 23. ledna 1922 koupily cihly. Ke koupi cihel zmocnění starosta Čtvrtečka Marvan a Krahulec. Zakoupiti se mělo 70.000 kusů ale odvážeti se mělo zatím jen tolik, co by bryla subvence. Cihly se počaly vézti ještě v lednu vozili je sedláci ze Svěžnička Josef Grim č. 51 a Adolf Mosthý č. 12 za denzní 440·- Kč od tisíce z Křovic z cihelny p. Vlčka.

Proti tomu všemu se začal stavěti Opocenský velkostatek p. Collored Mannsfeld a prodával stále odvolání jež byla úřady vždy zamítnuta. Poslední odvolání bylo zamítnuto v roce 1923 kdy už škola byla skoro postavena. Na velkostatek připadlo k placení na školu 215.000·- Kč a za pozemky z celého Dlouhého dostal 136.083·- Kč 12 hal. Obnos velkostatek vyplatil s tou podmínkou, že dříve nuž si každý poplatník z Dlouhého zaplatiti bude obnos na něho připadající příspěvkem 31.740%.

14 února 1922 vyplacena subvence na školu 40.000·- Kč.

20 května 1922 byla v Dlouhém všeobecná schůze občanů na které usneseno, aby se pozvala stavební komise na stavbu školy, která by rozhodla, dle kterého plánu má se stavěti, zda dle Čapouška nebo Nypla. Na té schůzi usneseno aby připadající obnosy na jednotlivce, obstarala obec a nafedruje zaplatila. Poplatníci sami, že budou si obnosy práci a provozy oddělávati a po ukončení stavebních prací chybějící částku se zase doplatí, dále žádají, aby dosud dary.

na školu, byly přepočteny k dobru jim. Starosta slíbil, že peníze na tu dobu pro obec zaopatří.

Dále usneseno, že poplatníci zaplatí stejným dílem přirážku 31.740% ku základu 3·- Kč daně domovní. Mimo poplatníků s daní výdělkovou (verpsaječníků) žádný z obcí více neplatil jak ty 3·- Kč. Toto usnesení bylo učiněno ve prospěch verpsajníků - živnostníků kteří měli by správně zaplatiti 31.740% přirážku k dani výdělkové a k dani domovní, tedy ne pouze k dani domovní jakou druhých, což ovšem nebylo po zákonu ale na druhé straně, by to zničilo úplně mého majetné živnostnictvo, neboť by musely platiti, jeden 7.000·- Kč, druhý 30.000·- Kč, jiný 20.000·- a tak dále, což ovšem nebylo možné a stavba by byla neproveditelná. Ale na podmínku velkostatku, že zaplatí tehdy, až se zaplatí obnosy druhých musely se vyplatiti i přirážky připadající na tyto živnosti. O to se postaral starosta Útvrtečka, jemuž obdržené snad za subvence, použil k vyplacení přirážek za živnostníky a momentálně je obdržel v druhé berní kanceláři zpět. To vše se muselo udělati, aby se splnily výhrady velkostatku Oppenheim. Přirážka pro obec Dlouhé prolenka na rok 1921 školní 31.419% ní a 680% ku dávce vydáním ostatním, alkem byla prolenka předepsáno 32.099% přirážek. 28 srpna 1922 v pondělí se stalo první kopnutí na stavbě nové školy, stavba zadána stavitelům Myslovi a do zimy se dostala škola pod střechu, a to byla snad příčina pozdějších zářad, že mnohé práce, jako nasypy stropů, měly se děti ze suchého materiálu. Ve škole se brzo po stavbě objevila houba.

Statutek Myslí se ocitěloval vrzinně dr Dobíše a škole k dodělání předal statutáři Rychtrovi z Nového Města n/Jiz.

Výkup pozemků v Dlouhém.

19. listopadu 1922 přijmul soudní oficiál Dvořák pachtýřům v Dlouhém usnesení, kterým se konečně přiznává jim půda do vlastnictví.

43 uchazečům žadatelům dlouhodobým pachtýřům byly pozemky v Dlouhém přiděleny do vlastnictví 160 ha 47 arů za odhadní cenu 136.033 Kč 12 hal. včetně za dlouhé stromy (11.241- Kč) K tomu pachtýři zaplatili 5% tuto státní přirážku 6.801 Kč 65 hal.

Dne 11 prosince 1922 zmocněnci pachtýřů, starosta Čtvrtečka Vendelín Krahulec a Josef Pohl v hostinci p. Čtvrtečky vybrali peníze za pozemky a 12 prosince 1922 odvedli 142.834 Kč 77 hal do Nového Města n/Jiz. mezi krunkorum soudce Bedřicha Tilsaka. Pozemky z krátkodobých pachtů 13 ha 71 a 22 m² byly přiděleny pachtýřům později.

Tím byla pozemková reforma v Dlouhém skončena a pobedně zbytek nevlastníctva chalupníků v Dlouhém padl. Byla to tohr radost pro celou a některé staří lidé tu pudou radostí líbali, pudou na kterých jejich již po několik pokolení těžce pracovali. Ta země byla tedy již jejich nemusela se báti že jim je někdo vydraží, nebo odjinud a zasáhl. Do tohoto času nikdo pole, louky nezveloboval, stromy nesázel, neboť nebyl jistý, že když by mu lépe rostlo aby jeho pozemek při nejbližším pachtu někdo nevydražil. Tak nespokojenost byla a byla a zůstávala proti jiným zaostalou.

ještě před 20 léty byly u každé chalupy ovocné stromy
ty však postupně stářím zašly a po r. 1873 již nikdo
nové nesázel. Správce z Kunětického již nebyl velkomožným
pánem, kterého do této doby musel pachtýř prositi, aby mu
dovolil udělati stromku na louce, nebo vykopati kopeček,
udělati plot kolem zahrádky, nebo píti a zrobiti ventor
ové nádáčení, kolo ventorele. Ty 4 mezníky (lišz okolních
vesnic jim řídkal posměšně policajti) kteréž měla každá
chalupa v Dlouhém v každém rohu chalupy pro okapy
páni nechali vytahati (pískovcové hranoly s písmeny
C M t.j: Collorado Mannsfeld) a zasadili je kolem lesů,
ještě zbývajícího svého majetku, který jim zůstal a nebyl
vykoupen. Lid v Dlouhém výkupem pozemků z majetnel, ne-
boť dostal pozemky ty vykoupiti za předválečnou cenu, t.j:
za cenu před 1. lednem 1914 a které byly nyní po válce,
kdy hodnota peněz značně (na desetinu a více) klesla v
ceně mnohem vyšší. V Polomkách čp. 30, který ručně
tkalcoval, si ušetřil ze zbytku bavlny během asi 1 roku na
kus = 100 m zboží, který ušetřil a jako svoje zboží prodal a
za ztržené peníze koupil a zaplatil 2 ha 82 ary pěkného
pole (1875·82 Kč) a ještě mu zbylo. Nebot 1 metr zeleného - který
on prodal stál tehdy 20 – 25 - Kč.

Zrušení svěrenství.

Prvním majitelem panství Opočenského z rodu Collo-
redo stal se r. roce 1636 hrabě Rudolf Colloredo, který
na základě svolení císaře Ferdinanda II. uděleného
r. 1642 založil svým testamentem svěrenství celého
tehdejšího velkostatku Opočenského a určil posloupnost.

Od té doby trvalo toto svěřenství až do r. 1924, kdy by-
lo zákonem republiky československé č. 179 ze dne 3. čer-
vence 1924 zrušeno. Posledním držitelem svěřenství byl
Josef dříve kníže Colloredo Mannsfeld.
Po zrušení svěřenství uzavřeli jeho tehdejší representanti
dohodu ze dne 15. dubna 1925 podle které přešlo dnem
23. října 1925 právo vlastnické na nezletilého tehdy
pana Josefa Colloredo-Mannsfelda, syna pana Jeroný-
ma dříve hraběte Colloredo-Mannsfelda, ústředního
ředitele ve Zbiroze, bratra knížete, kterému postěže
jmenovanému jest zmíněnou dohodou vyhrazeno do-
životní užívání půdanými nemovitostí.
Cestou pozemkové reformy odpadlo 4.500 ha půdy. Z
této odpadlé plochy připadá na lesy 600 ha, rybníky
140 ha a půdu zemědělskou 3.760 ha. Z této připad-
lo nově vytvořeným a přidělenými zbytkovými statkům
cca 800 ha zbytek téměř 3.000 ha byl rozdělen drobným
zemědělcům.

10. Dr. Josef Colloredo - Mannsfeld
velkostatkář v Opočně 1925 - 1945.

Narodil se 1907, byl synem Jeronýma Colloredo-Ná-
městka, bratra předešlého majitele knížete Josefa Collo-
redo Mannsfelda. Jak výše provedeno stal se v roce 1925
na základě dohody mezi osobami z rodu Colloredo-Mann-
sfeldů majitelem zámku a k němu příslušných pozemků.
Koncem 22 září 1926 prodal majitel Opočenského

velkostatku Josefu Bartoňovi-Doberúnovi majiteli velkostatku Nové Město n/met. revíri Frunibursk, ku kterému náležely všechny panské lesy v Novém Hrádku, v Bohdašíně, v Dlouhém (115 ha) v Olešnici les Hujův a Všínec. S touto koupí polesí Frunibursk, převzal na sebe Josef Bartoň-Doberún velkostatek Nové Město nad Met beneficia nebo patronátní povinnosti ke kostelům sv. Petra a Pavla v N. Hrádku a sv. Máří Magdalény v Olešnici.

Pro patronát zbylého Opočenského panství náleží tato beneficia: Opočno Dobrušská, Přepychy, Meziříčí v okresu Hradeckém Třebechovice čáskohalickém Jeseníce v Novoměstském Sedlečný a Dobrany též zámecká kaplanství na Skalce.

Patronát kostela nesl povinnosti s udržováním střech zdiva, stropu, dlažeb a pod. věřící se pak ve farnosti starali o údržbu a úpravu vnitřku, oltářů, bohoslužebného náčiní a j.

Dr. Josef Colloredo-Mannsfeld byl majitelem zmíněných objektů až do r. 1945, v kterém roku konfiskačními dekrety presidenta republiky č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 přešly do vlastnictví československé republiky. Zatímní správu nad pozemky a hospodářskými budovami převzal národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství a nad ostatními budovami a památkami fond národní obnovy v Praze. Pro kulturní památky, zejména hrady a zámky s jejich sbírkami pro správu těchto hradů byla zřízena zákonem ze dne 16. 5. 1946 č. 137 Sb. - komise Národní kulturní pro

správu státního kulturního majetku. V roce 1953 přev-
zala Státní památková správa, provádějí průkazy krajské
nár. výbory a odbory školství a kultury. Tehdejší osud Stibl
i Nemotického zámečku p. Jos. Bartoně s velkostatkem a po-
lesním Frimburkem přešly pod státní správu.

Konec konců zboží Frimburského a panství Opo-
čínského, uváděno ještě poslušnost ředitelů panství
kteří se byli mnuli, vrchní a direktoři na Opočně spra-
vu vedli:

1517 Heřman z Rokytníka.
1540 Jan Straka z Medabylic
1555 Oldřich Boček Doubalský z Polican
1563 Zikmund Pátek z Velence
1563-1583 Jiří Podvinský z Lerojic (má v Přepychách náhrobek)
1584-1587 Jan Vitinský
1588-1590 Václav Hrazimut ze Železné.
1590-1595 Kašpar Svrčský ze Svrče
1595-1600 Vilém Vostrovský ze Skalky a na Skalce.
1619 Burjan Chuchelský, faktor regent.
1600-1628 Andreas Heyman z Ryglic a Levenstejna.
1628-1629 Správci: Václ. Klaříka Kachrovský a Mik. Jer. Třebechovský
1630-1634 Petr Rašín z Rozenburka.
(Vrchní regent panství Trčkovských Hendrych Straka z Medabylic)
1634-1636 Komendátorové dvorští:
1.) Zikmund Jiří Kordule ze Sloupna a na Vřešově.
2.) Mikuláš Talacko z Jistetic na Uhřínovicích.
3.) Linhart Kurka Chotovský z Kokyně.
1635-1651 Jan Rašín z Rozenburka.

1650-1680 Enoch Klement Vratislavský (od 1659 ve Zvole)
1680 Jan Karel Philippi.
1702 Karel Max Klammer von Engelshofen
1719-1723 Pavel Vojtěch Grynyč Můstav-Kuturlovský.
1734 Jindřich Theobald Philippi.
1736-1750 František Josef Walprecht.
1750-1757 František Josef Wolf.
1757-1787 Antonín Herzig z Herzfeldu (byl z Plzně)
1789-1794 Jan Bayerle.
1794-1809 Jan Oplt
1809-1815 Václav Vaubke
1815-1820 Jan Oplt (podruhé)
1820-1837 František Zlonický.
1837 Antonín Seibt.
1840 Daniel Longin Macheta
-1850 Karel Konias
1850-1855 Jiří Pitka
1855-1860 Jan Pellar
1860-1870 Antonín Bohutínský též na Dobřeši.
1870-1871 Josef Guttenfeld.
1871-1882 Gustav von Ziehlberg
1882-1889 Martin Oplt
od 1889 Antonín Brider a od r 1894 zároveň ředitel centrálních statků Hugo Konias
1939-1945 Říšský Němec Beck
od 1945 Hugo Konias, ředitel.

Rod Colloredo z Walse 1593 obdržel inkolát v Čechách

Ludvík Colloredo z Walse 1593 obdržel inkolát v Čechách

1. Rudolf hrabě, velký pěvec
maltanský polní maršálek
nar. 1585 zemřel 28.1.1657

Jeroným * 1582 † 1638

2. Ludvík * 1557 † 1595
manž. Marie Eleonora hr. Lirendorf

Maria Antonia manžel
Leopold kníže Montecuccoli

3. Jeroným † 1726
manž. Melia Karolina

4. Rudolf od r. 1763 kníže
manž. Marie Izabela ze
Harrenbergů.

Františka † 1714

Ferdinand
* 1699 † 1715.

Anna † 1748
manž Norbert hr
Libštejnský z Kolovrat

5. František Gundaker
* 1731 † 1804
I. manž. Marie Kat. Mannsfeldová
II manž. Marie Josefa Schratenbachová

Josef * 1735 † 1818
polní maršálek

Jeroným * 1752 † 1812
arcibiskup olomoucký

Václav
* 1738 † 1822
pol. maršálek

6. Rudolf * 1772 † 1843
nejvyšší hofmistr manžel.
Filipina hr. z Oettingen

Jeroným * 1775
† 1822 pol. zbrojmistr
manž. Filemína
Waldštejnová

Ferdinand
* 1777 † 1848

Maria Gabriela
* 1773 † 1787

7. František * 1802 † 1852
podmaršálek manž. Kristina
Adam Galasová † 1886.

Vilemína
manžel Rudolf
kníže Kinský

8. Josef * 1813 † 1894 22/4.
manželka Terezie z Lobzenteru

Jeroným hr. Mannsfeld
místodr. okr. * 1842 † 1881
manžel. Aglaja hr. Festetičová

Karolina * 1844
manžel Josef rob. p.
Clyndenes

František * 1847
manž. Marie
Oberndhalová
2 manž. Alžběta hr.

Ida * 1845
manžel Leopold rr. p.
Clyndenes.

9. Josef * 1866

Johana, manžel
kníže Alois Schwenburg

M. Terezie
manž. Karel hr.
Trautmannsdorf

Jeroným
náměstek

Ernestine

10. Josef * 1907
pol. majitel
od 1925 - 1945.

Pálení vápna za Colloredu v Olešnici.

Geognosticky dělil se velkostatek Opočenský na 3 hlavní území: I. Prahory, zaujímající hlavně severovýchodní část velkostatku, totiž polesí Sedlonov - Trčkov a horská část polesí Skalka. Hlavní horninou je zde rula, prahorní a slínovitá břidla, ojediněle přicházejí i vápence, který v dřívějších dobách se pálil ve třech pecích zřízených nad „Snopou" v Olešnici. Pro špatnou rentabilitu podniku bylo od dalšího provozu v roce 1895 upuštěno.

Však na vrchu Špičák u Sedlonova přicházejí v rule hlavní eruptivní vzácný kámen „Gabro" odrůda zelence ve formě balvanů, od vrcholu hory až po její úpatí, kde byl v roce 1938 za stavby opevnění otevřen lom, který jak salvy každodenních výstřelů dosvědčují je otevřen až provozu podnes. (1961.)

Polní hospodářství za posledního Colloreda, pozůstávalo ze dvora zbytkových statků a sice Vranova který měl najatý statkář V. Ornst a Pulice kterýžto dvůr byl pronajat i s půlehlou cihelnou rolnickému ekonomu v Podžámčí. Dle záznamu ve dvoře Vranově před druhou válkou v letech 1930-1938 vyrobili ročně 12.000q cukrovky a 300.000 litrů mléka.

Zmínky v roce a po roce 1848 ve veřejném a občanském životě u nás.

Psal se rok 1848. Evropa se hýbe. Nepokoje v Itálii. Čechové povstávají proti Turkům, ve Francii revoluce.

Belgie povstává proti Holandsku, Poláci proti Rusům.
Zlomitým vyšlým z Francie zachváceno bylo Rakousko.
národové žádají propuštění z vlády kníže Metterni-
cha, zahraničního ministra, protestuje hr zpátečníka
a původce oktrojovaných absolutistických snah, od-
půrce snah národních.

V Praze 11 března sešla se velká schůze lidu v
lázni Svatováclavské. Usneseno podati petici i žádost
v níž žádáno za svobody politické, oprava ve zřízení
a t. d. Deputace Čechů ve Vídni vymohla přísliby,
kterým jazyka český v Čechách se stane na roveň s
německým. V Čechách nemá dostat nového zřízení.
15. března zrušen absolutismus. Baron Pillersdorf
místopředseda Metternichův vypracoval novou ústavu
která byla v odporu slibu daného Čechům. Svolán
místodržitelem Thurnem český sněm bez svolení
vídeňské vlády.

Sjezd národů slovanských v Praze 2. června za ú-
čelem hájení práv Slovanů v Rakousku. Vyskytlo se
při tomto sjezdu živlové, kteří měli za to, že výtěž-
nostmi se snáze dosáhnou svých toužeb. To byl obvz
hlavně studenti. Byla sestavena vojenská posádka,
12 června pro slavnych služeb Božích, krvavé srá-
žky mezi lidem a vojskem. Kněžna Windišgrätzova
manželka vrchního velitele zastřelena v okně.
Lid stavěl barikády. Windišgrätz v noci vytáhl
z Prahy a z výšin ji bombardoval. Praha pokřtěna

vyhlášen 17. června stav obležení. Z českého sněmu sešlo.
Vypsány volby do sněmu říšeňského, který se sešel 22.
července. Sněmu se usnesl zákonem ze dne 7. září
by všechny zbytky poddanství lidu selského byly
zrušeny. Lid selský musel si robotu dle zrušeného
zákona vyplatiti po 30 rocích do tak zvaných vyra-
zovacích fondů zemských. Jak známo z roku 1775
zmírněna robota na polovic, nyní zrušeny ostatní
zbytky. Poddaní, kteří neměli nemovitého majet-
ku, povinni jsou robotou 13 dní v roce, nebo k náhra-
dě peněžité 1 zl 30 kr., domkáři (bez prozenku) 26
dní, nebo k náhradě 3 zl. Potažní robotou povin-
nými určena náhrada 6 zl. Jen v větších místech
a městech museli poddaní 2 a 3 denní roboty v týdnu.
V neděli a ve svátek nesmělo se robotovati. V době pod-
zimní a zimní určena robota na 8 hodin denně
s 1 hodinou odpočinku. V době jarní a letní byla
robota 12 ti hodinová s odečtením 2 hod. na odpočinek,
ale v čas pilné práce mohla tato doba pracovní býti
prodloužena. Každé neděle, měla býti oznamována
robotní práce, aby sousedé mohl ji práci náležitě
rozložiti. Dle duchovenských knížek, které byly
zachovány, platili v Dobrušce chalupníci za nevy-
konanou práci 3 zl 28 kr, které musely buď odpra-
covati nebo zaplatiti. To byli tak zvaní domkáři
neb barácníci. Toto vše bylo zrušeno jak pravem za
vykupné. Všem úřadům vrchnostenským, které do-
sud vykonávaly nějakou moc soudní nebo správní

oddělata jejich účinnost a pravomoc.
Jak řečeno měli všichni poddaní kterým byla
robota slevena - zrušena zaplatiti výkupné a to
do 30 roků ze tak zvaných vejsloužených vyrazova-
cích grošů. Všichni občané - majitelé chalup v
Dlouhém, měli dle tabel o vyrázení gruntů,
každý 13 dní práce ruční s právem před koupením
a 13 dní nezáplatně, počítáno za den 5 a ½ kr.
Výkupné za robotu měl každý zaplatit 15 zl 10 kr.
Ve Rzech pak, kde nebyly u chalup prozenky
panské, nýbrž nestoličné nebo vlastní dědičné
a kde byla také povinnost gruntovné:
Čís. pop. 1. František Kolář robotu ruční 78 dní
úrok z peněz 18 ¾ kr. Výkupné 47 zl 25 kr.
Čís. pop. 9. Antonín Grim 130 dní roboty výkupné 78 zl 30 kr.
Čís. pop. 15. Ignác Vavřina, roboty ruční 78 dní,
úrok peněz 41 ½ kr, cena za den 5 ¼ kr.
výkupné 50 zl 30 kr. Výměra pol. 6 ha 40 a
Čís. 11. Josef Ptáček roboty ruční 96 ½ dne, výkupné 59 zl.
Čís 17-19. roboty ruční 104 dní, výkupné 65 zl.

Změna v úřadech pro roce 1848.

Změnou příslušnosti k úřadům, neměl náš občan
a jeho závod již vztah k opočenské vrchnosti. Pro
naše obce Dlouhé - Rzy byly zřízeny c. k. úřady v Úvoni,
Hradiště nad Metují, a ač nikdy naše nadřízené
úřady se nenacházely v Opočně, tak lid z Dlouhého

odrádělo a platil žijícím z najatých pozemků.

Úřady které se označovaly c. k. císařsko-královské s dvojjazyčným orlem v němčině k. k. kaiserlich königliche byly v Novém Městě v první instanci dvojího druhu. Byly to c. k. okresní soud, který obstarával a vyřizoval agendu trestní, záležitosti všeobecného zákona občanského, to jest věci poručenské manželské, pozůstalostní, věci majetkové soukromoprávní, koupě, prodeje, smlouvy, věci knihovní a t. d. dále zřízeny tu c. k. úřady správní t. j. hejtmanství které řídily záležitosti veřejnoprávní t. j. vojenské, spolkové shromažďovací, tiskové, zábavy, tábory, stavební a pod. a pětiny úřad c. k. finanční, berní správa, kde činily předpisy daní a berní úřady kde vybíraly berně, daně. Dále tu zřízeno okresní zástupitelství hor správ okresních silnic a komunikací. Všechny tyto úřady měly svoje úřady nadřízeny převážně v Hradci Kr.

První c. k. podkrajský hejtman v Novém Městě se jmenoval J. N. Lhota, 1868 tam byl Böhm, po něm 1875 Mayersbach do r. 1883, potom Weber 1891 Neuhold 1902 Janota, 1908 Dr. Bedřich Pozkerb (ze Skuhrova vyvlévárny) do 8/2 1919, Šutnar do 1/7. 1920, na jeho místo Jaromír Skořepa 6/7. 1923 Jindřich Wolf do 1930 JUDr Adolf Sch (nahluchlý) do 1935, pro něm hejtmanem JUDr Jaroslav Vožický do okupace (za okupace Němci

usnesení/ V roce 1928 spojen úřad politický (bezirksamt) s okresním zastupitelstvím pod jménem okresní úřad, který umístěn v Novém Městě v nově postavené budově o dvou patrech do kruhu. V té budově umístěny: okresní úřad, berní úřad (s přísežní) a berní správa v 3 patře. Dále také poštovní úřad. Okresní soud zůstal ve staré budově. Za okupace přemístěn okresní úřad z N. Města do Náchoda, pro okupaci zase zpět pod jménem okresní národní výbor do února 1949 potom v Dobruše a po 1. červenci 1960 pro naši obec Olešné-Rzy Hradek, Mezles Slavnov, Nové Město je okres.-nár. výbor v Náchodě, pro Obědnice, Suchou, Tři, Bohdašín a t.d. v Rychnově.

Za okupace nový ml Bezirgshauptmannem v Náchodě byl Landrát říšský Němec Dr. Julius Burger, který navštívil jeho zástupcem pro českou agendu se stal vrchní komisař Dr Václav Baumann Čech z Chodska. Prvním předsedou okresního národního výboru pro otvření úřadu to lidové správy se stal Dvořák, ředitel okresní lidové záložny v Novém Městě a pro něm pro 20 února 1948 nyní Lemfelda. Od 1./2. 1949 splynuly v jeden úřad. Okresní národní výbor, berní správa a berní úřad. Z katastrálního měřického úřadu bývalé složky berní správy se stalo samostatné měřické středisko: geodesie a kartografie. Též okresní soud přemístěn do Dobrušky, ale v N. Městě zůstala jeho pobočka. Po zrušení okresu Dobruška od 1.6.1960 není v Dobrušce nic, prázdná má budova.

Žánik mlýnů a mlynářství.

Mlynářství byla naše nejstarší řemeslecká výroba. V našem kraji vznikaly již v dávných dalších časech, řady menších i větších mlýnů podle potoků a říček. V povodí naší říčky Olešenky, která vzniká v Olešnici a teče přes katastr Dlouhé-Ry, Nový Hrádek, Tis, Bohdašín, pod Mezlením a Semdražím teče v Pekle do Metuje, na této říčce s nevelkým spádem stávalo dle nepaměťných dob 15 známých mlýnů. Vodní síla zůstávala jediným zdrojem pohonné energie. Některé mlýny pro nestálou vodu mlely v roce jen několik týdnů. Dlouho existovaly jen mlýny drobné, mající toliko lokální význam a nepřesahující svým rozsahem to, co dnes označujeme jako mlýny řemeslné. Jakmile však k takovému malému mlýnu s nestálou vodou byl přičiněn motor na naftu (u Jos. Čížka čp. 2 a Ant. Šmerdka č. 23 pak obou ve Rzech v onom roce 1922) na naftový plyn nebo jinde na elektrický pohon, zvětšila se možnost semelku okamžitě na dvojnebo čtyřnásobek mletí dosavadního. Však se vzrůstem větších měst, s vývojem technického pokroku a elektrifikace, vznikly i mlýny velké výrobní kapacity, z nichž opravdu tovární průmyslový charakter má dnes v celém Československu

jeho několik desítek mlýnských závodů vybudovaných
dobře technicky a lékařsky, dle vyhledných dopravních
cestách buď k producentům nebo konsumních středis-
cích. Všechny ostatní mlýny jsou mlýny menší, které
dle své velikosti, vyznamu a vybavení lze dělit na
větší mlýny řemeslné a malé mlýny náměsdní, zpra-
covávající obilí ve mzdě pro zemědělce. Velký úby-
tek mlýnů jíž dříve přivodila vzmáhající se
tkalcovna po skončení první světové války, která se
vhazovala výhodnější než semílání drobnozrnného
selského obilí. Zavedením tkalcovských průmyslu
se přirážně všechny mlýny v našem okolí musily
a přeměňovaly se na mechanické tkalcovny na vodní
a parní pohon. Na Olešence byl zrušen všech
15 námi známých od pradávna postavených mlý-
nů na semílání obilí, kde se skutečně ve větši-
ně po staletí obilí semílalo. Nejdéle vydržela
nepříznivé době vzdorovat ve Rzech mlýn Ležků
který Bohuvěk byl v měsíci březnu 1949 za ji-
žního Mádra posledního mlynáře-nájemce zrušen
zastaven navždycky. Nic se v něm nepodnikalo.

Přes toto samovolné zrušování a zastavování mlýnů
bylo jich v provoze v Čechách a republice na tisíce a že
během hospodářské krize po první světové válce řada
drobných mlýnů zanikla, avšak problem přebytečné
kapacity tím plný nemů odstraněn. V provozu stále zůstá
valo tisíce malých mlýnů, kde zavření výrobní kapa-
city nebylo zrovna velké a jednotlivých podniků, avšak

vzhledem k velikému počtu těchto podniků, tvořilo v celku značný přírůstek výrobní kapacity. V roce 1935 až 1937 a zvláště 1939 byla tato otázka stále akutnější, že bylo dokonce zákonem zastaveno zřizování dalších mlýnů a zvětšování jejich výrobní kapacity. Ale ani to nebyl způsob, který by byl nějak vyřešil problém nadbytečné výrobní kapacity, protože toliko fixoval stávající poměry. Vlastní problém nadbytečné kapacity zůstal i dále otevřen a nevyřešen, protože tehdejší poměry nepřipouštěly zásah do sféry neomezeného vlastnického práva, takže nehospodárné a naprosto hospodářsky nevhodné mlýny mohly být odstraněny jedině konkursem anebo na základě koupě od vlastníka. Teprve dnešní režim, který hospodářský zájem celku prosazuje nad soukromý zájem jednotlivce, je schopen zjednati nápravu i v mlynářství, které posuzuje nikoliv už z hlediska prospěšnosti soukromého vlastnictví, nýbrž z hlediska celkového národního hospodářství a z hlediska hospodářského plánu, který již v první pětiletce si kladl za úkol odstranit z hospodářského života nehospodárné, nehygienické a neodůvodněné, technicky zastaralé závody, pracující drahou merentabilně a zbytečně odčerpávající pracovní síly a pomocné suroviny. Tato operace provádějící se ve všech oborech průmyslového podnikání, kde toho bylo třeba o zvýšení a racionálnější výrobu vyžaduje, tudíž i malých podniků textilních,

se nemůže vyhnout ani mlynářství, tím spíše, že jde o průmysl vyrábějící základní lidskou potravinu, než-li o průmysl v sektoru výživy nad jiný důležitý.
V roce 1923-1924 bylo na území Československé republiky na 10.221 mlýnů. Do roku 1935 jich počet klesl o jednu desetinu v našem kraji přeměnou na skalcovny. Kontinuačním opatřováním proso roku 1945 byly stoky mlýnů zastaveny. Z výše již uvedených důvodů je průmyslu větší počet mlýnů ještě zdůvodnit. Přeměna mlýna na jinou výrobu nepřichází při poruše mlýnského zařízení v úvahu.

Toto vše je nutno přiřadit k důvodům, proč se naše již beztak chudé hory tak rapidně vylidňují a pustnou a život v nich a jeho podmínky odumírají. To zde je uvedeno o průmyslu mlynářském, který byl a je doplňkem a spojkou zemědělství a života zemědělského lidu vůbec, platí i o průmyslu textilním a tkalcovském, který obor byl u nás podmínkou života lidu nezemědělského a doplňkem existence malozemědělců a chalupníků.

Likvidací a zastavením Čížkova mlýna byl všechen zdejší lid citelně postižen, poněvadž to byla zásobárna chleba a mouky celého širého okolí a byla to velká záchrana a výpomoc pro čas první a zvláště druhé světové války pro zdejší nejen malozemědělce ale i pro všechen drobný dělný lid v celém podhůří Orlických hor, docházel sem lid od Trárdu v Náchodě a z vystěhovaný lid za války

z válečného zajetí z Ruska a Polska, umístěný v
čase války v Levíně, Gelnově, v Žakči ve Slanéh.
Všichni jsme tohr milýma litovali. Bůh chraň
před podobnou dobou, co by bylo, kam by se lidi s
živobytí obracel? Potřeby na látky to nestačrali.
Na povodí říčky Olešenky, stávaly od nepaměti
mlýny, které převážně a zmíněná již řeka ze
všechny jsou již po léta zrušeny a z kalcovský náhrad-
ní příhuyl je již také - takoví vymrženost pro lidy
zastavil. Zde jsou k tomu uváděny doklady.
1.) V Olešnici - mlýny.
V Olešnici čp. 73 h Prastarý mlýn Josefa Černého
nar. 1872 rolníka a mlynáře, mletí zastavil 1925
zavedl tkalcování na 4 stavy. Ženat zemřel 1946
Po konfiskaci přidělono Adolfu Machoni z Tesin a 1948
17. května vyhořelo.
2.) V Olešnici č. 107 h, mlýn Ant. Černého nar. 1879
Zde se majitelé poměrně pamětí rádi střídali, následující
majitel Vogel, nájemce Schmidt rč. 15 d. mlýn zrušil
1919, zavedl tkalcování na 6 stavu, po něm Pipoli, Obst
z Ahnišova, Pilz, černý Ant. bratr r č. 73 h. Konfiskace.
Správce Jan Valášek z Borové.
3.) V Olešnici č. 81 m. Starý mlýn a pila. Mlýn
zastaven 1900. Majitel Stone, koupila obec zřízena obecní
elektrárna, tkalcovna na 6 stavu, pila. Bedřich Koch
Konfiskace. Přidělono Ludvíku Novotnému z N. Hrádku.
4.) V Olešnici 91 m. Starý Nötigův mlýn zrušen 1875
a přeměněn Adolfem Soumarem na tkalcovnu s

pomocným parním strojem.
Za vlády patřila Němci Reichertovi pro konfiskaci přidělena vinuku předešlého Rudolfu Sommarovi.
5.) V Oblenici č. 25. Volšův, Kinclův mlýn zrušen 1919 Ant. Mařík tu vystavěl tkalcovnu na 70 stavu. 1925 koupil stavitel Zdářek z Černic. 1930 z Červeného Kostelce Semerák, tento ze válce prodal Schollovi z Broumova, pro konfiskaci pracovala Jesma z N. Města na 70 stavů.
6.) Tasovský mlýn. Prastarý mlýn čp. 30. v Tasově, který již stál 1534 za majitele Fraut. Novotného nar. 1858 proměněn 1907 na tkalcovnu. † 1924 7/12. 6 stavů.
7.) Zelinkův mlýn, Vanžura ve Rzech č. 18, mlýn tu stál od nepaměti (před r. 1720) 1899 vyhořel, postavena tkalcovna (Novotníci z Dobrušky na 24 stavů.
8.) Čepelkův mlýn, Smrčkův ve Rzech č. 23. Postaven 1868 na novém místě Adolfem Čepelkem, 1891 prodán vdavce Josef Smola mlynář, 1896 Jos. Suchánek, 1896 Ant. Smrček 1909 postavena tkalcovna na 23 stavů a 1927 1/7 mlýn zastaven.
9.) Mlýn Čížku ve Rzech č. 2. Mlýn tu stojí od nepaměti 1654 se již v Berní rule připomíná, Čížek koupil 1882 od Kolarta, byl to mlýn, který byl nejdéle v celém povodí Olešenky v provozu. Byl zastaven za nájemce Jiřího Mádra nar. 1924, 1949 v březnu. Přestal sám mlynářství pro otcově smrti (1947 23/7) provozovati, ku zármutku celého okolí. Mlýn zavřen a 1959 prodán Rubenu podnik na zpracování gumy v Náchodě pro rekreaci dětí zaměstnanců.

10.) Jdeme-li přes Smrženský most přes Plešenku do Tise
zpozorujeme v pravo od části blíže řeky Plešenky stopy
po bývalém mlýně, který tu kdysi stával. Mlýnskou
stružku můžeme sledovati ještě dříve než vstoupíme ces-
tou do lesa až k místu kde byl mlýnské kolo a voda
padala na kolo. Kdy onen mlýn zanikl o tom se naše
zprávy nedochovaly, je tomu hodně dávno. Ve starém ur-
báři Opočenském z r. 1547 vyskytuje se v Tise mlynáři
Korzián

11.) Mlýn Jirsův v Tise čp. prvodější majitel Ant.
Hejda prodal mlýn s pilou v roce 1924 Josefu Suchánkovi
z Nového Hrádku a mlýn 20 října 1926 o 4 hod. ranní
vyhořel, za nájemce Rudolfa Šnajdra. Postavena mech.
Skalcova na 6 stavy.

12.) Mlýn ve Smidarce, pod Novým Hrádkem Ant.
Lepše. Tento mlýn zastaven za druhé světové vojny
v letech 1939-1940/1945. Při mlýně postavena dříve za
první republiky větší mechanická skalcova. 1907 na 6 stavy
narub. 19

13.) Panský mlýn, pod Novým Hrádkem při staré
cestě pod Trnibukem k Dupaově. Majitel Frant.
Lepš z N. Hrádku 1898 zrušil a postavena mech. skal-
cova posled. majitel Josef Suchánek na 6 stavů.

14.) Malý mlýnek Hofmanů, zastaven 1910 a
postaveny mechanické stavy 4-6.

15.) Mlýn v Pekle zrušen po koupi Bartoněm Jos.
v roce 1938 a zřízena z něho restaurace, dlouholetý
nájemce Miller.

A budeme jmenovati další známé mlýny v širším

okolí, které již doklepaly a nebo ještě živoří, jsou
mezi nimi mlýny velké, patrové budovy na řece Svratce.
V Novém Městě mlel v poslední válce ještě mlýn
Vilema Ptáčka již zrušený a jsme mimo odkázáni
na mlýn Horáčkův v N. Městě pod náměstím, který
jest ještě mezi posledními v provozu. Do roku 1968 byl
v provozu ještě mlýn Hlubálkův v Ohnišově, ku kterému
byla naše obec při zastavení Čížkova mlýna přidělena.
Dnes (1967) jest ze mlýnů zrušena úplná řemesla.
Další známé mlýny: Mlýn pod Horou u Křčína, Rousku
Ošťák mlýny na Opočensku
mlýn Brückl pod Vys. Výsezem majitel Vyskočil
Bělkův mlýn pod Dobrým majitel Bohumil Adolf zrušen
mlýn rolnických podniků v Dobrušce družstevní zrušen
mlýn Žďáříkův v Dobrušce na turbinu zastaven
mlýn v Dobrušských Dolech Leopolda Navrátila zrušen
Pavlův mlýn v obci Hlinné majitel Jos Pohl
mlýn v Hlušce majitel Cyrill Hlavsa
mlýn Josefa Šafáře v Kamenici
mlýn Vlachor Josefa Řeháka
mlýn Václ. Pavlíka v Opočně parní - zastaven.
mlýn Josefa Marka v Kolíně - zrušen
mlýn Jana Šolína v Mastech zrušen
mlýn Hrančíře v Čes. Meziříčí - zrušen.
mlýn Josefa Dvořáka v Mohrenu - zrušen
mlýn v Prachlumí u Opočna Jos. Paštiky - v chodu.
mlýn Kalibův v Opočně prastarý z r. 1534 zrušen.
Potom v Sedlišťce, mlýny Voglu, Funcii, Bašku, ve Smečném

Vendelína Čtvrtečky na Bystřických Dolech Markni, ty
všechny jsou dávno, hned po druhé válce zastaveny.
Co tu někdy a ještě nedávno stávalo mlýnů, které
pěkně rytmicky klapaly, které v našem okolí skoro
všechny vytlačila tkalcovna a přeměnila na „fabriky"
a poslední náš milý mlejnek naň v roce 1949
ztrávila nepříznivá doba. Jsme odkázáni na nákup
chleba pro nás ve vzdálených obchodech (v místě není
obchodu, ve mlýně se chléba peče) a na 2 hodiny
cesty vzdálený mlýn Horáků v Mostě.
A jak to je s tkalcovnami, ve kterých byl kdysi lid
zaměstnán. 2 V průměru krátké době byla na provodě
říčky Olešenky zrušeno a zastaveno 25 tkalcoven a
tkalcovniček. Budou uvedeny.
1) První na levém ramenu se nalézá takzvaně Bělidlo Zastaveno
v Olešnici č. 113 h, Balcarova tkalcovna na 8-10 stavů.
2) čp. 34 h Olešnice tkalcovna pro Alb. Schnitzlerovi 10 stavů Zrušeno
3.) čp. 107 Olešnice mlýn zrušený tkalcovna na 6 stavů Zrušeno
4.) čp. 73 Olešnice mlýn zrušený - tkalcovna na 8 stavů Zrušeno.
5. čp. 83. Olešnice pro Obstory - Novotný na 4 stavy
6.) čp. 134 Olešnice pro Pohorovy Martínek na 4 stavy Zastaveno
7.) čp. Olešnice pro Šlapory Hartman na 4 stavy Zast.
8.) čp. 81 Olešnice mlýn zrušený, pila Vosek - Novotný na 6 stavů. Zrušeno
9.) čp. 91 Olešnice mlýn zrušený - tkalcovna 1949 zastaveno
10.) čp. 139 m Olešnice tkalcovna - Ettrové 8 stavů zrušeno
11) čp. 23 m Olešnice tkalcovna - Čtvrtečka - Světlík 4 stavy, Zastaveno
12.) čp. 25 d Kinzlův mlýn zrušen - Marišk tkalcovna 6 stavů. Zastaveno 1952
13.) čp. 148 m Oleš. tkalcovna Stroje. Světlík 4-6 stavů. Zastaveno

14./ Tasovský mlýn zrušen 1907 na Novotného thalcovna na 6 stavu Truščův
15./ Zelenkův mlýn ve Rzech č. 16. 1900 vyhořel, thalcovna postavena místo mlýna na 24 stavu v červenci 1950 zastavena
16./ Pavel Vrzesálek Dlouhé 52, z brusírny, thalcování na 6 stavy Zast. Truš.
17./ Benedikt Falta Dlouhé 40 vodní dílo pro domáckou 2 stavy
18./ Josef Vondrčejc Dlouhé 38 vodní dílo pro domáckou 6 stavu
19./ Ve Rzech čp. 23. zrušený mlýn, thalcovna Aut. Šmučka na 23 stavu, zastavena v listopadu 1950.
20./ čp. 210 v N. Hrádku thalcovna Karla Čtvrtečka zrušena 1952.
21./ čp. 1 ve Rzech thalcovna Jos. Suchánka 24 stavu. Zastavena 1943.
22./ čp. 43 v Tesu thalcovna Jos. Suchánka 20 stavu. Zastavena 1943.
23./ čp. v Tesu zrušený mlýn, thalcovna na 6 stavu Zastavena 1945
24./ Pouzarův mlýn ve Smaleně, thalcovna na 40 60 stavu. Zastavena 1945 50
25./ Pavlův mlýn zrušen thalcovna Jos. Suchánka na 60 stavu. Zast.
26./ Malý mlýnek - zrušen - prošl. Dyntar, 4 stavy zrušeny
27./ Thalcovna Tošnovských - od 1945 máš bodnich 60 stavu. V létě
29./ thalcovna P. Hejdy na 8 stavu zrušeny

Dále jest zrušena Tychnovských velká thalcovna na 60 stavu v Novém Hrádku v náměstí na elektrický pohon.
Dále bezpočet thalcoven bylo buď zrušeno nebo zastaveno na řeka která teče od Polomu pod Sedlíčovem, pod Dobrany v Bystrských a Nedvězských Dolech, v Krumvě, v Rozkoši, Hlucích a t. d. To vše našim horám chybí, lid je nucen jíti za prací jinam, pryč a tak se hory vylidňují.
Jiného náhradního výdělku je velmi poskrovnu. Byla by to v roce 1953 zrušení Velodružstev v zrušení thalcoven v Olešnici se 40 zaměstnanými, v Novém Hrádku v zrušené thalcovně Tychrovské, chemické podniky zrůdily zde, Detecha"

, ve dvou zrušených tkalcovnách, čp 1. ve Rzechu a č.43 v Psíně, v kterém oboru je zaměstnáno asi 40 lidí, je to zaměstnání nečisté špinavé a lidskému zdraví méně zdravé. Vyrábí se tu velikou manipulací dehtové nátěry na střechy, různé barvy, svíčky a pod. Potom v zlikvidování traktorové stanice 1960 se zavedl průmyslový kombinát na zpracování střešních konstrukcí, autogenem při čemž vznikající jiskry s ultrafialovým světlem jsou velmi škodlivy zraku. Zaměstnáno asi 30 lidí. Vše provolání pro každého.

Jen malý doklad a obraz vylidňování:
Obec Dlouhé-Poříčí čítala v roce 1945 dle vydávání potravinových lístků 290 obyvatel. V roce 1946 v polovici roku již jen 211 obyvatel. V roce 1950 při sčítání lidu bylo napočteno stavení celkem 67, v Dlouhém 42 ve Rzechu 25. Z toho obydlených 50, v Dlouhém 34 ve Rzechu 16. neobydlených 17, v Dlouhém 8, ve Rzechu 9.
Počet obyvatel 161 v Dlouhém 113 ve Rzechu 48.
Počet živností: 2 hostince, počet koní 6. tkalcovny ještě v běhu 2, jedna stojí, mlýn stojí, škola od r. 1949 zavřena.
Zemědělských závodů 40, v Dlouhém 30, ve Rzechu 10.
přes 5-ha 16, v Dlouhém 12, ve Rzechu 4, přes 10 ha = 3.
A v polovici roku 1960 bylo dle pomůcek na Místním národ. výboru v Dlouhém napočítáno 145 lidu.

Prodej zámku Frimburku l. 1537.

Achylles Anděl z Rovnovce, dědictví své Frimburk, zámek s dvorem s příslušením, městečka Hradek, Wolešnici a Kaunow domy krčmy a dvory kmetcí s platem, ve Bestwinii ves a dvory kmetcí s platem a dvůr s poplužím s poplužím w Dlúhé, w Sněžné, w Fisu, w Bystrém, w Janowě w Nedwězim, w Dobřanech w Wohnisowě, w Kaunowe, w Bidle, w Slawňowě, w Bohdašíně, w Rozkoši, w Lomnem, w Prowozi, w Domašíně, w Myšlowě, w Nowé Wsi w horách, ve Lhotě, wesnice a dvory kmetcí s platem což tu měl, ... spanstwie ... prodal Janowi Trčkowi z Lípy a na Lipnici .... za 2750 kop grošů českých.... (Zápis tento učiněn byl před shořením desk 1541)

Peníze na koupi tu naložil strýc Jana Trčky z Lípy a na Lipnici, Zdeněk mladší paní Vlašimský. Oba páni se pak 8 července 1537 o panství Frimburské rozdělili a nechali si vyhotoviti o tom smlouvu.

We jméno boží amen. Já Jan Trčka starší z Lípy a na Lipnici, na místě pana strejce mého milého pana Zdeňka Trčky z Lípy a na vlastině psaní toho zmocnění eto této kladu jeden díl panstwí Frimburského, etc. K hradu Frimburku cesta, kteráž jde od městečka Hrádku až k mostu přednímu k předhradí, most přední, vrata na zámek obojé a most zdvihnutý, toho všeho společně užívejme, komuž se který díl dostane. It. (pozn. znamená Item = též ky rovněž) Vcházeje do zámku z mostu zdvihutého, sklep, který jest pro pravé ruce hned k dílu tomuto, a druhý sklep, kterýž jest pro levé ruce ten kladu k druhému dílu; nad temi sklepy jsau jiná dva sklepy a chodí se skrz jeden do druhého: přednější ten sklep kladu k dílu tomuto, a zadnější k dílu druhému; it. v zámku světnici sklepmi nad mostem a komoru při též světnici kladu k dílu tomuto a druhú světnici dřevění nahoře se všemi pokoji kladu k dílu druhému; it. svrchu veliké s tau světničkau nepřikrytú, studnice, kuchyně, schodu všeho, po kterýchž do pokojův kterýchž koli chodí, placu v zámku i na předhradí, jistébku sklepmi a vrat maštalí na předhradí a stráně okolo všeho zámku, což k zámku náleží, toho vše ho společně užívejme bez vší překážky od jednoho druhému. It. komoru dřevění nad maštalí v předhradí dolejší kladu k dílu tomuto a

s vrchnější k dílu druhému. Jt. pivovárem před zámkem a sklípkem přiměřeně společně užívejme; dvorem který pod zámkem jest toho oba společně užívejme, všelko stavení a pokojův w něm, krom přístodolek, které jest bliž od cesty w stodole, ten kladu spolo- vrchnější stodoly k dílu tomuto a druhej přístodolek ho- rejší též s polovicí stodoly k dílu druhému, a humna ze spolku užívejme. Jt. zahradu od Bukowské pasecky při témž zámku až do cesty, která že jde od mistička k zámku kladu k tomuto dílu, a dru- hou zahrádku z druhé strany též cesty od mistička jdauc k zámku až do skály březiny i s tau lesťinau a štěpnicí kladu k dílu druhému. Jt. hamru a rud železných i jiných všelijakých komorn, což by se jich koli na týdvž gruntech Fumiburkych nalézti mohlo, toho společně užívej- me. Jt. také k tomuto dílu kladu městečka a ves s lidmi osedlými a s platy na nich i se vše- mi poddanostmi tuto se níže vypisujícími:

Jt. v Hradku městečka pusto a lidi osedlé tyto: Mikuláše richtáře, Řehníka Měnce, thadlce Matěje, Hřebíčkova, Juru Velikého, Ši- můnka a Matějka a platu ročního na mlýnu 15 gr 2 peníze české, s platy i robotami se všemi hledě na mich za starodávna jsau.

Jt. ves Dlauhej a lidi osedlé tyto: Juru, Juru druhého Přijmul Horáka a Jana s platy na nich,

Ft. wes Sweřiney a lidi osedlé tyto: Jakub, Polák, Řehoř, Šmatoň, Kuba Kotlasci, Jíra Putřichu, Marván a Matouš Stárku, s platy na nich;

Ft. wes Fis a lidi osedlé tyto: Martina a Laumskrauna s platy na nich: krom na Martinowi, nechávám platu ročního k druhému dílu peněžitého půl sedma gr. českých, slepice půl, wowsa tři wrtele, roboty žemní půl třetího dne a wajec pět.

Ft. wes Bystrey a lidi osedlé tyto: Duchek, Jan Šima, Klowes a Pawel s platy na nich; a také nechávám k tomuto dílu od druhého dílu na Martinowi Palečkowi platu ročního peněžitého 5 gr 1½ den. českých slepici tři čtwrti, wowsa půldruhého wrtele roboty žemní půl dne a wejce tří.

Ft. wes Janow a lidi osedlé tyto: Jahnik a Horák s platy na nich, krom pozůstawují k tomuto dílu na Bartáskowi platu ročního peněžitého půldesáta groše, tři den. českých, slepice 2, wowsa půl čtwrta wrtele, roboty žemní půlpáta dne a wajec šest.

Ft. wes Nedwěsí a lidi osedlé tyto: Wáclaw, Pawelka a Prokop Hájnej, s platy na nich; a také pozůstawují k tomuto dílu na Martinowi platu ročního peněžitého půl čtwrta gr. 1 peníz český.

Ft. městečko Wolešnice a lidi osedlé tyto: Tomáš Welikej, Walenta, Twrdík, Jan Matků, Duchoň, Bartáš, Wlčku, Wondra a Bartak, s platy na nich krom pozůstawují k tomuto dílu na Ježkowi, který se stanů ve Lhotě platu ročního peněžitého, půl-

sedmnácta gr. půol druhého den. 1 haléř českých a na Pa-
lovi půol druhé slepice a vajec 12.
Ft. ves Dobřany a lidi osedlé tyto: Kněz Krejčí a
Eliáš s platy na nich; kromě zůstanují k tomuto dílu
na Petrovi Kabicovi platu ročního penězitého 5 gr českých
slepici půol a vejce tři.
Ft. ves Wohnišov a lidi osedlé tyto: Mikeš Kovář
Jíra Brožii, Pacák, Jan Štěp, Pawel Král, Mařák,
Hilc, Neplach, Peterka, Bílý, Wanek Erbanii, Stárek a
Duška Hlavnice, s platy na nich, kromě na Duškovi Hlavnicovi
zůstanují k druhému dílu platu ročního penězitého dvad-
cat a půl gr tři penize jeden haléř český slepice 2, vonsa dva
boca půol měřitele a roboty žemní půbl třítího dne.
Ft. ves Wamwrka a lidi osedlé tyto: Brož, Hrozney a
Duchác s platy na nich; kromě na Duchácovi zůstanují
k druhému dílu platu ročního penězitého dwa gr. českých
slepici jednu, vonsa půol druhého měřitele, roboty žemní půol
třítího dne a vajec šest.
Ft. ves Bidle (Bidlo) s člověkem osedlým Wítkem a
s platem na něm, kromě na Janovi Šajnohovi zůstanují k
tomuto dílu platu ročního penězitého čtyry groše, šest penez
českých a na Řeháčkovi vsa tři měřitele.
Ft. ves Slavoňov a lidi osedlé tyto: Jan Pecarek, Janěk,
Beneš a Jan Kokmoka s platy na nich;
Item ves Bohdašíň a lidi osedlé tyto: Wašek, Brož,
Kalášek, Mareš a Jan Šejnoha s platy na nich; kromě
na Jarušovi zůstanují k tomuto dílu platu ročního penězi-
tého devet gr. dwa penize českých, slepice tři; a na Hrob-

cmi wonsa 2½ korce 1 zrětel, roboty zemní šest dní a 12 vajec

Jt. městečko Kaunov a lidí osedlé tyto: richtář, mach Kordů, Zholan a Krajčí s platy na nich;

Jt. Rozkoš ves s člověkem osedlým Jiřím, mlajm a s platem na něm, krom k tomuto dílu nechávaum na Lubni Čepovu platu ročního penězitého 15 gr. českých slepic 1, wonsa ½ korce a vajec 5.

Jt. ves Romey s těmito lidmi osedlými: Jan Kulišů, Hrzek, Hamů, Jan Matějci a richtář s platy na nich, krom k tomuto dílu zůstanují na Duškowi Hadimowi platu ročního penězitého 6½ gr čsk. vajce 4.

Jt. ves Provoz s Wachú tím člověkem osedlým a s platem na něm, a s platy na Maturowi a Šraumowi od lidí;

Jt. ves Domašín a lidí osedlé tyto: Řeháček, Berka, Janek, Shajbal, Tomáš, Jan hajný s platy na nich i také s platy na Kišowi, a Mikšowi-Urbanowi;

Jt. ves Myškow a lidi osedlé tyto: Jakubec a syn Wáchů s platy na nich, krom k druhému dílu pozůstanují na Jakubcowi platu ročního penězitého 2 gr. český slepic 1½, owsa 1½ korce roboty zemní 7 dní, vajec 15.

neuděl. bei Drahnar

Ves Nová v Horách s Wondrou Bartoňowým, člověkem osedlým a s platem na něm;

it. Beštiny ves s Waňkem člověkem osedlým a s platem na něm.

it. ve wsi Lhotě u Dobrého na Ještkowi slepice půl;

it. z Klučonic ve Halíně, na lidech ze wsi Pulic platu ročního, zejména na těchto: Skopci 15 gr, Řeháček

Fojtlíku 9 gr, Šimek zahradník 8 peněz, Jíra Valmi-
ště 13 gr 1 den., Jan Novák 3 gr. 4 den., Pětr mlynář 9 gr,
Jan Brožů 6 gr., Vít Fojtlík 6 gr., Barták 3 gr., Smuda
4 den. 1 hal. čsk.

ít. z luk pod Medvězím také kladu k dílu ornou
úrok ročního 11½ gr.

Ta všecka městečka již jmenovaná dědická s ves-
nicemi a s lidmi osedlými z nich bez vajmínek pro-
ložemými i s lidmi osedlými, s sirotki a spravedlnostmi
týchž sirotkov, z kterýchž kouřele sirotkoum počtem pro-
stými jsau při každém právě, než všickni peníze sirotčí za
týmiž kouřely se najíti mají, kladu k tomuto dílu s jich
se vším příslušenstvím, s poplatky, se všemi úroky a platy
rečními, robotami, dědinami ornými i neornými, s ospy (oprám),
s humny, s vajci, s posudnými, s pastvinami, lukami,
pastvištěmi, s horami, doly, s lesy, s chrastinami, s háji
a se všelijakými užitky a poplatky, kteréžkoliv by koli
jmény mohly jmenovány býti, buďto podzemní a neb
nad zemí, což bez zamyšlení nesmí spravedlivě pla-
titi sau obvyklí, s krámami, s richtami výsadními,
mi, k témuž zboží od starodávna nevysazenými a
se všemi robotami a povinnostmi, kterýž od starodáv-
na k témuž zámku činívali sau činí a činiti po-
vinni mají.

Item čt se cla vybírání ve městečku Hradku
a ve městečku Volešnici dotýče toho mechánum
k oběma dílóm k společnému užívání, a což se o-
pravování cest na horách pro zlepšení týchž mejt

anebo ale dotýče, máme se spolkem z obú dvú dílů dáti opraviti, pokudž toho potřeba bude.

Item prodacích kostelních věcech k panství Fumburskému příslušejících nechávám společně k oběma dílom, a jich všech abychom se spolka užívali, a je řídili a opatrovali.

Item, což se pak lesuov a hor všech dotýče, takto je dělím: les, kterýž s lowe Kralusčí od vě-
ku od Hradku do Náchodu kladu k dílu tomuto.
Item les, kterýž leží mezi Hradkem a tím mezi hraničními sedlskými, kladu po polonci od řeky až k Hradeckým hraničním k tomuto dílu, - item les mezi Nedvězím a Dobrání kladu ho k tomuto dílu odtud, kdež se počná pod Nedvězím až po obec Komonskú dylku a sůj; i tam hory dělím: stezka, kteráž jde od hranic Dobřanských do těch hor přes Hlaznické lanky k Mostnickému potoku, a od potoka před se až na přední horu, a z přední hory opět stezkau až k Solnické řece (k Skuhrovu), od té řeky opět zhůru stezkau až na vrch prostřední hory, a odtud před se stezkau dolu běží mimo Stříbrný dvol až pod Wrchomezý (na Kunstátě), tu kde se přijímá řeka Worlice a od Worlic opět stezkau až do Mumlynce potoku pro levé ruce jdauce do hor na Dobřan tau stezkou. Díl těch hor kladu k tomuto dílu na šíř na dyl.

Jt. což se popelářuo ~~ws~~ všech kteříž na těch všech hořách na obau dílech letos popel pálí a platí z toho po 12 gr česk: ty platy sobě společně wybérau a o ně se spravedlivě rozdělugi; neb potom kommž se pole z nás který díl těch hor dostane a popely na muj k užitku směnu jak mnětí bude.

Jt. les kterýž slowe Kež nad Domašínem takto dílím: počinu od o ce Domašínské tam cestau k lipě na kteréž čihado bývalo až na Wachatowu louku, a od té louky před se cestau do Jandowa dolu, což toho lesu jest, jedauc tau cestau jmenowánau do Domašína, ten les po levé ruce tau kladu k tomuto dílu; a také k tomuto dílu přidávám tu stráni lesu od Prowoze jedauc do Domašína a druhý kus lesu také k tomuto dílu přidávám, kterýž leží mezi Myšhowskými a Domašínskými grunty.

Jt. lauky tu které slowau Kokotowská a druhá Sedlečowská a třetí u Wolešnice kladu k tomuto dílu.

Item řeka Bstruhowá, kteráž jde okolo zámku zhůru od hamru až pod Tasowský mlýn pod líky: břeh té řeky od hamru po pravé ruce kladu k dílu tomu tož s půl řekau, tak aby každý při swém břehu až do půl řeky, mohl toho swobodne lapánim ryb i jinak užiwati. Jt. potoci, kteří se nacházejí u Wolešnice na 16 gr č. ty kladu k tomuto dílu, wšak na čem jsau letos najaté o ten plat se společně rozdělugi tento rok toliko.

Item řeky u Nedwězího: řeku Solnickau, řeku Wolici

a Deštenský potok jsau najate na 18 gr. č.: ty tři
věky kladu k dotčenu dílu, než o ten plat na
rok toliko. Item řeka, kteráž slove Hlucká nad Rozkošem
kteráž se nenajímá, ale k zámku se jí vzíná a počíná se od
Rozkošského mlýna zhůru do hor, běh té řeky v toho mlýna
pro levé ruce s půl řeku (kladu) k dílu tomuto; Item řeka
kteráž slove Dobřanská, kteréž se týž k zámku vzíná, po-
číná se od Bystereké obce až do Černého potoku, běh té
řeky od Bysterské obce pro pravé ruce s půl řekau kladu
k dílu tomuto.

Item což se richet a jiných gruntuo všech waysadních
na tomto mém panství dotýče, kterýž se ti lidé prodlé
těchto dílčích cedulí zejmena na tyčkách gruntech jmenovaní
dostanau: ti v s těmi grunty také při tom každém dílu
zůstaňte. A což se šenkowání piw Hradeckých a neb
jakýchž koli jiných w městečkách aneb wesnicích do-
tyče, též také i mu: těch šenkuo každý na svém podílu
užiwaj, jakž se jemu nejlépe zdáti bude bez mé překáž-
ky od jednoho druhému, tak jakž jest se toho od starodáw
wes užiwalo.

Item což se pak lidi, kteříž se wsově na temž zboží
stawějí a osazují, dotýče, prowinilí jednomu každému
k takowému stawení a osazení jest lhůta dána do času
wečitého, tak jakž o tom pramět a wědomost lidská jest
při každém městečku a wsi, kdež se tak stawějí a osazují:
ti lidé při týchž lhůtách zachowáni budte spraweddliwě
při tomto i druhém dílu.

Item všickni lidé w městečkách i we wsech zuostawení
budte společně při užiwání obcí a pastew i toho wšeho, cž
užiwali w každém městečku a w každé wsi, aneb jedni
s druhými, buď při lesích, i při lowení ryb w řekách
i w potocích a to při obau dílech.

Item, což se wšech těch cest a stezek na tom wšem pra-
wem Frimburskem dotýče, že ty wšechny cesty a stezky,
aby swobodné byly, tak aby jeden k obeima dwěma dwěm bez wše-
liké překážky od jednoho druhému užiwání byli; a mad to
wyš, by pak kde cesty nebylo a nebo stezky, aby znowu
udělány býti mohly, a jinde swobodně aby bylo jezditi
we wšelikeho, buď skrze městečka, a nebo wsi, přes lesy,
přes luky, přes role, přes obce, přes řeky, přes potoky,
přes brazy rybniční a kudyž by potřeba byla, bez wše-
liakeho zbraňowání a bránících zápowědí wšelija-
kých pro wšeljaké potřeby panské i lidské s obu
dwú stran.

Item dwůr Beštmirský takto dělí: dwuor wšeho
pohonu a stawení w něm wšech, stáje s zahradau
na které se sázejí drobné wěci cibule, mrkew a ta. to-
hu wšelik společně užiwagíce i toho což jest na ni le-
tos wsetu a nasázeno, krom pětí záhonow konopí: ty jsau
dílu dwoře, od hříže, kteréž jest na ni w nowě udělán,
a tím humnem, které jest blíž k wratuom, kladu k
dílu tomuto. Item role a neb wsuor, na kterúž jest ozimu
wsetu, takto dělí: jdauc od dwora tau mezí w nowě

zakopaném a wywezeném skrze to wšecko obilé což
jest pro lewé ruce tě meze, tu rolé s tím se wším
kladu k tomuto dílu. Št. rolí, na kteréž jest blíž ode dwora
jéž osetá, takto dělím: jedanc ode dwora mezí též w
nowě udělaném a wywezeném skrze to wšecko jiné obilé
což hr jest pro lewé ruce tě meze tu rolé s tím se wším
jarním obilím kladu k dílu tomuto. Št. rolí, na
kteréž jest též jař nad shořejším dolcem oseta, jedanc
od toho dolce mezí w nowě udělaném a wywezeném
skrze to wšecko obilé ode dwora což hr jest pro pra-
wé ruce i s rolí, kladu k dílu tomuto. Št. welký
welký hdež jest letos auhor, takto dělím: počna
ode dwora od hrušky, na kteréž jest kříž w nowě u-
dělán, tam mezí nowau před se na skrze až k
borowí u březiny, na kteréž lízy jsau také nowě
udělány, což tě roli jest, jedanc od té hrušky ješ
to pole pro mezi pro lewé ruce, kladu k dílu tomuto.
Št. lauku welikú s tau zahradau staraw prodstodol-
ní a líky dwě totiž dolec dolejší a dolec horejší, kla-
du k dílu tomuto. Št. les, kterýž slowe Stráž, na
we dwoře pro prawé ruce skrze k mezem Páně
Pernštejna u wsi Spy, tem kladu k dílu tomuto.
Item les s klučením w pěni, kterýž slowe Halín tak-
to dělím: od líz kteréž sau přes něj w nowě udělány
což hr jest, též i klučeními z té strany líz k Bolí-
slawskym hraničím k mezem to kladu k dílu to-
muto. Item les Březinu nad Auhorem, takto dělím:

jdauc cestau prostřední od wobau welikého k Chlistowu
po lewé ruce, kladu k dwu tomuto; item les Malín w
Wálu s klučeninami w něm, takto dělán: jdauc od
wsi Kubičkowy z Walu od dubu, na kterémž jest
w nowě kříž udělán, na skrze přes les k jinému kří-
žům pokudž jest wylízáno, po lewé ruce k Chlistowu
kladu k dílu tomuto.

Tyto rybníčky kladu k dílu tomuto: Item w Wohni-
wě rybníky ~~dwa~~ dwa, item w Dobřanech rybníčky
dwa a třetí slazený, item w Woleňnici rybník jeden.
Item tyto smšky kladu k tomuto dílu: it. na zám-
ku jeden stůl, rožeň (rošt), hákownice 3, kuoň
wámy ve dwoře Beštmiuském 4 a jalowice 1, swiňské-
ho prohlawě čtwero, slepic, husí, kačic, což toho
wšeho užiwajíce w témž dwoře Beštmiuském před rukama jest, toho spo-
lečně užiwajíce w témž dwoře Klisy 2 s potřebami
naměd a s půl wozem. It. pluhu, bran a jiného
hospodářského nádobí, což ho jest w témž dwoře, společ-
ně užiwajíce. (It. tenáta zajíc lepší k tomuto) šatu
ložních, na kterýchž čeled líhá we dwoře Beštmiuském,
což jest jich těch k líhání té čeledi společně užiwají-
cí; it. teneta zajíc lepší k tomuto dílu kladu dwě.
Item sýrnow we dwoře Beštmiuském 15 a másla hrnec
tolik společně užiwajíce na čeled swau obojí. It. starých
nábělí nemlácených těch nedělím, než wožim i jeř
jest na dwa díly rozdělena wšecka zauplua, jezto ne
s pominutí, ale z přátelotní strajcowského s swau

škodau to činiti. Jt. což se skel wšech na zaměku i
we dwořich dotýče a což hřebenu přibito, toho nic nedělati;
než jakž jest o tom napřed položeno, buď společně, neb
rozdílně, tak toho užiwajme. Jtem což se zahrad w
zaměku Frimburku dotýče, též také i pasek wšech na
tom na wšem panstwí Frimburskem, ty jsau rozdělany
k obému dworu, totiž gruntowé: než obilé ozetého, i také
trawu na týchž zahradách a pasekách nedělati, než
nechawáme jich těch wšech wobilé wosetých i také trawu
k užiwání toho roku toliko těm wšechněm lidem, kteříž
sau na to nákolad učinili a ta wobilé na týchž za-
hradách a pasekách ozili, aby jk sobě swobodně sbli-
diti, a k swému wužitku přiwezti mohli, též i trawy: wo-
wšak potomní léta každý z nás, komuž se který dól
dostane, při tom, jako i při jiném, podlé dílu jiels dílečky
cedulí těch to wšecko užiwaj. Jtem, což se pak wšech
sroškuow z Wojnočna sem na Frimburk w do dwora
Beštminského a tak hodilo by koli na panstwí Frimbur-
ské wezeny a složeny byly, dotýče, ty aby se swobodně
na Wlastní odwezte mohly a pohnadz by se neodwezly,
mají býti složeny z druhého dílu na ten díl, kterýž
se mne dostane, aby na druhém díle přikázky a zane-
dbání žádného z pohonjích i jinde nečinili. Též ta-
ké i ta wobilé stará, kteráž by byla nemlácena w stodole
i ta mlácená byla-li by kterú na obilnicích, aby se také
z druhého dílu na díl mnoj shromážděly a shlizely.
Jtem což se dotýče peněz sirotčích a purkrechtních bid-
mau mlajících i wssady jinde: ty aby beze wšeho zadržo-

mání a wšeljakého odporu a zbraňování sirotkuom i tomu každému, kommuž by spraweddliwě náleželi, s jednoho dílu na druhý swobodně ſti, wydáwání a pauſtění byli. A dluhowe z toho ze wšeho państwí Fryburského, kteřiž jsau na lidech na wšech na témž państwí náležitě ze dr postaupení podlé těchto dílčích cedulé na lidech zadrželi: ti wšichni, aby se beze wſi překážky sbrz ředníka mého Fryburského wyuplatniti mohli.

Item, jestli že bych pak z nerozmnosti a nepaměti nemohauc se tak spěšně w krátkém času wšeho doptati, čehožkoli podlé těchto dílčích cedulé rozdělití pominul, jezto by pominuě a spraweddliwě rozdělen býti mělo; budu powinen a mám tyž swobodně, jako i nyní, přítomně rozdělití spraweddliwě, tak aby žádnému při těchto dílech se neublížilo. Dáno tato cedule dílčí pod sekretem mým na Lipnici, tak jakž se wrchu píše na místě pana Zdeňka stkayce mého w neděli před swatau Marketau léta 1537.

Druhý díl Fryburku

f: D Z XLII, L 21-22, XLV, 1/3 9.

Já Jan Trčka starší z Lípy a na Lipnici, na místě pana strýce swého milého pana Zdeňka Trčky z Lípy a na Hlaſině jsami toho zmocněn z toho hradu druhý díl państwí Fryburského:

Item k hrádku Fryburku cesta, kteráž jde od města hrádku, až k mostu přednímu k předhradí,

most přídrží, vrata na zámek oboje a mostu zdmihuté-
ho: toho nového společně užívajíce, komuž se koli který
díl dostane. Ft. vcházeje do zámku ve s mostu zdmihuté-
ho, sklep který jest pro levé ruce, ten kladen k dílu to-
muto a pro pravé ruce sklep k dílu druhému; item
nad těmi sklepy jsou jiná dva sklepy a chodí se skrz
jeden do druhého: přednější sklep jsem položil k onomu
dílu a zadnější sklep kladu k tomuto dílu. Item světnici
dřevěnou nahoře se všemi pokoji, kladu k dílu tomuto.
Ft. věže veliké s tou světničkau na přích, tam (sic)
studnice, kuchyně, schodem všech, pro kterýchž do pa-
hrady jistého koli chodí, placu v zámku i na před-
hradí, jistého skleposy u vrat, maštalí na předhra-
dí a stráně okolo všeho zámku, což k zámku náleží, to-
ho všeho společně užívajíce beze vší překážky od jedno-
ho druhému. Ft. komoru dřevěnú smrchnější nad maš-
tálí v předhradí, kladu k dílu tomuto; it. pivovaru před
zámkem a sklepem při něm společně užívajíce. Item
dvoru který pod zámkem jest, toho oba společně užívajíce
všeho stavení a ve pokojuov v něm, kromě přístodolek
shořejší s polomí stodoly kladu k dílu tomuto a humna
ne spolu užívajíce. Ft. zahradu od městečka jdauc k
zámku pod cestau až do skály běžíce i s tau lešti-
nau a štěpnicí, kladu k dílu tomuto Ft. hamru a
dva železných i jiných všelijakých kovuov, což by se
jich koli na tejchž gruntech Trnibrodských nalézti mohlo
toho společně užívajíce. Item také k tomuto dílu kladu
městečka, vsi, s lidmi osedlými a s platy na nich a

w wsi prowinowstwi tuto se níže wypisugícími: item
žádku městečka pusl a lidi osedlé tyto: Hřebíčka
starého, Jana Wáclawa, Němce, grunt, na kterémž jest
jeho Ambrož, starý jiřednik Žumburský, Jana Wojtěchona,
Martina Němce, i se mlýnem, a platu ročního na mlýně
4 kopy 2 d. č. a na Matějowy Brožowy z pily platu ročního
kr 8 gr. č. s platy i robotami se wšemi, kteříž na nich
ostawáwáma jsau.
Item wes Dlauhay s lidmi osedlými těmito:
Jíra Brožuo, a Mrázek s platy na nich.
Item wes Smržowey s lidmi osedlými těmito: sobě
Jonda Kubka, Jan hajný, Jan Havlíčků, Tomáš, Petr
kmínáu, a Petr Černý s platy na nich.
Wes Tis a lidi osedlé tyto: Wojtěch a Petr Wěrný
s platy na nich, kteří také pozuostawují a nechawáwáma
k témuto dílu od onoho dílu na Martinowi platu roč-
ního penězitého 6 gr. č. slepice ½, wowsa 3 wětele, ro-
boty zemí 2½ dne a wajec 5.
Item wes Bystray a lidi osedlé tyto: Jíra Prokopkuo,
Bartáky, Bělohaubek a Martin Palec s platy na nich,
kteříž na Martinowi Palcowi nechávám k onomu dílu pla-
tu ročního penězitého 5 gr 1½ den. č., slepice tři čtwrti
wowsa 1½ wětele, roboty zemí ½ dne, wajce 3.
Item wes Janow a lidi osedlé tyto: Bartáka a
Hamel s platy na nich, kteří pozuostawují k onomu
dílu na Bartákowi platu ročního penězitého 9½ gro-
dnu českých, slepice 2, wowsa 3½ wětele roboty zemí
½ dne, wajec 6.

Item Nedvězí a lidi osedlé tyto: Martin, Pavel a Turek s platy na nich, krom na Martinovy zuosta-
její k onomu dílu platu ročního penížitého 3½ gr. 1d.
Item městečko Holešnice a tyto lidi osedlé: Mlynář Petr Wachů, Tomášek, Bartoněc Pavel, Kuba Miksů, Jan Lišnovský a Ješka, který se ve Lhotě stane, s platy na nich, krom na Ješkovi zuostawují k onomu dílu platu ročního penížitého 16½ gr 1½ d 1 hal. č. a na Pawlowi 1½ slepice, wajec 12.
Item wes Dobřany a lidi osedlé tyto: Kaubek, Petr Kubců, a mlynář s platy na nich, krom na Petrowe Kubcowe zuostawují platu ročního penížitého 5 gr. čs. slepice 1½ wajce 3.
Item wes Wohnišow a lidi osedlé tyto: Marek a Wítek Mosal, Matěj Hořejší, Kubka, Škoda, Němec, Šemrdaj, Hlávka, Stanětk, mlynář dolejší, Kubeš, Mach, Ješek s platy na nich krom k tomuto dílu zuostawují na Duchowi Hlawnicowi platu ročního penížitého 20½ gr. 2 d. 1 hal. čísk., slepice 2, owsa 2 korce ½ měřtele robotu žemí 2½ dne.
Item wes Wamwrka s Pawlem, člowěkem osedlým a s platem na něm, krom k tomuto dílu zuostawují na Duchácowi, platu ročního penížitého 2 gr. česká slepice 1, owsa 1½ měřtele, roboty žemí 2½ dnowajce 6.
Item wes Bidlo a lidi osedlé tyto: Řeháček a Jan Šejnoha s platy na nich, krom k onomu dílu, zuostawují na Janowi Šejnohowi platu ročního penížitého 4 gr. 6 den. čes. a na Řeháčkowi owsa 3 věrt. (po stranu přepsáno jest)

(Hledej míň tohoto dílu v kvaterním památném Černém veyp. 1 sv. 1 obětování P. Marie léta 1443 Bg) (DZ XLV, 3 Bg)

Item ves Slavošov a lidi osedlé tyto: Peta, mlý Skokanku Bálek, Kulíš a Matějec s platy na nich.

Item ves Bohdašín a lidi osedlé tyto: Jíroš, Kuba, Hrbec, Šejnoha, Barták a Dušek s platy na nich, krom na Jírošo. dem čísk. slepice 3, a na Hrbcovi ovsa 2½ korce 1 věrtel, roboty žemí 6 dní, vajec 12.

Item městečko Kaunov a lidi osedlé tyto: Měštan, Kozeb Kord, a Jan Vejchů s platy na nich

Item ves Rozkoš a lidi osedlé tyto: Kuba Čepů a Jonák s platem na nich, krom na Kubově Čepový zuostanují k onomu dílu platu ročního penězitého 15 gr. česk. slepici 1, ovsa ½ korce vajec 5.

Item ves Rovnay s temito lidmi osedlými: Dušek Chadim, Brandays, Pavel, Manda, Pavlic a Řeřák s platy na nich, krom k onomu dílu zuostanují na Duškovi Chadimovu platu ročního penězitého 6½ gr. česk., vajce 4

Item ves Provoz s Vojtíškem Člověkem osedlým a s platem na něm i také s platy na panu Michalovi odtud.

Item ves Domašín a lidi osedlé tyto: Dvozdek Matěj Borsučka, Hanska, Stiaka s platy na nich i také s platy na Kubíkovi a na Mackovi.

Item ves Myškov s Vachem člověkem osedlým a s platem na něm a na Jíchovi z Dobrušky platu ročního 16 gr. česk. mlý Jakubovi také k tomuto dílu přicházejí platu ročního penězitého 2 gr. česk., 1½ slepice, ovsa 1½ korce roboty žemí 7 dní vajec 15.

Item ves Novau w horách s Waňkem Bracčkau, čtvrtlánem osedlým a s splatem na něm.
Item Běstviny ves s Řeháčkem čtvrtlánem osedlým a splatem na něm.
Item we wsi Chvoje na Ješkovi slepice 7/2
Item z Klučenic z Haliny a w milayně ze wsi Pulic a ze wsi Křovic platu ročního zejmena na těchto: it Švrček 5gr. 2½ d. 1 hal. české, it. Kudera 15gr. čes., Paráček 8gr. č. Walus 3gr. č. Žmička 8gr., Špalek 8gr. Wacek 8gr., Smolík 8gr. české.
Item z luk pod Medvězím také kladu k dílu tomuto ročního 11½ gr. české. Ta wšecka městečka již jmenowaná dědička s wesnicemi a s lidmi osedlými w nich bez wýminek položenými w s lidmi neosedlými s sirotky a spravedlnostmi tychž sirotkuow z kterýchž koně čele sirot kterau poctiwau powinni jsau při každém právě, neb wšickni peníze sirotčí za tymiž konšeli se nacházejte mají hladen k tomuto dílu s jich se wším příslušenstwím + s poplatky, se wšemi úroky a platy ročními, s robotami, dědinami wšijmi s neowšijmi, s ozpy, s hrnmi, s wajci s posudnými, s pastwinami, lukami, pastwištěmi, s horami, dóly a lazy, kterýmiž by koli jmeny mohli jmenowáni býti, hrdtopod zemí aneb nad zemí, což bez zamýšlení nemá spravedlivě platiti sau obmyklí, s hrčmanu i s rychtau wajsadními k témuž zboží od starodávna wyzakmými a se wšemi robotami a powinnostmi, kteříž ze starodávna, k témuž zámku činiwali jsau sau činí a činiti powinni (byli) mají.

3

Item což se dla vybírání w městečku Hradku a w městečku Wolenici dotýče, toho nechávám k obému dílom k společnému užívaní; a což se opravování cest na horách, prokáza z obú dvoú dílů dáte opravovati, prokudž toho potřeba bude.

Item prodacích kostelních všech ku panství Fuinburskému příslušejících nechávám společně k obě-ma dílóm a jich všech abychom ze spolka užívali je řídili a opatrovali.

Item což se pak lesuov a hor všech dotýče takto je dělím: item les kterýž slove Kralulec, od hranic Bo-hoských až do té cesty, kterák jde od Hradku do Náchodu k dílu tomuto; it les kterýž leží mezi Hradkem Fisem meze hranicemi sedlskými, kladu hor polomi-od rečky až do Smrženských hranic a od Smrženských hranic zhuru až do hor Wlionských k tomuto dílu.

t. les mezi Nedvězím a Dobrany kladu k tomuto dílu do obce Nedvěské až pod mlýn Dobřanský dýlkú i sír.

Item hory Fuinburské, kterýž leží při pomezí Slizským, takto dělím: Stezka, kterák jde od hranic Dobřanských do těch hor přes Plasnické lanky k Mostnickému potoku a od po-tohu předse až na přední horu, a s přední hory opět až k Plasnické řece, od té řeky opět vzhuru stezkau až na vrch prostřed hory a odtud přid se stezkau blíž dolu mimo Stříbrný až pod Wrchomezy (v dílu panství Wrchomezy) tu kdese řeka Worlice, a od Worlice opět stezkau až do Nemokynes k hladu k tomuto dílu na šíři i na dýl.

Jt. což se popelářuov všech, kteříž na těch všech horách na obau dílích letos popel pálí a platí z tomě spravedlivě rozdělují; než potom kdyžby se koli který z nás těch hor zustane, a popely na nich bresou přáseme, jakž umětí bude.

Jt. les kterýž slove Kez nad Domašínem takto dělím: počnau od obce Domašínské tau cestau k Lipě, na kteréž čihadlo bývalo, až na Wachatowu lauku, a od te lauky přídu cestau až do Jankowa dolu, což toho lesa jest, jedaucz tau cestau jmenowanau od Domašína skrze ten les po pravé ruce, ten kladu k dílu tomuto;

Jt. les kterýž slove Kozonohý nad Walem, ten se stálé od lípy, kteříž jsau přes ni na nowě nadělány, což ho jest od zdeb lípy dolu k Walu i s řekau ten kladu k dílu tomuto.

Jt. lauku, kteráž slowe Sedinina, ten kladu k tomuto dílu.

Jt. řeka Jestřebowá, kteráž jde okolo zaúsku rzhůru od hawrní až pod Fasnohý mlýn pod líšky břehu té řeky od hawrní po levé ruce, kladu k dílu tomuto s půl řekau, tak aby každý při svém břehu až do půl řeky mohl tohoto mistrně lapánímu ryb i jinak užiwati. Jt. potoci, kteří se zejmaji u Wolešnice na 16 gr. čísk. ty kladu k onomu dílu; wšech na čem pro letos najati, o ten plat se společně se wdowau, tento rok, toliko. Jt. řeky u Medwěžího, řeku Solnici, řeku Worlici a Desticzský potok, jsau najaté na 18 gr

ty tři řeky skladu k tomuto dílu; než o ten plat na
ouse jsi letos najatí, společně se rozdílne, také tento roh
klek. Ht. řeka, kteráž slowe Hlucká pro Rozkošnou, kteráž
najímá, ale k zámku se jí užívá a počíná se od Rozko-
šského mlýna zhůru do hor, běh té řeky na toho mlýna pro
pravé ruce, kladu s půl řékou k tomuto dílu. Ht. řeka
kteráž slowe Dobřanská, kteréžto se též k zámku užívá počí-
ná se od Bystereske obce až do Černého potoku, běh té řeky
w Bystereské obce pro levé ruce s půl řékou kladu k dílu tomuto.
Stem což se říchť a jiných gruntuow wšech waysadních
na tomto wšem panství dotýcě, komuž se ti lidé podle
těchto dílů ch cedulí zejmena na týchž gruntech jme-
nowáni dostanou, ty i s těmi grunty také při tomto
kterémž dílu zuostanúte. A což se sečkowáne pan Hra-
deckých aneb jakýchž koli jiných w městečkách nebo
wesnicích dotýcě, též také i wšu, těch sečkuow každý
k swrchnímu naswému dílu užiwaj, jakž se jemu nejlépe
zdáte bude, beze wší překážky od jednoho druhému, tak
jakž jest se to wa starodáwna užiwalo.

Ht. což se pak lidí, kteříž se w nowě na těmž zbožé
stawějí a osazugí dotýcě, poněwadž jednomu každému
takowému stawení a osazení jest lhůta daná do ča-
su určitého, tak jakž o tom paměť a wědomost lidská
jest při každém městečku a wsi, kdež se tak stawějí
a osazugí: ti lidé při těch lhůtách zachowáni budtě
k tomu dílu. při tomto i druhém dílu.

Ht. wšickni lidé w městečkách i wesnicích zuostawení
budtě společně při užiwaní obcí a pastew i tohoužeho

Čehož zsau před tímto rozdely společně aneb rozdílně
užívali w každém městečku a w každé wsi aneb jedni
s druhými buď při lesích i při lowení ryb w řekách
i w potocích a to při obou dílích.

It. což se všech cest a stezek na tom naszem panstwj
Fryburskem dotýče, ty wšecky cesty a stezky, aby swobodné
byly, tak aby gich k obého dilowy, bez wší překážky
od jednoho druhému užíwáni bylo; a nad to waby, by
pak kde cesty nebylo, aneb stezky, aby zrownu nedělány býti
mohly, a gimi swobodně aby bylo gezdíno, chozeno, kdo
přes wsi, přes lesy, přes louky, přes role,
přes obce, přes řeky, přes potoky, přes hráze rybniční, a kudyž
by potřeba byla, bez wšelijakého zdrawowáni a bránění za
powedě wšelijakých, pro wšelijaké potřeby panské i lidské
s obudwú stran.

Item dwuor Beštownický takto dělán: dwoge wšeho, pokogno
a stawení wšemi wěcmi, s tau zahradau, na které se sýnají
drobné wěci, totiž cibule mrkew a t.d. toho wšeho společně užé-
wajíce i toho což gest letos na ně osete a nasázeno, kromě pět
zahonuow konopě, ty gim sa farčiny ze dwora Beštownického.
It. stodoly pusté w tomž dwoře ze krůže, která gest na ně w
nowě nadělán s hummem dobgjím pro ty stranu služící, hladem
k dílu tomuto. It. roli aneb zemi na které gest ozimé o-
seta, takto dělán: gdauc od dwora tau mezi w nowě zako-
panau a wyznačenau skrze to wšecko obilí, což ku gest po
pravé ruce té meze, ta roli s tím ze wším obilím, hladem
k dílu tomuto. It. roli na které gest blíž wsi dwora jež
oseta, takto dělán: gdauc ode dwora mezí, tiž w nowě nadělanau

a wymexenau, skrze to wšecku jiné wobilé, což ku wsi jest po pra-
wé ruce tímto, ku roli, kteráž se wšemi jarými wobilími kladu
k dílu tomuto. Ft. roli, na kteréž jest též jí nad sloužejícím
dolcem oseta, jdauc od tohoto dolce mezi w nowě udělanou
a wymexenau, skrze to wšecko obilí ode dwora, což ku wsi jest
po levé ruce, i s roli kladu k dílu tomuto. Ft. zwrchu wo-
lohý, kterýž jest letos auhor, takto dělín: jdauc od dwora
od hrušky, na kteréž jest kříž w nowě udělán, tam mezi no-
wau předse na zkrze až k borowici u bažiny, na kteréž
kříži jsau w nowě zdělány, což té roli jest, jdauc od té
hrušky přes to pole po mezi po pravé ruce kladu k dílu
tomuto. Ft. louka nowau s lowkau zelenau i s pasekau pod
stodolau při dwoře, kladu k dílu tomuto. Ft. les kterýž slowe
Stařec, na stráni nade dworem od dolce upřímo proti stodole
ke dwoře až (do) Bohuslawských hranic a mezi, tam kladu
k dílu tomuto. Ft. les s klučeninami w něm, kterýž slowe
Hálek takto dělín: od líz kteréž jsau před ní w nowě zdě-
lány, což ku wsi jest, též i klučenin z té strany líz ke dworu,
to kladu k dílu tomuto. Ft. les Březinu nad auborem takto
dělín, jdauc cestau prostředků od wobau welikého k Chlisto-
wu po pravé ruce, kladu k dílu tomuto. Ft. mlaji u Walu
s klučeninami w něm, takto dělín, jdauc od roli Kubíčkowy
u Walu od dubu, na kteréžto jest w nowě kříž udělán,
rozkrze přes les k jiným křížům, pokudž jest myli zwán
po pravé ruce k Walu, kladu k dílu tomuto. Ft. rybník
Welký, kterýžto letos stržel, pod Beštmiockým dworem, ten
kladu k dílu tomuto.
Ft. smrčky kladu k dílu tomuto: Ft. na zaúlku jeden

188. stůl, kotlík kuchyňský jeden, hákovnici tři, kusů [illegible]
(kůň) při zámku jeden, s potřebami naň i s pluhem vozem
krávy ve dvoře Beštmiském čtyři a jalovici jednu,
smiského prohlaní čtver; slepic, hus, kachic což to-
hoc ve dvoře Beštmiském před rukama jest, toho společně
užívajíce. Tt. v témž dvoře klisy dvě s potřebami na-
ně a spřež vozem; it. pluhu, bran a jiného hospo-
dářského nádobí, což hoc jest v témž dvoře, společně užívají-
ce. Tt. šatstvo ložnich, na kterýchž čeled líhá ve
dvoře Beštmiském, což jest jich, těch k líhání té čeledi
společně užívajíce. Tt. tenata zajecě horší, k tomuto dílu
hladu tří. Tt. sýrů ve dvoře Beštmiském 15 a másla
hrnec, toho společně užívajíce na čeled svau obojí. Tt.
slanu ve dvoře Beštmiském, což jest jich starých
před rukama, těch společně užívajíce. Tt. starých obi-
lí nemlácených i mlácených, těch medlům, neb vozem
i jež jest na dva díly rozdělena, všecka zaplna, jestli
ne z povinnosti, ale z přátelství strejcovského s svou škr-
dau to činíce. Tt. což se skel všech na zámku v ve
dvořích dotýče a což hřebem přibito, toho než medlům,
než jakž jest o tom napřed položeno buď společně neb
rozdílně tak toho užívajíce. Tt. což se zahrad u zámku
ku Frimburku dotýče, též také i pasek všech na tom
panství Frimburském, ty jsou rozděleny k obému díl-
ku, totiž grunty své; než obilí osetého i také trav na
bývších zahradách a paseckách medlům, než nechávaú
jich léch všech obilí nesetých i také trav k užívání to-
hoc roku, toliko těm všem lidem, kteříž jsou na to náklad

učinili, a ta nobilé na tychž zahradách a pastvách
osili, aby je sobě svobodně skliditi a k swému užitku přiwés-
tiwssi se který díl dostane při tom jako i při jiném po-
dle dílčích cedulí těchto swého užiwaj. což se pak wšech
mocnow z Wojnčna sem na Frimburk w do dwora Bést-
nického a tak hdož by kdy na panství Frimburském wozo-
wy a složeny byly dolejc, ty abyse swobodně na Wlašim ~~odwe~~
wezte mohly, a pokudž by se nedwezly, mají býti obli-
zeni s druhého dílu na tento díl, kterýž se mu dostane,
abyna druhém dílu překážky a zamezowánj škodného w
pohonech i jinde nečinili. Též také i ta nobilé stará, kteráž
by byla nemlácená s stodole i také mlácená, ač byla li by
která na obilnicích, aby se také s druhého dílu na díl mo-
hromáždily a sklidily. Tt. což se dotýče peněz sirotčích a
poručnických, buď na wlastech aneb gindy jinde, ty aby
bez wšeho zadržowání a wšelijakého odporu a zbraňowání
wrchnom i tomu každému, kommuž by spravedlivě náleže-
li, s jednoho dílu na druhý swobodně šli, wydáwání a
pausteni byli; a dluhowé z toho ze wšeho panstwí Frimbur-
ského, kteréž jsu na lidech na wšech na tých panstwí
náležitě, a do postaupení podlé těchto dílčích cedulé za-
držalé: ti wšickni aby se bez wší překážky sbrze sjed-
nika mého Frimburského wyupomínati mohli. Tt. jestli-
že by pak z newědomosti a z nepaměti nemohauc se tak
spěsně w krátkém času wšecko dostati /sic/ čehož koli podlé
těchto dílčích cedulé rozdělitě pomněnl, jakto by pomněné
a spravedlivě rozděleno býti jinělo, bude pomnenu a mám

týž svobodně, jako i nyní potomně rozdělití spravedlivě, tak aby žádnému při těchto obú dvú dílích se nebližilo. Dána tato cedule dílčí pod sekrytem pana Zdeňka Trčky strany svého v neděli před S. Markétú léta 1537.

1544 ve středu po Sv. Vincenci. Desky zemské No 50 fl.

Jindřich, Burian, Ferdinand a jiném bratří mých let nemajících Jaroslava, Zdeňka a Mikuláše Trčkové z Lípy.... dědictví otce svého, někdy Jana staršího Trčky z Lípy..... totiž polovici hradu Frimburského.... (a t. d. v čele polovic, jak v předešlém zápise stojí, mimo to ještě v Hlohově, Míškovicích, Sovově, Vršovce, Jeseníci což tu náleží).... prodali Janovi mladšímu Trčkovi z Lípy a na Opočně za 2400 kop gr. českých.

M. S. J. 13.

Jan Trčka z Lípy..... na dědictví svém na Dobrušce..... na Domašíně, Valu, Mělčanech v nemocech věnuje manželce své Magdaleně z Nestajova 1000 kop. gr. českých.

Stalo se na Lichtenburce 1544 ve čtvrtek před Bartoloměji.

1559 propustila těch 1000 kop gr. čs. z desk paní Magdalena z Nestajova panu Wilémovi Trčkovi z Lípy..... jakožto nápadníku po p. Janu Trčkovi manželu svém.

Výpis

z knihy obecní městečka Nového Hrádku od l. p. 1656.

V létě 1662 od 9 dne máje vypsaníhr Majestátu od
Jehr M. pana Jana Rudolfa Trčky propadaným na panství
Opočenském od Jehr milostí všem měšcům vydaný léta
páně 1613 v pondělí den památný sv. Jana Křtitele.

Já Jan Rudolf Trčka z Lípy na Opočně, Lipnici Světlé
na Sázavě, Smiřicích a Kouřimi. Jehr milosti Římskéhr
císaře Radda, oznamuji tímto listem všem, kdež čtem
anebo čtouce slyšán bude, že jsou přede mne předsta-
vili rychtářové, konšelé i na místě jiných z obcí
jak městeček tak i vesnic lidé robotní, poddaní z
panství mého Opočenského, věrní moji milí:
Mne při tom, jakožto pána svého dědičného ve vše
poddanosti a s nejhlubší pokorou a smýšenosti prosili,
abych jim tu milost a lásku křesťanskou, jakožto
pán jejich dědičný prokázal a od jistých odumrtích
a případů, kteréž na mne, dědice a budoucími pro
mých přicházela, propustil, i také jim tu milost dal,
aby mohli na jistý způsob o statcích a nábytcích svých,
což by jim tak pán Bůh všemohoucí z milosti své
vrátě boží dáti a nadělití ráčil, uvažujíc dobrého
rozumu ksaftorati: i poznavše já od týchž poddan-
ých svých věrných, milých každého času k sobě
dědičnou upřímnou poddanou lásku, věrnost a po-
slušnost, kterouž ke mně, jakožto pánu svému dědič-
nému každého času volně, poddaně, poslušně a věrně
mají zachovali a zachovati i ještě na budoucí časy

mně i dědicům mým poddanými, jimiž se tě jejich
poníženě a poddaně prosbě tak láskou křesťanskou
měli abzs mne v obd můj pánu bohu všemohou-
címu se modlili, jsem tak veliku milost a křesťan-
skou lásku ukazuji a činím předně: aby jeden
každý ze těchž poddaných mých od datum listu to-
ho v svém statku a jmění křesťansky, jej zřídi-
ti, buďto za zdravého života, nebo v nemoci s dobrým
a zdravým rozmyslem přátelům svým, kdeby to koho
sám ustávali anebo komuž koho by se jemu vidělo, vedle
svého dobrého zdání a mile možného to odkazovati mohli
a moc měli, však na grunty mé:

Druhé odmuti ta, kteraž na předky mé a na
mne předešlé pány a páni jejich dědičnými na
dědice i budoucí jich a mne po dětech babách a
tetkách a jiných přátelích jejich kromích obojího
pohlaví přicházela, odmí také upuštam, což by se ke
ta v moci mé dědicův a budoucích mých ustávati bu-
de, a jim tu milost činím, aby kdyžby který z obojího
pohlaví bez křesťan ze světa šel z jednoho na dru-
hého však přátely kromími nejbližší podle nálezu toste
spravedlnost připadala, však při tom s tou zmanenstve
mých obojího pohlaví předně proti pánu Bohu všemohou-
címu a vrchnosti mé jakožto smilostra, cizoložstva,

buď co prodchnělo dopustil, buď z gruntůr mých aneb
jakých, služebách zů by beze vše příčiny z běhlé, tíž tá
vdávali, ti a takové spravedlnosti ..... ti samí se
přípravují, té milosti ode mne učiněné jako ..... užito
nemají. Za takovou pak velikou a právě otcovskou
jim prokázanou milost, uvolili jsme se vyobtárové a
kouselé i všechnu poddaní za můstaček i vesnic
ti nynější i budoucí ze pravotní Opravčského (mimo
poddušé platy a porimosté) jeden každý dobrovolně
(: tu přestáva výpis, protože kniha obcní bezprochyby 1. list
vytržený má a odjinud doplnění by prozna nebylo.
16. hrozince 1847 P.J. Klein.

1. list chybí

..... přízniví vzkazujeme zdraví i jiného všeho dobrého
od pana Boha vinšujíce přejeme Vaší Milosti věrně
rádi: Milostiví pane vedle psaní, Vaší Milosti naší
poslanému tak jsme prosbu učinili a k té milosti kterou
jste) a přízně lásky a štědrosti křesťanské lidem Vaší
milosti poddaným panství opravčského učiniti ráčili,
péči naší městskou sme přitiskli a aby týmž lidem
poddaným Vaší milosti všemohoucí pán Bůh tě mi-
losti a štědrosti od Vaší Milosti učiněné zřetnuti i
také W. M. s její milosti paní paní manželkou mi-
milejší, i se vší rodinou v dobrém zdraví za mno-
há a prodloužená léta chovati a od všech nešťastných

příhod zlých ochraňovati ráčil, toho úpřímnými srdcem, od jeho božské milosti žádáme a s tím se
Vaší M.ti na všem dobře a štastně míti vinšujeme.
Datum, v městě Hradci nad Labem v pátek po
sv. Liduarte léta 1613.

Purgmistr a radda města Hradce nad Labem.

My purgmistr a rada města Hradce nad Labem,
známo činíme tímto listem jeho Viditelnis slove nibec
přede všemi a zvlášť tu, kdež náleží, že jsme žádání od
richtářův a konšelův, jak z městeček tak i z vesnic, vše
lidí Jeho Milosti pána, pana Jana Rudolfa Trčky z Lípy
na Opočně, Lipnici, Světlé nad Sázavou, Smiřicích, Hro-
ších J. M. C. rady z jmenšího opočenského poddaných,
abychom jim nekřepsaný Majestát vztahující se na
lásky a přísně vydaný jmie do tohoto listu našeho
zvidimovali, jejichžto žádosti slušní oslyšeti nemohouce
jsme učinili a list majestát spotřebě jej na per-
gamenu v písmě, smiřách i pečetích celý a nepoškozený
jmie do tohoto listu našeho slovo od slova vepsati a
zvidimovati dali takto:
Ja Jan Rudolf Retro mente.

At se nadepsaný majestát, kterýž jmie některé z nás sídelní
cžlí a části slyšeli jsou, do tohoto listu našeho zcela zouplna
na ve všech punktích a klauzulích, tak jakž se v originálu nachází vepsán jest, to beme na svou duši, toho všeho
na jistotu a pro lepší důvernost pečeť naši městskou

k listu tomuto jenž Widimus slove přivěsiti jsme dali
vědomě, jenž jest dán a psán v městě Hradci nad
Labem v outerý po památce sv. Ondřeje apoštola Božího
3 Decembris léta Páně 1613.

Revers

My purgmistr a rada města Hradce nad Labem
známo činíme tímto listem naším otevřeným všem
všemi a vlastně tu kdež náleží, že jsme žádání od Mi-
kuláše Jenišovského ze vsi Jenišovic, Pavla Flašky z Nepasic,
Urbana Potůčky z Čánky a Jakuba Wláška z Meziříčce
i na místě jiných všech richtářův a konšelův a sousedův,
což listu Jeho milosti urozeného pána pana Jana Rudolfa
Tschy z Lípy na Opočně, Lipnici, Světlé nad Sázavou, Konicích
a Swinarech Jeho Milosti Císařské Rady etc. na panství
Hradeckém poddaných, abychom jim majestát jich a obda-
ření, kteryžto sobě tak zvláštní milosti a přízní Jeho
Mti pána na svobodné kšafty, odkazy a rozmnožení svě-
dání, kteréhož jest datum na Opočně v pondělí den sv. Jana
Křtitele, léta od narození syna božího pána a spasitele
našeho 1613 na pergamenu psaný a upečetěný, vydaný
mají, za tou samou příčinou, přinášeje žádostiv bezpeč-
ného místa, kdežby sobě takový majestát a vzácný klenot
schovati a opatrovati dali mohli, k schování a opatro-
vání našemu přijali, zamlouvajíce se tím, že se chtějí
nám i budoucím našim potomkům takového dobrodiní
a lásky službami svými vděčnými příjemnými odměňo-
vati a odsluhovati; i majíce mysl a vůli psaný purgmistr

a rada města Hradec nad Labem, takovou jejich žádost
náramnou v svém bedlivém uvážení a uščtrujíce sobě
nemálo urozeného pana Andreasa Neymana z Ryglic
toho času ředníka panství Opočenského za ně přinesla
vy, takový Majestát s vrchu oznámaný v truhlicce zelené
dřevěné, na zámek zapadité, od nehož též richtářové
klíček vzali zamčeny k opatrování svému, na způsob
více oznámený jsúce přijali. Kdyby kolivěk naddotčení
richtářové, konšelé, lidé poddaní z panství Opočenského
bo, na něž týž majestát a obdarování svědčí, zase jej
od pás in originali vyzdvihnouti chtěli, aby prve nej
buď richtářové neb konšelé přísežní nynější i bývalí
cí z richet sedmi, totižto z Mezičíčí, Slavětína, z
Sestovic, z Rychnovka, Láňky, Jeníkovic a z Nepasic,
k čemuž také od nich dotčeného pana Andreáše
Neymana z Ryglic ředníka panství Opočenského, sho-
tření na přání našemu odesláné, jelikož jest dá-
již 1613 povoleno jest, s plnou mocí vyslati povinni
byli a kteréžto jim také proti nařízení našim Rever-
sse tohoto našeho upečetěného vydáni býti má.
S tím jestliže by jaké outraty anebo škody na nás
purkmistra a radu města Hradce nad Labem
nynější neb budoucí za příčinou přijetí a schování
takového Majestátu a obdarování přišli, v tom se
všem aby oni i budoucí jich nás i budoucí naše
zastupiti povinni byli. K čemuž jsou se dotčení
vyslaní přes naimi i na místě jiných všech sous-

dův svých přiznali a tak se zachovate příslušeli.
Jehož jest také pro budoucí známost tímto zápisem Knihy
našich městských, kteréž Secundus Contractuum
slove, proti literou K jsou utvrzeno jest kteréhožto
jest datum v městě Hradci nad Labem v středu,
den svaté panny Barbory 4 Decembris léta páně
tisícího šestistého třináctého to jest 1613.

Výpis

toho též se týkajícího listu pergamenového, jenž
se chová na radnici města Dobrušky a na po-
tvrzení jmenovaného majestátu 1634 dán jest
My Adam z Waldštejna na Hátdku, Lovos-
cích, Židlochovicích, Doubravici, Jelenicích a Novém
Waldštejně J. M. C. skutečná tajná radda, komor-
ník a nejvyšší purkrabí Pražský, Petr Wok Svi-
horský z Kisenberka a z Tvrzhova, na Přichovicích,
Přestěcích, Lažanech a Nových Dvořích J. M. C. radda,
komorník a hejtman kraje Čáslavského, Ladislav Burian,
hrabě z Waldštejna a na Žehušicích J. M. C. komorník,
Jindřich Straka z Nedabylic a na Wesci, Jan Jex-
horský z Olivéhory a na Choteči J. M. C. rada a purkra-
bí hradu Pražského a Ferdinand Rabenhaupt z
Suché a na Třemošnici.

Jakožto od dobře vzácné
paměti vysoce urozeného pána pana Jana Rudolfa
hraběte Trčky z Lípy na Opočně, Smiřicích, Lipnici,
Světlé, Ledči nad Sázavou Žirči, Žlebích a Konicích
J. M. C. raddy a komorníka kšaftem jeho nad dílem

urozené panny Marie Izabelly hraběnky Trčkovy z Lípy.
vnučky, též i nad dílem urozené paní paní Alžběty
hraběnky Chynské z Lípy a hradnících jejich, otkazadž
by katolickéhо náboženství nebyli, naruženi mocí otev-
šte poručníci jakož týž kšaft téhož pana hrabete Fr-
ždnii léta tohoto 1634-ho přečtěi paně i jiných panoké-
ho i rytířského stavu čtyr osob na svědomí upečetěný
to vše v sobě obsažlástně v tom artikuli šíří zdržuje
a zavírá.

Znáno činíme tímto listem naším obecně přede-
všemi a zvlášť tu, kdež jej čísti a slyšeti náleží.
Jakož jsou richtářové, konšelé i na místě jiných obcí
jak městeček tak i vesnic lidé robotní, poddaní z
panství Opočenského při nás tohto ve vší poníženosti
šetrně vyhledávali ano i za to poddaní prosili, aby jim
Přivilegium jejich — které tak od nadjmenovaného pana
Jana Rudolfa hrabete Trčky z Lípy, pána a vrchnosti
jejich na rozdílné artikule a svobody jejich pod datum
na Opočně v pondělí den památky svatého Jana Křti-
le udělené mají — od nás konfirmované a potvr-
zené bylo, jakož též Přivilegium to vše v sobě obšírněji
zdržuje a zavírá:

Jsouce my takovou poníženou prosbu jich v svém
bedlivém poddání, za slušnou a spravedlivou jsme
ji býti uznali. Z té příčiny takové Privilegium jim
nadepsaným, richtářům, konšelům i jiným všem ve
všech punktích a klauzulích, jakoby zcela a zouplna

slov od slova sem do tohoto listu našeho vepsané bylo,
potvrzujeme jich při něm pozůstavujeme. Tak aby oni
mohli a nyní mají nadále mnohem se ve všem říditi, toho,
nač se vztahují požívati a živnosti své věsti, bez všeli-
kých překážky nás i jednoho každého člověka.
Na potvrzení toho pečeti naší vlastní sme k tomuto
listu našemu přitištěné přivěsiti dali a rukama
vlastníma se v něm podepsali. Jehož datum v městě
Německém Brodě 13tého dne měsíce Října léta Páně
1634 tého.

Adam Waldštein m/z

Petr Wok z Rosmberka
a Švihova m/z

Buriáň Ladislav
hrabě z Waldštejna m/z

Hendrich Straka
z Medabylic m/z

Jan Jezberovský m/z

Ferdinand Robmhof z Suché m/z.

Na vyrozumění posledního opisu slúží zde přehled rodu:

Jan Rudolf Trčka z Lípy
+ Majdalena rozená z Lobkovic († Junii r 1634)

Adam Erdman 1629 hrabě † 25./2 1634
v Chebu.
∞ Maxmiliana dcera Karla Bernarda hraběte
Harracha

Marie Isabella
∞ hrabě Sigmund Bedřich z Geetz
c. k. generál a plukovník třetím jízdním.

Alžběta
∞ Vilém Chýnský
z Chynu a Petra
nevyšlé Lovčí na Doubravské
hoře (Teplicích)
† 25 června 1634 v Chebu

Obecní kniha Nov. Hrádku z roku 1750 dle píše:
Anno 1721 dne 24 Aprile dostal se na Nový Hrádek první
pan farář Samuel Klein Smidberský, vedlej za Ferdinanda
před tím za katolické vojny žádný duchovní
pastýř tu nebydlel. (Pal. Klein)

1592 Kněz Ondřej jinák Bohač byl tu farářem pod obojí
P. Rojek ect.

Str. 70. Farní pam. kniha.
Dne 1. června 1846 usnul v Pánu nv. otec Ctibor XVII.
věku svého mající 80 let po 15 leté věrné správě církve
svaté a konány jsou za něj slavné Requiem dne 13.
července t.r. Spolu oznámeno vyvolení nového náměstka
Kristova v osobě Pia IX. i pobožnosti přísné na prodlužování
Všemohoucímu.

1852 Kníže František Colloredo Mannsfeld zemřel jako c. k. polní
podmaršál v Grefenberku dne 28 května 1852, přivezen jest
na Opočno, kdežto dne 2 června 1852 v přítomnosti veškeré-
ho šlechtictva duchovenstva a nejslavnější od vysoce
důstojného Pána Vincenca Bibrna kapitulního děkana
z Hradce Králové v kněžské hrobce pohřben jest.
Nástupcem jeho stal se dle práva dědičného bratranec
Josef Colloredo Mansfeld c. k. major syn druhého bratra
kníže Rudolfa totiž Ferdinanda hrabete z Colloredo-
Mansfeldu.

Výpisy ze farní kroniky
Nimhrádecké.

Na str. 14. Staří katoličtí praví: Hradečtí dobyli Opočna a zbořili
a pro to dobyli Hradku 1425.
Na str. 55. Farářem tu (na Hradku) byl Kryštof Wegner katolický
lutheran, ponemčoval, Němcům přisluhoval. (Pazyr 43)
mýtu jest ku. Ondrej Václav Cruciger
V létě 1615 přisluhoval také farář Mnoměstský ve dvou kostelích
náleží na panství Opočenské, totiž na Hradku a Slavíně. Od léta
1641 jsou k faráři Dobrušskému obráceny.
Zdá se, že již v 17 století aspoň nějaký čas kněz katolický na Hradku
přebýval, důkaz toho učiny města Dobrušky
„1656 na Hradku po dvakráte jízdice k kn. faterovi Ondřejovi
Vobthénum s psaním od konsistoře.
P. Rojek exped
Str. 71. R. 1847. Opětovalo se smutné divadlo, že mnozí mnozí strádavě
remáky otrubami, černou moukou smíšenými, žíti byli musely
Obilí bylo příliš drahé, než aby při špatném výdělku na chleba
si bylo stačilo koupiti. Spisovatel z Hradce Králové přirovnává, bylo
mouřivým med, proti otrubám, kteréž dnes na mouku pře-
mletím, prohnuse chudému nabývati a jeho dostatek tělesný
ubíhajíce. Krupařům zdaří, nemorálností otrub a černé
mouky nadělati, přivěz lid do Dobrušky, často i schválně pro ně
chodil. Vzpomínalo se na časy minulé, kdyže před 20 léty, Hradec
přijel ke krupaři v bílé mouce sobě vykrál a jak prý asi
dost bílé ji krupař semleti nemohl, aby se mu líbila.
Tehdáž mnohá milená, chalcová růžkávala: „Jak ten sedlák
měšťák by buchty z černé mouky jísti." a nyní by ji byla taková-
ho měsíci deseti propadala. Mnohý žebrák, ještě před 5-6 léty
remáky se almužnu obdržené, krosprodáři na smetiště vyvi-
hal. a letos by za ně byl ruce líbal, ale kde mohl mu
jich sám jich nenajde?

Taká nouze učila ještě mnohému jinému. Oves nepřicházel zde zdaleka pod žitnou, ztrácel se, že mouka z
něho zhořkne a jen za čistou a to ne ke všemu pečiva
k potřebě jest. Však dokyž nebylo jiného obilé i farní
dívčina do mlýna donesla a z namleté mouky svou
dělo s nihou. — Ta se nalíbala chudí chleba za sněžby
rozličného obilí, který Jeho Knížecí jasnost pán na Opavě
atd. Fraut Collorédo Mansfeld pro pauství péci a rozdá-
vati velel, ač jen pro krajíčkaleh ho byli součastni. Tehdyž
dobročinný pan 4000 f stříbra, 30 centů rejže, 80 měřic
čtvrtletně obilé a 20 centu hrachu chudýma na ten rok
odhodlal. Na Hrádku zámecký nádeslní p. Josef Vrastil
a p. farář Franc. Obst, s domácího sousedstva přestavenými
Dominičem Přibylem střídajíce se šest neděl, prováděli
100 chudých vařili polívku z ječmáku, rejže, hrachu a masa
z hovězího dobytka vařených, kteráž se jim rovně
prodobně jako na Opavě a v Olomouci každodenně rozdávala.
Mimo to se za jara rozdalo několik centů hrachu k pře-
dení za slušnou mzdu 10-12 f stříbra od stuchy, to
i příze a přádelny t. č na Opavě na tenké ruční přádlo
zavedené, dosud dosud Druženo jest zajisté chudobnějším tkal-
cům též za slušnou mzdu zámeckým nádeslním vypla-
cenou ke zdělání. Tak pomáhal milostivě kněze pán
získaje sobě vděčných díků od všech podělených; ač posléze
sám Všemohoucí nadělením hojné úrody ond poli i v za-
hradách velikou odměnu l. P. 1847 dvojnásobně ráčil.

Jeden zmí byla pšenice ani přes 30 zl. n. č. - žita 25 zl, ječmene
asi over 7 f kopec. Při zmíchu však by bylo k p. žita až na
11 spadlo, kdyby všecky zásoby obilní minulého roku se
nevyčerpaly, proč se za to může, že tepruve hojná úroda
1848 potřeby všelikého zemře na třetinu snížiti může v
cen. Příčina stálé ceny potřeb, byla také ta, že málo
kdo má zamáhu skládat než vysadí a nejedou již za pod-
zimek je ztrácí. Tudíž kdo mohl hledět, jak by na zimu
chov a zelím se kraje se zaopatřil, čehož se tam za příčinou
mokrého počasí hojnost nedala, při drahotě však jiné
potřeby lemé nebylo. Zemáky zajíc proto málo vydaly, že
mokrým a pachtivým počasím, mat zčernala dříve než
kambaliny vyrostly a tak kdo malé a skrmě zčernalých
k masatku se zachovaly. Nevím s kým by zahovořil, aby
tesk a nářek neuslyšel, leteraz že není co jísti a vydělky
špatné, an na plátně dobrý řemeslník 7, 8 dní delati aby
1 f stříbra vydělal nad bavlněném zboží, jehož z hanna
větší díl obyvatelstva se zaměstnává, také že hrubě nicehož
se nevydělá.

Zdá se, že následkem minulé mokra to jest, an lidem
více umírá, méně pak se rodí. Za rok 1847, 108 umrelo
a jen 127 se narodilo. Za rok 1848, počtem 160 zemřelo, narodilo
pak se jen 100. Ke všemu tomu přičinila se zima kruta v
lednu 1848, kteráž po 4 celé neděle, bez přestání severní vichr
hnacel. Nemoc horká a úmrtná, mnoho obětí s letošnímu
roku si vzala v předešlé duchovní správě. Z dobrodiních jestě tomu
odpomoci se vynasnažili, budíž uvedena kniženě velmost od
níž 20 měřic smíšeného obilí chudým na Hradku rozdáno

byl, proměně i jiným obcím almužna naměřena, měl
prý 300 měř obilí a 1300 f stříbra na to ustanoven
byl, z čehož na rozdejí školátům 1626 f vykázáno
byl a z jara za přítomnosti duchovních rozdáno bylo.
Tehož a vzdáli 1847 učiněno mnohé pokládání v Dobrušce
v Novém Městě, Machrdě a to tenda přísti ve školách
schváleně z dobrodiních zřízených v naději, že tenké plát-
no, lepšího odbytu nalezne, však zvláště mocen v při-
jíšlí obzory nalezne: Však pro nedlouhém čase, vše hned-
ko proměnilo, opět zamklo, jižto zatěžko bylo věc zobec
niti a při obyčejném přádle a tkalcovaní větší zisk
nastal. Znamenitě zdejším lidu znamenitý výdělek
1848/49 nastal hotovením plachtoviny čili plátěného atlasu
který národním gardám a hojné zvláště uherským
odbojným vojskům lehký a láciný oděv poskytoval.
10 f týdně vydělati, byla velmi snadná jedinému tkalci,
však i na hrubší barvě znamenitý výdělek nastal opět zjed-
návším odbytem do ciziny po skončených bouřích 1849
1850 který až posud trvá a velikou jmou práci dravě (1851)
ač potrava nebyčejně láciná jest. Jest to ale příčes skut-
kem, že po změnách politických, které 1848 v Evropě a
zvláště v Rakousku nastaly a stát ve všech požadavku
na občana činiti přinucen jest, i tento cenu své práce
svého výrobku a t. d. zvýšuje.
Nový stav věcí v politickém ohledu v Rakouších podnět
vzal z Francouz, kdež 22 února 1848 nová únorová re-
volucevypukla a 25. t. m. království zrušeno republi-

ka pak zrušena jest. Na to se v německých státech mový stav
věci hotovil. Ve Vídni ozvaly se nejprve hlasy o svobodu tisku
V Praze sepsal výbor 11 března ve Svatováclavských lázních
zvízelý petici o rovnoprávnost obou národností v Čechách a
všech vyznání náboženských, o zrušení poddanství a ob-
mu národu a t. d. 13. března ale již revoluce ve Vídni vzý-
ně vypukla a vojsko se setkalo s měšťanstvem, načež svoboda
svoboda tisku. 14. března dal „J. M. císař Ferdinand I. všem
rakouským zemím konstituci". „Vídeň jásá" Tak zněla telegra-
fická zpráva v novinách i na úřadech a Praha velký tah
s procházením po hlavních ulicích držela.

Skutečná ústava dána jest 4. března 1849 po rozpuštění
mému ústavodárnému sněmu říšskému v červenci 1848 do Vídně
po revoluci říjnové, ale odtud do Kroměříže na Moravě k
22 říjnu 1848 svolanému. To se stalo od mnějším panovníka
jeho Veličenstva Císaře a krále Františka Josefa I, místo zesnu-
lého strýce svého Ferdinanda I. kterýž se zároveň s bratrem
svým J. V. arcikníže tem Františkem Karlem z prostředí v jane-
rozvaného zřejmého trůnu odvětel, vládu dne 2. prosince 1848
nastoupivšího.

Po ohlášení konstituční listiny známému jsou zásady o zru-
šení poddanství a vyrazení grunta ze závazku robotních.
27. června 1849 vyšel c. k. patent o vyrazení grunta v Čechách
týkaje se spolu vykoupení tak zvaného desátku farního
kostelního, školního. Do vyjasnění lhůty od c. k. vyrazovací
komise v Čechách ustanovené, zadány jsou výkazy potřebné
v ze vedlejší fary (v. Hradské) které však nedlelního na to
na neplatné, k úřednímu jednání prohlášeny jsou, leč by

se dobrovolně buď promitovaný, neb oprávněný o vyrovnání
do posledního listopadu měsíce 1850 u konsese též hlásiti
ctěti. Avšak duchovním bez vůle a vědomí b. konsistoře
to činiti kanonickým právem, že dovoleno není, oznámen
no bylo. Též bližší zdejší vůle není o vykoupení té částky
se hlásiti, chtějíc spíše bažarovcům, nepatrnou tu částku
jako lidy prvé odvážeti.

Před dvěma roky nesmýšlel tak konservativně. Nebo
petici složenou od jednoty katolické pro svůj a mravnost
ve Vídni o zachování gruntů záduších, hostelních a ta
kolika právě smýšlejících ni právní ni jiní obrání
spolu podepsati, ač se strany duchovních i jiných sní-
hladní předložení jim učiněno jest. Byliť onen duchem
odbojným zároveň s ostatními přemožen až i na ty ny-
ní ještě jako v Slavonii, by raději složili petici o rozdání
neb aspoň zaprodání, tychž případnosti mezi sebe.

23. srpna 1849 vyšel rozkaz od jeho Veličenstva císaře
Pana v němžto by by vzdány díky a dále přání, že komo-
ní mír dosažen jest. Zvlášť pak nařízeno duchovní rch-
nosti, aby se zvláštní ctihodná pobožnost k chvále Všemo-
houcího ustanovila a veřejná prosebná pobožnost o udělení
sv. pokoje zastavila. Dan na to se slavila cirkevní památka
za revoluce v letech 1848–1849.

Ale se byli vyzvaní důstojní biskupové rakouští, l. p. 1849
vyzváním psaním od Jeho Veličenstva Císaře Pána do Vídně ke
sjednání o záležitostech církevních svolili, vzpomenuli těžkých
okolností k vyproštění od Boha potřebné ke tomu pomoci použíti

jakož i na to usposobující pastýřský list společně vydati. O
výsledcích snažím toho prozatím sdělovat, že mezi jinými
placetum regium zrušeno a církevní vrchnosti svobodno jest
se sv. otcem i s věřícími bez překážky dopisovati, služby Boží
veřejné i soukromě sezadati a t.d. Viz c.k. zákon o tom ode dne 18 a 23 ledna 1855.

Následkem ulehčeného přestoupení k jinému náboženství
mnozí jsou od sv. katolické církve k.r. 1850 odpadli pro-
tem činnosti a vzdálenější příčina toho jest, že se jim
do rukou dostaly protestantské bible a modlitební knihy
ze přátelů z pruské strany, jsouce sem pašovány: nový zákon
za 9 kr. stůj za 18 kr. stř. ražený. Poslední dva léta přičinil
k jich množství časopis „Český bratrský hlasatel“ mající za
účel vše tupiti co katolického jest. Se svobodou polit. tisku,
myslili mnozí, že jest spolu svobodu tupiti a hanobiti ka-
tolickou církev, schůzky proticírkevní držeti, naše modláře
spílati, úctu svatých, slov Božích katolické a t.d. zlehčovati.
Ani přátelské napomenutí, ani bratrská výstraha nepomáhala;
drzost jejich každým dnem rostla tak, že katolíci nevědouce
jiné pomoci dne 26 prosince 1849. pověřenci jsouce dvěma z
výboru sousedstva schůzku odpadlíků přepadli; 14 shromáž-
dění, kteří jim zvláště druhého dne při vyšetřování schůzky
zakázány jsou. Bylo zadali odpadlíci žaloby k c.k. pražské-
mu městu, kterak se jim odpadlictví od katolické církve
překážky činí, což jsou dne 26 prosince ve své pobožnosti a

večerem byli přepadeni a ze mnohých katoličtí i ubiti
kacířští pak polemují, že jim do lůna nedá chovati jako
katoličkám. Na to tedy 17. června 1850 dvržena zde místní
komise, kdež jedna i druhá strana slyšena, k obapolnému
pokoji povzbuzena, protestanské pak straně, sklůnky
dvědi zakázáno a kat. strana, v čem je onano urážela
žalovati kde slušně poučována byla. Jeřto i duchovní
pastýři, žalovati se jim vidělo, jako by i oni přičinliví by
jiným nenáležité kladli, dokázáno by lo, že některak jí-
rným způsobem, leč otcovským napomenutím spolu s laska-
vým poučením o nebezpečnosti toho kroku pro spasení duše
jim bráněno a ještě katolická strana svou žádost vyjevila
aby se jim vysvědčení o přihlášení se k odpadlictví z
naší strany nedávalo, jich žaloba marná jest, když mají
svědkové jejich pravé vysvědčení takové jim dáti a jim
lo také skutečně vystavili. Když c. k. prakmajistrský úřad
Novoměstský, záležitost tu b. konsistoři oznámil, byl biskups-
ký vikář venkovský hru komisi sem obeslán, načež tento do-
pis od b. konsistoře sem dodán jest.
psán německy

Opatrný vikariátsamt

Druhý den po komisi podkrajského úřadu, vzali dva žalobníci k mši pokoji a svornosti, žalobu smrzpet, schválně cestu ce
n. města konající; a ježto tito dle žaloby nejvíce ublíženi mati
mili, celá žaloba proti konečnému rozhodnutí nemůže a proto d-
.hem kat. strana návrhy odpadlíky ji činění proti k soudu
nezadala.

da 79. L.P. 1850 panovala jest na přemnohých místech
v Čechách cholera asiatská řádic dost ukrutně, takže
na mnohý dn místech jakr v Jičíně a okolí až devátý, de-
jedna osoba, Alžběta, manželka Josefa Holíka z dvorna
dítkami z Hrádku v Dolích, a ještě jedno dítě Fr. Ptáčka
kteří z Hrádku ke Bzím smrti podobnou uchvácení byli;
mnozí zde i po vesnicích rozličných se štěstím z nemoce
povstali. L.P. 1831 an též v Čechách panovala, na Hrádku
jen jedna obět požádala.

1851. Pohřeb odpadlíka, Františka Dusila z N. Hrádku.
Dne 26. března 1851 stala se na Novém Hrádku následující
nešťastná událost.
Dne 24. března 1851, kemrel na Novém Hrádku František
Dusil, švec, člověk nepořádný, který z víry katolické při kaž-
dé příležitosti hanobil a nesty daně zlehčoval, který dne
14. ledna 1850 nejen sám víru katolickou zradil, stane se
odpadlíkem, nýbrž i také přes 20 osob za sebou do proudu
odpadlictví strhl. Tichoslav se nejednou za svého života
veřejně prohlásil, že na katolickém hřbitově Novohrádeckém

poručen býti měchce a katolici ústně i písemně žádali
aby c. k. podkrajský na Novém Městě Jan Lhota pohře-
ben svrchu podotčeného odpadlíka jejich čistý katolický
hřbitov nepoškvrňoval, naučil předce c. k. podkrajský
Jan Lhota, aby se odpadlík na katolickém hřbitově pro-
choval. Za tou příčinou odebral se dne 26 března sám
ke provedení nařízení svého, třemi četníky doprovázen na
onen hřbitůvek. Lid se ze všech stran shromáždil, naří-
kal, bědoval, prosil aby odpadlík na katolickém hřbitově
pohřben nebyl - ale marného nadarmo. Hanobitel, přemitel
svaté víry katolické Fr. Dusil byl na katolickém hřbi-
tově pohřben a následující osoby, byly od c. k. okresního
soudu na Novém Městě proti zdlouhavému předvržení - jmenovitě
od c. k. assessora Jiřího Matěmy - vyšetřovány:
Josef Boš, truhlář a domkář,
Jan Boš, truhlář
Kateřina Černá
Josef Drašnar, truhlář a chalupník
Marie Drašnarová manželka kněze
František Drašnar
Karel Fendrich
František Freidel (Fraidl)
Marie Grünová
Marie Hrušková
Marie Hrzizlarová
Rozalie Hofmanová
František Holý
Františka Jarošková

Františka Krahulcová
Johana Klimšova
Emanuel Kubeček
Josef Kubeček
Františka Meidingrová
Anna Urostuá
Josef Přibyl vibec Meisner zvaný
Josef Přibyl mladší
Anna Roubalova dcera Skalce
Alžběta Roubalová
Anna Smolová
Jan Siegel
František Wolf
Marie Vančurová
Františka Vondrejcová
Jan Vondreje starší domkář
Jan Vondreje mladší kolář
František Feistl
Jan Grun truhlář
Josef Přibyl starší č. 79.
Jan Přibyl krupař
Ferdinand Petr
Josef Plaček
Josef Skoda
Páter Josef Klein
Josef Přibyl č. 207
Josef Srnec z č. 197
Josef Cejnar, kupec

František Hanzálka
Josef Přibyl z č. 157
Jan Švarc z č. 14.
Ignac Švarc
Alžběta Přibylová
Ludmila Hanclová
Anna Bosová
Jan Hofman
Anna Novotná vůbec studená kovářka zvaná.
František Černý z č. 44
Václav Vondrejs kovář
Emanuel Černý
Otilie Černá
Marie Sobotková
Václav Roulal
Josef Švarc, vyslužilý vojáK
Marie Šmídova
Jan Drašnar.

Akta vyšetřovací byla od c. k. okresního úřadu sloužícího
v měsíci září 1851 odevzdána Hanušovou obžalovací c. k. vrch-
nímu soudu zemskému v Praze, která v zření soukromém
dne 18. února 1852 č. takto za právo nalezla:

I. 1. na Josefa Boše pálenkáře a domkáře z N. Hrádku č. 234.
2. na Jana Boše truhláře z N. Hrádku
3. na Kateřinu Černou manželku kováře z N. Hrádku
4. na Josefa Drašnara, chalupníka z Dolích č. 63.
5. na Marii Drašnarovou manželku krupaře z N. Hrádku
6. na Františka Drašnara z Bukové

7. na Karla Fendricha výměnka z Bydla
8. na Franta Fridla tkalce z N. Hrádku
9. na Marii Grúmovu manželku krejčího z Hrádku
10. na Marii Hrčkovu manželku malíře dtr
11. na Marii Heizlarovu, dceru pr Ignaci
12. na Rozmii Hofmanovu
13. na Františka Holýho z Merklína
14. na Františku Jančíkovu, manželku zámečníka
15. na Franta Krahulce, tkalce z N. Hrádku
16. na Johanku Klimsovu z N. Hrádku
17. na Josefa Kubečka tkalce z Hrádku
18. na Františku Meidingrovu, vdova z Hrádku
19. na Annu Novotnu manželku tkalce
20. na Josefa Přibyla - Mistra zvaníka
21 na Josefa Přibyla chalupníka č. 73
22. na Annu Roubalovu, dceru Ignáce
23. na Alžbětu Roubalovu vdovu
24 na Annu Smolovu manželku tkalce
25 na Jana Siegla z Merklína
26 na Franta Wolfa tkalce z Hrádku
27 na Marii dceru Antonína Vančury z Hrádku
28 na Jana Vondřeje, kolář, otce
29. na Emanuela Hubečka tkalce z Hrádku
30. na Františku Vondřejcovu manž. hajného
31. na Jana Vondřeje kolář, syna
32 na Ludmilu Hendlovu manželku barvířské
33. na Marii Šmajdrovu, vdova zvaná Mára
34. na Jana Grúma truhláře

35. na Josefa Přibyla kladce
36. na Ferdinanda Petra kladce
37. na Josefa Ptáčka chalupníka a
38 na Josefa Skrdu z č. 207 na obžaloba místa v té
míře míti, že tito sami spáchali zločin pozdvižení.

II. i. na fr. Josefa Kleina kaplana na M. Hrádku
2. na Jos. Přibyla z č. 207
3. na Jos. Švarca chalupníka z č. 107
4. na Franta Hromádku nádeníka a
5. na Josefa Přibyla z č. 151 má obžaloba místa v té
míře, že spáchali zločin spoluviny z pozdvižení.

III. na Františka Faistla má obžaloba místa v té míře
že spáchal přečin pohlukování.

IV. platí i o Janu Přibylovi krupaři.

V. na Josefa Lejnara kupce má obžaloba místa míti
že spáchal přestupek proti policejním opatřením.

VI. Od dalšího soudního stíhání osvobození jsou
následující osoby:

1. Jan Švarc nádeník z M. Hrádku č. 14.
2. Ignac Švarc chalupník z Hrádku
3. Alžběta Přibylová mamželka Dominika
4. Anna Bosná manželka pálenkáře
5. Jan Hofman chalupník č. 101
6. Anna Mrotná zvaná studená Kovářka
7. Frant. Černý č. 44 domkář
8. Václ. Vondrys syn kováře
9. Em. Černý kladce
10. Otilie Černá manželka kostelníka

III Marie Sobotka, děvčka na faře
12. Václav Roubal zahradník
13. Josef Švarc vysloužilý voják
14. Jan Drašnar Hradec z Dolu.

VII Hlavní přelíčení budiž přeneseno na c. k. krajinský soud
v Jičíně, před kterýž se všichni obžalovaní odkazují
VIII P. Josef Klein má až do skončení následků ve vazbě zů-
stávací držán, ostatní ale obžalovaní přísvobodě ponechány
býti.

IX K hlavnímu přelíčení mají se dostaviti následující
svědkové - 71 - jichžto jména se nalézají ve zvláštním
obžalovacím spisu, vydaném ve komisy obžalovací c. k. vrch-
ního soudu zemského v Praze od 24. Března 1852 chovaném v
listinné farní registra V. pod jménem „Varia" - Též se v listinné
farní Regist V. pod jménem „Varia" nalézá spis obžalovací
c. k. státního zastupitelství v Jičíně téhož obsahu.

14

1852

Hlavní přelíčení setrvalo téhož roku 1852 při c. k. krajin-
ském soudu v Jičíně téměř po celé 3 měsíce a sice v říjnu
listopadu a prosinci.

K žádnému z žalářů odsouzení jsou:
1. Josef Švarc vysloužilý kaprál a chalupník z M. Hrádku
2. František Hromádka, trafikant a nádeník z Hrádku
3. Josef Přibyl chalupník z Hrádku č. 151.

K dvanáctiměsíčnímu žaláři odsouzeni jsou:
1. Marie Grünová manželka krejčího z Hrádku
2. František Wolf, chalupník z Hrádku
3. Jan Grün truhlář z Hrádku.

4. Josef Půbyl (Kejda zvaný) z č. 79/151.
5. Josef Plácek domkář z Hrádku
6. Josef Škoda tkadlec z Hrádku č. 207 a
7. P. Josef Klein kaplan na N. Hrádku.

K jednomužčínímu žalári odsouzeni jsou:
1. Josef Boš, palenkář a domkář z Hrádku
2. Josef Drašnar, chalupník z Dolu č. 60.
3. František Drašnar tkadlec z Bukovce
4. Karel Fenderych výměnkář z Bydlar.
5. Marie manželka Josefa Horňka malíře
6. Rozina Hofmanova
7. František Holý držitel zahrady z Mezleří
8. Františka Janečková manželka zámečníka z Hrádku
9. Františka Mecidingrová vdova z Hrádku
10. Anna Novotná rodem Roubalova
11. Josef Půbyl tkadlec a
12. Jan Vondřejc, holář otec - ti všichni mají trestný žalář postem
13. František Frajal tkadlec z N. Hrádku
14. Marie dcera po Ignaci Hejzlarovi
15. František Kralupec tkadlec
16. Alžběta vdova po Filipovi Roubal
17. Marie dcera Antonína Vančury a
18. Ludmila manželka Jana Hencla, barbíře

K trůnedelnímu žalári odsouzena jest Anna dcera Ignáce Roubala z Hrádku.

K třídenímu žalári odsouzeni jsou:
1. František Faist z č. 152 z Hrádku a

(Opis vložen do přípisu na farní paměťové knize i s chybami)

Mi níže psaní když jsme dne 25. března no. 1851 s dvojí etiketě služby B. Tomáše šli, tak se nám přihodilo, že pro vykonaných služeb Páně B. nás z Nového Hrádku na pohřební službu bratří Nov Hradečtí, kteří nedaleko od Říma odpadli, žádali, která dne 26. března 1851 vykonána býti měla.

my jejich žádost neodepřeli, ještě toho dne totiž 25. března t.r. jsme s nimi na Nový Hrádek šli o rozličnosti nevzdělaného ba mad nohým podmanění lidu nevědouce šli, tak jakž smě k první službě od Bačetína šli, tak ta nevzdělaná líce rozpustila se na nás vyřítila a nám Beraní, Helvetii, ba hdo ní jak pokřiky vedli (načež jednomu jménem Jan Hlavský z Vysokého Onjezda prstem ohrožal a to jest ten starý Beran pozdvihli.

my nehledíce na jejich křiky, šli jsme k Hrádku, tam tlč lid rozbouřen, že má první Helvet na hřbitově letos pochovány, se rozstoupili, tu nám vstříc tři chasníci tolik místyse vyšli, kteří když za nás odešli, tak na způsob beraní za námi vředěli tak jsme měli naději, že budeme klidně přivítáni, ne tehdy jsme ani skrze přes město nešli, než přec do jedné ulice sme jíti museli, při které jeden z těch bratrů ubytovával, který nás z Bačetína vedl a nejprve domů přes nás nechati chtěl, tu zase ti blásali ďáblem znamení do boku se dali a nás jako s hudbou do příbytku doprovodili, my tu viděnce, že pohoj mít nebudem poslali jsme jednoho bratra k představenému, mohli-li by nás hned propustit, neb bratr zemřelý a mi nepohřbený proměnadž pův pan představený doma nebyl.

My tu vše naděje zbavení musely mu tam odtud pryč do jiné dědiny jíti tu nedaleko od města, jdouce zase za námi tři, jeden z výboru ještě se domnívá na jeden vrch vyběhli a na nás hrůzy nadělávka: máte na čas vyměřádi, však my Vás vždy najdem křičeli. my tu pro dešť a zimu tomu zmoření jsouce musely jsme přes hrdinné cesty do vsi Bačetína jíti, nezdaří tu

Jak k šenkovnímu domu přicházíme, tu proti nám vyběhli a to jsou sami helvité breptali, Mi zase vědělí, že tu neobstojíme a tak jsme odtud museli až do Ohnišťova zase půl hodiny jíti, kdež jsme přátelsky jsme přátelsky přijati byli. Tu nám byl nápadný nocleh dostalí u Vendelína Lenharta, začež mu dobry vzdávámě, Bůh mu dej všecko dobrý když jsme z Ohnišťova šli pobrat sli; tak jsme šťastně zase k bratrům přišli; Tu nám byl vyprávěno, jak v noci přátelská rota obklopila přístavku chrudimské a nás mužstvo ze spaní vzbudila. Tu byl celou noc bědám hrozným a to mu úřadu nevinnostmi s podpisama, že nebožtíka na hřbitově nepřijmou, načež ještě naši psaní poslali, že když tam bude helvetský kázání držané a nebožtík na jejich hřbitov pochovaný že by mohlo tisíc duší odpadnouti z katolictva. načež jim pan hejtman odepsal, třeba deset tisíc, ještě bude jejich dauta. Tu se pan hejtman nadal, že tam bude zbraně sáby třeba, protož tam odeslal tři žandármi a sám, že tam po osmé hodině ráno přijede. tu mi s tou přátelskou rotou čekajíce na pana hejtmana, dříve než hejtman přijel, všecka lůza byla již na cyrkvi na hřbitově shromážděná, nechtěce dát hrob kopat, tak se hasali a přísahali, že máz at tam zahynou než aby tomu svolili. tu pan hejtman vyjeli slova a přijel, proti němuž žandarmi též. Tu ta oslepená lůza se ho počala chopit, načež tu jeden žandárm vozu se držícího na p. hejtmana dotírajícího holomkou pod rámenem poranil a tak se musel pan hejtman nábitě do města brát a lid prchávat a rozhánět. Potom když deputace, kteříjsto nad bohdašínem se s nimi setkali a s nimi do města šli, tu sme se všichni dohromady sešli a ta lůza a drzyhe zas námi počínala a bučela, načež pan duchovní jemu k tomu čtyři pozdravoval, tu jsme zpěváci pohromadě za ozbrojena a za d. c. k. (duchovní otčina hejtmanská) pánem šli, Totiž: Václav Ježek, Václav Šolín, Josef Ježek z Klášťora, Jan Kaňský z Újezda, Jan Šolín z Třešic, a Václ. Němeček z Jilovic, nesnesl pro bezpečí zpěvníček, kancionál namalé obkazoval a bratr nám knihu zacali a tak nás s bubnem do rathauzu dopravili. (Konec vložené zprávy)

2. Jan Přibyl kupař z Hradce.
Této všichni svůj trest v kázni Královéhradecké přetrpěli
a tak s pomocí Boží, prosmi víru katolickou pravou mu-
– když se byli totiž na spravedlnost nejvyššího c. k. ka-
sačního soudu ve Vídni nadarmo odvolávali. Při celý tom
dvžán a co nejhorší bot v tuhé vazbě
města do druhého hradu, nejprvé byl dne 14. května 1851 v klá-
ře milosrdných bratří v témž městě uvězněn, pro více byl
do kázně v Jičíně převezen. Zde byl při svém příchodu
v přítomnosti jednoho strážmistra hrubě nadaného cigáro kouře-
ním svých peněz a kapesních hodinek, musil kabát svléknou-
ti, kterýž se zkrze na zkrze prohlížel zda-li v něm něco
nebezpečného skryto není. Pak musel vestu, lajblík, kal-
hoty, boty, fusekle, plátěnky a konečně v košili svléknouti –
což všecko co nejbedlivěji se prohlíželo. Ubohý stál nyní
kněz, jak ho Bůh stvořil nahý na dlažičkách za dne
studeného, zimou se třese dosti dlouhý čas, až nelidské
křesťana nehumánné a zvlášť pro kněze potupné prohlížení
ukončeno jest – načež v pokojíčku jedním oknem, téměř
ze dvou zazděným, na hoře silnou mříží a drátěnou
ve druhé polovici měsíce července 1853, kdežto co kázenice
Královehradecké vyvrtpění dvouměsíčního žaláře jest odsouzen.
Po vytrpění trestu pro svou choroby jest na odpočinek dán.
Kaplan Jelínek učinil malé zápis: Pozn: Kdepak byla kantita

kdo biskup - nedělí oni s mým horlivém a zbožném kněz:
stál se pokus aby mu nějak byl ublížen? K Jelínek.
Že c. k. soudcové tak přísně s obžalovaným zacházeli
nelze se diviti, když připomeneme, že falešní svědkové
proti obžalovaným v hojném počtu povstali a tak svým
nepravým, křivým svědectvím dosedli, že obžalovaní nevinně
utrpěli.

Poznámka k. Jelínka: Proč nebyla taky druhá strana slyšána
Aut-quit est veritas - ptal se již Pilát. K Jelínek.

1854.

V tomto roce jakož i v následujících dvou letech 1855 a 1856
panovala na horách velká dražota. Korec žita platil asi 12 f
a ještě více, korec pšenice 16 f, korec ječmene až 10 f
korec ovsa 5 f a ještě více. korec brambor 3 f, to vše na
stříbře. Práce měli sice tkalci dost, ale výdělek při tak
velké dražotě nestačil. Smělo a jistě se může tvrditi, že
v nadzmíněných třech letech v zdejší kolatuře nejméně
150 lidí následkem veliké bídy a nouze zemřelo. Nemoc-
ných bylo převelké množství. Na otázku: co vám schá-
zí. obyčejně odpovídali: Penězů prosím - kdyby byl co
některých mohoucích občanů, dělalo se vše co jen
možné - ale to nestačilo. Zvlášť obyvatelé Hrádkovští
a Borovští / Borovští / hořeli na žebrotu až kraje vycházeli

1857

Toho roku dražota přestala a teď se mohl při své pil-
nosti a pracovitosti pučistaří žíviti, začež neskončené

sličky dobrotivému Otci nebeskému !!!

1862

V tomto roce zdejší osadníci od 1. listopadu až do konce prosince mnoho hůdy zakusili. Drahota sice nebyla, ale práce v bavlně následkem místaotné války v Americe velice ochabla. Lidé byli by rádi pracovali, ale práce se nedostávalo. Bylo to smutné podívání v jednotlivých příbytcích, kde 8 třebas osob bez práce bylo a kde třebas 3 stavy tkalcovské prázdny stály. Mnozí počali sice plátna dělati, ale pro malý výdělek to zpět nechávali.

Nedostatek práce v bavlně trval i v nastalém roce Páně 1863 Vzdávacího bavlny jest malý počet tkalců a to ještě při velmi malé mzdě vydrželi. Teprv počátkem měsíce máje zdá se, že obchod v bavlně opět vzmáhá a následkem toho tkalci zase žádanou práci dosti míti budou. Sám neskončitelně dobrotivý Bůh, ať všecko vše napraví.

1863.

Dne 10. června 1863 byla navštívena generální kanonická a školní visitace na Hradku od ekselence pana Karla Borrom. biskupa, jehož na visitační cestě p. Antonín Lima biskup. sekretář a ceremonář, dále vysoce důstojný pan Jan Vitáček děkan a bývalý biskup. vikář, místo vysoce důstojného pana Jana Jansy kanovníka a nejvyššího scholarcha na Opočně při visitaci nemocně a veleduštojný pan Václav Brandejs, biskup. vikář doprovázeli. Na důkaz úplné spokojenosti udělil náš Vrchní pastýř mé farářství „Ad Mare Canonicorum" a p. fárání Janu Jelínkovi zvláštní pochvalný dekret. (farář Hradec 1854-81)

Při té příležitosti byl birmovanců 722 a více z Nového

Hradku a Bydla 270 z Borové 200, z Dlouhého 57.
ze Rui 20, ze Smržné 128 z Tisu 47.

1866. Nešťastná válka 1866 s Prušáky

Dne 20 června 1866 vypovědali Rakousku válku Italiané aby Benátsko ulomili k dni 21. června Prušáci, aby nadvládu v Německu a Slesvik Holstyn pro sebe obdrželi.

Prušáci vtrhli do Čech třemi armádami. Pod bratrovcem krále pruského Bedřichem stála hlavní síla Prušáků, totiž první čili prostřední armáda. Ta vtrhla do Čech od severní strany, totiž od Žitavy a Zhořelic a táhla k Liberci. Proti ní stál Klam-Galas a měl ji zdržeti, ona však zvítězila dne 26 června u Turnova a Podolí, dne 28 června u Mnichova Hradiště a dne 29 června u Jičína a stíhala Klama pořád postupujíc ku Králové Hradci. Dne 2 července stála u Hořic.

Druhá čili pravá armáda, kteréž říkali labská armáda vtrhla pod generálem Herwarthem též 23 června od severu do Čech totiž od Drážďan a táhla přes Rumburk k České Lípě. Dne 27 června vyhrála šarvátku u Kuřích Vod dne 28 června bojovala s první armádou u Hradiště a hnala se pak také k Hradci a stála dne 2 července u Smidar

Třetí čili levá armáda, nazvaná Slezská pod princem dědičným vtrhla do Čech dne 26 června od východu totiž ze Hladska dvěma proudy, jedním u Náchoda, druhým u Broumova. Ti od Broumova byli dne 27 června od generála Gablenca u Trutnova na hlavu poražení, den na to však sesílení zvítězili na témž bojišti u Trutnova a Pilníkova. Dne 29 dobyli Králové Dvora a stáli tam a u Miletína

dne 2 července. Druhý ten proud proti generálem Steinmetzem
vítězil u Vysokova blíž Náchoda, dne 28. u Skalice dne 29 června
a stál dne 2 července též u Královéhr Dvora.
Hlavní bitva byla dne 3. července svedena u Sádové čili u
Hradce Králové. Neschopnosti vůdců rakouských přivedeno to
vzdor statečnosti naší armády tak daleko, že vojska Pruská spo-
jila se a v bitvě dříve jmenované poražena armáda rakouská
úplně na hlavu a dala se úplně na útěk. Prušáci obsadivše
bez všeho odporu dne 8 července Pardubice, přitáhli již 12 července
a následující dny v počtu asi 45.000 do Brna, odkudž rychle
k Vídni táhli.
Mezi tím bojovala naše vojska vítězně v Italii a bodlo-
naše na moři, dobyla slavné vítězství na zemi dne 24 června
u vesnice Custozzy a později 21 července i také na moři.
Když ale naši u Sadovy prohráli a do Moravy ustoupili, odstoupil
měl císař rakouský Benátky v Italii císaři francouzskému a po-
slal armádu italskou krapně k Vídni a odevzdal nejvyšší velitel-
ství všech svých vojsk arcikníže Albrechtovi vítězi u Custozzy
v Moravě se vojska naše stále spořádala a arcikníže Albrecht
rozkázal veliteli severní armády Benedekovi, aby se s ní armádou
k Vídni přitáhl, kde byla již armáda italská shromážděna
a blíž Vídně na Dunaji nesmírná hráz kolem Vídně posta-
vena. V den stálunutí Benedekova, totiž 15 července v neděli
pozdní noci, byla vojska tato přepadena od Prušáků
u Tovačova a Přerova a konečně i přemožena.
Toho dne začalo se vyjednávati o štědrý odpočinek od
bojování – avšak nechtělo se to dařiti.
Následek šťastného této války byla u Blumenau blíž

Břitislavy v Uhřích dne 22 července. Ten se boj ber pro-
pěchu Prušáka rozhodnul. Avšak obojí vojsko zůstalo
nedaleko sebe blíž bojiště a podobalo se, že bude boj zase
obnoven. Ten však přišla v poledne zpráva, že jest odpoči-
nek od boje na 5 dnů ujednán. Ten odpočinek byl potom
zase na 5 dnů prodloužen načež se pak vyjednávatelé
počali o uzavření pokoje, kterýž dne 23. srpna konečně
mezi Prushem a Rakouskem v Praze podepsán jest. Ne-
dlouho na to jest mír také v Italii uzavřen, ve kte-
rémž na vzdor vítězstvím na zemi i na moři, jedině
k mírů vítězství Prusové, Benátky Italii připojeny jsou.
Hlavní podmínky pokoje mezi Prushem a Rakouskem
byly následující:
1. Území Rakouské zůstane hrabě království Benátské-
ho jak je
2. Císař Rakouský uznává zrušení prosavadního němec-
kého spolku a svoluje k novému upravení Německa
bez účastenství Rakouského, kteréž z Německa vyloučeno bude.
3. Císař Rakouský přenáší všecka svá práva v Šlesvik-
Holštýnu na krále pruského.
4. Rakousko zaplatí 40 miliónů tolarů Prushu, z nichž
se odrazí 15 miliónů, které Rakousku připadlého co vá-
lečné útraty o Šlesvik Holštýnu.
Tak se nešťastně pro Rakousko skončila ta válka v které
měli Prušáci 250.000 mužů, naši pak 180.000. V obou stran
bylo v té bitvě 1.500 děl v každé asi polovi-
Po uzavření pokoje se Prušákům z Čech vracelo. Za 3
dní byli vtrhli do Čech, avšak skoro 30 dní potřebovali

k tomu aby odtáhli. Když konečně 18 září, poslední oblak
s Rusáky z Prahy odjížděl, oddechl si mnohý zvolaje:
„Odejde a nevrátí se." Zanechali nám bídnou krajinu ve vlastí
naší. Celá země, malý kus na západě vyjímaje, byla od nich
zaplavena. Pět krát sto tisíc Rusáků, bylo zajisté v Čechách
a naši krajané stonali nad tím jídlem, co ho ti cizinci spotřebovali.
Kde dostali hrdlo jíst, tam byli pohromě: jakž ale mělo být
v těch krajinách cestování, které dříve zpustošili. A tam
kde obyvatelé, másla, vajec mléka, chleba nemělo, pročež
se oni z nouze mnoho ohlíželi, bylo zle. Maso si prodejů sami
opatrovali - ovšem tak že volečkům dobytek násilně brali
a poráželi. Nejvíce utrpěly obce ve kterých bitvy svedeny
byly. Tu brali Rusáci napořád, seno, oves, žito, pšenici,
krmě, vozy, dobytek hovězí, skopový a téměř všechno co mají.
Na polích byla žeň s polovic a kde táborem leželi, neb kde
bitva zuřila, ovšem zašlapána, slámy a dříví odvézti
velikou sílu do ležení a tím topili. Když v stavením a
v nejmenší chatrči vše prohledali a na ruby obrátili a co
se jim hodilo vzali, neb rozbili, tu mohl každý pozorovati
poznati jaká je ta válka Němců s Němci.

V Praze musil přestávati každý sprostý Rusák denně
libru masa, neb ½ libry slaniny, krom 3. libry zeleniny
neb ½ libry hrachu, neb ¼ libry krup, 2 libry chleba
půl měřice piva, lot kávy, 1½ lotu soli 3 loty tabáku. Důstoj-
ník pruský dostával snídaní, oběd a večeři, ovšem vše
řádně, krom toho láhev vína a 6 cigár. K tomu požádal si
postel - a to vše nedalo a máslo na houshy k snídani
a notnou svačinu, také ještě každý vymáhal.

Chraň nás všemohoucí Bůh pro budoucnost od zlého hladového roku !!!

15. ledna 1879

Den 15 ledna byl by bermanský soudnjm bývalý pro městečko Nový Hrádek. Okolo 9. hodiny večer, vypukl tohož oheň a v krátké době zasáhl celé stavení Jana Hnilka malíře pokojů. Jiskry velké létaly na celou protější stranu městečka až za kostel. Z kopce při slabém jihovýchodním větru jak obyčejně při ohni povstává; štěstím však bylo, že byly střechy ledovcem pokryté, čímž jiskry přece nedostaly vznětu, ač mnohá deset, dlouho doutnala a tak jsou samotný Jan Hnilk vyhořel a i jemu ještě světnice a chlévy zachráněny

Oheň. Dne 6 září 1880 po půljedenácté hodině večerní stál se povozným poplachu, že při farské ulici hoří. Oheň skutečně vypukl v čísle 69 ve domku Václava Průbyla, který byl právě s dřívím přes pole a jehož manželka byla ležela v Malohřanech s rozdrcenou nohou. Oheň byl dle všeho byl tedy cizím člověkem založen. Vyšetřování k tomuto cíli zavedená, nevedlo k žádoucímu patřičnému důkazu. Při požáru panovalo úplné bezvětří, ale také úplná bezhlavost, neb oheň šířil se pozvolná po obou stranách ulice a dospěl jižního na pravé straně jižního po ulici dolu až k č. 75 příbytku Josefa Průbyla, tohoto času zaměstnaného hajného, kde hasiči cizími byl zadržen; naproti tomuto vyhořela celá levá strana ulice od č. 89 až po farskou zahradu, kde stála budova školní pod číslem 102. Vzhůru k městečku naproti chybla a shořela fara, při níž pracovalo nejobyčejnějším úsilím stříkaček: domácí Ohnišovské s hanicí, Oleňovské stříkaček

a Novoměstské s hanči a kde se podařilo uchránit
stavení hospodářská, která kdyby byla se vzňala, byla
by sněta bývala pro chrámu Páně i celém městečku. Na
faře samé nedáv vzniku požáru při straně kostela, kde
těsně stála a z cizích praní na místě byla stříkačka
z Olešnice a její hasičské množství. Mimo jiné zimerrané
stříkačky byly zde také ještě ze Spi hasiči a Jestřebí hasiči
za zachránění chrámu Páně děkovati dluzno hlasně Olešnic-
kému a Obrnšovskému hasičům, kteří obojí obdrželi od
asekurační společnosti Generali v Terstu po 30 zl. v. č.
co odměnu.

Vyhořelo zůplna i s farou 26 čísel, archiv pak farní
úplně přičiněním faráře zachráněn.

Roce 1880 pro velké deště na podzimě, brambory mnohé hnily 1880
také že pak lid mnohé bídy aut i hladu skoro zahynul. Za toho
přičinou poslány sem na jaře 1881 státní peníze, by si lid
mohl zasít a brambor nasázet.

Rok 1881 byl opět deštivý, tak že se obilí špatně klidilo. 1881
Brambory se urodily.

Plán na stavbu nové farní budovy vypracovaný p. inženýrem Plán fary
Krejčím z Opočna byl od velebn. místodržitelství zamítnut
Nový plán byl zhotoven od p. inž. Brandtnera z Dobříše
a ten schválen dne 23. června 1882 byla veřejná licitace
na stavbu fary. Najal ji p. Franc Šubrt stavitel z Dobrušky
za 6793 zlatě.

Zima r. 1881 a 1882 byla zde taková, že nemá pamětník
her, některé dny v lednu byly slunečné a teplé jako v létě.

V knize: Liber Memorabilium N: II. na stránce 99 ku konci stojí zaznamenáno, že do základního kamene
vyhnělé fary r. 1881 dáno bylo: Ostatky svatých sv. mu-
čedníkův Lucidi, Plumbiate, sv. Jana Mep. se hrobu
jeho ostatky a rem. Křížek svěcený sv. s. Patricia
kosti sv. Klementa, cedulka sv. Lukáše, Agnus Dei,
Růženec Rodičky Boží se svídičkem sv. Ignauci Igna-
cinsa a sv. Františka Xav.

Zdejší kaplan velebný p Pavel Langer. dověděl se tohoto
a pak dal v rohu z bylých základu fary směrem ke
vratům a studni kopat hrobařem Franc. Černým a
vskutku přišlo se na věci uvedené a přítomnosti veleb.
p. Pavla Langra jak Tomáše Haranta, pp. Josefa Nr-
votného ředitele kůru, Josefa Suchomela c. k. poštmistra
a rád. Věci ty nalézaly se ve zvláště uděláné prohlu-
bině v kulaté skleníce, jíž byla jižní přikryta a v ní
bylo plus minus. Zachovan nalezen byl Růženec ač spra-
chnivělý přec ještě celý s nit tkaná, která zvlášť
dobře držela, docela nepoušené bylo svídičko, medailon
kulatý, na jedné straně krásné vyryt byl sv. Ignácius
a na druhé smrt sv. Františka Xav. Vše bylo čisté žluté
teprve venku zčernalo a úplně znatelné. Ostatní věci rodné
ustrpěly a shnuly. Věci ty byly dány do základu nové fary.

Dne 24. června 1881, byla zde generální visitace, konaná
od Jeho Bisk. Milosti z Hradce Josefa Jana Hlaváčka a
vrdičkem z Budětic u Soušice, blízko Káby. Oběd držán byl
v soukromém bytu paní Bočkové č. 234, kde duchovní s

nájmu byli, fardář v I. patře, kaplan v přízemí.

1882

Jaro roku 1882, totiž květen a červen byly v celých Čechách deštivé a dešťové, následkem dešťů žita zvlášť v kraji mnohla odkvétati. V polovici července počalo pršet a trvaly deště přes celý srpen, takže nejen v kraji, nýbrž ve vrchách v celých Čechách obilí stálo dílem na stojatě, dílem ležíce. Tuto stala se ohromná škoda. Mimo to nadělaly průtrže mraček mnoho škody v okresu Frýdlantském, kde byly všechny potůčky na Vrchlabsku a v okolí. Prodlouž. záplava vzala v Halíči a v Rakousku. V Tyrolsku přišlo 51 lidí o život, škody 21 miliónů.

Stavba fary.

Dle plánu měl být v archivu klenutém, zádný komín převažoval se však pohojíčko ten co klenutý v zimě teplejší dobře hodí za ložnici faraři v zimě, vymohl tolik farář Harant že tam přišel komín, jakož v z té příčiny, že v I. patře dál, který má nejzdravější polohu slunečnímu může se dát přehradit opět s malým pohojíčkem nad archivem pro ložnici letní nebo pro hosta zvlášť některého při bouřce hazdělat p. faráře, by tedy i tam komín byl, nebot na Novém Hrádku musí se často i v létě topit zvlášť z rána.

Komín nad spižírnou komorou - gvelbem v malém pokoji odpadl, avšak vzav potřeby, může se přes chudbu věsť trouba do velkého komína. Kuchyně měla být jen v prav. Po-nevadž je zde velká zima, nechtěl farář připustit, by teplo z kuchyně v zimě zvlášť ve dne přicházelo, mamě nebylo, žádal by kuchyně byla v levo, kteréž se v létě může také upotřebit

co pohoje a v pravo vzít a též prát. Měděný kotel tam
byl celý sesly a patriát neměl dát nový, tak musel farář
důvody, že je inventáře vyhrojovat
Jak se stavěla Boaba. Jara.
Základy jsou mísky až na 3 metry hluboké avšak ne širší
než zdě sme na straně k silnici jsou i vyšší než zdě.
Vápna se do základu dávalo velmi málo a podobně též do
zdě, pod cementové dlážděné dlažby na chodbách a pod dlážděné
hy na půdě, dávalo se jen obdané blátě, které se vodou roz-
dělalo. Do zdí měly se dávat cihly jedna řada na dlouhou
podélné zdi ▭ a na ní druhá řada napříč ▯ avšak ta
zednící velkou většinou cihly napříč v půli přetloukaly
a z jedné udělali dvě - vždy líčem dovnitř. Farář přitom
ohledně vápna a této manipulace s cihlami se opíral
takové stavbě, ale došel přitom ještě hrubostek, zejména od
Basty polira z Dobrého slovy: že nemá hroublík by ka-
menu tam ležící ohroublovat. Zednikymět p. stavitel
zvlášť dobře „obrychtovaní" - kteří mimo to chtěli často
od faráře a i od jiných třeba jen kolemjdoucích nem-
stále na kořalku, tak že mnozí byli často opilí, ano jeden
se opravdu při dláždění kůru s cihlami ve svém ožral-
stvě mít na hlavě a kroužit. Běh zachovej každého
faráře před takovými zedníky a dělníky! Že faráři
který jim podstrčnou práci a zvláštní allotria nechtěl
trpět, dost nadávali rozumí se samo sebou. Na jaké
mou faráři se stavitelem byl, který zedníkům a maltéři
nařizoval, co a jak mají dělat, dovnitř si každý. Písek
bral stavitel i z jam, kterých na dvoře nadělal a

praha je šutrem zaházel. Stavba ta je dle německého:
ein Krippelbau: ač to má z venčí hezký kožich, jako sle-
činka, když jde do plesu na vrch hej nespod fuj!
Farář hned ze začátku a sice dne 12 června 1882 pod
čís 251 far. věc tu oznámil krajiřeckému patronátnímu úřadu
na Opočně, ale nestalo se praničeho, když už stavba (práce
zednická) byla ukončena, oznámil farář všecky vady p. t.
p. řediteli Opitzovi na Opočně.
Oheň 2 června 1883.
Dne 2 června 1883 o 1. hod. odpoledne, při strašném vedru
vyrukl oheň v čís 137. u Jana Jaroše, který ubohý prouze krá-
ve vyvedl, ostatní mu shořelo vše. Oheň způsobily dětky sousedy
Vojtěchů 2 Jaroše, Šimánek, Černý František a Hořek z nichž
Šimánkové dva, Černý Ant. kostelník, Grim Jan lékař
Šiby Josef záložensky, Hořek Jan malíř, Lukešova vdova
mimo podruhy. Hasiči byli: Hejtší, z Ohnišova, Oleřnice
Sedlonice. M. Místo, stříbrecky z Bystřelic, Domašína, Žáleran
a Jestřebí (nebo Semonaze)
Farář který byl v nájmu č. 234 až po který dům hořelo
musel se vystěhovat, při čemž byly věci ukradeny — šatstvo,
stříbrné lžičky, načiní v ceně na 100 zl.
Poněvadž nadsvědomitou stavbou jeho se stalo, že farář potom
dobře, musel dlitě v nájmu a tím do škody přišel, žádal
za krajiřeckého patronát. úřadu na Opočně náhradu alespoň pro
část z akcií za ztrátu, vzniklou shořením fary, zejména za zachraňování
farních matrik, spisů a knihy načež dostal následující

famosní odpověď, kterou tuto nanstálou upomínku odsloužil
podal. (Německy psaná) Podepsaný knížecí Arcibiskupský
patronátní úřad v Opavě 6/6. 1883. Opitz v. r.

Na toto laskavé vyřízení, odpovídal farář, že nikomu zde
a tudy Tma mému knížec. patr. úřadu vinu toho vůbec
toho připisovat nemůže a na soukromou šatuli (?) kaut-
ele Páně, že zcela nepočítal, to že jsou zde ještě mno-
hem chudší než on. Spisem tím 858 obrátil se farář na
ctěj. c. konsistoř, která mu svolala sama 30 zl r. č.
Dary pohořelým.
1. Od knížete Páně 300 zl. 2.) Sbírky o hejtmanství
345 zl. 3.) Od okresního zástupitelstva 200 zl. 4.) od pana
Jana Jánského mlynáře (v Týnu) 5 zl. – velebný p. Pavel
Langer z Úpice, byv. kaplana zde 5 zl – velebn. pánům
Jos. Klenia a Jos. Kašpara, bývalých kaplanů zde po 3 zl.
Práce na zahradě dal farář p. lékaři Grimm a jiným
dle možnosti šatstvo a obec. Potravinami a šatstvem, pod-
porováno se dle možnosti.
Čís. 1273 pata.

Opis Kolaudace fary.

Pana Josefa Šubrtovi stavitele z Dobrušky

Podle kolaudačního protokolu o stavbě nové fary v H. Hradci
ze dne 12 června 1883 byly za přítomnosti dotyčných zástupců
spolupřítomného c. k. vrchním inženýrem c. k. technického
oddělení v Hradci Králové, na stavbě této fary budovy, zjed-
změstnány následující známenité rady a sice:
1.) Směšaště, nebylo co se délky a hloubky jeho týká vy-
vedeno dle dotyčného plánu, dále bylo to samé toliko

na sucho vyzděno a postrádalo patřičné lic prokmatlo krytu.
2./ Kladení podlahy v prostředním pokoji v přízemí, jakož v ho-
vorním pokoji na západ ležícím shledáno co špatné, jelikož v
v posledějším pak z prken nečistého materiálu, která mi-
nulo velmi nedbale hoblována jsou.
V jídelně v prvním poschodí se nalézající, nalezeny byly v
podlaze prkna, která již nyní nahnilá jsou a jest podlaha
tato rovněž nedbale pracována.
3./ Zárubky u vnitř dveří nalezeny byly již nyní ohledem
pokažené a špatně připevněné.
4./ U chlebové pece jsou otvory ku čistění - luftníky (Züge
upevnění toliko cihlami uzavřené.
5./ Postavená hliněná kamna postrádají dvířek u popel-
níku a větší díl z klábní (Setzfugen) mezi hlínou zamazán.
6./ V archivu a v jídelně postavena jsou na místě původních
hliněných šamotových kamen, kamna litá, v nehezké podobě,
která odstraněna a místo jich původní kamna hliněná
postavena býti musí.
7./ Větší část dveří a oken jest toliko grundována a nejsou
jednou natřená a musí tedy nátěr tento doplněn býti.
8./ Kanál od záchodu do smetiště vedoucí zdá se ve spádu
jeho chybně býti konstruován, jelikož mu chybí jeho vzhůru
žádného odtoku
9./ Omítka jmenovitě umístě veškerých místností, jest na
hozena maltou proti pravidlům připravenou a nedá se máte-
mně od omítky této žádná stálost očekávati; proces ta sama
odstranění a nutno ze zápasu a rozměr prken opravenou

omítkou dosažena, vlastně nahozena býti musí, což tím více zapotřebí jest, an hrubý zdivu samému, rovněž malta toliko s malým přídavkem vápna upotřebena byla a znamenitá vada tato na stavení s které jest, hrozné újmě přestavení veškerých zdí více odstraniti se nedá.

Při tom však poukázal dotyčný c. k. mistr na stavající okolnost ohledně úřadování jakož i ke stavbě této upotřebení malty k tomu aby při konečném účtování stala se majetnici stavby přiměřená sleva.

10.) Jak dalece základní zdi farní budovy vzhledy byly, uvažovalo se, že zdivo základní postrádá patřičného odsazení a také není stavěno na maltu vápennou. Jelikož vada tato toliko s velkými obtížemi odstraněna by býti mohla, jak jest také původní stavby při konečném účtování za více práce tato proměna práva učiniti a

11.) dvůr farních stavení, který jest odpadky zasypán má původní stavby vyčistiti a urovnati, při čemž dále připomenuto shledáno, že taktéž malba pokojů, která pro vlhkost zdí provedena býti nemohla, kterak na dveřích, dále omítka, ohledně položení cihlové dlažby na půdě, která více položena jest, ale maltou zalité dle dodatečně a to více nevykládně ukončena býti musí.

Mimo tyto dodatečné práce a nedostatky, které nepřevedle nájemní stavby náležejí, jest žádoucno v okresu a spíže na místě cihlové dlažby a hluboký chodník zříditi dle obvyklého prkenný, hlavně ale jest zapotřebí aby ohledem na hromadný krajinu v které dotyčná farní

budova položena se maleová, taškový kryt, který tolikrát na
suchu položen jest, usnitě dobrou maltou se nymazal; kteréžto
provésti se Vám ukládá.

Harant farář.
Fera Lepší za Hrách
Čáp za Borovou
Smola Dlouhé-Rozy
Lynn Smržice
Václ. Čejnar Jes.

Vojtěch Kullich c.k. vrchní ing.
Vsladal komisař
Ofelt patronát. komisař
Prantner patr. inženýr

V následku Vašeho protokolárního odpravedlnění a vyšetření ze dne 16 června t.r., kterýmž jste se zároveň zavázal
v kolaudačním protokolu ze dne 12 června t.r. pod 3, 4, 5, 6, 7.
10 a 11 odstavcem podrobně naznačené vady odstranit a závadu
upravit, nebude proti vydání téhož podle usnesení c.k. vrchního
úřadu ze dne 28 m.m. kdyžto tak skutečně se stalo nic tohoto více
k připomenutí. Co se dále týče umělého nátěru 1. kolaudačního
protokolu-tak nemusí takový rozšířeny býti, musí však ale řádně
omítnuty a jeho přikrytka do falce vložena býti.
K námitce 2 téhož protokolu ustanovuje, že jsou tolikéž zlatá
prkna odstranit a že musí podlahy hladké a rovné býti.
K námitce 8 ustanovuje, že spád vlastně všech má býti
dán dle patřičného pořádku. A konečně k námitce 9. usta-
novuje, že omítka trvalá má se všade nahodit a že má
tam, kde nynější omítka vzhledem na špatnou jakost malty
stálost a trvalost očekávati nemůže, třeba by ani skvrny ne-
měla, otlučena a nově trvale naložena býti; při čemž se do-
hlédá, že nutná omítka, která za špatnou uznána byla, má
bez odkladu odstraněna býti, aby zdivo do opatření nové omítky
otlučena

ohledně malty, mohlo prvnímu vyschnouti; za kterýmž účelem je nutno a nezbytně potřebí jasném dni a teplém oknu a dveře zotvírati, aby průvanem tímto docíleným, vyschnání stavení se předpovralo.

Práce malířské mohou a budou teprve tenkrát předsevzaté až od technického, patronátního zmocněnce zjištěno bude, že omítka dostatečně vyschlá a trvale upravena jest a uhlazená se Vám tedy abyste jak mile omítka upravena vlastností těchto nabude za účelem shlédnutí též samé pro případ pro vedení malířských prací oznámení sem učinil, což také učiniti musíte, až vůbec veškeré vytknuté vady, nedostatky a nesprávnosti spolu i s malbou úplně provedeny budou.

Lhůta k provedení veškerých těchto vad, nedostatků a nesprávností, povolena jest Vám do 15 září t.r. o čemž Vám podepsaný patronátní úřad vědomost dává a Vás zároveň se vším důrazem vyzývá abyste farní budovu o které jde ve lhůtě Vám ustanovené v úplném souhlasu s dotyčným rozpočtem a plánem ohledně s ustanovením c.k. vrchního inženýra úplně a bezvadně dostavil, jinak by všechny při příští kolaudaci shledané vady a schodky na Váš náklad se odstraniti, ohledně doplniti, při čemž konečně upozorňuje, že v tomto vybídnutí, zároveň též duchovní správa v Nemilí Hrádku se vyrozumívá.

Knížecí patronátní úřad na Opavě 4. srpna 1883.

Oplt m.p.

Z uvedeného o stavbě fary jest viděti, jaké obtíže při tom farář měl, když nechtěl nesprávnosti připustiti. Nájemce stavby (nádeník zamaskován) k tomu nedvědějšímu - faráři -

dioně prohlédnouti. Dohlídka na stavbu fary byla pea-
mižená, za ten celý čas, byl tu krížecí inženýr p.
Rantes jenom dvakrát a vždy mlčel —— !!!
Při kolaudaci dne 12/7. 1883 nemohl mluvit proto se
spustil do farára, že dovolil p. lékaři při ohni odsté-
hovati do fary, to byl jeho jediný kamarád! proti p. Šu-
bertovi (stavbě) choval se až hnusně —— !! farář mo-
hlikráte psal, krížeckému patronátu úřadu, ano i samé
nejdůstojnější bisk. konsistoři, c. k. vrchnímu inženýru
dvakrát c. k. hejtmanství v N. Městě Mnet!
c. k. vrchní inž. p. Vojtěch Kulhavý byl velmi spravedlivý
a nestranný za čež budiž mu pochvala!

Opis.

Velestavné c. k. finančního prokuratoře v Praze!

V pokoře podepsaní, prosíme o milostivé hájení hostelního jmenu
na Novém Hrádku, hejtm. N. Město v Mnet. obmeškujeme se v té zále-
žitosti zaslati následující

„Pamětní spis co stížnost"

Dne 6. září 1880 vyhořela fara na Novém Hrádku farní budova
Plán na stavbu nové fary byl vyhotoven tehdejším patronátním
inženýrem p. Krejčím, který však schválen nebyl.
Druhý plán vyhotoven byl, nynějším kníž. stavitelem p.
Bartlem. na to dne 23. června 1882, byla veřejná dražba
při níž p. Josef Šubert zednický mistr z Dobrušky stavbu tu najal.
Při tom žádal farář Tom. Hlavsa o opis rozpočtu a dohlíd-
ku na stavbu, v čemž mu však vyhověno nebylo.
Vadou tomu dohlížel ze začátku ku stavbě, kde prosil a na-
pomínal, by se solidněji stavělo, což ale bez výsledku zůstalo,

ano farář za to utržil ještě posmíchu a pomluv od ně-
mesníku a nádeníku.

Obecní úřad na N. Hradku neměl též nicčeho odevzdáno.
Dle dražebních podmínek měl nájemce stavby, koncem
listopadu 1882, klíče od fary odevzdat, což se však nesta
lo, nýbrž kolaudace byla až 12 července 1883, při níž
však fara přijata nebyla a dosud není.

V pokoře podepsaný, nemíchajíce se do technické strán-
ky, musí Bohužel prositi o milostivé hájení, z bytečně
zkráceného kostelního jmění, které jest veřejné, při čemž
se drží pořádkem, v příloze A naznačeným.

1./ Cihel projektováno dle rozpočtu 58.480 kusů. Odevzdáno
bylo původně p. Šubrtovi 31.606 kusů. Na to p. Šubrt
sám dal převézti těchtýž dle výtahu jeho 7.000 a z
blízka jiných na 1.000 kusů, z čehož však zlámal
celý velký kus, částky pod kusem, kopku a prádelník
jakož i část jich prodal soukromníkům.

Při stavbě žádal p. Šubrt dáráti umítě cihly, jedno
řadu po délce ▭ a na ně zase řadu na ▯ hmilž
vazbě, poněvadž zdi jsou ze 2/3 kamene a 1/3 cihel
umítě. Při kladení cihel napříč, byly tyto pomýlené v
půli přetloukány a tak ze jedné cihly udělány nan-
noze dvě, mimo to umítě pokoje mezitrámy a na
záchodě po celé zdi, dáván kámen.

Přes 20.000 cihel bylo ušetřeno.

Toť v rozpočtu jsou počítány a 14 zl za ně a 15 zl by to
dovozného činí tedy na 600 zl a to má kostel zaplatiti
Zde musí rozhodně nejen úřady odběratelovými, nýbrž

v rozpočtu, co přimíšeně as převeslí množství vyšetřeno bylo.

2.) Hlavní projektováno bylo v rozpočtu 282.30 kr. m. Pan Šubrt přijal 241 kr. m. z toho mu zůstalo 40 kr. m., takže v celku vybírá přes 82 kr. m., které dány nebyly a kostelto má zaplatit.

3.) Nejhorší věc je s vápnem, jehož ani 1/3 dovezena nepřišla. Tu musí opět míjen účty nejbližší rozpočtu přísežně množství potvrdit.

4.) Podobně věc se má s pískem, vzhledem na zbývající materiál a na to, že p. Šubrt všechen hlínu ze základu vykopanou do zdiva užil a mimo to i na farním dvoře jámy vykopal z nichž hlínu co písku do zdiva užil a je sutrem zahrnul. Při celé stavbě ani kolečko nepotřebného materiálu (sutrem) mimo farní dvůr nevyvezl a tím majetek farní poškodil.

5. Tašek je projektováno v rozpočtu 9.200 kusů, dle skutečného počtu jich je však pouze na 7.500 kusů; dlážděných jest v rozpočtu 6.000 kusů, dle skutečného počtu však na 2.500 kusů pouze mimo to dvě jsou jiné dělané blátr. (Hlína ze farního dvora rovnou rozdělaná)

Cementovými dlážděnkami měla se pokrýti plocha 82.94 m² v skutku jí však pokryto něco přes 55 m²

Za faráře platí se nájem 130 zl. ročně

Kdyby byla fara dle dražebních podmínek koncem listopadu 1882 odevzdána býrala, tak by byl farář 1. května 1883 tam se byl odstěhoval.

Za tou příčinou jest jen služné, by p. Šubrt od 1. května 1883 na tak dlouho, pokud farář v nové budově farní zůstávati

nebude moci, nájemné to platil.
Jinak i se dřívím ze začátku bylo prý dírče manipulováno. Kdyby obnos tento obnášel 200-300 zl budiž, ale když ten takové výše dosahuje, tu nadějí se v pokoře prodepsaní, že jim nebude vzato, když opravují se prosíte o milostivou zákonní ochranu zdejšího hostelního jmění, jehož výdajná část stavbě fary vzcela vyčerpána jest, takže hynou na jiné farní hostelní práce a opravy per přes 1.000 zl. Jelikož Jasnost kníže Pán Colloredo Mannsfeld co patron a zdejší chudí obtíženi mají.
Z uvedeného provází v protok. předep., by při budoucí opětné kolaudaci zdejší fary až do vyřízení této prostavby p. J. Šubrtovi zadržena byla.
Na vědomí Hrádku 1/9. 1883.

Za obec Borovku
Ant. Čáp starosta
a Jos. Čáp výsl. (L.S.)

Za obec Dlouhé a Roky
Ant. Smola star. (L.S.)

Odesláno 3. září 1883 v 1/2 6 hod. večer!

(L.S.) Tomáš Harant farář

Za obec Nový Hrádek
Fr. Lepší, starosta (L.S.)

Za obec Týnskou
Jan Martínek
starosta (L.S.)

Otlučení fary.
Pan Jos. Šubrt, vzdav kolaudačnímu protokolu a opět mému nařízení f. c. k. vrchního inženýra Kulicha z Hradce, nechtěl dát mi otlouci, nýbrž hledě omit-

hu zabílit a dát vymalovat. Dne 18. srpna mu farář Tomáš Harant nařídil by zastavil práci. Na to p. místo odvětil, že má podaný rekurs do Prahy. Tak tolo nechte ať bude rekurs vyřízen žádal farář. P. místo však dal bílit dále. Tu najal farář dva dělníky, hrobaře a pomocníka, kteří v 5. pokojích omítku na vrchních a chodbových stěnách otloukli za 8 hodin. Šlo to lajn, létaly kusy velké.

P. Šubrt běžel hotem do N. Města Mus. k sl. c. k. hejtmanství žalovat, které hr však odmítlo. Letěl tudy hotem k patronátnímu úřadu na Opočno, který jeho žalobu přijal, sepsal a na c. k. hejtmanství zaslal. Na to dostal farář následující nos!

Přípis zaslaný od c. k. hejtmanství je zaslaný p. faráři Harantu je psán němcky, ve kterém obdržel p. farář dušku za své poznámky. Datum 20. srpna 1883. Podepsán c. k. hejtman Mayersbach v. r.

P. Farář k tomu prostý ka: Aj, kdo nadržoval p. Šubrtovi? Tu to máme!

Na to očekával farář, že bo při nejmenším obě, ono se však postalo nicčeho, nýbrž že p. c. k. vrchní inženýr odpovědě, že omítka musí bez toho dolu a nepřijel. Na to obdržel farář následující spis proti zpátečnímu listu.

Slavný c. k. okresní soude!

Dne 23. června 1882 najal jsem od slaného patronátního úřadu na Opočně starbu farní budovy v Novém Hrádku okr. N. Měst. Starbu tuto jsem také provedl pod dohlídkou p. vrch. inženýra A Kulicha (Je krvavá lež byl to kníže ing. p. Thaulow kteréhož p. Šubrt nechtěl do nicčeho míchat) nýbrž prů!

p. Kulich stavbu jeho kolaudoval a nepřijal / Dne 18 srp. 1883 započetu jsem chtěl v hradě s práci malířskou a objednal jsem malíře aby prozkoumal může-li s malbou započíti. Týž den však, nevěda s práci malířskou započíti mohl, dal si mne důst. p. farář p. Haraut předvolati k p. purkmistrovi a tam zakazoval mi všechnu další práci.

Já jsem na to p. farářovi F. Harautovi odvětil, že mi že kdyby práce špatná byla učiniti oznámení u sl. patronátního úřadu (to je lež - a pak bych byl dříve přichodil jako se vším ostatním oznámením! pozn Haranta) že však není oprávněn, aby mi práci zakazoval, na to p. farář Haraut se rozhorlil, vypujčil sobě nějaké hladidlo a přibrav k sobě hrobaře Františka Černého, Josefa Trimla pomocného, běžel do farní budovy a vlastní rukou počal omítku otloukati, aniž dal přinésti motyky a z 5 pokojích na hlavních a chrabrých zdích omítku otloukl a otlouci dal.

Tuto otlučenou malty a omítky, trpěním značnou škodu a sice nejen tím, že se bude muset na nov omítat a pucovat, nýbrž také tím, že utrpí již hotová práce natěračská a podlahy, tak že bude třeba aby znova natřeli jakož aby se podlahy obrousily.

Nemohu nechati otlučenou omítku stát, poněvadž musím k tomu přihlížet, abych hradu dohotovil a patronátnímu úřadu odevzdal.

Dovolával jsem se sice pomoci patronátního úřadu (jsem i ten pomáhal, ale mírnější politického, avšak byl jsem

pařikařův na cestu právní.

Budou museti tudíž na p. faráři vymáhat náhradu pořádem práva a poměrně mezi tím, stavba musí býti dohotovena a tudíž škoda opravena, tedy uctivě prosím Sl. c.k. okresní soudce, račiž mi povoliti soudní místní ohledání věcné pamětí v Nové farní budově na Novém Hrádku za tím účelem, aby se zjistila škoda způsobená obloučením omítky v 5ti pokojích na hlavních a chodbových zdích způsobena i nyní ka již, jakož aby stejným způsobem a zjistila škoda, jakáž tím způsobem bude na práci natěračské a na podlahách. Co znalce navrhuji p. Václava Hrubého ve Opočně a p. J. Čížare stavitele v Dobrušce.

Poměrně musím škodu mně způsobenou co nejdříve napravit tedy snažně a uctivě prosím:

Sl. c. k. okresní soude, račiž komisi v mé farní budově na Novém Hrádku co nejdříve ustanoviti a mne o tom zpraviti.

V Hradci Králové dne 18/9. 1883. Josef Šubrt v.z.

č. 7708 civ. Žádaný dnešní znalecký k věcné paměti k účelu zjištění škody způsobené na nové farní budově na Novém Hrádku se připouští a k provedení téhož ustanovuje se stání na místě věci na den 26. září 1883 o 8mé hod ranní k němuž co znalce pp. Josef Štěpán stavitel v M. Městě Jaroměř a Václav Hrubý stavitel na Opočně přizvati budou, kteří se současně na místo věci obeslávají.

Žádosti za přizvání stavitele J. Čížare z Dobrušky co znalce nebere vyhovění, protože se to soudnímu řádu nepříčí a žádný důvod není, aby se tak stalo.

Žadatel složiš ar 25 l.m. na náklady komise sálohu per 8 zl 95 kr, jinak by s komise sešlo.

C.k. okresní soud v N. Městě dne 20 září 1883.

Náměstek soudní adjunkt Krejčar m.p.

Výsledek komise byl následující:

Pp. znalci a vůbec celá komise, vyjma p. Šubrta, žasli nad bídnou a spátranou[2] stavbou fary. Tento komisí sl. p. vedlejšího města Šubrt načil velice velmi škodlk a na 40 zl výloh zaplatit.

Druhá komise kolaudační.

Dne 22 ledna 1884, odbyzala se druhá kolaudační komise na faru, k níž se však nedostavil k. řád. Opelt a patronátní mg. p. Prantu, za ně přišli pp. Baumann správce a architekt Bělohlávek. Fara nebyla opět přijata.

Sepsaný protokol vzal si c.k. okresní mg. Kullich ze Hradce. Místnosti rady, které se musí opravit ustanoven, byly na pěkných dnech větrala a prvý květen topilo.

Tentokrát páni s farářem, který sám si na velesl, c.k. místodržitelství dal stížnost ohledně umístění stavby fary, již jinak zachůzeli, než jak se stalo při první kolaudaci.

Mlčení ke kovářovi, jdi hned ke kováři!

Dne 15. března 1884, byla třetí komise, při níž s předmětnými fara přijata, farář proti jehož mělo dáti bylo 23 zl na vytopení fary a 10 zl topiči, ani p. okresní inženýr vytápění p. Šubrtovi, žádným pádem nechtěl svěřit.

Farář diktoval do protokolu, rozličná uhrazení a výtky (vady) mezi jiném i to, že si vyhrazuje pro sebe a své nástupce, když by fara byla vlhká a nezdravá žalovatne do soukromého bytu. Tak dlouho to klič kovali až to vyklič kovali. – P. Šubrt peníze nedostal, ani všecky spisy museky se zaslat k místodržitelství a financeni prokuratore.

Malba vyhotovena na vlhkých zdích, byla zkažena, poustela farář dal zdě v ložnici zahřát a ve 3 pohojích přemalovat Koncem května 1884 se do fary farář stěhoval.

Dne 2 srpna 1884 zaslal farář na knížz. centrálního ředitele v Dobříši p. Camillo Stingera následující památeční spis:

Sepsána mnohé ky stížnost, ze které jsou vpahovány bolesti, urcené v tomto opisu v praxi. Stížnost obsahuje 14 stran 39cm x 24cm

Ze 117 Že se Šubrtovi zavdala činže, za vytápění a ostranění sutin za dvora stalo se mým (Garantovým) protokolárním zdáním jiný žádný ani necek — !!

Do konce září 1884 mělo být vše hotovo — toto. !!!

Šubrt jsa podporován, dělal si jen blázny z nařízení !!

Každá píseň má konec, vezme tedy i tento konec za své kdo se smeje naposled smeje se nejlépe. Ještě je tu zdravotní komise

Dne 4. listopadu musel jsem prostrašnou plíseň kolkolem přes 1 metr vysoko a vlhko ze zdola vše vystěhovat na horu do sálu kde jsem měl ložnici, kancelář, archiv, knihovnu, šatnici, hrad lo a do vedlejšího pokoje ač i zde bylo vlhko a plíseň. Celé léto při pravujícím vedru, musel jsem ráno v ložnici své dříve v dole v klenutém arestu, pak naloně v hostinském pokoji dát topit

tak ta vlhkost lezla ven, ale blátr zůstane blátem! Pak
vrzinně v sále vlhkém topit celý den, ráno a v noci, co se spá-
lilo!!! Aby to dás! Tak se hospodaří s jměním zádušním
které patří mrtvým a žádnému!!!

Dodatečná kolaudace komise.

odbývala se zde dne 14. listopadu. Farář již by na hoře
nyní bydlí v dole byt právem, plno plísně a hnoby a
jinde rady fará nikdo, ale to nechal p. c. k. vrchní
inženýr vše být, to co každá stará bába a ten nejedno-
duší člověk věděl zavčasu, to p. Vojt. Kullich c. k.
vrchní inženýr v Hradci Král. neviděl, an viděti nechtěl.
Při sepisování protokolu počínal si p. c. k. vrchní inženýr ja-
ko ten největší nemluňk a pak si dovolil faráři říci, že
co v dole vše prohazil. Tam byla míra trpělivosti přetržena
a farář předčil mu (inženýru) jeho díl a nikdo nyčetl
vše mimo osadní všichni od začátku až do konce, nejeuni
stavby nadržují. Fahrný člověk má potom rozhodovat o stavbě
a její zdravotě, když by plíseň tlačí přes oči a on jí nevidí.
Ja ja, to jsou ty staré zvyklé nešváry při provedených stavbách.
Ja jsem byl chudý!!!

Při té příležitosti předčila přede všemi, hospodyně farní, že
p. Šubrt chlubil když přicházely kolaud. komise, že to
padesátky spraví a Šubrt mlčel. — !!!

V záležitosti zádušního jmění
a veřejného zdravotnictví.

Stížnost na sl. p. místodržitele barona Krauze
Vaše excelence!

My v pokoře podepsaní, nemohouce se potřičné odpomoci jsouce nikde dovolati jsme nuceni k shlédnutí spravedlnosti Vaší excelence následující prostory se obrátiti.

Dne 6 září 1880. vyhnětla krajní fara. Roku 1882 byla vystavěna. Koncem května 1884 musel se tedy farář do tě samé přestěhovat. Komise na tu samou byla tu již patrně. Nyní se teprve překazuje jak bídně je stavěna, což se nedá ani popsati! Z pokoje se musel farář 5. listopadu se vším vystěhovat ani je všade plno jalíně a houby i ve stropu, ano i v I. poschodí je plísen. – Celé fare není místnosti kde by v krátkém se mohly uchovat, neb všade na půdě oplesnivé. Za toto příčinou opravujeme se my v pokoře podepsaní co nejnaléhavěji prosit:

Vaše excelence račiž blahosklonně nařídit:

1./ by stavení c. k. hejtmanství v N. Městě nyní co nejdříve vyšetřeno zdravotní komisí by duchovenstvo krajní fary i do budoucnosti bylo alespoň tolik v zdravotním ohledu chráněno jako trestnice, jež mají peníze činiti nároky na zdravý a suchý byt i trestnice.

2. Poněvadž při farní budově je mnoho rad a nesolidnosti aniž by se na jich odstranění jen pomýšlelo, jest tedy co nejvíce žádoucí, by sem byl ještě včas vyslán nyní technický znalec od vys. c. k. místodržitelství, který by nehledě v právo aniž levo dle přísahou vázaného svědomí a vědě ozobě naměte se mohlo, nebo až do superkolaudace na jaře v. 1887 farář s kaplanem v budově tě vlhké plné plísně pro stávati nějak nebudou moci, jakož aby i ostatní farní personál v zdraví nepřišel.

Na Novém Hrádku dne 15. list. 1884.

Za Nový Hrádek
Ferd. Lepš účastník kolaud. komise.
Ferd. Koubal účast. kolaud. komise
Jan Grim, účast. kolaud. komise
Za Světlé: Karel Štorkcha
Za Dlouhé Lázy: Ant. Smola starosta, účastník kolaud. komise
Za Tis: J. Martinek, starosta účastník kolaud. komise.

Tomáš Harant farář
Za Borovou Jan Čáp
účastník kolaud. komise
Ant. Čáp, starosta

Reverendi carissimi videntis!

Abyste zdrazil nástupcové mohli dále mělí pojetí o boji jaký jsem při přijímání plesnivé fary podnikl proti bu patr. úřadu c. k. archidiakonátu sídl. p. Vojt. Kulhavém z Hradce Králové a slav. c. k. hejtmanství v Novém Městě nad Metují resp. jeho sekretáři p. Ostádalovi, prodávám Vám tento vzdě následující:

V záležitosti kádeřnictví jmění a veřejného zdravotnictví

Čís. 316 far.

Vysoké c. k. místodržitelství!

Poněvadž dvě stížnosti zaslané sl. c. k. hejtmanství v N. Městě nad Met. za čas vysokému c. k. místodržitelství, zaslány nebyly dovoluje se v uctivosti podepsaný farní úřad opět těch farních s dalšími stížnostmi tímto k místodržitelství k milostivému vyřízení zaslati.

Slavnému c. k. hejtmanství v N. městě nad Met. Č. 155 far.

Při sepsání protokolu na Novém Hrádku dne 21. května 1884 ohledně dodatečných staveb a oprav při faru budov, vyhradil se v uctivosti podepsaný ze stížnosti podá do 3 dnů separát-

ně, viz tímto činí.

Ad 2 protokolu toho konstatoval c.k. okresní prosle-
šený na místě,
že umístění jeho tím dosáhlo patřičné hloubky, že p. nájemce
stavby naň obyčejné niveau, hohlolem dal navezti sutru a
hlíny, tím se stalo, že hloubka ve umístění samém pod východem
kanalu je zmenšena a tedy výkaly tím častěji se budou muset
odklízet – jen kdyby byl kanal – by odpad z kanálu byl umožněn
Ad 5 – dále – dozvídá c.k. okresní prodepsaný, že soudba stará c.
jídelně vydrží, když se tam bydleti nemusí, nicméně se není
tak trvalá za jakou byla prohlášena, an příčinou kůlů pro
rolety a obrazy c. kusech odpadává, malba je sice na obě pěk-
ná avšak vlhkou zdí předce prostě. Může sice zůstat
ale mohla tu být lepší.

Dále

Jj musí c. okresní prodepsaný prosit by sutr z fary na dvůr
faní zavezený a tam rozházený byl odstraněn aby sice nejen
proto, že v dražebních podmínkách zejména je vytknuto, by
ten samý byl odklízen a kníž. patronátní úřad na Opave
učiní zároveň již nařídit, nýbrž hlavně proto, že dvůr ten je
dost prostranný na nějž stromy jsou dříve jsou, kdežto
st. fár. beneficiáti hospodářství s majátými polnostmi měli,
nyní však kde každý beneficiát bez toho být musí, an
nemají ani stodoly ani stáje, bude dvůr proměněn v ovocné za-
hrady a pro zrušo trávy pro drůbež, sutrem však je nejen
rozhledem, nýbrž k účelu vytknutému zcela nevhodným nic-
ním. Beneficiát nemá ani práva podobní poškození farního
majetku dovolit, sic by mohl být někdy žalován k náhradě.

Dále:

Ke dražebních podmínek a protokolu ze dne 21/3. 1884, musí

p. nájemce ur 3 let za všechny rady jeho mimo vzpuzované
učit a je dát opravit. Od té doby shledal v ustavství pro-
clepsaný následující rady:
1.) Malba je ve všech pokojích níbec špatná, pouze v jídelně
jak nazvacém může zůstati
Při té (malbě) se p. nájemce nedržel jak obyčejně ale
nařízení, nebť měl dát malovat až na omítku suchou a te-
rabe, on však dal malovat na omítku syrovou a mokrou, by
to byl jeho omalovánky. Následky se dostavily: V jedenu pokoji
kde malba byla příliš přeškrcena, dal p. nájemce sám tu
samou na zdích zkabilit. V ostatních 3 pokojích, malba příliš
pouště nyse lepí, tak že není k povržití. Bylo tam v ustavi-
ti předepsaný, an je mu nájem příliš obtěžujem zůstávati
mohl, dle předsaný vždi v nazvacených 3 pokojích zabílit
a tudy by byl jeho spravedlivo by p. nájemci byla učiněna
patřičná náhrada na malbu a bílení těch pokojů.
2.) Kaplanský pokoj, který posud není schopen pro vlhkost
pro malbu, musí se svým časem od p. nájemce dát vyma-
lovat ano proti vůli a ustavství předepsaného a tudy bez jeho
vědomí se malovalo a místo pokoje pro p. kaplana, vymalován
byl malý pokojík pro archiv a pouze ložnice vrcený.
3. Vzdor pečlivému větrání a vytápění fary, je ta sama příliš
vlhká a tudy nezdravá, takže příliš poté, což se i při komisi
dne 21. května 1884 ukázalo, kde v jedenu pokoji přes 1 metr
do výšky na chrabrých a venkovských zdech mokro viděti
bylo. — Mimo to je ve všech pokojích v přízemí plus
pleště, nejen při podlaze, nýbrž v do výšky ve zdích a v
samých stropech, podrobně je plíseň při podlaze viditelná

i v I. patře v pokojích.

Poněvadž farní budova je stavením veřejným, v němž musí bydleti ti, kteří se za náhrodou dostaviti za duchovní a by tudy beze své viny na zdraví neutrpěli, za tou příčinou proti v ustanovisti předepsaný, by zdravotní komise farní budovu prohlédla, by v ustanovisti předepsaný zajisté byl jednak zdravotnickém, jednak zbaven byl odpovědnosti na proti mým pp. nástupcům.

4./ Mnohé dveře nedají se vzdor pokročilému ročnímu počasí ve dalším trvání mnohá zavírat

5./ Komín u 2 dveří nesp. praví dr. nějakých závanů zapadá je příliš churé

6. Máčí na okenních vlhké opadávají, což svým časem jistě nepeníže a pak do pořádku dáti se bude muset.

7./ Dodatečně musí se v ustanovisti předepsaný zmínit, že příkop byl brán nyčen na dvoře farním, nýbrž i z ulice hlavní náplavní na lukách okolo ručky Oleščičky, jenž byl nyní hlínou než pískem a ten nyní nahrazovat písek

8./ Konečně k jednání p. nájemcovi mohl by v ustanovisti předepsaný podati mnohou charakteristiku, ale mlčí raději -!!

Z fary na Novém Hrádku 21. května 1884.

Harant farář.

Vysoké c. k. místodržitelství! č. 175 ku.

Dodatkem ku všem protokolům jednajícím o stavbě farní budovy na Novém Hrádku vidí se v ustanovisti předep. farní úřad nyní následující zaslati.

Konec května 1884 přestěhoval se Beneficiát do budovy té

dříve však musel dát 3 pokoje na vzdách přemalovat
archiv zůstal jen obílenému, čímž vzešla výloha na 10 zl. o. č.
nyní tr bude muset dál ještě pokoj pro p. kaplana ma-
lovat, což bude činiti as 10 zl
2. Topí se pouze provětrává se v nové faře a vzdor všemu
jsou zdi velké ani ne i přísné.
Jeden den, kdyby zde nepřetržitě pršelo, nemohl se okna
dát otevřít a tu beneficiát k svému úžasu pozoroval, že
zdi plesnivou bystrou jsou pokryty ani ve I. patře v rohovém
pokoji, kde se jedlo a jen větrá splesnivělá lenoška od
divanu úplně a při zdi venkovské nazýšlení, co pak se
bude dít teprve v zimě, kdy vzduch v bytech málokdy se bude
provětrat.
Aby snad beneficiát s p. kaplanem aspoň poněkud mo-
hli ve faře bydlet, tak je nezbytelně zapotřebí dát do
5 pokojů slušné ventilátory, jinak by se duchovní musele vy-
stěhovat.
3./ Při dešti větrem vzdutý prší na okna (v horejší části)
Zkrátka čím dále tímnice se potvrzuje výrok p. fot. Ples-
nivého aut. stavitele z Náchoda a p. Josefa Štěpána, aut. sta-
vitele z N. Města Žnět, kteří oba shlédli faru při otlučení omí-
tek, že zdi jedna práce na nic není solidní.
4. Beneficiát chtěl-li ve faře bydlet, musel dát vše myti, mno-
hokrát bílit a cídit v takovém nepořádku byl vše pouchán.
5. O zdravotní komisi prosí beneficiát ale v čase zimním, kdy musí
se uhážet hnízyplný a prašivý stav v každém ohledu a zejmé-
na pak ze stanoviska zdravotního.
Z fary na Novém Hrádku 14 června 1884. Harant
farář.

Stížnosti

ke protokolu sepsanému zde při komisi dodatečné, vysokomístue nařízené a dne 14. listopadu 1884 odbývané, které v. c. k. prelim inárem do protokolu přijmouti nemechal.

1.) Ve spižírně (Špajska) která pro plísen se nemůže nijak upotřebit, je ventilátorem nedostačitelný a jednoduchý (hlacný)

2.) Žumpa (Senkgrube) která hned dle plánu nebyla široka a vysoká zůstala i s nemalé dvě lenou výškou - kolholem mazenýmy šutrem - tak, ač v motivotti podepsaný opět na místě na to upozornil.

3. Zeď nad kanálem ze záchodu není přiklenutá, je tam bývalý kamen horský - placák - dán, kanál není sklenut a proti hlavní zdi jen vyjchod kanálu je na ½ metru hladkými dlažicemi od dříve kde též bývál sklenut.

Vzdor upozornění zůstalo vše.

4.) Otvor žumpy, který měl být příkryt do falce, je prosto vedle sebe položenými prknama opatřen, takže je průvan do záchodu.

5.) Ze dvora je sice šutr vyvezen, ale jáma v níž byla dobrá hlína vzata není prostorem zavezena.

6.) Dlaždičky na půdě měly být dle protokolu ze dne 12 července 1883 dobrou maltou zality avšak mnamé vlání a nařizování.

7.) Při té příležitosti dovolil si v uctivosti podepsaný sl. Komisi upozornit na hanebnou stavbu, na plísen, houbu, podlahy, kamna dveře, zámky a t d ale vše zůstalo neprošetřeno.

8.) Je to bolestné, že zde povolané orgány již měli duchovenstvo odvrátat kaz, suchou a zdravou, domáhání se toho se porucháváji v uctivosti podepsaném, který neměl plánu ani opisu

rozpočtu a dohlídky pro řemeslníky zde pracující se brzy vzdáti musel, těžkal ve tmě a teplou proměnálku na vady přišel a přicházel.

Kostelíč

dovoluje si v pokoře podepsaný prosit by jeho prosba se vzdstup ci osady na Výsoké Znaeidium velesl. c. k. místodržiteli tolstr zaslaná došla, by velkého milostivého by vyřízení, by co nejdříve sem přišla na faru budova zdravotní komise, by pak je-li jakási náprava nikoc možná, ta sama se brzy předsevzíte mohla, zejména by některé zdi se daly otlouci, by mohly řádně provětrovat, což se dosud nestalo, neboť r. 1882 v listopadu byla mitřní omítka nahozena a pak přes celou zimu zůstala fara vzavřena, podobně r. 1883 byla nová omítka v S. pohořích až ku konci října nahazována a opět po celou zimu zůstala fara vzavřena, čímž se zdraví zdalklo. V učitelství podepsaný bydlí v síle 8m dlouhém a 4m širokém kde se musí neustale topit a vždy nejvíce leze ze zdí, jak k tomu přijde chudý farář ať musí tolik platit za palivo. Z fary na Novém Hradku 4. prosince 1884.

Harant, farář.

Odpověď na žalobu patron. úřadu a c. k. bejtmanství na faráře Haranta.

Veled. b. vik. úřadu v Novém Městě Jnes

Na žalobu kn. patron. úřadu na Opočně dd. 17 listop. 1884 č. 1511 a zl. o. k. bejtmanství v Novém Městě Jnes dd. 27 list. 1884 č. 12803 zaslanou nejd. biskup. konsistoře v Hradci Kral a mi od veled. b. vik. úřadu v N. Městě Jnes ze dne 14/12 1884 č. 245 vic. ordinem dovoluji si prostatem ani čáru

není, bych celé hádky líčiti opisoval následující odpověděti:
R. 1880 dne 6 září vyhořela zdejší fara, která teprve r. 1882
byla vystavěna a do níž prý se teprve koncem května 1884
přestěhoval. — Je to stavba hodná kritiku hanebná a
nezdravá, jak nejen celá kolátura, nýbrž i technikté
znalci nejnižšího stupně uznali, že na ní není ani jedné
solidní práce.

Až ten. patronát. úřad!

1.) Prosíme, že pp. Vilém Baumann a Ing Bělohlávek ani
nyní, že poslední komise navržení faru musela se odbývat
z nařízení c. k. místodržitelství.

Co ti páníve udávají ohledně kuchyně, uzavřených oken a
otevřených dveří do vedlejších pokojů, je pravda, dlužit však
sprostým, že těm pánům nejde do hlavy, že se v kuchyni va-
ří, když pro klec vrcena nebyla, jakož že v horách dne 14. čer.
okna uzavřena jsou. Na to nemám odpovědi.

Že z kuchyně dveře do vedlejších pokojů, byly otevřeny, je
snad v pořádku, nebo byl ti páníve s to zavřenými dveřmi
do pokojů vstoupit? Doufám, že ti páníve, snad znají tolik
slušnosti, by domácí tak „vzdálenými" hostům dal dveře otevřít
by se sami nemuseli namáhat. Ostatně proto jsem chtěl kuchyni
ne přes chodbu isolovanou, nýbrž vedle pokojů, bych v zimě tepla
kuchyňského, též mohl užít vedle, neboť zde studeném faráři
v horách, kde je tak drahé palivo (1 metr. cent. stál 1.44 zl.)
to nezpůsobí, by půl roční zásobu prospálil. Když jsem byl v náj-
mu, otírala se vedle vždy kuchyně, v níž se i prало, což se
zde nedělá, an prádelna je zařízena a přede tam nikdy neo-
hlíží. Nebyla to stavba patronátní!!!

Divím se silně, že ti pánové tentokrát nedělí vodu po rozdílu rozmarném a dne 21. května 1884, tedy v čase letním, kdy se neustále větralo a topilo a já ve faře ještě ani nebydlel nedělí vodu se rozdělí. Ať! oj! Tak jedná patronátní úřad! A proč se ti pánové nezmiňují též o plísni a houbě při obojích rádcích nadšených, poněvadž jim to nepasuje do hrámu. Ostatně k vyčištění těch věcí přijdou jistě páníové.

2./ Vadání druhé je poněkud zkomoleno. Věc se má následovně. Když já jsem proti mnohým věcem byl, že nejsou v pořádku, tu vyjádřil se p. c. k. vrchní nig. Kullich, že požádá by sem přišel ze Prahy vyšší technický znalec, načež jsem mu hbitě odvětil, že právě na to čeká. Myslel mne kavčí pádem zastrašit, nevěděl zajisté s kým má co jednat, načež on doložil, Ale já přijdu sebou a pronu co farář v dole zkazil. Tuť byla mírá mé trpělivosti dovršena

3./ a já ovšem ze nadbytečnosti, - vždyť anděl nejsem - veřejně přede všemi vyčetl, že pozorují, že hned na začátku hněz. patr. úřad, slanul c. k. hejtmanství t. j. k. sekretář Ostadal, jenž po dvakráte to samé zde zastupoval a k. o-k. vrchní nigenýr Kullich nájemní stavby nadzírají.
O ostatních článcích komise nevím, to si ti pánové popletli koncept, nebot zástupcové obcy se mnou souhlasí až moc. A tento výrok, který jsem učinil z nadbytečnosti slavně opakují a pravím, že hned na začátku nájemní stavby jmenování tří organů, jichž ~~radatou~~ svolavatel povinností to bylo, by farní budova byla suchá zdravá a dobrá

a jeho právce proto sem vyslání byli vskutku nadržovali.
Doufám, že při soudu vyklube se z toho ještě něco jiného.
4./ Pravda je, že p. správce Baumann, proti mému výroku se ohrazo-
val a chtěl bych svolal, neb že to dá do protokolu, načež jsem
mu odvětil, ať jen dá, že dokáži. Žalující pány odkazuji na
kopii Promemoria na pl. p. C. Augusta sub. 20
Jsem toho přesvědčen, že výrok můj nebyl dán do protokolu, neboť
takto budu míti u soudu se zástupci osady příležitost prověřit
vše co podrobna.
5./ Že ti páni přišli ke komisi pozdě, bude mou ctihu právě
p.c.k. rychtář Wagenýř pokoje ty prohlížel, nemusili se omlouvat
to já znám hory dobře.
6./ Na stráni je zapovědě ku konci.

K Ad Hochwürdiges Kirch Consistorium!

1./ Jak udáno nezapírám a nezapíral ani na ty ostatní členy komise
jak udáno.
2./ Udáno a dokázáno se zástupci osady a dokáží jiné komise
3./ To je ten háček že fara uznala za "Granchbar" a za tím
je to Krippelbau, stavba vlhká, plná plísně a nesolidní
v každém ohledu.
4./ Mám za to a se mnou celá osada, která mne za to velebí
že to není
když háji zádušní jmění dle přísahy při investituře mau
složené, zájmy zdravotnické svěřa zvýchs pk. zástupci, bo-
huzel i s nasazením svého zdraví a snad kariery, což
by ovšem snad jednu za sto ručilo. Nemohu za to že cit spra-
vedlnosti mi vrozen a zemědělými rodiči vypěstován.

Výsledek:

/.

Maje již zásti tách boju, ohledu k radejše mírnému, plesnivé a nezdravé fary na poli politickém u c.k. pol. úřadu, vyzývám p.p. žalobce, by se dali na cestu trestní (soudní) bych já a mnou uvedení svědkové, kteří při komisích vždy jsem mlčeli musely a jiné, kteří hanebnost stavby jsou téže věci znají nežli já, přísežně mohli výroky můj stvrdit a přál bych si pak, bych při I. instanci byl odmítnut, by věc se ustala dále, nebo snad jsem tím způsobem budu odpovědný za případ v nejhorším případě je tu vyšší řízná rada.

Doba farování je bohužel ta tam !!!

Konečně

prosím by nejd. c. Konsistoř sama věc pozdala výše a o zdaj-ším duchovenstvo se postarala, by nemuselo na zdraví. Prosím důvěrné přemýšlení písma, byl jsem rozjařen a slohu jsem v tom případu Tyrolák, co na srdci to na jazyku.

Na Nové Hrádku 15. prosince 1884 Harant, farář

A předce se točí !

Praes 15/i 1885.

č. 9697

Velebnému pánu Tom. Harantovi, faráři v Novém Hrádku.

Ačkoliv nám, jenž jsme při stavbě tamní farní budovy a při jejím ohledávání nijak se nezúčastňovali, těžko v příčině té nějaký určitý úsudek si učiniti a tím méně její provésti (o Panu Bohu zaslal jsem toho list !!!) shledáváme přece, že vášnivý způsob, jakým se ráčí Vaš-nost (jak ušlé !!!!) o hájeném předmětu, který za pravý má (čítaje) přičiňovati, napravení věci

pro kterémuž tuze spíše vzteče, než aby prospěl;
a uvážíme proto stížnost, kterou zde proti Vám
slané c. k. okres. hejtmanství ve spojení se čtenými
kněz. patronátním úřadem podalt i vysvětlení,
kterés Vy jste bisk. vikariátnímu úřadu v Žalet
žitosti té předložil, cítíme se nuceny vyjádřiti
Vám tímto výtku (a mi víc) že jste col kněz a farář
jenž vzhledem zdvořilosti a úctivosti k úřadům
má spíše lidem ostatním sloužiti za příklad (a
mě mohli páni říci co chtěli to projde -) na tuto svou povinnost
oproti kolaudační komisi (- a ta svou povinnost docela nedělala,
ba, když jsme hanebně ostavěnou přijala - ja Gaur dvě is nos mother!) dne
14. listopadu m. r. v přítomnosti více svých věcek zapomněl
(a páni mohli nejpat to auf) kdežto předci nahlédnouti mu-
síte (- jak by né -) že povinnost ona dobře se dá plniti
i tenkrát, když se nám dle našeho přesvědčení
vidí nějakých námitek proti různým nadepsaných
že vidíte co na předu to na jazyku, proto žádáme jen
abyste si přečetl částku písma sv., která se čítá o
svátku sv. Jana Nepom. t. z Ekklesiastika kap. 2. a
vyjmena z té částky vers 29
(Praktičtější je vším mlčet, přikyvovat, mnoutnice a mít profit
mamón já.) Bisk. Konsistorium v Hradci Král. dne 1885

Ed. Pášinger přísaseda m. p.
Ant. Žirna m. p. rada.

K tomuto hezkému kázání co stojí zde na straně 205.
Při investiturě přísahá farář, že chce práva farní hájit a když
to činí, nikdy se mu nejde.
Hlaváč

Pro kterémuž tuze spíše vzteče, než aby prospěl; a uvážíme proto stížnost, kterou zde proti Vám slané c. k. okres. hejtmanství ve spojení se čtenými kněz. patronátním úřadem podalt i vysvětlení, kterés Vy jste bisk. vikariátnímu úřadu v žalet žitosti té předložil, cítíme se nuceny vyjádřiti Vám tímto výtku (a mi víc) že jste col kněz a farář jenž vzhledem zdvořilosti a úctivosti k úřadům má spíše lidem ostatním sloužiti za příklad (a mě mohli páni říci co chtěli to projde -) na tuto svou povinnost oproti kolaudační komisi (- a ta svou povinnost docela nedělala, ba, když jsme hanebně ostavěnou přijala - ja Gaur dvě is nos mother!) dne 14. listopadu m. r. v přítomnosti více svých věcek zapomněl (a páni mohli nejpat to auf) kdežto předci nahlédnouti musíte (- jak by né -) že povinnost ona dobře se dá plniti i tenkrát, když se nám dle našeho přesvědčení vidí nějakých námitek proti různým nadepsaných že vidíte co na předu to na jazyku, proto žádáme jen abyste si přečetl částku písma sv., která se čítá o svátku sv. Jana Nepom. t. z Ekklesiastika kap. 2. a vyjmena z té částky vers 29
(Praktičtější je vším mlčet, přikyvovat, mnoutnice a mít profit mamón já.) Bisk. Konsistorium v Hradci Král. dne 1885

Ed. Pášinger přísaseda m. p.
Ant. Žirna m. p. rada.

K tomuto hezkému kázání co stojí zde na straně 205.
Při investiturě přísahá farář, že chce práva farní hájit a když to činí, nikdy se mu nejde.
Hlaváč

Farní záležitosti, farní úřad, farář

na nepříkazný místodržitelský výnos, ohledně fary v
Novém Hrádku odeslán byl 2/5. 1885 obšírný rekurs k c. k.
nejvyššímu na ministerstvo kultu, opis zaslán c. kraj. s.
a druhý kníže. Pánu. Opis pro obtížnost a pro znalost
důvodu nebyl sem vepsán k spadnějšímu nejste, jest
uschován mezi Acta matrim z r. 1885.

Na rekurs k ministerstvu kultu byla prohlášena c. k.
finančním prokuratora v Praze by na faru vzdyž od-
bývala se znalecká a zdravotní komise
Znalecká komise přítomní byli: Mokráček c. k. ing.
z Hradce Králové a Hrubý stavitel na Opočně.
Co znalci: Dr. Jos. Klement koncipient c. k. finanč.
prokuratury. — Pak p. Bellerin Novák, bisk, nikář
Vojtěch Kulhavý c. k. vrchní ing. z Hradce Králové.
Martin Opelt ředitel z Opočna, stav. Bělohlávek kníže.
ingenýr z Opočna. — Jos. Rocházka c. k. soudní adjunkt
se zapisovatelem z N. Města Jičín-jí (Harant) a Šubrt
znamé dvě persóny v rozepři této.
odbývala se v N. Hrádku 29 května 1886.

Znalci doznali, že malta ve zdivu je příliš hubená
z úplně hlinitého písku a pramálé dávky vá-
ná, jakož že stavba v celku není solidní, proto na
vhlí radikální opravu, nejmenší místnosti přízem-
ních.
Zdravotní komise: Dr. Josef Plzák c. k. okresní lékař
z Nového Města Jičín Dr. Rudolf, městský lékař ze

Dobrušky - o znalci Aug. Bělohlávek a ego Jos. Procházka c. k. soudní adjunkt se zapisovatelem, odbývala se dne 4. června 1886.

Znalci uznali faru v celku za vlhkou, plesnivou a nezdravou, jíž se odpomoci musí a nařídili mimo technickým dobrozdáním projektované opravy, ještě zvláštní opravu kaplanky, jakož i to by hnilobozmutky ubory pro pozdlahu byly vynahrazeny hmotou hustší. Tuto dána mi (Haraut) úplná satisfakce. Vyhrál jsem, ale je to nějakých 200 zl. Mechtl. Haraut.

Žaloba fp. Augustina Bělohlávka, kněžského inženýra a Viléma Baumana kněz. sekretáře ze Sperku na faráře Tomáše Haranta ze dne 17. července roku 1886, čís. soud. 2613 tr.

Z memorandum na sp. cenit. ředitele Augera v knize této vzaznamenaného pod nápisem „In memoriam perpetuam" sub. odst. 20 II. díl, cítili se jmenovaní fp. žalobci na cti uraženými, když však farář Tomáš Haraut při předběžném vyšetřování dne 10 září 1886 a při hlavním přelíčení dne 27 září 1886 doznal, že výtka ta nemínila jakoby byl fr. Josef Šubrt jmenované páry nebo jinak kněžské ppřísedníky podplácel a že by tedy ti páni se byli dopustili nehalného skutku, nýbrž když farář Tomáš Haraut doznal, že výtka ta byla v tom smyslu učiněna, an fr. Jos. Šubrt nesolidní manipulace peněžitou ohledně jiných pánů se týká a nicméně že fr. Josef Šubrt prokazatelně podplacení úředních osob dopustil

upustil na to p. Aug. Bělohlávek jménem svým
a jménem p. Viléma Bauma od něhož se plnomocen-
ství legálního prokázal od další žaloby s tím
podotknutím by nejaké odstavce nejsetině snad
o patronátních úřadních a v této knize zanesené
co nepravé a tudy neplatné tímto naznačeny byly
k čemuž farář Tomáš Harant, nejen svolil nýbrž
tímto tuto doznává; že mi kdy a nikde jednání
patronátních pp. úředníků a procenských, zejména
co dozstavby fary Novohrádkovské za nemalé nepora-
zoval a nepravdivé, čímž snad všecky důmněnky
v tom ohledu v této knize odpadají.

Vyjádření toto bylo jemu vzaznamenáno při hlav-
ním přelíčení dne 27 září 1886 v č. IV. místk. c. k.
soudu v Novém Městě n/Metují, v přítomnosti přísežných

Coram me
Krejcar c.k. s. adj:

Tomáš Harant, farář
Aug. Bělohlávek v.r.

Výsledek rekursu ministeriálního byl, že se musela
fara dle kladeně opraviti. Při konci r. 1887, proto zde
odbývané voláním ze všech stran na faráře Haranta
by provedení oprav na účet vádusí i p. Šubrta sám
převzal, což koncem toho samého učinil a to radikálně.
1.) Podlahy nejen v prostředním pokoji a v malém
nýbrži v kuchyni dal vytrhat, an polštáře byly hor-
ce obvodky a prkna nahnilá.
2.) Nástup byl až na trvdou půdu všade odstraněn
a novým suchým pískem naházen a po vrstvách

spáchován a mezi to dána vápenná mnicha.
3.) Podlaha přišla úplně nová, prkna klížena a pak natřena
4.) V prostředním pokoji vzduchovod.
5.) Zdivo bylo očištěno, vyškrabáno, 4 neděle provětráno
pak asfaltováno a nově naloženo.
6. Do pokojů dány ventilátory, v kuchyni ale nad sporák
plechový poklop a pod ním otvor ke vyp. pary.
Tím se dolejšek osvědčil v zimě co suchý a oci podlahy
teplý, zdivo však zůstalo studené.
7. Dáno okolo střechy plechová koryta a v I. patře opraveny
podlahy. Stálo to přes 600 zl.
Za tou, že farář (Hanus) tak rázně se opravy bránil, postar
ření fary domáhal, byl proto všemožně pronásledován a
čehož si však nedělal ničeho.

Suchov. R. 1887 byl po celých Čechách sucho. Po krutě
zimě nejmě co do mrazů, napadlo tu v neděli po sv. Janu
Nepom. dne 22/5. síla sněhu. V srpnu, září a v říjnu
ano částečně i v listopadu, musela se voda všeobecně přivážet
z řeky. Do kašny ani trouby nebylo v přádle nateklo vo-
dy od 1/6. 1887 do 1/4. 1888. Faráčka dovozovky účtoval
jen 7 zl 20 kr, který ničit řádně fot. Lepším provozitkem po-
depsaný, knížecí pat. úřad neschválil. Farář (Hanus) pak
celou záležitost postoupil vys. d. b. konsistoři k hájení náro-
ku beneficia - Vzhonem.
Zima r. 1887-1888, byla co do množství sněhu a délky
zde neslýchaná. Na velký pátek dne 30/3. bylo velmi hlad-
ké, procází na stráňky místy, sníh byl shora i v zářezích hrub-

za to však prvák dne 5.6.7 dubna se silným větrem
sněžit, takže přes noc z 5 na 6, bylo mnoho sněhu a
ještě více závějí, při čemž i silně mrzlo

Farní zahrada

Odprodej 110 sáhů farní zahrady.
Knížecí patronátní úřad v Opočně v souhlasu s farářem
Fraut. Pospíšilem odprodal dne 21/7. 1903 část farní zahrady
ve výměře 110 čtver. sáhů čili 396 m² za 110 Kor. na místě
území Hrádku k rozšíření a regulaci „Hradní ulice“ od
hostela ke škole. Odprodané části zahrady č. kat. 116/4.
Smlouva trhová podepsána byla 21. července 1903.
Za patronátní úřad: Josef Bohuslavský
Za faru: Fraut. Pospíšil farář.
Za město: Václ. Lepš starosta, Josef Přibyl náměstek starosty
Jan Drašnar člen výboru Jos. Přibyl, člen obec. výboru.
Plot zahradní stavěla obec Nový Hrádek dle trhové smlouvy,
avšak potřebné dříví, vzalo se ze základního lesa se svolením
patronátního úřadu. Obec tedy zaplatila práci a hřebíky
Mezníky u farní zahrady do Hradní ulici zasadily se 22/4. 1904
v přítomnosti faráře Fraut. Pospíšila starosty Václava Lepše a obec-
ního strážníka Vita Trimla. (Bratr Boženy. V roce 1956 se stala
smeta. Farní zahrada vyplastnena celá vbytek pro Biologický ústav
který tu postavil 1957 a 1958 vedle ulice patrový domek, tak fara
byl za I. Republiky sjezd čsl. strany lidové. Náhradou fara snad dostala
Louku pod Šibeníkem

Hostel

Poučadlo r. 1905 a 1906, vykonáno bylo mnoho oprav na hostele i
na faře, takže vydělané jmění hostela, téměř vyčerpáno bylo

svolil farář Fran. Potpíšil aby odprocalá část farní zahrady a
složené peníze, aby věnovány byly zdejším žádostí. A nei koupil
Em. Černý č. 20 z N. Hrádku 26 m² po 2·- Kč a Josef Čáp č. 21 z
N. Hrádku 74 m² po 2·- K za m². Kupní smlouva byla sepsána
24 července 1906. Složené peníze v obnosu 200·- K byly uloženy v zá-
ložně pokladně a připočteny ke jmění kmenovému. Katast. zahr. 116/1.

Bělmordání 1906.

Včtery dne 10 července 1906 vyhnal generální vizitaci zdejšího
hostela k fary Nejdůst. p. Dr. Josef Doubrava, biskup královehradecký
jenž přijel na Nový Hrádek, tehož dne ráno v 7½ hod. z Opočna prová-
zen hausmánkem a kočáre vysoceůst. p. Drem Janem Loukupem a bisk.
ceremoniářem dp. Jos. Hurámem. Hasičské sbory z N. Hrádku a ze Smr-
ku hr a hudba z Valu šli naproti jeho biskup. milosti do Rohole, při-
jeda na Nový Hrádek vzdánnou střelbou z kanonýře. Na kraji vsi
Roholské a náměstí, postaveny byly nákladem obce Nov. hrádecké dva
vysoké stožáry, vyzdobené věnci a červenobílými prapory, také ze všech
domů na náměstí vlaly prapory. U stanovených stožárů uvítal J. Biskup.
milost místní farář Fran. Potpíšil, potom starosta místní obce N. Hrádku
p. Josef Přibyl a krásné družička Božena Voudřejcová z Skalice († 2/3. 1919)
Uvítání zastavilo se ale obecní zastup. Nového Hrádku a na farním domě
uvítali J. Bisk. Milost starostou příslušných obcí. Přes celé náměstí za
zvuku hudby a střelby z kanonýře, hrálo J. Bisk. Milost do fary.
provázena těmito duchovními: vldp. Václ. Uhlířem, bisk. kaplanem z
Potštejna, vldp. Josefem Čížkem z Dobrého, vpp. farářů Josefem
Pelikem z Vrbice, Josefem Plesarem z Dobřan, Sebestiánem Welzem z
Všenic, Josefem Pohlem z Liberka a obecním místními duchovními.
U příchodu do fary, oblékl se v důstojnější Pán do rochety
a hned odebral se do chrámu Páně, jenž byl lidem přeplněn

takže školní mládež vyjma biřmovance, musela zůstati venku.
Kostel uvnitř byl ozdoben věnci ze chvoje a květinami, zvláště hlavní
oltář byl krásně vyzdoben begóniemi, jež byly z pluvní květin. Po
přicházce do chrámu Páně udělila J. Bisk. milost svátostného
požehnání a potom zazněla tichou mší sv. při které lid zpíval
píseň „Tobě Pane na výsosti" a hojednotlivým částkám může sv.
přijímal modlitby z oltáře. (modlitební kniha.) Po mši svaté vykonala
se procesí na hřbitově a potom Nejdůst p. biskup kázal „o blaž.
člověka v chudobě". Po kázání udělil svátost biřmování 610 biřmo-
vancům. O 10½ hod přijel z automobilu z Opavy kněží paní
Josef Colloredo z Mansfelda s paní hraběnou Gyonnou, kněží
paní byl za kmotra dvěma chlapcům a paní hraběna 2 děvča-
tům. Chlapce Josef Pecha syna pr. I. knížecím hajným, Josef
Přibyl z č. 86. Děvčata: Marii Bosou z čís. 87, Marii Fišerovi
z č. 88 vesnici z N. Hrádku a darovali jim krásné valašské mod-
litební knihy a chlapci dostali po 20 Korunách, děvčata
po 30 Kor. Po skončeném biřmování vyjel kníže paní s paní kníž-
nou do Opavy. Po skončeném biřmování zhostil farář v hostinci
mládež školy Smržovské a Borské (jenom biřmovance) a to
zhostinci v hostinci šel Nejdůst p. biskup do školy, kde kaplan
Fr. Hanel z hraběcí žáky z 4 a 5. třídy. O jedné hodině byl oběd
na faře, jehož se zúčastnilo 18 osob. Při obědě koncertovala na dvoře
valaská hudba, placená od zdejších hostinských. Ve 3 hodiny vyjmal
Nejdůst. p. biskup se přítomnými vysvěcení p. kaplanka, bisk.
ceremonáře a místního faráře duchovní prohlídku kostela
a paramentů. Při té prohlídce řekl Nejdůst. p. biskup: „Pane
faráři, já jsem byl dnes příjemně zvláště dojat, jak ten zdejší lid
přichází se modlí a jak pozorně sledují mši svatou." Potom

Nejdůst. p. biskup úplnou spokojenost. Ve 4 hodiny odp. odebral se p. biskup do kostela, rozsvícěl se osadnitby a vyprovozen hudbou sám 2 stožárům odejel do M. Města. Zde loučil se se svým biskupem s přáním. Svou nebyčejnou vlídností získal si archipastýř mnoha všech osadníků. Při zkoušce z náboženství ve škole, prodržoval J. Bisk. Milosti žák 4. třídy Jan Hloušek z N. Hradku

Oltář sv. Josefa jsoucí na starém kostele (před stavbou nynějším 1721-22) byv za nový hlavním oltářem, jak nápis jeho pod obrazem dokazuje, jenž zní takto: „Tento oltář jest vyzdoben nákladem chudého řádu, kterýž chválí a chválí Boha a sv. apoštolův Petra a Pavla za času velebného Pána Jiřího Stuchovského 1 April A° 1691."

Majitel těch 5 vrtal, bývalý zádušník role Johan Černý z N. Hradku č. 37 platí k zádušní ročního úroku 1 zl 10 kr. dokládaje nikterak, že více platiti nemůže, ani na c. k. daň ani k zádušní pro nynější rozvrh č. 37 odměřeno místo pro hřbitov odstoupeno a c. k. daň z tohoto místa nevracela a tím prodnes, jako z celé případnosti platí.

na Hradku 23. dubna 1849.

Josef Klein kaplan

Ant. Obst, devátý farář (od 1721) narodil se v Olešnici okresu Moravskotřebovského, 8 června 1786 na kněze vysvěcen 3 srpna 1808, byl nejprve 3 měsíce kaplanem v Řepýchalích a pak 3 léta v Dobrušce. Odtud byl povýšen za lokalistu do své vlasti Olešnice, administroval faru

Třebechovicích po 2 léta a faru Mezilečskou 1½ léta a stal se na potom farářem na Sedlnicích odkudž po 16 letech v měsíci květ nu 1835 za faráře na Novém Hrádku prosícen jest. Zde na tá val prostopilý úřad až do posledního ledna 1854 kdežto se na odpočinek čili do penze odebral.

(Obst. Obst farář žil nějaký čas na odpočinku v N. Hrádku, přebývaje v č. 62, později odstěhoval se do N. Města, kdež zemřel 28. dubna 1864. napsal Fr. Potůček farář.)

Za kaplany měl:

1. Václava Diblíka od roku 1835 až do r. 1838, který pro mne chvalitost jest penzionován a léta páně 1855 na Vilé- mově co fundátista zemřel.

2. Josefa Kleina od r. 1838 až do r. 1851, jehožto chvalitebným počiněním, chrám Páně mimo oltáře sv. Josefa pozdvižen, co se oltářů, kazatelny a zábradlí dotýče, stafferován jest. Jeho starostlivým pečováním i škola zdejší jest vystavena. Celých 13 let pracoval horlivě na vinici Páně vedl život příkladný, katolického kněze důstojný a lidumilný, avšak dopuštěním Božím, velmi úpatně vzdmutý se jeho dostalo, neboť za příčinou pohřbu odpadlíka, (mrtvého 78 a m) Františka Dusila z Hrádku na katolickém hřbitově dne 26 března 1851, ze klerickou vzbouřením nepravě obžalován, dne 14. května 1851 do kláštera Milosrdných bratří na Nové Město odveden a odtud dne 14. května 1852 co zločince do Jičína odeslán, kde v tuhé vazbě držán a konečně k dvouměsíčnímu žaláři odsouzen jest, kterýžto trest také na vzdor všemu odvolávání na spravedlnost v kněznici Hradecké přetrpěl léta Páně 1853 načež na svobodu

propuštěn a na odpočinutí dán jest.
3.) František Sole od 16. května 1851 až do 2 srpna 1851, kdežto jako kaplan do Vamberka přesazen jest.
4.) František Hladký, kterýž jsem co kaplan Řepyšský za přítomnosti a zaslouženíí sv. mší a prokoje mezi katolíky a nekatolíky na Nový Hrádek jakožto kaplan, přeložen byl s tou naději, že po dovršení penze p. faráře Ant. Obsta, jeho nástupcem se stanu.

Rozepře mezi kněžstvem patronem a beneficiáty o výkup za deputátní dávky.

Za pastýřského působení faráře Antonína Obsta jest farský desátek a deputát a sice: 1 korec pšenice, 10 korcu žita, 2 korce ječmene, 1 cent másla, 1 cent sýra, 9 sudu piva (a 4 sudy přovarku) 20 sahu měkkého dříví z panských lesu, 7 kopy rajce 85 holáčů a 30 hlavní lnu v měsíci říjnu 1851 vykoupen a sice 1208 zlat kterýžto nepatrný k slušnému živobytí nepostačitelný výkup sobě farář příslušně a sice 1 zlata od strany c. k. úřadu na Nové Městě proti nekolkování Britanci vyzdvihuje.

Co se výkupu za kuřice deputát dotýče zpečoval se kněz František Colloredo z Mansfeldu na bezbožnou radu svého právního hájitele Dra Fritsera a svého nitendanta Jiřího Pitky tento sám vyplácet, dokládaje, že naturální dávky mimi vykonané nebyly žádnou povinností, nýbrž prouze jen prekariem. Z toho vypuklá rozepře celá proces mezi patronem kněžstvem a duchovenstvem, kteryžto činnou c. k. prokuratura jménem beneficiátu patronátu Opočenského ex offo vedla a také

– jak se již samu sebou rozumí – šťastně provedla. Kněží pa-
tron byl se smrtí alobou vcela odumřelou a k napravení práv-
ních soudních ztrát léta Páně 1854 odesnven. Acta téhož
procesu nalézají se v listovně farní v zvláštním fasciklu.

František Hladký administrátorem.

Po vykonaném p. faráři Stanislavu Obstu z pastýřského hr úřa-
dování stal jsem se já František Hladký dne 1. února 1857
administrátorem ve spiritualibus a temporalibus a obdržel
jsem za kaplana Jana Jelínka

František Hladký 10 farář (od 1871). Narozen v Novém Byd-
žově nad Cidlinou dne 22 dubna 1811, kdežto jsem školu městskou
téhož času jsem trividlní 1. 6 let navštěvoval a napotom dne 1.
listopadu 1822 na latinské školy do Královéhradce se odebral.
Po 6 letech slyšel jsem po dvě léta studia filosofická v li-
tomyšli od 1 listopadu 1828 až do posledního června 1830
napotom 1 rok a sice od 1. října 1830 až do posledního
června 1831 studia jurisdická v Praze, konečně 4 roky
studia theologická v Králové Hradci, kdežto jsem dne 25 čer-
vence 1835 dejadestojnějším pánem Karlem Boromejským
na kněžství posvěcen byl. Jako Nemyslo pracoval jsem na ni-
vách Páně přes 20 měsíců jakožto kooperátor Novobydžovského ni ka-
ždého. Dne 6. dubna 1837 byl jsem za kaplana do Přáslav urče-
a ustanoven, kdežto jsem jako kaplan a po 6 měsíců od 10
září 1839 až do 10 března 1840 jako administrátor až do 4 srpna
1851 setrval, kteréhožto dne jsem se k večeru na Nový Hrádek
co kaplan přistěhoval. Dne 1. února 1854 stal jsem se adminis-
trátorem fary Nového Hrádku, dne 6. května 1854 byl jsem od

Jeho Osvícenosti knížete Josefa Colloredo z Mansfeldu na faráře Uhrobrádeckého byv presentován, dne 15. května 1854 r. Králové Hradci investován a dne 29. června 1854 mojne bývalým spolužákem a dobrým přítelem velectěstným p. Kaunitzkem Králové hradeckým Ignácem Friedlem slavně instalován.

1846 se nacházelo [underlined] několik nezvedeného desátkového lnu a masty [/underlined], a latinku, že nebylo jinak než slavný úřad již žádostivě o doprožení k odvodu žádati, zvlášť Hlavoušek velmi zázly. Na čtyrnedělní od úřadu daném smlouvu na obuvenou vzal žalobu sem odeslal, vše se lnem schá- pl. úřadu s odporem se obrátilo, odkudž rozhodnuto jest, že ma- jetek čís. domu 30 desátek v knihách gruntovních, vyznamena- dvorky ofrostatnil. Stalo se jak copi že tělož zadání a listov- ně farní spachaží. Avšak od úřadu farář na prání cestu odkázán jest, an prý na grunde statečné nic není, majitel domu dobrovolně ničehož odvádati nechce a nižádných pří- padnosti při svém domku nemá. Farář toho neučinil z te jedné příčiny prostou osobu, že by prámi cesta nic stála, nes- tek větším dílem v gruntovních knihách poznamenán není a tudíž mnoho opatrnosti přinoslivání gruntů třeba aby se ex na koho přijde v zápise náležitě podotklo a tím před ztrátou podobnou uchováno bylo.

1848. Prohlášena jest v čs. král. zemích konstituce.

Usnesením snemu říšského a potvrzením J.M.C. ode dne 7. září 1848 poddanost a s ní spojené bázně bývalým celám za náhradu zrušena jest. Z toho se usuzovalo, že i farní desátek k tomu náleží. Ale c.k. patentem od 4. března 1849 prohlášeno jest, že tento desátek sice patentem vyvazkem není, avšak že taktéž, jakož hned se to nestane, aby částkou své ceně přiměřenou splacen byl, že povinnost odvádětí pozůstává, a kdo by jí zadost učinil, exekučními prostředky donucen býti může a má. Rozhodnutí ministerální 14. prosince 1848. — Ač velmi málo kdo desátek odvádí, předce už povzdechnutí pastýřové pro nepokojný nynější čas a k nastěpující prozatím kněžstvu deputátem před velikou nouzí ochránění.

1851. V měsíci říjnu 1851, jak již na str. 179 vyznamenáno jest jak farský desátek, tak i kněžský deputát vykoupen a sice za 208 zl C.M., kterýžto nepatrný výkup farář přijetiti a sice vždy 1. května a 1 srpna na hlavní místě v c.k. berničním úřadu proti nekolkované kvitanci obdržuje. (Viz o 2 listy v přídu)

Dříve ze náduního lesa per 10 sáhů nepodléhá výkupu.

Veškeré příjmy faráře léta Páně 1858.

1. Výkup za deputátní desátek a letnice 218 zl 40 kr
   coloroviě
2. Relutum za 10 sáhů měkkého dříví ze náduního lesa, dle nynějšího c. k.

krajského úřadu od 24. list. 1856 IV. čís. 85 vždy dle
kalendářů ceny až do úplného vzrušení zádušního
lesa Novobrádlanského léta Páně 1858 à 4 zl 34 kr. CM 47 zl 95 kr.
3). Z relutum za oplatní a přinášení deputát. dříví 5 „ 4 „
ze zádušní fary
od jednotlivých obcí 14 „ 28 „
4.) Stálý plat za zádušní Mostinského kostela 10 „ 71 „
„ Slatiňského. 9 „ 10 „
5.) Z náboženské matice farský příspěvek 210 „
doplnění kongruy
6.) Z fundací 90 „ 59 „
7.) Relutum od sedláků za ovsy a obědy 64 „ 94 „
Summa 8 „ 38¼ „
679 zl 39¼ kr.

Rozvedení relutum od osadníků za ovsy a obědy

Hráček za obědy 1 zl 86 kr
za nic 89 „ } 2 zl. 55 kr

Borná za ovsy 29 kr 4/10
„ obědy 86 8/10 kr } 1 zl 16 kr 4/10

Rky za ovsy 26 6/10 kr
obědy 56 kr. } 82 6/10 kr

Svěrný za ovsy 83 3/10 kr.
obědy 2 zl 42 9/10 kr } 3 zl 26 2/10 kr.

Tis za obědy 58 1/10 kr

Summa 8 zl 38 6/10 kr.

Rozvedení relutu 14 zl 28 kr od jednot. obcí:
1. Nový Hrádek od dělání tehdy dříví a nic sálem à 42 kr = 2 zl 10 kr.
a od přinášení à 85 kr = 4 zl. 20 kr.
2.) Borová od dělání a přinášení

a

Dlouhé od dělání a přivážení 1¼ sáhu à 84 kr. = 1 zl 5 kr.
Bzy od ¾ sáhu = 63 kr
Smrčí od 3 sáhu = 2 zl 52 „
Jis od ¾ sáhů = 63 kr
Bohdalův, Bydlův a Vaňurkův od 2¼ sáhu à 84 kr. = 1 zl 89 kr.
Slavníův od 1¼ sáhu = 1 zl 26 kr
Summa 14 zl 28 kr.

Výlohy farářě (1858)

1.) c. k. daně a přirážky	1 zl	38½ kr
2. Příspěvek a vydržování k. Patra	2 10 zl	
3. Abmaticum	1 „	62½ „
4. Vikariátní výlohy	5 zl	25 kr
5. Hominikovi	1 zl	5 „
Summa	219 zl	31 kr.

L. P. 1861. C. k. daně 1 zl 23 kr, přirážky .. 20 kr.

Farská zahrada.

Farská zahrada obnáší 798 □ sáhů, jest mladými stěpy vysazena, avšak pro svou polohu v hraničním kraji, mnohých přinášeti. Vlastní této zahrady jest ještě při faře druhá zahrádka 48 □ sáhu vypínající pro zeleninu a kuřiny.

Role, louka zádušní a panská od farářě pachtovaná

Farář užívá na cestě ku Smržanům nad křížem 2 jitra 83 □ sáhu a pod křížem 1 jitro 31 □ sáhu rolí, pak louku vedle pole 1036 □ sáhu palouku. Pachtu činí pronájmu platí nynní ročně 6 zl 30 kr a na c. k. daně přes 8 zl. Toto vše přináleží zádušní.

Panských rolí užívá farář poli cestě k Borové 2 jitra 1166 □ sáhu a 209 □ sáhu palouku. Pod cestou pak 705 □

sáhu políčka a 377 □ sáhu pole z celkové dr. kuřecího
duchodu 7 zl 87½ kr. činže platí.

Jan Jelínek kaplan narozen v Rychnově dne 6 prosince 1827
na kněžství posvěcen dne 25 července 1853. Byv prozatímním
kaplanem v Rychnově svého rodiště stal se kaplanem na Novém
Hrádku v měsíci lednu 1854 kamž se také dne 1. února 1854
přistěhoval. Pracoval horlivě na vinici Páně i ve škole
byl milován, ctěn a vážen u všech osadníků. Proč by také
lépe dělem odchodu jeho dr. Dobrušky, kamž se dle výnosu
velebnostné konsistoře od 23. května 1861 č. 3523 ex kaplan
proti své vůli dne 10 června 1861 odbýval. Na místo jeho jme-
nován P. Martin Dvořák ex ruský kaplan na Novém Hrádku
kterýžto se v Slunvalde dne 3. čer. 1817 narodil a dne 25.
července 1843 na kněžství vysvěcen jest. Jeho trvání na
Hrádku bylo jen krátiché, neboť na žádost p. Jana Jelí-
ka určila vysoce důstojná konsistoř p. J. Jelínka opět
za kaplana na Nový Hrádek kamž se také ihned vzdělané
radostí osadníků Hrádeckých a hu vřelosti kolaturníků
Dobrušských přijat byl. P. Martin Dvořák ale stěžejním nedcem, odbí-
hal se napřed nové stanoviště dr. Mižhova v Polny ex-
kooperátor, pobyv na Hrádku toliko 3 měsíce.

Děkanství Malečkých.

Horlením šlechetného kněze a přátele dítek p. P. Jana Jelínka
vůbec pro Děkanství Malečkých pro zchranou dr. Karla Borna
v Hrádci Král. mnoho úsilí a péče: za léta 1860–1864, 67 hodu.

1860 1. Bohumil Grim z Hradku
2. Josef Hejda "
3. Frant. Drašnar "
4. Josef Fišer "
5. Ferdinand Vogel Sněžné č.1.
6. Ferdinand Novotný z Hradku
7. Alois Bíš "
8. Antonín Čejnar z Pesic
9. Karel Altrichter ze Sněžné
10. Benedikt Rendal z Hradku
11 Filip Lepš "
12. Eduard Vondřeje "
13. Bohumil Novotný "
14. Karel Jiránek ze Sněžné
15. Karel Smetlík z Bydle
16. Žofie Fornek z Hradku
17. Františka Hofman "
18. Albína Teichman "
19 Roman Bek "
20. Antonín Vogel ze Sněžné
1862. Alžběta Martinek "
22 Antonín Vaculína Rzy č.15
23 Konstantin Přibyl z Hradku
24 Farní škola na M. Hradku
25 Filiální škola z Borové
26 " ze Sněžném
27 Ferd. Hejzlar z Hradku
28 Antonín Lepš "
29. Josef Lepš z Hradku
30. Anna Přibyl z Hradku
31. František Novotný ze Sněžné
32. Matilda Štěpán "
33. Anna Marek "
34. Anna Kubrý z Olšového hr č.5
35. Eman. Martinek " č.1.
1863 36. Bohumil Fišer z Hradku
37. Emilie Zelený z Čer. Černy
38. Filip Anders z Olšového hr
39. Eman. Anders z Hradku
40. Anna Přibyl z Olšového hr
41. Josef Ptáček z Hradku
42 Josef Fišer "
43. Frant. Ježek "
44. Frant. Grim ze Sněžné
45. Josef Fišer z Hradku
46. Josef Fišer "
47. Helena Basl "
48. Jan Černý "
49. Josef Fišer "
50. Josef Hercik "
51. Albín Lederer "
52 Ant. Dvořák z Pesic
53. Anna Lepš z Borové
54. Frant. Skoda "
55. Marie Skoda "
56. Anna Smid z Borové

57 Marie Vondřejce z Skalulců
58 Jan Balcar z Borné
59. Vincenc Bubeníček "
60 Vádar Alš "
61. Jan Míč "
62 Josef Škoda "

1864 Fraut. Petr z Hradku
64. František Přibyl "
65. František Šimc z Dlouhých
66. Rudolf Boš z Hradku
67. Antonín Škoda z Borné.

Založené fundace za farářování Fraut Hladkého.

1855 1.) Za Johanu Marxánovu z Hradku, ročně 1 mše sv.
2.) Za Jana Kubína z Dlouhých ročně 5 mší sv.
3.) Za Viktorii Flekovu z Hradku ročně 1 mše sv.
1856. 4.) Za Antonína Vogla ze Smečné ročně 3 mš. sv.
1860 5.) Za Marii Přibylovu z Hradku a zéjš 2 manželé ročně 5 mší sv.
6.) Za Josefa Martinka a jehr manželku ze Smečné ročně 2 mše sv.
1861. 7.) Za Františka Drašnara a jehr manželku z Hradku ročně 5 mš. sv.
1862 8.) Za Františka Černého a jehr manželku z Hradku ročně 4 mš. sv.
9.) Za Antonína Marka z Prin ročně 2 mše sv.
10.) Za Josefa Drašnara z Hradku ve 3 letech 2 mše sv.
11.) Za Filipa Roubala a jehr manž. Alžbětu z Hradku ve 3 letech 4 mš. sv.
12.) Za Františku Janečkovu z Hradku ročně 3 mš. sv.
13.) Za Jana Cpinia z Hradku ročně 3 mš. sv.
1863. 14.) Za † Ant. Hofmana a jehr manželku Rozinu roč. 2 mše sv.
1864. 15) Za Ant. Hromádku a jehr manželku Annu ročně 2 mš sv.
16. Za Josefa Remše a jehr manželku Johanu roč. 4 mše sv.
1867. Za Antonína Fišera a jehr manželku Kateřinu z Bydla ročně 3 mše

Kostelní paramenta a jiné zboží nebolí věci za úřadování
Fr. Hladkého, faráře farského.

R. 1857. Nový černý smíšený průhrnr za 32 zl 30 kr.
Nový černý " " " 17 zl 30 kr.
R. 1858 Nový černý ornát 21. zl r. č.
Nový modrý " 21. zl
Mantale pro s. Jmenovitou biskupa nám. ředitelstvím Ch. p. Strany 6 zl 82 kr.
Nový šatstk pro mnáty 10 zl. 15 kr.
Nové dvojé mašy pro dospělé a pro děti 9 zl
1859 Nový červený slavnostní ornát 35 zl
4 nové červené sukně pro mnišstranty
4 " modré " " " } 52 zl 50 kr.
4 " černé " " "
2 pary kanonicek s talířky
Nový modrý plnvál 6 zl
1860 6 kuchatek pro ministranty } 35 zl.
1861 6 " " "
1862 Dvě nové slavnostní alby } 40 zl
Dvě nové " ruchaty
Nové vyšlacení kalichu.
1863. Pan Ferdinand Vogel, obchodník v plátnech ve Sněžném čp. 1 nechal na svůj náklad, oba 2 kalichy znovu vyzlatit a zaplatil za ně Králové Hradeckému zlatníkovi 40 zl r. č. Pán Bůh mu to odplať.
1864 Dvě nové modré kanonice na které Marie Smeidlerová tak zvaná poboženská po jednotlivých obcích mikolských prosila sebrala s velikou těžkostí něco přes 20 zl r. č. kanonice stály 50 zl 70 kr. Co schůzek dával jsem já farář (Hladký)
1864. Chalcovská kanonice